knyg. № 4.

Dienynas

Pradėdant nuo Rugsėjo 1915 metų, ištisi 1916 metai ir 1917 metai iki gegužės mėnesio.

Kun. Stanislovo Povilanio.

1915 m.

Rugsėjis mėnuo. (September).

1. Utarnikas kelionėje. Vėjuota kartais saulėta dreia. Riežicos stotyje tiek prisikimšo svetelio kad net traukų pandarė, sėdėjo ir gulėjo ant visų lentynų. Ant laimės prie manęs gulinčio ant lentynos mėsas nesėdo, todėl iki pat Dvinsko snaudulrojau. Auštant brėkštant buvau Dvinske. Vagonuosna pultė puolė pasažirai net per langus, tas pats mat traukinys už keletos valandų grįž atgal Piteran. Nesulaukęs prie stoties pasiimti vežėjo turėjau eiti pėsčias, savo našą nešinas. Gerą puskelį iki priešblaukos dejėj su kokio tai Palestinos pilietėm-žydu, gavome vežėją kuris ir dabar turėjo vežti iki garlaivio, kurio per Dauguvą persikėliau, o iš čia pėsčias iki klebonijos Grivoje (apie varstą). Visus radau bemiegant, apie 7 val. kuomet atsikėlė klebonas, mišias atlaikiau. Po arbatos su dideliu vargu radau vežiką kuris už 4 rb. sutiko Ilukštan nuvežti. (20 varstų). Kelyje sutikome daug nuo vokiečių arba geriau nuo pozicijų važiuojančio „obozo" o dar daugiau nelaimingų bėgančių-važiuojančių su savo manta žmonelių. Keliese nuo Dvinsko varstos ant mūsų galvų praskrido vokiečių orlaivis į kurį mūsų batarėjos smarkią, bet be pasekmės, paleidė ugnį. Vežėjas-žydas laiks nuo laiko vis įkalbinėjo grįžti atgal, tuo labiau kad bėgantys žmonės sakė būk neleisią įvažiuoti Ilukštan ir pats miestelis degąs, dargi patrankų gaudimas vis smarkesniu darėsi. Beartinantis vis arčiau ir arčiau miesto paaiškėjo kad debesis dūmų ne iš miesto kyla bet iš kokio tai kaimo gerokai toliau. Niekeno neklūdomi val. 12 įvažiavom Ilukštos ištuštėjusian ir ka-

revvių nuskriaustam miestan. Tuoj pavalgęs pietus pas dareloną. Gražų pietus pradėjau su kun. Semenavičiu kraunti mažą savo mantą. Apie 4 val. atvažiavo Tyzenhauzo aliter Lašmniškės administratorius p. Mošinskis, kuris nupasakojo kad vokiečiai prisiartino prie dvaro o gudai susprogino to dvaro grafo Prezdzieckio rūmą, paaiškėjo tad vokiečiai ažu 9-10 varstų esama. Val. 6 su kun. Semenavičiu be žmogaus vienu dārekono duotu arkliu apleidom Ilukstą, nebuvo mat kas pavežti Drisko stotin. Pres Žvejų sodžia (Pasaku) pervažiavę Dauguvą, naujai pastatytu mediniu tiltu leidomės Drisko link bet sulyg klaidingo nurodymo paklydom ir Drisko nekeim per Pohulianka. Apie 2 val. prastovinėję, Driskan apleidom apie 1 val. nakties ir traukemės Jozefavos link (visolabo pervažiavom į 35 varstų)

2\. Sereda Kelionėje. Trupučių vėjuota diena, naktis vėsi. Pavažiavę 6 varstų nuo Drisko plento, išsukom šalin do kokios 5 varstų ir sulyg nurodymo draugeėjusios moteriškės ož užvažiavom pas jos gyminą latvių pailsėti. Kadangi visi namai ir miškai pilni kareivių ir obozo, lygiai ir čia pilna daržinė kareivių, todėl besivartant su kun. Semenavyčiu sugulėm klanini ant nekultų avižų. Apie 9-10 val. ryto atsispraušė keliavom Jozapavos miestelyn pas kleboną (3 varstai) kuris pavaišijo arbata. Ilgai netrukę leidomes Kreslavkon (apie 30 varst.). Besvažinėjant par Kreslavkos miestelį sutikom kun-gus Pakalnį, Vilimavičių ir klieriką, kurie užsiprašė pas savę į vakarynų (kurie nuomavo butą) nes klebonas nepriemąs svečių. Daugtius pas bute pas juos palikęs tuoj važiavau su kun. Vilimavičiu į rekvizicijos komisiją, kame paksinkus arklį atidavėm už 135 rb. Pasivaikščioję po miestą grįžom. Pagėrę arbatos ir gerai užkandę apie 12 val. gulėm. Gulėjau ant sofos, o kun. Semenavičius ant kedžių.

3\. Ketvergas Kelionėje. Iš ryto gražu, į vakarą ir naktį lijo

Kilę po 7 val. ir pagerę arbatos važiavom su kun. Semenavičiu Kreslavkos stotin (5 varstai 150 kap. vežėjui). Sto Didžiu vargu išprašėm, kad mūsų kašį bagažą drauge su mumis išvežtų. Bilietus II kl. gavom tik iki Polocko (apie 3 rb. 7 už 100 su virš varstų). Tik per didžią laimę pavyko mums įlipti į ploščadką pirmos klesos, kame didžiai nuikomie prastovėjom iki pat Polocko vakare. Polocke reikėjo kiton stotin pervažinėti (apie 2 vai.) todėl samdėm „lomovoją" nes pigiau ir daiktai sudėti patogiau. Čionai reikėjo traukinio laukti iki sekančios dienos.

4. Pėtnyčia Kelionėje. Vėjuota lietinga. Iš Polocko vietoj 10 val. ryto, traukinys išėjo po 12 val. dien. Iki stoties Nevel'io prisėjo stovėti II kl. prieškambary, paskui galėjome atsisėsti. Taip ir snaudulojom visą su kun. Semenavyčiu naktį.

5. Subata. Kelionėje Petrogradan. Šalta lietinga diena. Į 12 val. dienu atvažiavę Piteran ir paėmę vežiją važiavom su kun. Semenavyčiu viešbutin, bet arti Prienos Rotos viešbučiuose nebuvo vietos, todėl paėmė nebliuotą už 2 rb. kambarį ties viešbučiu „Skutari". Iš čia ėjau pas Jo Eksc. Vyskupą, pirma, žinoma, pas kun. Bugreną apsivilkau sotonais. Kuomet Vyskupui išreiškėme norą tapti su kun. Semenavyčiu kapelionais pabėgusių lietuvių, jisai tuomet patarė kreiptiesi į Centralį Lietuvių Komitetą, kad jie pa nurodytų vietas kame yra pabėgusių lietuvių ir tuomet mus umai paskirsiąs. Vyskupas tuoj galėjo paskirti bet labiau prie dar tebeeinančiu keliais lenkų (pleutis nuo Minsko eina į 60.000 žmonių - lenkų lietuvių, latvių). Gerai jau sutemus grįžau nuvažiavau pas motiną ir seseris. Gulian po 12 val.

6. Nedėlia. Piter. Apniukę, šalta. Apie 9 val. važiavau katedron, po Mišių su kun. Semenavyčiu pas kun. Bugreną gėrėme arbatos. Aplėidę per pusiau Šešias katedrą, važiavome pas Dūmos atstovą poną M. Yčą neradome namie. Vakariop pavalgę restorane prieš

per telefoną sužinojome, jog Liet. Centr. Komiteto Sekretorius yra namie, todėl aš vienas leidaus pas jį, kad sužinojus vietą kame pabėgę lietuvių dvasiškiai apsigyvenę buvo. Vietų tokių, sako, yra, ly- be Komiteto Direktoriaus p. Yčio nenorėtų mumis pažeminti, todėl ūmai p. Yčui Voroneže nusiųst telegramą kad aš su kun. Semenavyčium norime tapti Liet. pabėgusių kapelionais ir kad leistų Komitetas tokias pat vietas mums proponuojąs. Apie 7 val. grįžau pas seserį. Guliau prieš 12 val.

7 Panedėlis Pitere. Šalta, apsiniaukusi diena, vidudieni lynojo. Iš Katedros po mišių ~~su kun.~~ buvau nuėjęs pas J. Eksc. Vyskupą, kuriam pranešiau apie Liet. Komit. atsakymą kas link kapelionavimo vietų, sakė, kad galim laukti atsakymo. Po v. 12 su kun. Semenavyčium buvome pirty (150 k.), paskui pas mano seserį važiavom pietauti. Guliau į 11 val.

8. Utarnikas Pitere. Pan. Šv. Užgimimo diena. Šalta. Prieš 9 v. nuvažiavęs Katedron ir atlaikęs mišią apie 1 val. spaviedojau, tarppat spaviedojau ir po arbatos iki pusiau vienos. Apie 1 val. su kun. Semenavyčium ėjome Činizelio cirkan į koncertą, ~~surengto~~ imperatoriškosios solistės „Горленко-Долиной" surengtą. Pelnas koncerto skiriamas Liet. Draugijai šelpti nuo karo nukentėjusių. Tarp įvairių dainų choras perdainavo „Jau slavai sukilo" Sosnausko (choras iš 500 ypatų) ir Dolina pr dainavo solo „Kur bakūžė samanota" Šimkaus, net du kartu nes smagiai plojo publika, ypač lietuviai, kurių matyt didesnė buvo pusė. Po salę lietuvaitės dalijo ~~žve~~ žetonus-lietuvos herbas", čekoliadą, programas, gėles; ant vakaro buvo keletas kunigų. Užsibaigė po 5 val. vakare. Pavalgęs su kun. Semenavyčium pietų restorane grįžau butan pas seserį.

9. Sereda Pitere. Graži saulėta. Val. 9 nuvažiavau Katedron, v. 10 laikiau Mišią. Po arbatos su kun. Semenavyčium buvome užėję pas p. Staniolytę, iš čia Liet. Central. Komitetan, o apie 2 val. atsilankėme pas p. Jokubauskių, čia ir pietus valgėm. Apie val. 6 užėjom pas k. Bugrenį, vėl pas p. Staniuly-

tą o ant galo pas p. Petroni kaime pagerę arbatos val. 10 traukeme į savo butus. Mačiuliena kad p. Jokubauskiny per pietus davė likero ir geros snabės. Gulėjau po 12 v.
10. Ketvergas, Pitere. Gražu, saulėta, nešalta. Katedron važiavau apie 9 val. Pagerę pas kun. Bugiernį arbatos su kun. Semenavyčiu ėjome vaikščioti (Čvetliškaus), bevaikštinėdami gerokai suklydom, nes pravargom bėg iki savo kvateros dasikrausčiu. Pavalgę restoracijoj pietų į valandą prisnūdome o po 6 val. ėjome pas p. Jokubauskinę į vaišes, kame po vakarienės preferavome (-49 k). Jau po 12 val. grįžau pas kun. Semenavyčą nakvoti ant sofos ir pernakvojau.
11. Petnyčia. Po kiek pl. saulėta. Val. 10 nuėjau Katedron laikiau Mišias. Po arbatos ėjau Vyskupo kanceliarijon pas konaunika Plaškevyčių, kurių prašėme būt esame skiriami į begančių žmonių tarpą-kapelionais. Ant pietų grįžau pas seserį. Vakariop nuėjau pasivaikščiojęs atsilankiau kinematografą, kode „Ko cerygnį gemo Nauman“ - niekaip domaus. Grįžau po 8 val. Guliau į ½ 1 val.
12. Subata Pitere. Iš nakties palyta, dienu kartais ypač pavakary lijosi. Su mišiu buvau Katedroje iš čia ėjau pas kun. Vinc. Semenavyčiu bet neradęs jojo ėjau ir tiesiai iš Kotrynos bažnyčia sėdau tramvajun ir grįžau pas seserį. Po pietų parskaitęs pamokslo prisnūdau valandžiukę. Vakariop važiavau pas Kun. Semenavyčiu jo nerades ėjau 8 val. pas kun. Bugiernį kame ir apsinakvojau.
13. Nedėlia Pitere. Nakty smagiai palyjo, vakariop truputi dulkė, dienoa apsiniukusi. Kelęs po 7 v. skaitynėjau pamokslą, o val. 9 sakiau „apie viltres dorybę“. Po pamokslo pageręs pas k. Bugiernį arbatos su kun. Semenavyčiu ėjome į Central. Lietuvių Šelpimo Komitetą, kuris mus nori skirti savo įgaliotiniais vietą, Tambovo kito, Penzos gubernijosna. Iš čia važiavome į gyvenimą

Kun. Semenavyčiaus
vietą t. viešbutį "Kazirio" kame pavalgę pietų
ėjome pas Vyskupą, kuris pranešė jog jus
perstatęs ~~Staak~~ departamentui kaipo pabėgėlių
kapelionis; drauge oficijališkai užklausęs Liet.
Central. Komitetą, kad nurodytų vietas kame di-
desniu buriu yra lietuviai pabėgėliai susitelkę.
Po viso to jam atleidžiant grįžau pas seserį
ant arbatos ir vakarienės. Gulian 10 val.

14. Pitere Paldienis Kaj. Šalta, vėjuota, lnojo dagi karta
su ledais. Nuvažiavęs Katedron ir valandą paspavie-
dojęs skaičian Mišią. Po arbatos su kun. Semenavy-
čiu važiavom Centr. Lietuvių Komitetan, kame suži-
nojom, jog šendiena valdyba pranešusi Vyskupui kad
užtvirtintų mus prie pabėgusių lietuvių, viena Tambo-
vo kita Penzos gubernijosna. Iš čia grįžom pas kun.
Bugenį ir persirėdę ėjome viešbučio „Kazimo" resto-
ranan kame pavalgę pietų nuėjom į kun. minėtą-
jį numerį. Po geros valandos grįžau pas seserį.
Gulian apie 10 val.

15. Utarnikas Pitere. Apniukę, visą dieną veik dulkė.
Su Mišiu buvau katedroje. Pagerę pas kun. Bugrenį arba-
tos ir su kun. Semenavyčiu gerokai pasivaikščioję važiavom
pas manuškius, kame pavalgę pietų o už valandos
stiklą arbatos vėl ėjome vaikščiot. Bevaikščiodami
ant Didžiojo prospekto užėjome į „Niagara" kinema-
tografą – apart paveikslų buvo dainos, operete,
muzika ir šokis; atsiliko gražiai ir padoriai, negalima
la kad užėjom – buvo ką žiūrėti ir klausyti. Praleidę
sojom nuo 5 iki 9 val. Pagrįžęs pas seserį radau
du inteligentų vyrų kurie teiravosi ir norį kad
čionai Pitere palikčiau prie kokios nors bažnyčios
ir net žadėjo prašyti vyskupą, bet pasakiau kad vie-
nos vyskupas jau yra padavęs raportą, kad užtvirtin-
tų manę ~~karf~~ už kapelioną prie pabėgėlių. Gulian 12 val.

16. Sereda Pitere. Graži nešalta diena. Po Mišių katedroje su
kun. Semenavyčiu ėjome į jo numerį viešbučio numerį ir pri-
sipirkę proviantų gerai arbatos ir gerokai užkandom.
~~Bo~~ Paskui ėjome pasivaikščiot, pirkau už 17 rb. brezentinį

paltą. Vėliaus ėjau į vyskupo kancelariję bet nieko neradęs grįžau apie 5 val pas seserį. Apie 7 val. atsilankiau Akademijoje pas draugus savo diecezijos, apie 9 val. tramvajumi grįžau. Gulian 11 val.

17 Ketvergas Pitere. Daugiau nekaušota negu grąži bet nešalta diena. Su kun. Šiomi buvau katedroje. Pir dvi atvejį buvau Vyskupo kanceleri[jo]je, o paskui pas patį Vyskupą – kuris praneše jog aš su kun. Semenavyčiu esava paskirtu vienss: Penzas guberniję rits į Tambovo prie pabėgėlių kapelionais ir jog svetiškoji valdžia į menesį po 150 r. mokesianti. Vėliaus buvome Centr. Liet. Komitete kuris mus į įgalinojimus ant tų guberniją paskire, mums po 100 rb. ir esant nebonije dopo 3 rb. į parą už valgį. Pavalgęs su kun. Semenavyčiu pietus ir pasivaikšcioję po miestą, vakariop grįžau pas seserį. Gulian po 11 val.

18. Pėtnyčia Pitere. Apsiniaukę, iš ryto dulkė. Keliaus 7 val. Po Mišių su kun. Semenavyčiu ėjome pas Vyskupą, mo jo nuėjome pas p. Petronį kame jis tą iš bažnytinių daiktų mūsiems reikalingų išsirinkome. Paskui mes sandžę valandomis vėžėją (už 3 val. mokėjome 250 r.) važiavome Central. Lietuv. Komitetą kame gavome nuo Komiteto visus įgaliavimus kas link aprūpinimo Penzoje esančių lietuvių pabėgelių (kun Semenavyčius Tambovo), gavome dagi po 500 rb. pradžiai to aprūpinimo, paskui buvome knygyne prie šv. Kotrynos bažnyčios, buvo prie klebono, dar noniu gudų knygyne kame pirkome gubernijonės mapas, galop prie kun. Bugenio, kame pasiėmę savo čiuoles drapanas sustojome „Kazino" viešbutyje kur draugas gyvena. Restorane valgėme pietus. Vakariop draugui pirmų: valizę padėjau, o savo didelę pintinę pardaviau; apie 7 val. grįžau pas seserį. Po geros valandos kokia tai tarnaitė – mergaitė atvežė man – pagalvį, 10 pakinukų dėktukų, 6 nosinės – dovanų. Gulian apie 1 valandą.

19. Subata Pitere. Kartais linojo. Kėliau 7 val.
Po 9 val. su kun. Semenavyčiu buvova pas Vyskupą.
Paskui važiavau į šv. Kotrynos bažnyčią, kame ga-
vau albą ir bursą, gi pas zakrastijoną katedroje
gavau Mišiolą „defunctorum" ir iš seno mišiolo išsi-
piauti lapus mišparų votivarum „de ss. Trinitate
ir B.M.V. Po to ėjova pas p. Petronį, kame pirka-
me po porą arnotų, po kelikų, komžą, indusėlių
įgavus ir kitus daiktelius, įmonėjau virš 91 rb.
Čia pat pas Petronį ir pietus valgėm. Vakarop
pagrįžę viešbutin ėjome pirkti plonų krepšių
kad sudėjus atsivai bažnytinius daiktus. Vaka-
re draugas važiavo atsisveikinti pas mamiš-
kius o aš pasitaravauti į vagzalą, grįždamas su-
stojau akademijoje, atsilankiau pas inspekto-
rių kun. Grigaitį ir kapelioną kun. Naujokų, kuris pa-
starojo gavau Mircho pamokslus paskolinti.
Apie 9 val. buvau jau pas seserį. Draugas iš-
važiavo pas save apie 11 val. Gulėm po 1 val.
20 Nedėlia. Taukias linojo. Kėlėme 8 val. Atlaikęs
katedroje Mišią ir pagėręs pas kun. Bugailį arbatos
važiavau Nikolajaus stotin ir pajėmęs sau į Pen-
zą (II kl. 20 r. 80 k) o draugui į Tamboną biletus.
Grįžęs pas draugą viešbutin, krausčiau daiktus, ne-
trukus nėjo sesuo su motyna, paskui dar dvi mergaitės
pas draugą. Apie 3 val. aš, mano motyna, sesuo ir
draugas to pačio viešbučio restorane valgėm pietus.
Po pietų atsisveikinom ir mamiškiai grįžo namo
apie 4 val. Jau beteisistant su draugu viešbutyje pa-
gėrę arbatos apie val. 6 išvažiavom Nikolajaus stotin.
Stotyje praleido mane švogeris Adamčikas ir sesuo
Griselda o draugą pp. Staniolytė, Jurkaitė ir Sankau-
tė. Val. 7 20 traukinys greitasis perskyrė mus nuo
savųjų ir pažįstamųjų vežinas Maskvon. Ilgai ne-
trukę su draugu atsigulėm ir tik prieš Maskvą
atsikėlėm ir kavos pagėrėm.
21. Paldieninkas kelionėje. Apie 10 val. pribuvę Mask-
von ir įdavę visą bagažą pasergėti; leidomės tram-

vajuoti pas mano brolį Boleslovą (Екатерининская karevių ligoninė. 18 Своднаго эвакуационного госпиталя) ligoninėn atvykstą delei silpnos sveikatos. Kadangi pasimatyti tegalima 3–5 val. aš važiavau pas provizorį J. Steikūną-gyvena (Пятницкая 16) o Draugas pirktų ir miesto pažiūrėti. Paties Steikūno pas save neradęs ir kiek su jo moterimi pasikalbėjęs grįžau pas Boleslovą ligoninėn. Su Broliu apie dvi valandi šnekučiavęs, leidaus pas Jasinskius (2 Короткий пер. Калужск. пл.) Čia irgi apie pusvalandį truкau nes skubintis reikėjo stotin, nes traukinys išeina val. 6 ir 25 m. Stotyje nukaudau pirktų. Diena graži, saulėta šilta (+13°R). Vagone vėl su Draugu kun. Seminarijoni instikom ir traukiniu keliaują tokią ant viršutinių suolų sumigę.

22. Utarnikas Kelionėje. Vėsi; vėjuota diena, naktis visai šalta (+3°). Naktį val. 4 man reikėjo persėsti kitan traukinyn, todėl stotyje „Riažsk" su Draugu atsisveikinau. Traukinio reikėjo laukti iki 10 val. dienų, kadangi suvėlavo tai tik po 1 val. dienų išvažiavau iš Riažsko į Penzą. Iš čia iki Penzos važiavimas buvo keblus nes vienakiekvienoje pusstotyje apsistodavo traukinys o antra daug pasažierių – vargu buvo sėdėti.

23. Sereda Penzoje. Šalta stačiai naktis o diena gerai vėsi. Apie 3 val. nakties pribuvęs Penzan, ir nusisamdęs vežiką važiavau su visais baldais viešbutin „Rossija" kame apsinakavojau. Kėlęs apie 9 val. ir apsitaisęs ilgais rūbais važiavau bažnyčion. Klebonas lietuvis priėmė maloniai ir sakė kad pas jį galėsiu gyventi. Apie 12 val. su klebonu (Švagždo) pasivaikščioję, kiek po miestą nuėjome viešbutin ir pasiėmę mano daiktus parsivežėm klebonijon. Į pavakarį vėl su klebonu pasivaikščioję po miestą nuėjome pas bažnyčios sindiką p. Zdanavičių, kame pavakarieniavę apie 10 val. grįžome klebonijon. Žmonės malonūs, tik per daug linosas ne bedvreikšmių žodžių šnekučiavimas, ypač kokios tai ten visiančios gudės, su klebonu, man kaipo pirmą kartą atsilankiusiam atrodė keistokai.

24. Ketvergas, Penzoje. Vien. liūojo. Keliaus į 9 val. Po Mišių ir arbatos ėjau daryti korekturą vakar nusiarytų tipografijoje lietuviškų ir gudiškų vaitinių bilietukų. Prieš 12 val. buvau nuėjęs pas gubernatorių – neradau namie. Val. 5 važiavau į kapines laidoti pabėgusiųjų kūdikio. Vakarop su klebonu buvome Lenkų komitete, pas kurį tai oficerų gudo kame gėrėm arbatos ir degtinės po gerą burnukę ištraukėme, iš čia važiavom pas vietinį turtingą lenką-advokatą p. Grušecki-čionai vakarieniavom ir iki 12 val. preferavom (– 219 k). Gulėau į ½ 1 val.

25. Pėtnyčia. Vien. graži, saulėta diena. Keliaus po 8. Po arbatos važiavau į ligonbutį prie ligonio, daug prisiejo kalbėti tęsiantis kolai iki sergančio išsiklausiau – reikalinguosius daiktus draugė su savim reikėjo vežti, k.a. žvakes, kryžių, šv. vandenį, kropylą. Po to važiavau į „усыпаль-ницу" kame atskaičiau „Libera" ant dviejų katalikų pabėgėlių kūnams, prie to buvo ir du liuteronų kūnai, toje pačioje vietoje t.y. „засобная-церковь" suguldyta ir 4 pravoslavų kūnai – atrodo lyg koksai panteonas kame dėdami įvairių tikybų mirusieji, kad įvairūs dvasiškiai atskaity-tų pakavojimo maldas. Kavojami visi-tarbut abelnuose stačiatikių kapinėse. Grįždamas buvau sustojęs pas gubernatorių persistatyti, priėmė trumpai malonai, o kuomet papra-šiau „оккупации места" tuojau nuvedė į kanceliariją ir žada ant rytojaus privengti; kuomet gi paklausiau iš kur galėsiu gauti man priklausančią mėnesinę algą departamento pa-skirtą, – atsakė apie tą departamentas jiems nieko nepranešęs todėl tepalieku aš savo popierius o jie sulyg tų parašysią ir užklausią Departamento. Po pietų val. 4 važiavau į kapines laidoti 5 mirusių kūdikių pabėgėlių – kurie čia ašarų – verksmo tų nelaimingų motynų,

kurios vienintelę savo paguodą pažangiųjį kudikį atiduoda juodai-žemelei. Gulian ½ 11 v.
26 Subata. Iš nakties didi šalna, ant vandenų ledelių, diena saulėta bet gerokai vėsi. Atsikėlęs val. 9 ir pusvalandį paspaviedojęs skaičiau mišias. Po arbatos klebonas važiavo pas ligonį o aš buvau gubernatoriaus kanceleriyoje, paskui važiavau pas miesto galvą, pas prisiekusį advokatą „Ivanovą" - kurio neradęs namie, vakarop vėl ėjau ir radau; pas prie tų visų kreipiaus beieškodamas šiokių kokių nuo miesto namų kur pribusiančius lietuvių galėčiau priglausti; kol kas nepavyko. Namuose atsilankė Lenkų Komiteto iš Petrapilio įgaliotinis, praplepėjom iki 10 val.; gulian apie 11 val.
27. Nedėlia. Saulėta bet vėsu. 7 pusantros val. spaviedojau ir sumą laikiau. Po pamaldų armėnų-katalikų kudikį krikštijau; po to ėjau su klebonu į Lenkų Komiteto posėdį, žmonių pilniausia todėl į salę neįsiveržėm. Apie val. 3 ėjome pas p. Grušecki ant pietų. Val. 4 važiavau į kapinės laidoti 2 jų pabėgelių-kudikių. Vakare po pamaldų susirinko pas kleboną giedoriai, vargonininkas neg[illegible] balsus, giesmininkai - kis visi lenkai iš Lenkijos. Per tą laiką pas kleboną prisirinko keletas vietinių ir svečių (viso 4) buvo ir gudas ir gudė, vakarieniavom ir smagiai gerai. Išsiskirstė po 9 val., apie val. 10 ir klebonas išvažiavo į stotį ir geležinkeliu toliau aprūpinti dvasiškus reikalus iš Galicijos ištremtųjų (į Baškirovą).
28 Paldienikas. Iš nakties šalna, diena gerokai vėsi (+3°) Gerą pusvalandį paspaviedojęs po 9 val. mišias laikiau. Po to buvau miesto upravoje bet buto pabėgėliams negavau. Val. 4 važiavau į kapines laidoti kudikio. Val. 6 iki 8½ giesmininkai mokinosi „Kyrie". Vakarop atvežė pirktąjį krautuvėje stalą „biuro" (28 rb) ir materacą (15 rb). Gulian po 11 val.
29 Utarnikas. Iš nakties šalna, diena vėsi, vakaras šaltas (+1°)

Po Mišios šį tą mieste pirkinėjau, pagrįžęs atlikau bažnyčioje prie kudikio-lavono laidojimo apeigas, po to tuoj važiavau į „земскую покойницкую" kame cerkvyje arba geriau „в часовню" отпевание усопшего ребенка". Grįždamas buvau Lenkų Komitetan užvažiavęs, telegramą mat gavau nuo jų, jog reik į Bessonovką važiuoti kudikio laidoti. Vakariop nutarta važiuoti su mišia į Bessonovką (12 varstų) ir kudikį laidoti. Gulian po 11 v.

30. Sereda Bessonovkoje. Graži, saulėta, šilta diena. Apie 8 val. su lenkų komiteto įgaliotiniu nusisamdę vežėją važiavom drauge kaiman Bessonovka (12 varstų), kame iki 1000 yra apgyvendinta lenkų pabėgėlių. Pusiau 11 val. laikiau arbatinės bute, kuris pabėgėliams atiduotas kaipo pamaldoms vieta, mišią. Po mišios ėjome pas įgaliotinį gudą Olgaszenko kvartirmeisterį pabėgėlių; čia pagėręs arbatos grįžau taip vadinamon koplyčion iš kurios kudikio lavoną lydėjau į gudų kapines. Po to kokias dvi valandi vaikš lankiau apsigyvenusius pas gudus mažose žemomis lubomis grįčiose, kiekvienoj po 5-10 ypatų. Gudai su didelin prielankumu priima pas save pabėgėlius. Į vakarą apie valandą ispavedojęs apie 6 val. grįžau pas įgaliotinį gudą kame pagėręs arbatos ir kiaušinių užkandęs po 10 val. gulian. Kambaryje gulėjome 4 se (du jaunikių ant žemės gulėjo, o už lentinės pertvertos tik ne iki lubų, siekos kugždėjo moteris-mergaitės-gudės ant krosnes. Kaimas gudeliansų bet ukininkai gyvena bėdinai, retas kurį turi karvę, do mažiau arklį, kiaulių visai ner, žemės mažiau kaip po dešimtinę turi; gyvena vienoj grįčioj su pabėgėliais. Kiekviena grįčia smagiai svogūnais dvokia nes tuo jie verčiasi, samdo į dešimtinę (po 100 rb.) žemės ir svogūnus sodina. Iš dešimtinės svogūnų išvenna 800-1000

Spalis mėnuo. October

1. Ketvergas. Viesu, gražu. Kelęs po 7 val. ėjau taip vadinaccon koplyčion kaipo gerą valandą paspaviedojęs laikiau mišią laike kurios pabėgėlčiai giedojo „blagai". Po mišių keletą žodžių pasakiau, patardamas, kad kasdieną čionai susirinktų vieni ar ir rožančių kalbėtų. Trejetą kūdikių pakrikštijęs ėjau arbatos gerti. Bažnytinių mano daiktus pabėgėlčiai nunešė stotin. Kuomet po arbatos atėjau stotin Bezsonovkos ir iki ateisiant traukiniui buvo laiką ėjau ś čiapat stovinčio namą kame prie nakt jaunikio lavono atskaičiau „Libera". Po pirmai traukinių pribuvau Penzon (iš Bezsonovkos 10 varstų). Po pietų valandą prisnūdau. Val. 5 ant šventoriaus atskaičiau prie atvežto kūdikio-lavono konduktų pamaldas. Per vakarienę buvo kokie tai 3 svečiai pas kleboną, tiems išeinant atėjo pažįstamas aficieris-gudas, pasiliko do vienas iš pirmųjų svečių (kapelmeisteris, rodas, bažnytinio orkestro). Šį tą jiedu padainavo prie fisgarmonijos ir iki 11½ val. traukė su klebonu štabę; retkarčiais ir aš po taurelę išdžiovindavau. Guliau pol val.
2. Pėtnyčia. Visu, tyku. Atsikėlęs prieš 9 v. spaviedojau ir pabaigęs šv. Mišią laikiau. Val. 4 važiavau į kapines dviejų kūdikių laidoti, vieno ne atvežė. Vakare po 6 val. giedoriai mokinosi Mišiūkų giedoti, apie 9 val. išsiskirstė. Guliau po 11 val.
3. Subata. Graži, saulėta bet vėsi diena. Iš nakties −6°R. Keliaus 7 val. Atlaikęs mišią ir pagėręs arbatos tuoj važiavau stotin. Per valandą t. y. ½ 10 val. buvau Ramzajuje (II kl. bilietas 50 k). Nesant linom arklių ėjau pėsčias pas žemiečių gydytoją p. Garmusą (apie 2 varstų). Koki tai pas jį esanti mažrusė pavaišino kava.

Apie ½4 val. parvažiavo patsai gydytojas ir tuoj pietus valgėm. Po pietų lankėm apgyvendintus pas gudus pabėgėlius lietuvius. Butai molyniai, žemučiai, siaurais langais, kai-kur drauge ir teliukas pirkioje įvestas. Buvome užėję ir pas buchhalterį-kvortirmeisterį gudą dvarionią-energingą veikėją link pabėgėlių dagi lietuvių. ~~Atlankėm~~ Vaišino arbata, čia pat pats įsitikinau jog lietuvių čionai yra į 222 ypatų apgyvendinta. Atlankėm ir pabėgėlių ligoninę, kame viso labo talpinama 4 ligonių. Teippat su gydytoju buvome užėję ir į gynikologišką namą, kuriame ir vandeniu pakrikštijau jau gerai pasveikusios motynos kūdikį. Prieš 10 val. pagrįžę tuoj vakarieniavom. Apie pusiau 11 val. važiavau stotin. Pasivėlinęs traukinys Penzon pribuvo apie 1 val. nakties. Gulėiau apie 2 v.

4. Nėdėlia. Nešalta. Kėliaus apie 10 v., sumą 11 val. laikiau. Kuomet po pamokslo nuėjau bažnyčion paaiškėjo jog atvežtas prie krikšto kūdikis yra pabėgėlių kurių traukinys apsistojo čionai ant keletos val. Todel norėdamas, kad važinėjantys lietuviai apsigyventų mano rajone, su kūdikio tėvu leidaus stotin Penza II, čionai neradę traukinio tuoj ėmėm vėžiką ir važiavom į Penzą „сортировочную", kame netaip greitai suradom tą traukinio vagoną kuriame važiavo išimtinai lietuviai. Po ilgo begrojimo dasimušiau to, jog tąjį vagoną pažadėjo atkabinti ir siųsti tenai (į Ramzają) kame ~~mo~~ nurodžiau. Nuo čia pėsčia leidaus į stotį Penza I (apie ½1 varsto) kad pakalbėjus su „вемпорашимъ агентомъ эвакуаціоннаго пункта". Apie 3 v. skubinaus važinėti į Lenkų Komiteto posėdį, radau bebaigiant. Išeidamas sutikau bepėškantį mažiuką aficierį, kuris prašė kad išpavrdočiau nes vakare bus šliubas. Todel atvažiavęs išpavrdojau ir skubinaus pas g. Grušeckius pietauti. Pusiau 5 val. važiavau į kapines kūdikio laidoti; pašventinau duobę ir grįždamas sutikau beatlydžiant kūdikį. Gulėiau 1 v.

5. Paldieniskas - Karališka šventė. Nešalta diena.
Keliaus po 10 val., gerokai į rytą įsnigta.
Buvau gubernatoriaus raštinėje, kame sužino-
jau apie paskyrimą man 600 rb. algos ketu-
rienų menesiams. Apie val. 2 su klebonu
buvome pietauti pas kokį tai aficierį - gu-
dą, kame gerokai ištroškome įvairios deg-
tinėlės ir likerio, apie ½5 grįžome. ½8 val.
buvau Lenkų Komitete kuris nutarė mokėti
man visas kelionės išlaidas ir 4 rub. į dieną
kuomet esu kelionėje. Vakare buvo ant arba-
tos nuėjęs tas aficierius pas kurį pietus valgėm.
Po nuėjimui iki 9 val. bavinosi giedoriai
giedoję mužias o ant galo net šokius šoko.
Iki dvyliktos val. su klebonu šnekėjom
apie Lenkų Komiteto darbus, vienaip kalba
o kitaip elgiasi su pabėgėliais Lenkais ne
„z korony" ir su lietuviais, kuriais visai ne-
sirūpina nors visuomet akcentuoja kad vi-
sus priderinė globoti. Gulian 12 val. bet
nestojo 4 val. o užmigti kaž kol negalėjau.
6. Utarninkas. Iš nakties gerai pašalo, diena
vėsi. Buvau pavieto upravoje kame prašiau
„открытаго листа на право взда на поч-
товых по льготному тарифу," tarppat
buvau ir žiemiečių, užsiimančiųjų pabėgė-
liais, upravoje kame savo nuo Lietuvių
Komiteto įgaliavimą užregistravau.
Po 12 val. su Lenkų Petrapilio Komite-
to įgaliotiniu p. Makulskiu atlankėm
lenkų pabėgėlių barakus, kuriuose rado-
me į kelias dešimtis sergančių įvairiomis ligo-
mis kūdikių. Vakar viename pabėgėlių apsir-
gęs net cholera, kuri numarė ligoninėn išve-
žę. Po pietų 4 val. važiavau į kapines lai-
doti šeimynės - pabėgėlės. Val. 5 laikiau rožan-
čiaus pamaldas. Gulėjau prieš 1 val.
7 Sereda. Kartais sniguravo truputį. Po arbatos

važiavau pas ligonę, paskui į pavieto Žemtvarkos įstaigą, pas Gubernatorių, ant stoties „сортировочная", kame suradau 18 lietuvių pabėgėlių kuriuos Ramzajun į prašiau nusiųsti. Po pietų važinėjau į kapines laidoti, per dieną pravažinėjau arti 4 rb. Guliau pol 2 val.

8 Ketvergas. Vėsu. Po arbatos buvau Žemtvarkos upravoje kame gavau „отпускной билет" važinėti pačios porą arklių, mokės pragonus už mane pati uprava. Pasmui buvau ant 3^{čios} stočių – lietuvių pabėgėlių neradau. Per pietus užėjo oficieris gydytojas nešinas butelioką abrikosinio likerio, su arbata ištuštinom. Vakare laikiau rožančiaus pamaldas po kurių turėj su vargoninku ėjome pirtyn (numerių dvieju kambarių – box). Gulian ½ 1 val.

9. Petnyčia. Graži vėsi diena. Šendie nusamdžiau žmogų kuris stotyse sutiktų lietuvių-pabėgėlių (į mėnesį 15 rb. ir kelio išlaidas). Po pietų važiavau į ligonbutį „Тендерный госпиталь" pas nelaisvį ligonį austrijoną dezinteriją sergantį. Sugrįžęs pas klebona radau du Austrijonų nelaisvių gydytoju ir Ramzajaus gyd. Garmusą. Val. 4 važiavau laidoti kūdikio. Val. 5 laikiau Rožančiaus pamaldas. Val. 7 užprašytas ėjau į Lenkų Komiteto posėdį, kame turėjo būti svarstomi atidarymas naujai lenkų mokyklos pabėgeliams. Posėdis prasidėjo valanda vėliau, gražiai kalbėta bet nieko gero nedaug perėdam, daug kalbėta apie atidarymą „uniwersytetu ludowego" ir kokiu budu išgaldyti jame hystorya Polski i hystorya literatury Polskiej. Nutarta atlikti budu pogawędki ir prelekcji, o literaturą nuo pradžios trumpinose bruožuose iki romantizmo t. y. laiko Mickevičiaus, o toliau jau gana plačiai. Apie ½ 10 val. apleidžiau besitęsiantį posėdį. Vakare Central. L. Komit. parašiau laišką apie lietuvių, mano rašyme, pradėjimą ir veikimą. Gulian po ½ 2 val.

10. Subata. Vėsu. Apie pusiaudienį pas kleboną buvo atėję - amerikonas gydyt., gudiškai nemokąs, jo aiškintojas ir anstolis. Amerika mat prisiuntė daug gydytojų į Gudiją kad jie globotų ir gydytų ypač vokiečių ir austrų nelaisvių. Buvo užėjęs ir pabėgėlis Janickas iš Andronyškio filijos netoli mano tėviškės. Vakar sužinojau jog tuoduvagonu kuriuose suradęs buvau lietuvių - pirbuvo paskirtoj vietoj - Ramzajuj. Prieš pat žemvėčių „stoikoj" ėmėčiau kontromarkę bet arklių negavau, nes kaip sakė - visi išvažinėję, todėl samdžiau miesto vežiką kuris per 3 val. nuvežė Ramzajun (25 varstų - 5 rb) Apsinakvojau pas gyd. Garmų. Gulėjau po 12 val.

11. Nedėlia. Ramzajuje. Šalta - 8°. Atsikėlęs po 7 v. ėjau į mokyklą, kame spaviedojau ir 11 val. laikiau susirinkusiems lietuviams pabėgėliams mišias, po kurių pratariau keletą žodžių sulyg Evangelijos. Prieš šv. Mišias atgiedojo Rožančių, o per mišias gana gerai įvairias giesmes giedojo. Po mišių nuėjom pabėgėlių ligoninėn, kame vieną išpaviedojau ligonę. Pagrįžęs apie ½ 2 val. gėriau pas p. Garmusą arbatos o 4 val. pietavom. Po pietų buvome pas grovienę Protasjevą, radom tik vyresniąją dukterį, kuri pavėlijo apžiūrėti vasarnamį bet pasirodė neatsakančiu koplyčiai pabėgėlių, paskui dar užėjome su tuo pačiu Garmusu pas kito dvaro administratorių bet ir ten jokio orderio koplyčiai negavome. Val. 6 važiavau stotin, o ey po 9 val. buvau Pūzoje. Per dieną pavargau. Vakare poteriavau ir darštus prie ligonio važinojant užkraučiau.

12. Paldieniukas. Visą naktis ir dieną, kaip vijuota. Vrdutiakty ½ 1 val. važiavau Siz-Viazemsk. stotin ir čia paėmęs 4 kl. iki Tatiščevkos bilietą (198 k) sėdau traukinyn ir snaudulojau važinodamas. Stotyje Tatiščevka radau prisiųstą „русскую тройку" iš kunigaikšt. dvaro Muratovka kur reikalavo pas ligonį.

„Trys gražus balti kaštanai per pusantros val. nuduma dvarau (18 varstų) jau visai prasvitus. Apsiprausęs tuoj išspaviedojau silpną senę gubernatorką volakę ir suteikiau paskutinį patepimą. Pati kunigaikštienė O.L. Azarevič (gudė) labai maloni pasirodė; geriau kavos pudelį. Po to išspaviedojus dar vieną senukę-volakę tuoj leidaus trimis gerais paštos rodos, arkliais atgal stotin; vežimas dingtas. Už rūbinę gr. kunigaikštienė davė 20 rb. Livkajui ir vežikui daviau po 1 rb. Apie 2 val. buvau jau Peuzoj. Kaip tik ant pietų atėjo Austrų nelaisvis gydytojas. Pavakaryje atsilankė pas kleboną Amerikos vice-konsulas su vertiju studentu, nes kitaip negalima butu buvę susikalbėti. ~~P. Pasta, laiška~~ Tame laiške kunigaikštis Golicyn'as davė per telefoną žinią jog ligonė paskui buvo mirė. Val. 5 laikiau Rožančiaus pamaldas. Prieš 7 val. ~~buvau~~ prausytas buvau viešbutyje „Bristol" pas Amerikos Raudonojo Kryžiaus gydytoją kame radau ir vice-konsulą tenpat Amerikietį. Pirmasis nori suteikti neužtektiną, sužeistiems kareiviams prieinę, pagalbą antrasis stato sau tikslą globoti prieš mus valstijų išturtinosius kaip ne gudų pavaldinius. Netrukę grįžom kame tebradom do tetušilavinant gradovius. Gulian 1½ v.

13. Utarnikas. Šalta, vakare po 9 val. pasnigo. Po pietų užėjo lenkų „bemyžniai adunį" lietuviu save vadinas ir gerai kalbą mokias, p. Czesznowskis Šaulinų raštininkas, kuris apsiyėmė lietuvius ant stočių sutikti ir būti mano, šalyginais lenkų komiteto, agentu, pažadėjau 15 rb. į mėnesį mokėti. Val. 5 laikiau Rožančiaus pamaldas ir kūdikį pakrikštijau. Prieš val. 8 pons Zdaurevičiui pradėjus ėjome iš klebonu į jos svečiuosna, grįžome po 10 val. Gulian apie 1 val.

14. Sereda. Oras lyg kiek atpuolė, sniegas po kiek

tirpinėjo. Apie ~~7~~ 9 val. atvežė iš dvaro (60 varstų)
mirusią valanų par laidoti. Nulydėjau po vijų
pamaldų į kapus. Na stoties agentas pranešė
jog atvažiavę du vagonu lietuvių kurios Ramza-
jun liepiau siųsti, vakare gi daviau į Ramza-
jaus gydytoją ponią Garunią, kad juos apgyven-
dintų nes rytoj prisiųs. Laikiau Rožančiaus
pamaldas. Val. 8 atsilankė gyd. Garunus
su savo pačia, šnekučiavom ir arbatos gėrėm.
Apie 10 val. išvažiavo svečiai stotin.
Vidunakty susitvarkiau bažnytinius daiktus
nes rytoj ryto į Mokšaną važiuosiu.
Guliau 1 val.

Mokšanas
15. Ketvergas. Lynojo. Keliaus prieš 7 val. Atlaikęs
Mišią ir arbatos pagėręs važiavau stotin – drožkim
lynojo. Ant stoties su Lenkų įgaliotiniu p. Domaiš-
skiu susipažinau ir jis ir aš pabėgėlių reikalais į
Mokšaną važiavome. Pribuvus traukiniui Ram-
zajun gėrėme arbatos kol padavė pašto 3 ark-
lius (2 arkliu po „открытому листу" aš pasiėmiau o tre-
čią pasamdė ir prikinkė p. Domaiškis). Per 2 su
virš valandų pribuvom į Mokšaną (20 varstų sla-
pio kelio, nes lynojo). Apsistojome „в номерах", už pa-
rą su patalais į 130 k. mokėjau. Apsiprausę ėjome
pas lenką „судебный следователь", kame ant pietų
pataikėm. Po pietų ėjau į įvairias valdiškas įstaigas
kad gavus apie kambarį kame galėčiau ryt at-
laikyti pabėgėliams pamaldas, nepešiau nieko nes
po 2 val. buvo viskas uždaryta o pačių valdinin-
kų jų butuose visai neradau, vienas išvažiavęs,
kitas medžioja (исправник и его помощник). Nu-
ilsęs ir smagiai purvyne nusitapęs grįžau į savo
butą ir valandą ilsėjaus. Po val. 6 ėjau į Žemiečių
upravą, kame sekretorius išdavė man „открытый лист
по Мокшанскому уезду" ir pavelymą „в за-
ле земской управы" laikyti ryt pamaldas. Iš čia
ėjau pas „воинский начальник" kurį ant mano
prašymo pranešti katalikams karo nelaisviams ka-
austrų ir vokiečių kareiviams, jog rytoj bus

pamaldos - sutiko. Po to nuėjau pas „angobatėlį" ir su p. Domaišnim grįžome į savo numerius. Pagėrę arbatos ir užkandę dešros, 11 val. gulėm.

16. Pėtnyčia. Iš nakties gerai pašalę, vėjuota. Po val. 8 ėjau į Zemrėčių salę, kame apie keliasdešimtis Austrijokų nelaisvių radau belaukiančių. Su Nelaisvių pagalba pagaminom altorių. Per valandą su virš išspaviedojęs, tuoj laikiau Mišią. Po mišių ėjau pas tą patį teisėją kame gėriau arbatos ir pietus valgėm. Po pietų nupirkau batams tarsyti šrankius ir uodos (mokėjau arti 13 rb). Apie 3 val. apleidom Mokšanus ir per porą val. buvome Ramzajuje, kame aš paniškau pas p. gydyt. Garnnisą o lenkų įgaliotinis p. Domaiškis nuvažiavo stotin. Į vakarą po kiek sniguravo. Guliau apie 11 val.

17. Subata Ramzajuje. Vėjuota, vėsu. Po 8 val. prisiųstuoju arkliu važiavau Liaudies mokyklon, kame ~~tarž~~ spaviedojau ir mišią laikiau. Po mišios paėmęs du paliktu komunikantu važiavau į pabėgėlių ligoninę pas dvi ligonę silpnai sergančias. Iš čia grįžau pas gydyt. p. Garnnisą apie 12 val. - gėriau arbatos o vėliau pietus valgiau. Vidudienyje no stoties pas tą patį gydyt. atvažiavo iš Maskvos mokytojas - Lietuvis J. Kartanas, kad mokintų lietuvių pabėgėlių vaikus. Nors pačto arklių buvau ant 3 val. užtakęs vienok nesulaukęs iki apie 7 val važiavau į pačią stoiką kame vos išgavau arklių nes tik ką buvo iš kelionės pagrįžęs, nes traukinio greitu laiku nebus, o prieš vidunaktį norėjau pagrįžti. Į ~~~~ 11 val blogu keliu parsibaldžiau į Penzą, prikratė smagiai (25 varstai). Guliau 12 val.

18. Nėdėlia Penzoje. Nešalta diena. Kėlęs po 9 val. ir paspaviedojęs gerą valandą val 11 laikiau Sumą. Iš Bezsonovkos buvo telegrama vakar jog yra numirėlis, o vakare kita jog tenai trįs ligonis silpnai serga. Ant pirmosios telegramos atsa-

kiau telegrafu jog ryt po pietų busiu. Vakarop užsakiau porą krasos arklių rytoj po pietų pa-
- duoti. No pusiaudienio sopa galva. Vakarop po arbatos su klebonu atsilankėme pas p. Zdanevičius, apie 10 val. grįžom; guliau po 12 val.

19. Paldienikas. Nešalta. Po mišių ėjau nusikirpti; apie 12 val. su klebonu ėjome pas gubernatorių – prašiau ir gavau leidimą turėti prie savęs revolverį. Antra valanda žemiečių pora arklių važiavau pas pabėgėlius Bezsonovkon (12 varstų). Arkliai visai nuvaryti, o vežėjas vaikezas nieko vertas, arklių nemoka varyti – laikyti, tokiu budu 12 varstų per dvi valandi tik galima buvo nuvažiuoti. Nors buvau prie koplyčios pasakęs žmonėm jog ateisiu spaviedoti bet ska[...] ilnga minia apie 5 val. išsiskirsti nes kaž kas pranešęs buk sakiau neateisiąs. Pagerę[s] pas pabėgėlius arbatos ėjau į sau nurodytą butą (buvusiabuži) vkaine apart taburetu ir pliku stalu nieko nebuvo. Vietoje lovos prisėjo gulėti ant šiaudų padėtų ant sustumtų stalų ir neva dyvonu apdengtu, buvo pora pagalvėlių pabėgėliais atnešta. Pasimeldęs apie 11 val. apsiklojęs savo futra turtai užmigau.

20. Utarnikas. (Bezsonovkoje) Apie vidudienį pradėjo snigti su vėjelin. Atsikėlęs ir apsiprausęs 8 v. ėjau koplyčion, gerą valandą paspaviedojęs laikiau šv. Mišią. Po mišios pas pabėgelius gyvenančius čia pat prie koplyčios gėriau arbatos po to ~~atlaikiau~~ atgiedojau prie kuno „Libera" ir išlydžiau į kapus o pats važinotas važiavau. Ant kapų atgiedojęs ir pašventinęs duobę grįžau koplyčion ir vėl spaviedojau. Išspaviedojusiem išdalyjau likusios kommunikantus konservuotus. Dar įvedinau keletą moterų, apkrikštijau trečią kudikį ir čia pat pas pabėgėlius valgiau man pagamintus pietus (makaronių srioba, bifsteksas ir arbata). Po pietų ~~gėriau~~ kren

apstojus sniegti ėjau pas 14 metų jau mirę-ligonį jau 2 savaitę be žado, suteikiau paskutinį patepimą; grįždamas užėjau pas kiek taisančią merginą - išspavedojau. Sugrįžęs į butą maniau pasimelsti ir pailsėti bet netrukus užėjo naujų savininkė vedina krosnių taisytojus. Turėjau tad apleisti visai nenuvdėtiną rezidenciją ir eiti ant gatvės. Užėjęs tad valščion parašiau „kontr-marką" kad už valandos paduotų porą arklių idant pagrįžus Penzon. Laukdamas arklių ... spaviedojau. Nors arklių negavau, todel ėjau valsčium kad gausiu ir gavau porą arklių (už 2 rb). Sugrįžau vel kaplyčion, surdejom ... darbus ir geriau pas pabėgėlius arbatos kol arklius padavė. Val. 10 buvau Penzoje, visą kamarė ... sniego. Gulian. 12 val.

21. Sereda Penzoje. Silpnas atodrėgis, kartoja dalykia. Begeriant arbatą atvažiavo brolis, visai iš kariuomenės paliuosuotas. Po pietų su broliu važiavom į kapines, kame laidojau du pabėgėlius. Vakare laikiau rožančiaus pamaldas. Gulian 12 val.

22 Ketvergas. Vesu, kiek vėjuota. Dalį egzekvijų ir Mišių giedojau. Per ištisą dieną be pertraukio ėjo įvairus interesantai. Val. 4 buvau kapinėse kūdikio laidoti. Prieš pietus buvo užėjus Latvių Komiteto pirmininko žmona ponia Strikis. Vakariop laikiau rožančiaus pamaldas. Per ištisą dieną skaudulio-jo galva, į naktį kiek apstojo. Gulian į 11 val.

23. Petnyčia. Nešalta diena. Į priešpiečius su broliu buvome įžde, kame gavau 150 rb. už mėnesį algos karpo pabėgėlių kapelionas, iš čia važiavom į pabėgėlių barakus kame atlankem apie 700 žmonių, tarpe jų (t. y. lenkų) mažiau 30 lietuvių yra, dalinau „Lietuvių Balsą", stverėsi kaip musios. Val. 4 buvau kapinėse, laidojau 3 pabėgėlių kūdikius. Laikiau rožančiaus pamaldas. Į pavakarį skaudulio-jo galva. Gulian 11 val.

24. Subata. Atodrėgis, kartais lynojo. 7 ryto pagrįžo iš Saraūsko klebonas. Po arbatos užėjo Ramzajaus gydytojas Garnūns su kurio buvome gubernijonei ir pavieto upravose. Val. 4 buvau kapinėse kūdikio laidoti; pagrįžęs laikiau rožančiaus pamaldas. Val. 6½ su klebonu važiavome pas kokį oficierį, bet jo nerulaunę val. 9 grįžome. Netrukus tas pats oficieris su savo pačia pas mūs atvažiavo, drauge degtinėnės ir zubrovkos butelius nešinas. Tuodu butelius ir klebono gorčių alaus ištuštinom 5-se. Visi, apart klebono ir tuo nes gerai įgėrę, ypač apsisvėrius moteris. Apie ½ 1 išsiskirstė, gulian pol val.

25. Nedėlia. Šlapia, negraži. Keliaus apie ½ 10 val. Laikiau sumą. Po pietų važiavau į II Penzą pas ligonį, kelias šlapiausis. Po pamaldų vakarinių daviau šliūbą. Vakare ant arbatos buvo koks tai iš po Varšuvos pabėgęs ponas, prasturojome iki 11 val. Gulian apie 12 val.

26. Paldeinūkas. Iš nakties kiek pasnigė, šalta -8°R. Po Mišios krikštijau 10 metų kūdikį, po arbatos važiavau į barakus pas ligonį senutę. Kas ją išspaviedojus prisėjo pačiam prie jos ant lentynų išsitiesti; duodant paskutinį patepimą turėjom kelia klupstas prie jos veido prieiti, nes tose barakose kits ties kito nepersiskyrę guli skersai ilgiausių lentynų, lentynos du aukštai. Val. 3 važiavau į Žemiečių ligonines cerkvę, kame prie austrijono kuno laidotuvių maldas atnaršiau, iš čia tiesiog į kapines važiavau, kame 2 kūdikiu laidojau; vakare vienos, kitos buvau kraustuvėje, kame norijau pavalgę bei rūbų pabėgėliams gauti pirkti - trečia. Apie 7 val. užėjo Ramzajaus pravoslavų dijakonas sudžentęs (geras ir uolus veikėjas kas link pabėgėlių, ypač lietuvių), visi gėrėm arbatą. Apie 9 val. išėjo stotin. Mes gi su klebonu ir su atėjusiu pranyšti pas savę oficieru Crmzupeh važiavome pas jį, kame geroksi išgėrėm ir po 12 v. grįžom gulian ½ 2 val.

27. Utarninkas. Atodrėgis, truputį drėgno sniego. Po arbatos važiavom žydų ligoninėn katalikų senuko (suvirš 100 m.) spaviedoti. Išskiriant vieninteliu katalikų visi sergantieji seni žydai, apžiūrėti gana švariai. Pagrįžęs atgiedojau atlydėtą lavoną. Po pietų klebonas atlydėjo iš naujų bažnyčion moterišką gyvuliažiotę, kurią nulydėjau į kapus, apart šios dar 4 palaidojau pabėgėlių, oras bjauriausis. Pagrįžęs tuoj laikiau rožančiaus pamaldas. Gulian prieš 11 val.

28. Sereda. Atodrėgis, šlapia. Po arbatos su broliu mėginome nusamdyti pabėgėliams butą - brangu ir nepatogu. Po to brolis „b pragar" no kareivių ir kitų pirkinėjo palaikius batus, supirko į 10 porų (po 250 - 450 k). Iš ryto laike arbatos prisibovęs no šaurvio oras sugavo galvą, į vakarą visai skaudėjo. Po pietų buvau kapinėse pabėgelių kūdikio kavoti. Atsigulian 9 val. bet tuoj keliausi nes per telefoną davė Ramzajaus gydytojas žinoti, jog užsirias ir apsinakvosias. Gerem arbatą ir degtinę, aš veik negėrian nes galvą skaudėjo; Gulem po 1 val.

29. Ketvergas. Pašalę, gražu, saulėta. Po arbatos su gydytoju buvome pažiūrėti buto, bet nenusamdėme nes brangu, nepatogu, dėgi nenori atiduoti. Per pietus gavau telegramą jog Ramzajuje yra numirėlė. Pavakary 2 - 3 val. miegulėjau nes smagiai buvo įskaudusi galva. Apie 8 val. atėjus ufcirerini Sungirev'ui gerem arbatą ir švarią degtinėlę. Tame tarpe susidėjau bažnytinius daiktus į valižą, o 10 val. leidaus stotin, kame nupirkęs bilietą, į 12 valandą atvažiavau Ramzajun. Vargiai gavęs vežiją, sėdau į vežimą, taip vadinamą „platformą" (tuo pačiu vežimu važiavo kokie tai moteryčiai), kojas, žinoma, pakabinęs žemyn (sėdėjau ant drungos), per gerą pusvalandį privažiavau prie gydytojo buto, kame tuoj atsigulian.

30. Pėtnyčia Ramzajuje. Gražu, vėju, saulėta. Po arbatos su gydytoju ėjome į ligoninę kame gulėjo lavoną,

šiaurien į 12 val. nunešti į kapinės. Kelyje sutikęs dijakoną užėjom į Zwadres namus. A 2o čia aš su dijakonu ėjome pas ~~tret~~ mokytoją lietuvį, o paskui jau vienas, pas persiskubinusį pas save, dijakoną kame geriau arbatos o paskui pietavau; prieš pietus gudų kapinėse palaidojau pabėgėlę. Antra val. Žemrečių arkliais leidaus Mokšanan, pavieto miestan (20 varstų per dvi vieną val. nuvežė) kame apsistojau viena viešbutyje „номера" vadinama me. Tuoj ėjau Žemrečių upravon – uždaryta; užėjau pas lenką – tardytoją. Pagerąs čion arbatos grįžom viešbutin, o po 6 val. vėl ėjau upravon, kame pavelyjus rytoj jų salei pamaldas pabėgėliams atlaikyti. Iš čia užėjom pas voluskį načalniką, kuris ant mano prašymo sutiko ant rytdienos leisti austrijos katalikų - nelaisvių, mišių išklausyti. Grįždamas, vėl pas tardytoją užėjau, no kurio po 10 val., pagerąs žinoma arbatos grįžau pas save. Gulau į 12 val.
31. Subata Mokšane – ramgės diena. Kiek vijurta vėjo. Nors vakar buvau pasiuntęs žmogų, kurs praneštų vienam pabėgėliui jog busiu šiadie su pamaldomis vienok pabėgėliai nesileido kits kitam pranešti, todel tebuvo 4-5 žmonės, neskaitant 10-12 austrijokų. Nerantį prie išpažinties apie 10 val. laikiau prie mažo skaičiaus klausytojų mišią. Po mišios ėjau pusryčiauti pas tardytoją. Žemrečių arklius vadavė 2 valandą; Ramzajuje pas gyd. Garmusą ½ 5 val. pribuvau. Papietavęs tuoj ėjau mokyklon, kame apie pusantros valandos klausiau susirinkusių pabėgėlių išpažinties, buvo virš 20 ypatų. Apie 8 val. vėl grįžau pas gydytoją (į 2 varstus pėsčias kaip paprastai). Po arbatos gerą valandą utorojome. Gulau pol 12 val.

Lapkritis ménuo. (November.)

1. Nėdėlia Visų Šventųjų dięna. Ramzajuje. Keliaus po 8 val. Ž 9 val. nuėjau pėsčias į mokyklą kame susirinkę žmonės valandas ir rožančių giedojo. Prieš 11 val. baigiau spaviedoti, viso labo prie komunijos ėjo arti 80 žmonių, kuriems prieš per šv. Mišias dalyvau. Per mišią gana gražiai giedojo lietuviškai, nes čionai gyvena išimtinai lietuviai pabėgėliai (apie 400 su virš žmonių). Po Mišios sakiau pamokslą, po to pagėręs čia pat arbatos, važiavau pas ligonį su švenčiausiuoju. Važiavau žmoma, vežėčiose platforma, galan kaimo. Iš čia grįždamas pakelėj buvau pas kitą ligonį sustojęs-išpaviedojau. Visą laiką lijo su vėjeliu. Pas gydyt. Garmų valgiau pietus (nes grįžau 3 val.) ir vakarienę. Val. 10 važiavau stotin, traukinys 3-4 val. suvėlino, taip kad Penzon pribuvau po 4 val. nakties. Nuo stoties pėsčiam eiti nes vežėjų nebuvo, kelias drožiai slidus, nes lijant pašalo.
2. Paldienikas Penzoje. Po truputį šalo. Keliaus po 9 v.; 10 val. giedojom egzekvijas, po kurių klebonas giedojo mišią o aš skaičiau. Po mišios pamokslas ir gedulinga procesija. ½ 2 val. gėrėm arbatos po kurios klebonas važiavo pas ligonį o aš su atėjusiu afiserinu važiavom pas jį neva pietautų; gėrėm degtinelę ir žąsį valgėm ir klebonas buvo. ½ 4 val. važiavau į Zemskių ligonines „уединенную" atgiedoti dvi mirusių pabėgėlių, iš čia į kapines kame palaidojau kudikėlį. Per rožančiaus pamaldas truputį spaviedojau. Vakare atėjo vėl afiserinis, buvo do vienas latvis ir taip visi 4 gėrėm degtinelę. Apie 11 val. jos palikęs atsigulian.
3. Utarnikas. Vėsu, nėjusta. Iki 11 val. bažnyčioje praverčiau, apie 12 val. užėjo p. Makulskis, leidus Komiteto įgaliuotinis, su kurio svarbius klebonom klausymus

link santykių lenkų ir lietuvių Komiteto, laikams nat nepatinka jog esu lietuvių Komit. įgalioti-nis. Val. 4 važiavau 2 kudikių-pabėgelių laidoti. Iki vakaro galva skaudėjo. Gulian apie 11 val.
4. Sereda. Atodrėgis. Bažnyčion iki 11 praverčiau, po arbatos ėjau pas lenkų įgalioti p. Maskulskį, su kurio nemažai apie vietinį klebonų kalbėjome minėtama jam (klebonui) visų bjauriausių papė-ginai prieš dorą net, šiuos pasiaskas platina Lenkų vietinis Komitetas visai neapkenčias klebo-no. Grįžęs ir pavalgęs pietus važiavau į kapus dvejų pabėgėlių kudikių laidoti. Vakare visą laiką užsiėmęs buvau atskaitų už praslinkusį mėnesį į Centr. Lietuv. Komitetą, kurio esu įgalio-tiniu Penzos gubernijoje. Gulian po ½ 2 val.
5. Ketvergas. Šlapia. Apie 1 val buvau pas latvių Komiteto pirmsėdį kuris drauge yra ir „эвакуаци-онной Коммиссии" pabėgėlių pirmsėdžiu. Užprašė ant rytdienio posėdžio. Antra val. laidojau 3 pabė-gelių kudikių. Per pietus buvo aficeris Cruzu-pež ir latvis; valgėme ir degtinėlę gėrėme. Val. 6 su vargonininku nuvažiavę į namus kame buvo lavonas, gedulingas giedojome mišparus. Vakare su broliu buvome viešis pir-tin bet neradę tuo[?] numerių grįžome. Gulian 12.
6. Pėtnyčia. Nešalta, silpnas atodrėgis. Apie 11 val. Lenkų Komitetas pranešė jog per telegramą Bez-sonovkon reikalauja manęs prie ligonio. Ilgai ne-trukęs nuo vežėjų važiavau į zemstvinių arklių štoikų, kame užsakiau porą arklių. Val. 2¼ zemstviniais arkliais išvažiavau iš Penzos, o į 4 val. buvau jau Bezsonovkoje (12 varstų). Apie 5 val aplankiau Bezsonovką ir 7 val. buvau Penzoje, bet nutojau ant stoties I Penza, nes į tą valandą buvo bежeнско-эвакуациoннoй коммиссии užprašytas posėdis. Nors posėdžio tikslas - sumažėjus pabėgėlių va-žiavimui - sumažinti agentų skaičių, buvo, vienok, netoz skaičiaus ne mažinti, bet ant mano propozicijos sutiko mano agentą į skaičių „штатных" priimti.

9 val. nežibangus posėdžiui vėžiju grįžtu klebonijon, kame drauge su vakariene buvo ir pietus. Gulian po 12 val. Suvarginsim paukščius po kelionės arkliais blogiausiu ir labai kratu keliu.

7 Subata. Truputį pašalę, dienoj atpuolė, vakare vėl šalo. Buvo Kun. Vaitekaitis ir dar kai kurs pa[illegible] iš Kuzneko parapijos, visi pietus valgėm. Po pietų visi traukėm stotin, o po 4 val. visi vienu traukiniu išvažiavom; traukinys pilnutėlis nei stovėti nėra. Jau temstant išlipau Bezonovkoje pas pabėgėlius. Prie koplyčios nėra pritaisytame man kambaryje apsinakvoti dėlei garų jokio būdu negalima buvo. Išgėręs tad pas pabėgėlius, prie koplyčios gyvenančius, arbatos ėjau į komiteto nuomotą butą, buvusi aludė, amatninkačius. Apart stalų, taburetkų ir sutalpintos [illegible]. Gulian po 12 v.

8. Nedėlia. Po truputį šala, iš [illegible] pamigta [illegible]. Kėlęs 8 val. ėjau koplyčion, ir iki 10½ spaviedojau. Po sumos pagėręs arbatos trumpai pamiegojau. Apie ½3 val. ėjau į nakvynės butą, kame pagulėjęs į pusvalandį pasimeldau. Val. 4 prie koplyčios ten pietus valgiau, po kurių su maža pertrauka iki 8 val. spaviedojau. Apie 9 val. grįžau į nakvynės butą, pagėręs pirma pas pabėgėlius prie koplyčios arbatos. Gulian 12 val.

Bezonovkoje

9. Pafdienis Kaj. Apsimkusi vėn diena. Ši nakties smagiai uskimo gerklė, persišaldžiau, matyt. Val. 8 ėjau spaviedoti, netrukęs pas ligonį važiavau на мельниц[illegible]. Pagrįžęs apie ½11 val. laikiau mišią po kurios da porą trejetą įvesdinau moterų, paskui pagėręs arbatos ėjau stotin čia pat. Traukinys daugiau valandos suvėlintas, Penzoje apie 2 val. buvau. Klebonijoj radau kunigą svetį, Sl[illegible]no gymnazijos kapelioną, Gruodį. Slucko mat gymnazija liko Penzon perkelta ir čionai vakar mokslą pradėjo. Gerklė visai uskrėto, gulian 12 val.

10. Utarninkas. Apniukę, truputį šalta, didžiai slidu. Keliaus prieš 10 val. Iš ryto 5 val. klebonas gelžkeliu kaž kur pas ligonį išvažiavo, per telegramą mat prašyta. Perdien niekur nėjau nes gerklę skaudėjo; į kapines ir pas du ligonius kun. Kapelionas važiavo. Guliau 12 v.
11. Sereda. Šalta. Per dien niekur nėjau - gerklę sopa. Parašiau keletą laiškų. Guliau 11 val.
12. Ketvergas. Nešalta, lyg drebliu snieguravo, į vakarą gerokai pasnigo. Po Mišių ir arbatos važiavau į baraką pas ligonį - pabėgėlę. Laidoti už manę buvo kapelionas. Gerklę vis dar sopa, sausai kosėju. Guliau prieš 12 val.
13. Pėtnyčia. Iš nakties gerai pasnigta. Į vakarą pradėjo šalti. Pusėtinai vežėjai rogėmis važinėjo. Volosnikų pagrįžo klebonas - Čembarė buvo. Iš ryto geriau jaučiaus, į pietus lyg suvargęs porą valandų nugulia vau. Po pietų į kapines pabėgėlių - kūdikio laidoti važiavau. Vakariop su klebonu buvom pirtyje; pagrįžęs radau aficierą Snigirev; klebonas į 11 val. pagrįžo, todel trupu-tį šnabes traukėm. Guliau prieš 1 val.
14. Subata. Labai ukanota diena, į vakarą gerai pradėjo šalti. Iš ryto buvau barake pas pabėgėlę ligonį vakariop kapinėse. Guliau prieš 12 val. Buvo atvažiavęs iš Ramzajaus pabėgėlių mokytojas.
15. Nedėlia. Didžiai ukanota. Šaltas atodrėgis, į vakarą pradėjo šalti. Visą dieną blogai jaučiaus, vakariop porą valandų ilsėjaus. Apie 8 val. susirinko 4 svečiai, klebono mat apvaikščiojo vardines. Vakarieniavome 10 val. Pasverkinti klebono buvo užbėgęs austrų iš Galicijos gydyt. Auber, kuris apžiūrėjęs manę prirašė vaistų ir tuoj išvažiavo į II Penzą kame operaciją turėjo dirbti. Dainavom, gerėm ir linksminomės iki ½ 3 val. Svečiai gerokai buvo įkaušę.
16. Paldienikas. Šalta - 13° R. Iš ryto gerai jaučiaus bet į pietus pavargusiu jaučiaus, į gerą valandą ilsėjaus. Per pietus truputį ragavau degtinės, vakare taipgi, buvo

mat per pietus latvių Pipau, o vakare aficierus Snėgirev. Gulian po 12 val. Ilgą laiką neužmigau, nes vakare porą valandų gulėjau.
17. Utarnikas. Gražu, šalta -13°. Iki pietų gerai jaučiaus, o po pietų silpnai. Vakariop buvo mano pagelbininkas, kurį ryt pasiusiu į Ramzajų su batais pas pabėgėlius. Vakare rašiau į Centralį Komitetą laišką - rasit jie nori kad atsisakyčiau į galvavimo. Gulian po 1 val., bet ilgai neužmigau.
18. Sereda. Gražu, tyku, šalta (-14°) Antra valanda važinėjau į barakus, kapines ir Žemietijos trupriarnę. Lietuviai barakuose skundėsi, kad lenkai iš jų tyčiojasi ir rubų iš Komiteto neduoda. Į prieiandienį buvo austrų gydytojas - apžiurėjęs manę pasakė jog chronišką viduriu sluogą turiu; įsakė dietą. Gulian po 12 val.
19 Ketvergas. Šalta, tyku, ukanuota diena. Į Prieiandieny buvau pas Makulskį - neradau namie. Vėliau tas pats lenkų įgaliuotinis per telefoną prašė, kad 8 val. ateičiau į Lenkų Komitetą - kuomet gi atėjau nei jo nei posedžio nebuvo. Per dieną po kiek galva nerviškai sopėjo. Gulian 12 val.
20. Petnyčia. Šalta -7°; į vakarą ir naktį ėmė pusti. Po pietų 2 val. leidaus stotin, kame paėmęs Ykleros Vojeikovo stotin už geros valandos išvažiavau iš Penzos b vagone ... Vojeikov, kitokių mat vagonų visame pirmame traukinyje nebuvo. Važiavo gana daug, ypač mano vagone inteligentų. Pavažiavus kokį varstą rodos nuo stoties Studenec, sugedo garvežis. Stovėjome lauke gerą valandą, kolai iš sekančios stoties prisiuntė kitą garvežį, kuris atgal perstumė į artimiausią stotį. Po valandos atėjusio tavarinio garvežis liko prie musų traukinio prikabintas kuris dabargi vežė manę į Vojeikovą į ½12 val. naktį. Croniai suvalgiau senus pietus buvau mat išalkęs. Nors buvo žmogus pažadėjęs stotyje

3 Vojeikovas

sutikti ir nuvežti į kaimą prie pabėgelių, vienok nesulaukiau, ir kaip paskui pasirodė miegojęs trečioje klesoje. Apie 2 val. nusamdęs arklį leidaus į Variškių kaimą (3 varstai) ieškoti beveik gyvena pabėgeliai; vardo mat kaimo nebuvau užsirašęs. Ant laimės įvažiavę kaiman pasergėjom prikišę ugnį kur ir užklausėm beveik čionai pabėgėlių; pasirodė jog mažas belaukią. Ilgai netrukęs val. 3. nuvykęs guliau kambaryje, kuris gražiai buvo išpuoštas kaip prokoplyčia kame laikysiu pamaldas.

21. Subata. Visai nešalta, arti atodrėgio. Kilęs apie 9 val tuoj ėmiau spaviedoti tame pačiame kambaryje kame nakvojau. Prieš 12 val. visus išspaviedojęs (apie 50 žm.) tuoj laikiau Mišią. Po mišios sakiau pamokslėlį; kaip paprastai - verkė žmonelės. Pavalgęs pagėręs arbatos ėjau su vizitu pas vietinį gudų klebonią sergantį - įteikiau bilietuką, buvau pas vietinio Komiteto pirmsėdį - mokytoją, prašiau - bene rastųsi didesnio buto kame ateityje galėčiau laikyti pamaldas. Jis nurodžius apžiūrėjau gana apstu butą. Pagrįžęs papietavau, papoteriavau, pasivaikščiojau po gatves ir vėl į butą. Žydai su atida žiūrėjo į mane o vaikai net sekė paskui mane, o užklausus - ką parakysite - atsakė - хотим на вас посмотреть. Kuomet vakare sėdėjau prie lempos visi langai iš oro buvo apgulti vaikais kad į mane pažiūrėjus. 8 val. išvažiavęs iš sodžiaus tuoj paklydėjom nors tik varstas buvo iki geležinkelio linijos. Sukalinėjom ant galo pasergėję stoties šviesą dasikrausčiau iki Vojeikovo (buvo didi migla). Į porą valandų palaikęs su p. Jančevskiu traukinio, mat gerokai suvėlavo, per protekciją gavęs bilietus leidomės - aš į Ramzają, kame apie 2 val. ir atsidūriau.

Variškių sodžiuje

Stotyje radau belaukiantį vežiją. Oras tvankus-pustė-sniego, taipkad nepaklydus važiavom ne paprastuoju keliu bet per Ramzajaus sodžių (2 varstų), kaip paprastai apsinakvojau pas p. Garmusą.

22. Nedėlia. Netaip šalta, po kiek pustė. Prisiųstu-ju pas gydytoją arkliu nuvažiavau į mokyklą kame į 20 žmonių išpažvedojęs apie 11 val. laikiau mišią, žmonių gana daug buvo susirinkusių. Po Mišios pakrikštijęs porą kūdikių, su mokytoju-lietuviu važiavom galan ~~ą~~ nurodyti kopolyčiai namų apžiurėti. 3 pirmą valandą pagrįžęs pas gydytoją gėriau arbatos o 3 val. valgiau pietus po kurių tuoj išvažiavau Penzon pora žemsktinių arkliu (25 var-stus važiavom 2 valandi ir 15 minučių). Nors Lenkų Komiteto posedis buvo į šios dienos vakarą paskirtas, vienon sužinojęs jog esu išvažiavęs, posedį paa-šaukė vakar, todel bergždžiu išėjo mano skubinimas posedin. Gulian po 12 val. ir ilgai negalijau užmigti nes buvau sunervavęs delei lietuvių klausimo kuris vakar lenkų Kom. posedyje buvo smagiai užakcentuotas, jog lietuvių klausimas tik man atvažiavus iškilęs Penzoje - liko tolimesniam laikui atidėtas nes nebuvo manęs, anot komiteto žodžių, kuris ~~ua~~ tektinai galėtu tą klausimą išaiškinti. Vidunaktyje klebonas Narovčatan išvažiavo.

23. Palošiem kas. Šalta, didi audra, pustė. Vakare buvau pas Lenkų Centr. Komit. įgaliuotinį p. Mažulinį su kuriuo ir tą apie lietuvių klausimą šnekučiavome, vienas atrodė kalba o kitaip mislija. Gulian 1 val.

24. Utarnkas. Šalta - 10°, kiek pustė. Po Mišios buvau baraке pas ligonę. Val. 1 ėjau į posedį „ беженско-эвакуационной коммиссии", prabuvęs iki 2½ valandos ir dar nepradėjus posedžiui, lenkų mat Komiteto nariai nebuvo atėjęs, važiavau į kapines 2 iž kudikių laidoti; ~~nuo~~ savęs įgaliavau patį pirmsiolį - latvį tos kommisijos. Vakare apie 9 val. su Slucko gymnazijos kapelionu atsilankėme pas p. Zdanevičę. Grįžom prie 11 val. Gulian 1 val.

25. Sereda. Vėm, į vakarą nežymus šaltis atpuolo. Po Mišios buvau barake pas ligonę. Apie 2 val. atgiedojau kasnyčioje sargomirusį Kudirkį. Po pietų gerą porą valandų prasnudau. Gulian po 1 val. bet 4 negalėjau užmigti.

26. Četvergas. Silpnas atodrėgis, lyg vakariop lnojo, ukanota. Po Mišios pagerus arbatos lydėjau į kapines, iš čia žemaičių ligoninės Kantoron, kame su reditoju ir vyriausiuoju gydytoju tarėmės, sakiau - jog daugiau nešadu į Žemaičių "uchoronuocę" važinėti vėliau kad iki tolai nei kaporkos nemokedavo, kita kad popui neleidžiant nei įnešti "bracobuo" kūnų neradame atsakančios vietos kame galėčiau prie numirusių atskaityti pamaldas. Mokėti atsakė mokėsią, tik reikia pastatyti skaičių palaidotų kūnų, kas liečia vietos tai pasirūpinsią, bet dabar nežiūrint į popo užgynimą kūnai buvo į "racobuo" įnešti - kame prie jų pasimeldžiau. Pagrįžus, tuoj per telefoną Lietuvių Komitetas praneši jog po 2 1/2 valandos busią kapinėse du kūnu laidoti, tojaus nuvažiavęs palaidojau. Vakariop buvau pas g. Makulskį Petrapilio Lietuvių galimotini, kad gavus pinigus 228 r. 65 k. išlinusamnui prisiųsta bažnytinių daiktų. Pagrįžus atėjo tuoj apiceris su kurio gerokai išgerėm degtinėlės begerdami arbatos. Gulian apie 11 val.

27. Petnyčia. Nešalta. Po Mišios buvau barake pas ligonius, o paskui ant stoties. Naktį pagrįžo iš Narovčato klebonas. Vakare buvau pas p. Makulskį - susikalbėjau paldienė važinoti Bezsonovkon, o ketverge į Troicką, pas Makulskį mat buvo bernas iš Troicko girininkas, jis mat žadėjo priraugti koplyčios butą ir mažą Arapovo stotyje patirti. Gulian po 1 valandai ir ilgai neužmigau.

28. Subata. Vėjuota. Po Mišių nuvažiuodus valandom vežėją važiuojau į Mandžuriją pas ligonį, paskui į barakus o ant galo į stotį, praverčiau į pusdešimtį valandos. Vakare val. 7 aš, klebonas ir Slucko kapelionas ėjome užprašyti į Lietuvių Komiteto posėdį.

Gerai vedė posėdį lenkų Centralio Komiteto įgaliotinis p. Makulskis. Sprawa litewska – gauta raštinai buvo svarstyta ir nutarta: 1. tai jog aš kaipo Lietuvių Komit. įgaliotinis ką Lietuviams darau – gerai darau; 2. kad Lietuviams pilną teisę prispažįsta turėti jiems savo mokyklą; 3. kad aš su Lenkų Komitetų darbuosiuos ne kaipo jo agentas bei įgaliotinis bet kaipo Lietuvių įgaliotinis turis pilną savystovybę; 4. jog Lenkų Komit. gelbės man įgyti draskėjų arba kitų reikalingų dalykų. 5. nutarta jog lenkai privalo Kalėdų šv. apvaikščioti ne sulyg naujo styliaus bet seno, ir daug kitų Komiteto reikalų svarstyta. Laike posėdžio po stiklą gerėm arbatos. Klebonas po 10 val. apleidė posėdį, o mums su kapelionų po 11 val. kuomet pasyrnėti programoj klausimai visi buvo apsvarstyti, posėdis svarsti dar toliau apart programos neatidėtinus, kaip tai apie kurių pabegėliams ir kitus klausimus. Komitets vienbalsiai nutarė užprašyti manę įeiti į Komiteto valdybą kaipo lietuvių, esančių Lenkų globoje, gincian reikalus – sutikau. Gulian po 1 val., vėgai netingau.

29. Nedelia. Nešalta, vakare geronai pamiga. Keliaus po 9 val, spavedojau ir sumą laikiau; po pamokslo mane pareikalavo pas ligonį į barakų. Nuvažiavęs ligonį radau silpną, tuoj nualpo; kiek atsigavus pradėjo vemti. Kuomet nualpo daviau absoliuciją ir paskutinį pateprimą, po to apstojo vemti ir atsitokėjo; kuomet spavedojas ir kommuniją priėmė, ant galo suteikiau pleną rimą absoliucionem. Vakare buvome visi pas p. Zdanevičę, grįžom po 10 val. Gulian 12 val.

30. Paldienikas. Nešalta diena. Po Mišių buvo atėjęs mano padėjėjas Lietuvių Komiteto reikaluose – apsirokavom ir paleidžiau, tą patiame laike buvo ir Ramzajaus mokytojas. Pusiaudienį buvau kapinėse, pagrįžęs pavalgiau pietų ir paduotais Zenkevičių arkliais Besonovkon važiavau – arkliai blogi bet vežėjas geras (12 varstų suvirš valandą važiavau). Apsistojau ir nakvojau pas Sikorskį. Atsigulęs skaičiau o apie 11½ užmigau.

Gruodis mėnuo (December)

1. Utarninkas Bezsonovkoje. Atodrėgis, po kiek dulkia. Prieš 8 val. atsikėlęs ėjau koplyčion kame išspavedojęs (apie 20 žmonių) laikiau Mišią. Po Mišios su šv. sakramentu važiavau pas ligonį į tą patį kaimą (į 2 varstų). Pagrįžęs ir pagėręs arbatos tuoj Žemrėčių arkliais važiavau į Stepnoje-Paleologavo kaimą (6 varstai) kame atlankiau visus pabėgėlius (5 šeimynos lietuvių ir 2 šeimynos lenkų). Iš čia begrįždamas buvau sustojęs kitame kaime kame atlankiau popą, jisai mat pabėgėlius prižiūri. Gerai pakaudęs apie 10 val. užsidaręs savo kambarėlyje skaitinėjau o apie 12 val. atsiguliau.

2. Sereda. Iš nakties prisnigta, dienu pradėjo geroka šalti. Po 8 val. ėjau koplyčion kame į bažmonių išspavedojęs (į pusę liko) laikiau mišią po kurios kūdikį pakrikštijęs ėjau arbatos gerti. Po arbatos važiavau į kapines dviejų numirusių laidoti. Pagrįžęs radau jau belaukiančius Žamrėčių arklius, kuriais pagrįžau Peizon. Vakarop su brolim buvome pirtyje. Gerdami arbatą išvieta su klebonu po šnapsiuką kitą. Gulėjau prieš 12 val.

3. Ketvergas. Vėju, lyg vėjuota. Popietų skaitlines išlaidų tvarkiau iš lapkričio mėnesio Lietuvių Centrai. Komit. Vakare buvo atėjęs p. Makulskio telegrama nešinas iš Troicko, kame vietinę administraciją-policiją reikalaujanti, jog aš važinėdamas Troickan gaučiau nuo gubernatoriaus leidimą laikyti pamaldas. Čia pat p. Makulskis telefonavo gubernatoriui, kurs atsakė jog ispravnikas neturėjo teisės man kliudyti, ir jog tuoj ispravnikai telegrafuosiąs „чтобы не смели препятствовать". Po 11 val. atėjo su klebonu Lazdak geratad šnapsavome, o po 12 val. išėjau į Riaz.-Uralsko stotį Lazdako lydžiamas. Stotyje šitą bonką ištuštinom, Lazdoks pusgirtis, apie 1 val. jisai grįžo namo, o aš 2 val. išvažiavau Ruzajevkos link II kl. -56 k.

4. Pėtnyčia į Troicką. Vėjuota bet nešalta. Išva-
žiavęs vidunakty iš Penzos tuoj atsigulian; mie-
gas vienok nėjo – buvo perdaug šilta prie to die-
nu buvau į valandą prisnudęs, dagi prieš va-
žiuosiant stotin gerokai degtinelės išgėrian.
Taip bevartaliodamas snaudulrojau iki Ruza-
jevkos kame buvau 7 val. ryto. Čiadaugiau dvie-
jų valandų prisėjo laukti traukinio einančio
Arapovo link, susivelinus mat, ir tik prieš
10 val. išvažiavau. Belaukdamas arbačiukės
žmonia geriau. Antra val. po piet pribuvau
Arapovo stotin, kame radau belaukiantį
manęs gimninką p. Jackevičę-leuką. Stotyje
geriau kavos. Minetojo pono arkliais važiavome
miestan Troick (11 varstų) pažiurėti rengiamą
pamaldoms koplyčią. Aut aukšto didelė sveri
sale, patogiai prirengtas altorius su trimis laiptais
(sale 23 × 45 pėdų). Mieste atbuvę vizitą pas vietinį
Šafiowska, austolį ir prabegeliu komiteto pirmsedį
(drutas, prastas gudas-kromelnikas) važiavom su
p. Jackevičiu į jo buveinę (10 varstų). Pageręs ir
pavalgęs gerą vakarienę, pasišnekučiavom o apie
10 val. išsiskirstėm į kaciu bariuš nanvoti. Papote-
riavęs, 12 val. gulian.
5. Subata Troicke. Nešalta vėjuota diena. Šventant
keliaus ir tuoj Troickan į koplyčią važiavau, su ma-
nimi važiavo panelė-leuke, vokričių pavaldrai, ku-
ri daugiausia darbavosi koplyčios papuošime.
Išspaviedojęs visus (20 žmonių) 11 val. laikian šv.
Mišią ir prakalbą-pamokslą sakiau lenkiškai ir
lietuviškai. Pagėręs arbatos ir papoteriavęs, valan-
dą prisnūdau, atsikelęs tuoj papoetavau ir polinkau
prie darbo t.y. spaviedoti. Su mažu pertraukų spa-
viedojau no 5–10 val., jei ne daugiau tai pusėtinai
spaviedojos lietuviškai. Po išpažinties arti šimto
žmonių užregistravau lietuvių. Gulian po 12 val.
6 Nedėlia. Iš Troicko Saranskan. Kiek vėjuota, vaka-
re truputį tai lijojo, o Saranske po kiek prote. Anstant

pradėjo žmonės buriais rinktis koplyčion. No 8-10
išspaviedojau visų; paskui ėjau pas lengvai sergantį rampais vaikelį - išpaviedojau ir paskutinį suteikiau patepimą. Pagrįžęs - asperges, Mišia, pamokslas lenkiškai ir lietuviškai. No pat ryto pilnutėli koplyčia buvo žmonių savikių, nemažiau tiejpat buvo gudų kurie vežti vežėsi koplyčion, prieijo net keletą kartų prašyti, kad kurie ankščiau atėjo išeitų ir kitus norinčius pažiūrėti sleistų. Per šv. Mišią ir po Mišios atmainomis giedojo lenkiškai ir lietuviškai - pastarieje geriau giedojo, geriau nat sutarė ir ant - bažnytinai giedojo. Pagėręs po Mišios arbatos, krikštijau kudikį, rašiau rmnsių metrikas ir lietuvių registravau, kiti tuoj pertraukiau nes reikėjo pietauti ir stotin važiuoti (10 varstų). Val. 5 iš Arapovo traukiniu išvažiavau į Saraiską (II kl. 315 r.), Ruzajevkoje reikėjo į kitą persėsti traukinį, čia ir pietus valgiau. Saraisko stotyje radau belaukiančių manęs lietuvių pabėgėlių. Po dešimtos val. vakare buvau jau viešbutyje „Poliakovo" Saraiske. Pagėręs trejetą stiklų arbatos ir papoteriavęs po 12 v. guliau.
7 ~~Utarninkas~~ Paliniekas Saraiske. Nešalta truputį vėjuota. Atsikėlęs 8 val. važiavau pas p. Novickį (акцизный надзорник), jo neradau prie manęs mat buvo išėjęs. Pagrįžęs viešbutin tuoj sulaukiau p. Novickio su kurio ėjom salen kame pamaldas laikyčiau, ant trečio augšto naujai statomų ir jau išbaltytu naujų grindis pilnos kalkių. Atsinešęs bažnytinius daiktus tuoj sedau spaviedoti ir nabarges (iš 22 žmonių laikiau Mišią. Pagrįžęs grįžau viešbutin ir lietuviams padalynęs laikraščių tuoj važiavau pas p. Novickį ant arbatos ir pietų. Prieš trečią buvau buvau pas voinskį viršilą - kur pažadėjo rydrenai atleisti ant mišios nelaisvių austrų; iš čia stačiai pas p. Karabanovę (sugudėjusi lenką ir gudes vedusį), no jo t viešbutin, kame parijentęs stulą ir komžą ėjau į tą namą, kame laikiau pamaldas

spavredoti. Sulyg mano įsakymo kambarį radau išplautą. Arti dviejų val. spavredojau, 7 val. buvau pas save viešbutyje. Netrukęs ėjau pirktis laikraščių, apart to pirkau ½ svaro virtos šinkos (30 k). ir krabę pastilos (1 svaras 60 k). Vakarienei pagaminta gerą su krienais befšteksą ir arbatos. Gulian po 12 val.

~~Sereda~~ 8. Utarnikas Sarauske. Šalta -8°, biauri pusti. Po 8 val. ėjau taip vadinamon koplyčion, kame suvirš 2 val. spavredojau. Po 11 val. atėjus kelioliki nelaisvių - austrijokų aficierių laikiau mišią laike kurios aficieriai giedojo ant balsų „O sanctissima" ir ką paraiškų, tą vokiškai. Po Mišių sakiau neva pamokslą lenkiškai ir lietuviškai. Prie komunijos buvo daugiau 100 žmonių, daug liko nespavredota. Apie 2 val. grįžau su visa savo bažnytine manta viešbutin, kame atėjus lietuvaičių dalyvavau jiems laikraščių. Po 3 valandos (viešbutyj gėriau arbatos) važiavau pas p. Novickį - pietautų, buvo do 25 svečių valdininkų. Po pietų preferavome iki 11 val; pasmui po (-45 k) vakarienę išsiskirstėm. Apie 1 val. gulian.

9. Seredą į Issą. Biauri pusti. Kėlęs 5 val. važiavau stotin (Sarausk) Po 7 val. išvažiavau per Ruzajevką į Bulyčovos stotin, kame 10 val buvau. Čia pasamdęs arklį traukiau Issoin (10 varstų 150 kap), kame su didžiu vargu gavau vietą ~~kame~~ apsistoti - tai pas paštorį. Pagėręs arbatos su ~~pt~~ pabėgėlių viršila važiavom valsčiun pažiūrėti pamaldoms salės. Čia radau su valsčiaus raštininku ir vietinio komiteto pirmininku. Po valandos grįžau pas save ir pagėręs arbatos dagi porą kiaušinių suvalgęs apie 5 val. važiavau pas ligonę į galą kaimo. Valsčiaus salei no 6 - 10½ val. spavredojau. Pagrįžęs savo kambaryje radau ats(?) išvažiavusios aukštolį ir koki tai valdininką. Pagėręs arbatos ir pasiklausęs jų kartais slykščios kalbos gulian kambaryje lentoms pertvertu.

10. Ketvergas Issoje. Gražu, saulėta, šalta, vakare į -25°.

No 8½ val. iki 10½ val. išpavedojau ir užbargiau. Prie kommunijos suvirš 130 žmonių buvo. Po Mišios sakiau lenkiškai pamokslą. Po visam apie 1 val. ėjau pas vietinio komiteto pirmsėdį, kame pasisėjęs pats paprašiau arbatos. Antrą val. grįžau į koplyčią kame krikštijau per du atvejį 5 kūdikius. Iš čia vėl pas pirmsėdį bevalgantį pietus – jo prašė. Po pietų ėjome žiūrėti įvairių didesniųjų butų, kurie tiktų pastoviai koplyčiai. Taip iki 4 val. prasikalbėjome. Val. 9 jau išvažiavau Bulyčovo stotin (ižvaršty). Minėtina jog už nakvynę ir arbatą (gėriau 4 syk) su sausu pyragu už pusantros paros pareikalavo 5 r. Stotyje prisėjo 3 val. suvirš laukti; traukinys mat suvėlavo; belaukdamas išsitiesiau savo kailiniuose ant suolo ir snaudžiojau. Apie 2 val. išvažiavau traukiniu iš Bulyčovo, Penzon, pribuvau prieš 6 val. ryto.

11. Petnyčia Penzon ir iš Penzos. Tyku, šalta – 25°. Ryto 5½ val. pribuvęs Penzon ir neradęs vežiko, keliąs dešimtis pėdų ėjau su krepšiais nuo stoties pėsčias kame lukiuriejau vežiką. Kokstai važiuodamas važiavo stotin, kaip sakė, mažių parvežti kurių neradęs grįžias ir mano parvežčias. Grįžo su vienu pasažyru ir mano pačiu. Gulėjau po 6 val.; kėlęs po 9 val. laikiau egzekvijas, po kurių tuoj praše iš Raužajaus atvažiavus ši mergina, kad važinočiau tenai pas ligonį. Kadangi ligonė silpna – pažadėjau tuoj važiuoti, ir 2 val. beidaus stotin, o apie 4 val. gemelkoi t. y. 4 klesa išvažiavau Raužajun, kame apie 6 val. ir buvau. Nuo stoties pas gydytojį Gar... važiavau 3 r. ... mat kokie tai gydytojo gimnazistėčai pas važiavo. Tuo pačiu arkliu tuoj važiavau pas ligonį – išpavedojau ir pas kurį suteikiau patepimą, grįždamas sustojau pas nuotykius – išgėręs po stiklą arbatos su pkartaiu nuvažiavau pas gydytojį, kurio nebuvo namie. Val. 10 važiavau stotin; traukinys atėjo po 2 val. vidunakčio.

12. Subata. Petrozė. Tyku, šalta -26°. Iš Ramzajaus Penzon pribuvau prieš 5 val. ryto. Visą kelią (daugiau valandos) prisiėjo konduktorije stovėti. Atvažiavęs klebonijon sutikau tuo pačiu traukiniu grįžusį kleboną. Gulėm 6 val. Keliaus prieš 12 val. Guliau po 11 val.

13. Nedėlia. Gražu, šalta -23°. Kėlęs po 10 val. kalbėjau poterius • 11 val. giedojau suplikacijas ir šumą laikiau. Po antros val. aš, klebonas ir Slucko kapelionas nuvažiavę ėjome pas p. Gruševskius ant pietų. Po pietų preferavome (-24 k.). Grįžom 6 val. Vakare nė savo kambaryje pauciau, guliau po 11 val.

14. Paldrenikas. Pusto po biek, šaltis sumažėjo. Val. 2 buvau kapuose laidoti kūdikio. Per pietus buvo austrų gydytojas Auber, pietaudami po taurelę degtinėlės išgerem. Vakariop pusvalandį prisnūdau. Vakare kaž kol pauciau suerzinti. Guliau po 11 val.

15. Utarnikas. Nešalta -5°, visą dieną tai pusto, tai sniego. Vidudienį buvau pas p. Makulskį, nutarta - ketverge važiuosiu į Prokazną. Val. 2 kapuose du pabėgėlius laidojau. Val. 8 buvau Lenkų Komitete, val. 9 pas p. Zdanevičių, pasiskaičiau skarliunu knygą „Dziwypse małżeństwa" ir 1/2 11 val. grįžau. Guliau 12 val.

16. Sereda. Pusto ypač vakare biaurų ir šalta. Apie vidudienį buvau pas gubernatorių, jo neradau nes sergą, kalbėjaus su kanceliarijos vedėju bipa Troicko pulreijos; paskui buvau gubernskoje pravlenije pas p. Makulskį, Lenkų Komitete. Prieš pietus buvau kapuose laidoti kūdikio. Vakariop buvo Ramzajaus gydytojas su savo neva busiančia žmona, arbatą ir vakarienę valgem. Prie arbatos gerai išgerem, paskui nyk buvom beproferuoja. Apie 11 val. jie išvažiavo. Guliau į 1 valandą.

17. Ketvergas. Pusto, šalta -18°. Sunkrovęs laidojimus daiktus val. 2 1/2 leidaus Riazano - Uralsko stotin, kame

paėmęs II kl. bilietą iki Prokaznos (1rb) sėdau į pilnutėlį
kaip silkių vagoną žmonių. Val. 6 išlipau Prokaznoje
kame belaukiančius radau pabėgėlių lenkų viršininką
ir jenerolo Arapovo gimnastę-gidę. Sėdę su ja į geras
rogutes lėkdome į jenerolo palocių (apie varstą), buvom
nustoję pažiūrėti kambario kame ryt pamaldas laiky-
čiau. Pats jenerolas ir jo moteris — senukai dievuoti ir
malonūs žmonės, tikrai „старо-светские помещи-
ки. Šeima iš kokių šaimenių, tarp savęs daugiau
francūziškai šneka. Netrukus tuoj davė pietus (3-4 da-
vimai - lokajai su pirštinaitėm) prie stalo į 8-9 žmonės buvom.
Po pietų kava, po kurios ėjau į savo koplyčią išpažin-
ties klausyti, apie 1½ val. sugurdau. Pagrįžus buvo ar-
bata o netrukus vakarienė (žuvė, mėsiškas ir darkas) ir
arbata. Į 11 val. pats Римский Корсаков nuvedė
į aukštą kame turėjau apsinakvoti; kambarys apstus
gražiai mebliuotas. Gulėjau po 12 val.
18. Petnyčia Prokaznoje. Kiek vyniota, šalta -26°.
Atsikėlęs 8 val. pasiunčiau į valsčių kontr-marką
kad gauti arklius į Mokianai važiuoti (apie 50 varstų),
Prokaznoje, pasirodo, žemnečių kražos nėsa o reikia
iš Lunino prašyti (už 8 varstų), meginta per telefoną
bet šis nuo šalčio sugedęs. Nuėjęs koplyčion ir visus išpa-
vedojęs (apie 10 lietuvių buvo atėję iš Lunino) prieš 11 val
laikiau mišią laike kurios apie 30 žmonių komu-
nikavos. Visą susidėjęs vėl grįžau pas Arapovą, kame
tuoj gėriau kavos o po valandžiukės pusryčius padavė
(žuvę ir mėsą, padavė, išsyk pastarosios nepažinom o pas-
kui nedrįsom atsisakyti). Po 2ᵃ val. jojų arkliu važia-
vau į kapines (gudų pašvęsti palaidotų pabėgėlių
kapelių o paskui pas ligonę-moterišką. Pagrįžęs
kupantėlį su ponybe šnekučiavau ir nuėjau kamba-
rin pailsėti, į gerą valandą prisimudau. Val. 6 pietus
permixtum - žuvė ir mėsa, po pietų kava, vėliaus arba-
ta ir vakarienė. Charakteringa jog jenerolas 80-90 m.
atsiverkšendamas pabučiavo petin, o paėjęs sustojo lyg
ką užmiršęs ir tarė: „вы батюшка, прошу Вас не забы-
те меня старого в своих молитвах ко Всевышнему."

Su Korsakov'u iki pusiau pirmos šnekučiavom, kolai paduavė arklį stotin važiuoti.
19. Subata kelionėje. Šalta -22°, vėjuota. Prokaznos stotyje no vakunakčio iki 3 val. laukiau traukinio, val. 5½ buvau Penzoje. Gulti nebegulian nes 7 val. laukiau Mišių „Rorate", val. 9 atsigulian ir iki 11 pramiegojau. Prieš gulsiant, ir atsikėlęs keletą syki per telefoną klausiau iš stoties kame atsis traukinys kuris turėjo ryto 4 v. 20 min. būti Penzoje, atsakė - jog nežinia nes didžiai vėluojasi. Pusiau dienyje besdaus stotin o prieš antrą valandą išvažiavau traukiniu ~~kuris~~ antį 10 val. susivėlavusiu. Ramzajuje apie 3 val. buvau, an žmonių karp ilkių pamatiliai buvo vagonai bileto I ir II klesos negavau, prisėjo III-ios važiuoti. Netrukęs no gydytojaus važiavau pas dijakoną kad su jo nuvažiavus pažiūrėti butą koplyčiai rengiantą, čia sužinojau jog tame bute prieš valandą tik nemunūvė dvi mergaiti no garu, jos mat aukšti nuduore krosnį ir koplyčią planti norėjo, antį laimės užėjo dijakonas pas jas ir išgelbėjo. Su dijakonu apžiūrėjau koplyčią ir labiau sugaravusią mergaitę atlankėme.
Apie 8 val. grįžau su ...yto pas gydytojo. Guliau 12 val.
20. Nedelia. Šalta -16° kiek vėjuota. Kėliaus 8 val. koplyčioje iki 12 val. darbavaus (išpaveduojau į 30 žmonių). Val. 1½ žemiečių arkliais iš Ramzajaus Mokšanan besdaus (21 varstas). Apsistojęs nevė vesbutyje ėjau pas leukatar-dytoją Chrzanowskį - gėriau arbatos ir laiškelį rašiau į bonneku-nazarubnik-beukertų nelaisvių ryt antį mūšios ir į upravos sekretorių beveparėlytu - upravos salėje laukyti ryt pamaldų. Val. 7 grįžau vesbutin, pasimudau, papoteriavau, arbatos pagėriau o val. 12 guliau.
21. Paldremikas - Mokšane - Ramzajuje. Netaip šalta -12°. Kėliaus 8 val., ėjau į upravos salę, kame

vaikų kitą išpažvedojęs laikiau Mišią.
Austrų melaževių buvo arti 100 žmonių. Apie
11 val. po vsam grįžau pas tardytoją - geriau
arbatos dargi neva pietus užkandau. Val. 1 va-
žiavau žemiečių arkliais pramestinų atsi-
tyti pie mirusio. Libera, pagrįžęs vesbutin
tuoj viską ansiolėjau ir su kaž kokio žmogum
(pačtorini prašant sutikau priimti dralugetas
pačiais arkliais ~~pam~~) Ramzajun leidaus.
Apsistojau pas gydytoją Jarmuša, gulian 12 val.
22 Utarnikas. Nešalta Ramzajuje. Keliaus po 8 val.
Su Mišia važiavau naujai įrengton koplyčion (tame
pačiame kaime, no gydytojo bus daugiau 3 varstų) ka-
me su virš 20 žmonių išpažvedojęs laikiau Mišią.
Apie 12 val. grįžau pas gydytoją ir pagėręs arbatos,
žemiečių arkliais važiavau Penzon (25 varstus,
2 veik valandi pervažiavau). Netrukus p. Makul-
skij labai praše ir sutikau, nors su ordein nenorin,
nes labai suvargęs, važinoti į Leondovką.
Guliau apie 12 val.
23. Sereda. Leondovkon. Nešalta - 12°, Atlai-
kęs Mišią ir stiklą arbatos pagėręs skubinai stotin
leidaus. Pažaširų visur pilniausia. Negalėdamas
bilieto gauti kreipiaus į stoties viršininką, kuris
tarnui įsakė, kad pairintu man bilietą. Tran-
kinių ~~kelio~~ valandos kelionę atlikau koridoo-
rinėj vagono bestovis. Leondovkos stotyje su var-
gu gavęs arklį nuvažiavau (3 varstai) Leondovkas
dvaran. Nakvinei nusamdyta man atskira prie
Nedrolis koplyčiai kambarėlis gražiai išpuoštas. Va-
kare apie valandą išpažvedojau. Tuoj nuvažiavęs ir va-
kare geriau pas pabėgėlių pardetinę arbatos. Guliau 12 val.
24. Ketvergas Penzon iš Leondovkos. Smarkiau, nešalta
išpažvedojęs laikiau mišią (komunikavo 25 žmonės)
Po arbatos jau po 12 val. arkliu važiavau Penzon
(18 varstų - 250 kap.). Sugrįžęs Penzon tuoj reikėjo ka-
pinėsna važinoti kūdikio laidoti. Val. 6 lefome vi-
pasg. Drušeckynų vilijinoti; buvo į 10 žmonių.

Kučios geros į 5 davinių. Apie 8 val. grįžom. Val. 12 klebonas laike pamaldų mišią per kurią gymnazijos kap. kun. Brundzis gana ilgą sakė pamokslą. Gulian po 2 valandos.
25 Pėtnyčia - Kalėdos. Vėjuota po kiek pustė. Keliausi prieš 10 val. Laikiau dar skaitytas ir sumą giedo-tą. Grįžus iš bažnyčios daug pas kleboną atsilankė svečių su vizita. Papietavę pas Gruševskių pro-ferādome (+14 k) iki 6½ val., iš čia su klebonu tiesiog į antros Penzos stotį važiavome pas stoties virši-ninką, kame įvairių geralus betuštindami ir visokių žuvių su paukščiu keptom prabuvom iki 11 val. Iš čia leidomės tuo pačiu vežiju (ant va-landom samdėm) pas aficerį Snigirevą, kame taippat betuštindami, grįžom po 12 val. Oras buvo bjauriausis, pustė, sniego gilu. Gulian po 1 v.
26 Subata. Nešalta, vėjuota po kiek pustė, vakare sniego ir labai pustė. Laikiau sumą ir suplikaciją giedojau. Po vienam telegrafavau Lietuvių Komi-tetan kad 300 rb. išsiųstų, ir Ramzajun jog šia naktį nuvažiuosiu. Pas Gruševskių papietavę, prof-ravome (+25 k); begrįždami 6 val. sutikome afi-cerį Laidoką (taip praminta Snigirevą) su kurio trupučį išgėrėm degtinėlės. Po 7 val. ėjome su kle-bonu pas policijmeisterio pagelbininką leitką Vakarienavom ir įvairių geralų neapleidom. Val. 10 grįždami, nusamdėm vežiją kuris mą-nę 11 val. nuvežė stotin. Bilieto II ir I klesos ne-buvo, todėl IIIčia važiavau Ramzajun, kame apie antrą naktis buvau. Stotyje jokio vežėjaus nebu-vo, po valandžiukės radosi. Oras buvo bjaurią-sis - vėjas, pustė nei akių pramerkti; kelias pri-pustytas, kitur tik išvažinėjama; todėl mažiau vežikas tiesiog bet per Ramzajaus kaimą nuvežė pas gydytoją Ganuškina (duvarstis 1 rb). Gulian 3 val.
27. Nedėlia. Iki pietums dideliai pustė bet nešalta, į vakarą aprimo. Nors atsikėlęs ir pamenčiau tarnautų bet arklio negavau; tik per atsitikimą pavyko nuva-

žinoti pareugtoi koplyčioi, nes pabėgėlių lietuvių dešimtininkas nuvažiavo pas gydytoją su reikalu, kurių ir nuveže sulyg reikalo. Iš žmonių niekas nežinojo apie atvažiavimą nes negauta telegramos. Jau koplyčioj man bėsant dešimtininkas arčiau gyvenantiems pabėgėliams pranešė, tarp kad ant mišių į 25-30 žmonių susirinko. Po Mišių pranešiau kad kitą-kitam praneštų - jog vakare Šv. šiojė koplyčioje spavedosiu o rytą pamaldas mokykloje laikysiu. Iš čia su mokytoju kartu pas gyd. Garmusą nuvažiavom - geriau arbatos ir pietus valgėme, prie pietų gerokai vyšnevinės degtinėlės išgėrem, mokytojas net visai linksmas tapo. Po pietų gydytojo našlė dukterie (ar kaip kitaip ją pavadinus) ir mokytojas važinėjosi ant lyžų, pastarasis jau į kai-šes gerai smege išsimaudė nis keletą kartų krito no lyžų snegan auksčiau kelius - jaoko ixi ausų. Temstant nuvažiavo Dyakonas ir vietinė akušerė su medikų studentu, kurio tėvai - pabėgėliai gyvena čia Ramzajuje - užėjo. Pagėręs po stiklą arbatos skirties, aš važiavau koplyčion spavedoti (apie 20 ypatų išspavedojau). Grįžau po 7 val. Gulau po 12 val.

28. Palo(reni)kas iš Ramzajaus Penzon. Nedidis vėjalis, nešalta (-2°). Nuvažiavęs 9 val. mokyklon kame pamaldas laikyčiau, ir išspavedojęs niek buvo, 11 val. laikiau Mišią ir pamokslėlį sakiau. Iš čia važiavau kapinėsna laidoti mirusios moteryškės ir pašventyti kapelius jau palaidotų, žinoma, stačiatikių kapinėse. Pagrįžęs pas gydytoją ir pagėręs arbatos, važiavau drauge su gydytoju pas ligonius, aš sielos jis kuno gydyti. Man sutinkant drauge su savimi parsivežti ir Penzon arkliais žemiečių nuvežti gudą 8os klesos mokinių (spektaklio atstovą; nes mokinių - artistų trupa iš Penzos loš spektaklį Ramzajuje pabėgėlių naudai) pasiėmiau ir nusivežėm pas save t. y. pas gydytoją. Stebėtinas mokinio nemandagumas, sėdos su manimi į roges, o gydytojui liudo ant drungos sedėti. Žemiečių arklius nesulaukę važiavom visi stoton,

Lenepavykti prekinin traukiniu nuvykti Ruzon, pasažirinis tik vidunakty eina. Stoties viršininkas pavelyjo ir 4<u>os</u> klesos bilietą davė. Po 9<u>os</u> valandos buvau jau Ruzoje. Čia radau pas save svetį Mikų Sterkunų – gimnazistą – pabėgėlį – gyvenusį po Koždanijų didžiame sanų dvare o dabar Ziviatine Orlo gubernijoj. Netrukus užėjo Laidokas – išgerėm gerokai; apie 12 val. Lasdokas išėjo, o mudu su Miku iki antros praplepėjom.

29. Utarnikas. Bjaurù, pustė didžiai; vidunakty oras visai atpuolė. Po Mišios važiavau barakan pas ligonius ir į kapines laidoti. Po pietų val. 4 visi važiavome pas p. Šestakauskius – švęsti naujų. Val. 8 arbata su įvairiais saldumynais – tortais. Svečių susirinko į 40–50 žmonių, buvo įvairaus padėjimo: 3 praporščikai, policmeisterio pagelbininkas, advokatas, gydytojas kariškas ir kitų kitokių – įvairių šnekų – gudų ir lenkų. Buvo vietoj kitas lošimas ir šokiai pagal gramofono. Val. 11 vakarienė – lašiš – įvairių geralų, įvairių ėmų, paukštienos ir tt. Kai-kurie svečiai vizarini stalo parlovo, ypač praporščikas vienas sic! 3 12 val. pėsčiais grįžam. Sutikę vanilėje vežiję parvažiavom, o prefektas su J. Sterkunu pėsti parėjo. Gera do valandą su Sterkunų paplepėjus, palydėjau jį, kolai vežiję gavo stotin. Guliau po 2<u>os</u> valandos.

30. Sereda. Vėjuota, pokiek pustė. Keliaus po 10 val. Po Mišių barakan pas 3 ligonius važiavau. Vak. 7 val. visi 3 dvasiškiai buvome pas p. Marčinskius – viršininką geležkelio. Buvo p. Grušeckiai. Gerėm arbatą ir vakarieniavom, dagi proferavom iki 2<u>os</u> val. (–21 k.). Po antros valandos grįžome vežėju.

31. Ketvergas. Gražu, vakare gerokai pustė. Gavęs iš Lenkų Komiteto telegramą, val. 2 geležkeliu važiavau Obersonovkon pas ligonį, o iš ten žemrėčių arkliais val. 9½ grįžom Ruzon. Pagerę arbatos ėjau pas Zdanevičių kame kleboną ir p. Grušeckį radau, proferavome iki 2 v. nakties (+778 k.). Vakarieniavom, o prieš 12 val. belaukdami Naujų Metų po bonką šampano išgerėm. Guliau 2½ v.

Nauji 1916 metai.

Sausis mėnuo / Januarius

1. Pėtnyčia. Kiek vėjuota, šalta −12°. Laikiau sumą, suplikaciją giedojau. Po visam daug pas klebonią prisirinko svečių su pasveikinimais. Pietavom kaip paprastai; pas p. Grušeckius ir preferavom (+76 k). Vakare pas klebonią buvo svečių — Lardokas ir pora gydytojų - nelaisvių austrų (Auber ir rodos Hacker). Arbatą gerėm ir vakarieniavom, gerokai ir gerymų ištuštinom, visi buvo įkaitę; degino kaip bažnyčioje įvairias bengališkas ugnis. Apie 1 val. išsiskirstė; gulian apie 2 valandą.

2. Subata. Vis −11°. Po Mišių buvau barake pas ligonį ir kapinėse pabėgėlį laidojau. Vakare su broliu darėme atskaitą pabėgeliams pirktųjų drapanų ir batų už gruodį mėnesį (supirkta mums už 400 rb). Gulian 1 val.

3. Nedėlia. Vis −9°. Giedojau suplikaciją ir sumą laikiau. Pietavom ir preferavom (+26 k) pas p. Grušeckius. Apie val. 6 pagrįžęs iki 8 val. Centraliniam Lietuvių Komitetui už gruodį mėnesį apyskaitą paruošiau, tą užbaigęs grįžčiausia skubinau, vėlėjęs pajutęs į Lenkų Mickevičiaus atminčiai parengtą koncertą. Buvo įžangos žodis apie A. Mickevyčių, skaitė Basiński, buvo monologai, ypač gerai pasakė „Polonaise“ — Kisielnicki, buvo choras; gražiausis — tai smuikavimas nevo Budapešto konservatorijos profesoriaus dabar nelaisvio Penzoje, akompanavo puikiai p. Maičynska — konservatoristė. Choras silpnokas. Praslęse iki 12ᵒˢ vėlk valandos. Gulian po 1½ val.

4. Paldienikas. Iš ryto graži, saulėta, apie 2 val. kilo neišgaut vėjas - pūstė. Val. 12 pajutęs valandom vežėją buvau barake pas ligonį, valstijos ižde (pensijos už gruodį negavau, nėra, sako, pinigų atleistų!); buvau keliose krautuvėse, o ant galo kapinėse pabėgelius laidojau; ir taip tris balaodojau valandas. Per pietus kas koks, Klebonai paši-

leńkas buvo, kokios tai fabrikos reva direktorių Maskvos, prie pietų po taurinkę-kitą išgėrėm. Popietų gerą prismudau valandą. Val. 8 buvome visi ant Lenkų spektaklio „Jasełka". Kaskurias vietas loše labai gerai (pv. Herodas, velnias ir smertis), nepatiko tik lenkų tautiniai apredai, mano nuomone, neatsakantį siužetui pesos; kolendas nebloga i giedojo. Z pusiau po 12ᵗᵒ val. užsibaigė. Galiau pol.
5. Utarnikas. Ryte -8°, o vakare gerokai pradėjo šalti. Po pietų gerą valandą prismudau, prieš piet buvo Auber, austrų gydytojas, kuriam už gydymą brolio 10 rb. daviau. Val. 7 visi ėjom pas p. Jastrzębskių gerem arbatos, prie vakarienės gerai švarnų generalų ištuštinom, preferavom (+27 k), svečių į 15 žmonių buvo. Grįžom apie 1 val., galiau netrukus bet gerą valandą nemigau.
6. Seredа, Trijų Karalių Šventė. Vėjas, šalta -13°. Laikiau sumą. Prieš 2 valandas buvau kapinėse palaidoti kūdikio lavonėlį. Pas p. Mnišeckius pietavome ir preferavome (+111 k), grįžom po 7 val. Vakare buvo austrų gyd. Auber, prie arbatos trupučiuką degtinėlės išgėrėm. Galiau ½ 12 val.
7. Ketvergas. Pusta, ypač vakare, šalta -15°. Po Mišių vienu ątveju važiavau pas ligonį barakan ir Žemiečių ligoninėn - užkrečiamųjų skyrium (tyfus), čia du spaviedojau o trečiam visai be nuomonės teippat suteikiau paskutinius sakramentus. Reginis čia baisiausis - kits prie kito guli ant materacų paliestų ant grindų. Prie penitento, tik kaimyną - ligonį pastūmus į sekantį kaimyną, šeip taip galima prieiti, atsiklaupti irgi vargu nes vienas kelis ant vieno, kitas ant kito ligonio šienisko. Grįždamas buvau išde, algos už gruodį negavau, mat nesą pinigų atleista, arba geriau mano algą gal netrčia kitiems tiesiaus išduota. Vakare prie arbatų išgėrėm po taurinkę, buvo mat klebono pažįstamas latvis - Pipan. Galiau 10 val; 9 val. klebonas
8. Pėtnyčia) Saratovo gubernijon pas ligonį išvažiavo.

8. Pėtnyčia. Nešalta – 6°. Prieš Mišias truputį spa-
viedojau, po 11 val. pagrįžo klebonas, vidudrenų
kudikį krikštyjau; val. 2 buvau kapinėse pabėgė-
lio laidoti. Vakarop susiedėjau bažnytinius daik-
tus, o po 10 val. stotin Cssp-Brzeznck. Čia sutikau
pirmsėdį „беженско-эвакуационной комиссии p. Strikš-
latvį - apleidžiantį Penzą ir važinojantį Minskan į
naują vietą + Daugiau valandos susivelino trauki-
nys, tuo kad tik po 12 val. išvažiavau.
9. Sūbata. Bašmakove. Nešalta, arti atodrėgio. Nors var-
giai vienok pavyko atsisėsti vagone-kupe. Ir taip
besnūduodamas besmaudulioddamas pravažiavau
pažymėtą Bašmakovo's stotį, nuvažiavau iki sto-
ties „Sosiedka". Nesmagu! pravažiuota du pusstočių.
Vieną laimė - traukinin kurio pravažiavau be-
stovintį, atėjo kitas traukinys, kurio atgal Bašma-
kovan atvykau val. 6½ ryto. Nelaimė - niekas antį
stoties iš lenkių Komiteto nesutiko, nes nesulaukę ano
jo traukinių manęs atvažiuojantį, negi galėjo
tikėti jog pravažiavau stotį, ir sekančių atgal trau-
kinių per valandą pagrįšiu. Stotyje teiravaus betu
žino, kame lenkių Komiteto įgaliotinių arba dešim-
ninkas gyvena, atsakė - nesą jų ir nežino. Išsitariau.
Keista, jog vietiniai gyventojai nežinote, o aš iš
Piterio atsiųstas ir iš Penzos važinojęs geriau apie
čia gyvenančius pabėgėlius ir institucijas geriaužinau.
Nieko tad nepešęs, paėmęs žmogą lendaus
neva viežbutin arba geriau nesvarioni arbatinen.
Čia irgi nieko nesužinojau, gulti bijojau nes galima
panašioje geležinėje lovoje šonkauliai sužeisti ar-
ba išlaužti. Liokajus nieko į mano klausimus nega-
lėdamas atsakyti, ir matydamas, turbūt, jog esu
koks žymus „činovnikas" iš Piterio pasiųstas, pasiūlė,
tad kad ateitų vietinis policistas - uriadnikas, kuris
visa žinąs. Netrukus, dienelei brėkštant, atėjo uriad-
ninkas, nežinodamas kam ir kas šaukiąs. Nors pasi-
sakiau jog nešaukęs, to labiau tokiame bakse - netik
antį tarnų nesupyko, bet lyrik manęs buvo labai

mandagus ir tuojaus pašaukė poną Šiškauskį lenkų komiteto instruktorį, su kurio tuoj ėjome mažai nusamdytą kambarį arba kambarius (valgamasis miegamasis ir salė) pas Smirnovą prie pat stoties. Iš čia važiavom pabėgėlių barakan kame paruošta altorius tam pačiam, kame gyvena į 50 žmonių kambaryje. Oras žinoma prastas nes čia pat virtuvė, plyta kokie viską verda. Išpažinties visus norinčius (suvirš 20 žmonių) apie 11 val. atlaikęs mišias, grįžau į Smirnovo butą, drauge su lenkų neva fereeriu (gana išauklėtas) ir instruktoriu. Visi gerem arbatą o val. 5 pietavom. Po pietų gerą valandą prisnūdau. Val. 7 ėjau spaviedoti žmonių barakan - koplyčion, apie 9 grįžau ir vėl visi vakarieniavom. Gulžiau apie 1 val.

10. Nedėlia Bašmakove. Nešalta, vakariop vėjuota ir sniguravo. Atsikėlęs pėsčias ėjau - koplyčion - barakan (nuo stoties apie varstą) kame išpažinties, apie ir keletą pakrikštijęs apie 11 val. laikiau Mišias, po mišios pamokslėlis. Grįždamas atlankiau kitą baraką - gyvena gana švariai (į 40 žmonių). Išgėręs arbatos apie ½ 4 val. gavau iš Kozlovo depešą, jog kun. Semenavyčiaus nesą, bet atvažiuosiąs. Iki 4½ val. prisnūdau. 5 ½ pietavau. Val. 7 gavęs arklį leidaus barakan, kad indėjus bažnytiniai daiktai; nes po vidunakčio sumaniau išvažiuoti. Pagrįžau su pabėgėlių pardėtiniu, kiek vėliaus atėjo Šiškauskis instruktoris lenkų. Visi vakarienavom ir gana linksmai visi užturavome.

11. Pal(nešiškas) Iš Bašmakovo Kozlovan. Nešalta. Prisišnekėję iki 2 valandos nakties ėjome stotin. Čia da gerą pabuvęs valandas instruktoris ėjo gulti. Traukinys į 2 val. suvėlino, taip kad tik apie 5 val. ryto iš Bašmakovo išvažiavau. Kadangi antros nedavė paėmiau trečios klesos biletą iki Kozlovo (505 k). Sėdęs į vagono koridorį II klesos, ~~tai~~ sdaviau vagono vedėjui biletą įsakydamas kad sekančioje stotyje permainytų į II klesos biletą. Užtat gavau kupe, tik vėliau prieįo gale kojų gulinčio apsireiškau. Pravažiavus porą

pristočių gavau dauokėjimo korčiukės prie bilieto, bet už dvi stoti dvigubai reikėjo užmokėti (ir labai į 3 rb. primokėjau. Važiuot buvo labai vargu, to labiau nemiegojus, snaudulys o čia ner kaip gerai neatsiremti. Beveik daugiau koridoriuje sėdėjau nes tame kupe prisirinko aficierų ir kortavo 21. Moršanske no 3 prisėjo laukti traukinio iki 8 val. vakaro, nes ant pirmojo suvėlavo traukinio. Pavalgęs pietus, ant kanapos gerai išsitiesęs iki 8 val. pramiegojau. Begeriant arbatą atėjo traukinys, kurin sėdau. Čia už greitumą iki Kozlovo reikėjo 60 kap. dauokėti. Po 9 val. vakare buvau Kozlove, ejdamas per stotį sutikau kun. Semenavyčę, cum SSacramento, pas ligonį bevažiuojant. Pasakė, jog jo brolis kun. Antanas tojaus iš Tambovo turi parvažiuoti. Leidaus tad į jo buveinę. Bejieškodamas namų numerio susitikau su Kun. Antanu, tik parvažiavusiu iš Tambovo. Vakarieniavom ir arbatą gerem net pusiagandom pažvelgę laikrodin jog jau po 12 val. Gulėjau po 1 valandos.

12. Utarninkas. Kozlove. Apie 10 val. atlaikiau pastovioje pabėgėlių koplyčioje Mišią (atskiras gale klebonijos namas, didi sale, tik žeinamos durys siaurus, ir sufitas karpo koplyčiai žemas) Соборная № 20. Po 12 val. su Kun. Semenavyčiu ėjome į įstaigas lietuvaičių pabėgeliams, taisyti pažiūrėti: trokinių bendrabutis kame į 20 vaikiukų gyvena ir kita tiek iš mokyklos ateina pietauti, mokyklą į 60 vaikų; siuvyklos skyrius (dirba 6 moterys ir 4 vyrai); paskui į naslaičių prieglaudą važiavome, buvome keliose pabėgėliais apgyvendintose kambariuose. Visur - švaru - gražu, šilta. Važinėjant tik neprasišaldžiau, vakarinin net palta buvau užsivilkęs. Apie 4½ pietavom, aš, du kunigai Semenavyčiai, du jo kvaterantai (vyras ir moteris) ir kokia tai mergaitė-pabėgėlė pas kunigą už tarnaitę esanti. Vakare atėjęs senam pulkininkui kun. proferavome (+76 k). Kunigas Vincentas Semenavyčius iš ryto 7 val. traukinių grįžo no ligonio. Gulėm po 1 val.

13. Sereda. Nešalta Kozlove. Apie 10 val. laiškiau Mišią. Po 12 val. išvyko kokstai evakuoto iš Lenkijos banko valdininkas-lenkas, valgėme visi pietus ir iki 5 val. proferavome (–7,51 k). Sutemoje pamiedodamas vietinių kunigų ėjau ligoninėn pas raupuotųjų skyriun pas ligonę. Prieš leisiant pas ligonę vyresnioji prižiūrėtoja propopnavo baltlerinias savęs įskrepyti – sakiau jog nereikalinga ir nebijantis labiau jog esu raupais sirgęs. Išvaizda ligonės nepurkiausi nes raupai apdžiūvę ir veidas juodas. Paskui pagrįžau visą laiką iki 1 val. šnekučiavome, nuo jo pirkau įvairių lenkų Komiteto pabėgėliams maldaknygių už 21 rb 50 k. Guliau prie 2.

14. Ketvergas. Kelionėje iš Kozlovo Penzon. Silpnas atodrėgis. Kėlęs 5 val. laiškiau Mišią. Išgėręs arbatos val. 7 važiavau stotin. Su nešėjais štai kaip išėjo: vienas įnešė daiktus salėn, bilieto gi negalėjo paimti nes esąs „gerceyopnьш", tad ėmu kitą – tasai paėmęs bilietą daiktų vagonan nenešą nes „sargu esąs", taigi ėmiau iš eilės trečią žmogų kuris įnešė vagonan daiktus. Visai prašvitus išvažiavome iš Kozlovo (II kl. su virš 9 rubl. Penzon). Iki 12 val. gulėjau, nieko įmažai vyko. Kadangi traukinys gerokai susivėlino ~~Bačmakove~~ Rtiščeve pusantros valandas prisiėjo traukinio Penzon laukti. Pavalgęs pietų, po 5 val. iš ~~Rti~~ Rtiščevo išvažiavome, Penzoje buvau po 1 val.

15. Pėtnyčia. Nešalta vėjuota. Ištisą dieną turėjau interesantų. Val. 9 su klebonu buvome pirtyje, grįžome prieš 12ą. Guliau 2 val.

16. Subata. Kiek vėjuota, virš –6°, vakariop buvau pas lenkų įgaliotinį p. Makulskį – prašė atlaikyti gedulingas už mirusią Galicijoje jo bobutę – vienuolių pardėtinę; rytojau paldrėme po pietų važiuoti Bessonovkon. Vakare ilgą šnekučiavome laiką. Guliau apie 2 val.

17. Nedėlia. Pusti, virš. Kėliau 10 val. Iki mišios spavedojau. Antį pietų buvome, kaip paprastai, pas p. Grušeckius, proferavome (–21 k), grįžome po 6 val.

Val. 8 ėjome visi į varžes, kur prefektas tuoj išėjo
ant Moravskos atskartos, prieš 12 val. pagrįžo.
Buvo arbata ir puiki vakarienė. Grįžome po 1 val.
18. Paldienis, Vėjuota, vėsu – 6°. Šiandieną jie buvo
barake pas ligonį ir kapinėse laidoti. Val. 3 že-
miečių arkliais važiavau Bezsonovkon (kelias ne-
blogiausias, bet arkliai tikri dvesėlynas, suvos
pusantros valandos 12 varstų važiavome. Kuo-
met pasakė jog nėra man parengto kambario
tuojau norėjau išvažiuoti, bet iš žingeidumo už-
ėjau koplyčion prie kurios tuščias ir gerai apkūren-
tas kambarys, tuojau tariau – jei kambarys yra kuo-
met apsinakvosiu. Arbatos pas instruktorį pagė-
rėš draugė su mokytoja, paskui ėjome į taip vadi-
namą prie koplyčios kleboniją, kame ir nakvo-
jau. Gulėjau po 11 val.
19. Utarnikas Bezsonovkoje. Gražu, nešalta dr[?]ėna.
Atsikėlęs 8 val. ir išspaviedojęs keletą atėjusių prie
išpažinties žmonių, prieš 11 val. laikiau mišią,
po kurios geriau arbatos ir ?kilikių krikštijau.
Po 12 val. žemiečių arkliais su kokio tai agentu
taippat Penzon važiuojančiu, zokrashjomi vado-
vaujant tame pačiame kaime buvau pas du
ligoniu, o paskui stačiai Penzon, kame po 3 va-
landos buvau. Vakariop pirkau kamašus
už 15 rb. Val. 8½ su kun. Grudzin važiavome
ant „Moravskos" atskartos, „moteris apie save" ru-
su kalba. Lekcija puiki, sveiku pažvalgų. Užsitra-
ukė prieš pat 12 val. Pagrįžęs veikiai 2os val.
Lietuvių Komiteto reikalais buvau užėjęs.
20. Seredà. Nešalta – 2°. Po Mišių buvau ižde
ir gubernatoriaus kanceliarijoje – algos vis negau-
nu, nes matyt susekta klaida, kam išduota vir-
šaus. Antrą val. buvau kapinėse laidoti kūdikio
ir aiguseo-pabėgėlių. Gulėjau po 12 val.
21. Ketvergas. Vėjuota, po kiek pusto – 2°. Per dieną
buvau tai šen tai ten rengdamas kelionei į Petra-
pilį. Per pietus buvo lardonas, išgėrė traipantį.

Vakar vėl buvo Landsbergis su Landsbergiene, at-
vežė man butelį degtinės ir koniako (7 rub). Va-
karieniavom ir gerėm. Val. 9 aš klebonas ir
mano brolis važiavom stotin. Per p. Maičiū-
skio užtarimą (нарочник, rodos, дворецкий)
gavau III-os klesos tiesios kommunikacijos bi-
lietą Petrapolin (14r 70k). Stotyje da išgerėm 3
butelius „sitro", o 12 val. apleidžiam Penzą.
22. Petnyčia. Nešalta. Kelionėje Piteran. Pavažia-
vęs no Penzos pradėjau darytis betvarkininkas ką
nors paimti, pastebėjau jog krepšyje nešu „liber
Stipendiorum" kame svarbus popieriai buvo įdėti.
Ilgai netrukes daviau Penzon depešą jog umai
išsiunčia Piteran. Paėmęs materacą apie 3 val. gu-
liau, miegas silpnai sekėsi, pragulėjau iki 10 val.
ryto. Riažske įsipyliau į imbriką arbatos kurią be-
važiuodamas išgėriau drauge valgydamas sėli-
tros iš Penzos „buterbrodus". ~~Sudrod~~ Ardėčiai (?) nusi-
leng Tuloje buvome gerojoje nuotaikoje, čia man
paimti antros klesos bilietą ir kurjeru skubintis
Piteran, nes ėjo gandas, jog traukinys prie kurio
turėtų mūsų vagoną tiesios Piteran kommunikaci-
jos jau išėjęs. Nenmartavimas nuėjo niekais, nes
antrasis traukinys taippat suvėluo, mūsų va-
gonas liko prie[1]/prijungtas ir tuoj traukėm toliau
per Maskvą. Pagėręs arbatos ir neturėdamas ką
veikti, po val. 9, atkalbėjęs dalį brevijoriaus, guliau.
23. Subata. Kelionė Piteran, nešalta, kiek vėjuota.
Atsikėlęs ir atsipraušęs geriau arbatos (vakar mat ir Sun-
dre vizovi mačęs sėdėjusi pasažirė turėdama didį im-
briką davė arbatos, užkaudą turėjom patsai). Dau-
giau negu 5 valandoms traukinys suvėlavo, taip kad
Pitere 3 val. po pietų buvau. Ieškojęs į vieną kitą vieš-
viešbutį - kambarių liuosų ner, galop apsistojau mėb-
liruotose kambariuose „Bel-vin" (Nevsky N 62) (į parą
po 3 rb. 50k). Pasidyjęs daiktus tuoj leidaus prie tramva-
jaus kad pas motiną ir seserį nuvažiavus. Per daug
lęs vreto nei prie vagono negalima prieiti, todėl nusp.

nan vežėjų samdyti. Čia irgi nemažai vargo, daugiausia (veik visų) užimti, o kas ratais važnėja nenori vežti, sako blogas kelias o arklių jau pavargęs. Tiesa 3 saoko soborn tik susitiudžiau su roguteėm linosą vežėją kurs už 1½ rub. nuveži apie 7 val. pas savuosius (Б.л. Зелен. № 26/3 butas 19.). Apie čia suvalgęs vakarienę ir pasišnekėjęs apie 10½ val. grįžau. Gulian ..., nes smagiai galvą sopėjo.

24. Nedėlia Pilere. Nešalta, po pietų snigurave, ukanota, kaip Pilere. Atsikėlęs ir nusiskutęs karšą tramvajumi važiavau Katedros bažnyčion, kame atlaikęs 10 val. mišią, ėjau pas draugą kun. Bugienę, vietinį vikarą ir arbatos gėriau. Paties draugo iki 1 valandos nesulaukęs (bažnyčioje dorbavos) ėjau pas Petronienę; apie 3½ val. vėl grįžau ir radau draugą. Susitarėm vakare būti ant „Ateitininkų" šeimyniškio vakarėlio (Baskovo skersgatv. № 29). Negalėdamas prisnarkinti prie tramvajaus ėjau namo pėsčias, pietus valgiau ant Nevskio valgykloje „Kulinar" (prastas bulijonas su paštetais paršiena su bulbienė koše ir blynai – 1 rb). Iš čia stačiai vakarėlin tuppat pėsčias. Silpnokai lošė vienaveiksmę komediję „Paskubėjo". Gerai deklamavo „Kaip Pelėlis mokslus ėjo" – Senkaite; „Verkia motulė" p. " " ". Neblogai dainavo solo p. Stradaitė o gražiausiai p. Naiėxienė; pastaroji lisamus dar nelitą dainelių padainavo. Po visko šokiai, žaislai, ..., konfetti per dvi sali, mažų nedidelios. Nemažai buvo dvasiškių, buvo būtų 3 iš Akademijos Dvas. Studentai. Apie 10 val. grįžau. Apart tyros arbatos nieko gauti negalėjau, Gulian 11½ val.

25. Pairgėnerą [Pilere]. Nešalta, po pietų su vėjelių snigurave. Su mišiom buvau katedroje, po kurios pas draugą Bugienę pagėręs arbatos ėjau pas vyskupą, kame ilgokai apie pabėgėlių būvį kalbėjome. Pagerdavo, pas desideraudę ant popieriaus parašyčia. Iš čia Lietuvių Centralin Komitetan leidausi – pasakiau įgaliavimą atsisakęs, Prašė vyt su ... ateiti.

Val. 4 nuvažiavau pas savuosius – pietavau. Čia visą upą sugadinau, matyt, kad ar švogeris neužgainėdintas mano motrim ir seseri-pakeleiviams ar pastarosios nemoka apsiėjti. Sakiau – jei negalima gyventi – samdykit sau kambarį ir gyvenkit atskirai. Val. 5½, nesulaukdamas no darbo ateinant švogerio grįžtam pas save tramvajum. Krautuvėj pirkau svarą rūkytos dešros (1 40 k) ir gabalą balto duonos. Papietavęs ir arbatos pagėręs gulėjau po 11 val.

25. Utarnikas Pitere. Atodrėgis, slapia. Apie 10 val. ėjau šv. Kotrynos bažnyčion kame atlaikęs Mišią grįžtau pas į savo butą ir arbatą geriau. Prieš pirmą valandą nuvažiavau su visais popieriais Lietuvių Centralin Komitetan. Atsakytą popierius, arba geriau, pateikiamus išlaidas dokumentas daugumą pasirodė netikusiais nes neužlaikyta ar šioki ar toki oficijalė dalis. Kolaviras mano „pospiskas" peržiūrėjome su p. Kubilium. Apt. 3 pragaišiuko valandų laikas – paaiškėjo jog viso laiko t. y. 4 mėnesių atskaitos reikės iš naujo daryti. Iš čia slinkau į savo butą, paskui, negalėdamas tramvajum į tiktai ėjau pėsčias pas Kun. Bugreną prie Katedros. Pakelėje – užkandau – stiklą pieno, čekolados podelį ir keletą piragaičių. Grįždamas buvau užėjęs pas p. Petronienę (Серпуховская № 5) pas p-lę Stanioloitę (1 Рота № 18). Suvargęs suslapęs sotoną po 8 val. į įsirioglinau savo butan. Gulėjau prieš 12 val.

27. Sereda. Pitere. Atodrėgis – slapia. Su Mišia buvau Katedroj. Arbatą pas Kun Bugreną geriau. Pietauti važiavau pas savuosius (Б. Зеленина № 26/3, 19). Neradęs pas juos mos laukiamo iš Penzos siuntinio visai susierzinau. Val. 2 važiavau dvasinių reikalų sekcijon prie Centr. Liet. Komit. (Басков пер 29.), kame suvirš 150 egz. maldaknygių taip knygelius prašiau pristatyti lietuviams – pabėgėliams Penzoj. Pagrįžęs p savo kambaryn ir papietavęs vėl miestan

bastytis ėjau, iš tos vienoj, kitoj krautuvėje begir-
kinėdamas, nusipirkau žiūroną ir pragaičių
kad pagrįžus kambaryn turėt ką su arbata
užkąsti. 7ᵃ valanda grįžau nuvargęs. Šį tą
~~su~~ laikraščių skaitinėjau, poteriavau, arbatą
geriau o po 11 val. gulau.

28. Ketvergas. Pitere. Nešalta. Su Mišia buvau Katedro-
je. Prietemu važiavau pas savuosius, grįžtant vė-
lo sunku nes tramvajai retai ėjo o žmonių dau-
gybė, dalį kelio ėjau pėsčias. Tramvajuje di-
dis spaudimas nei pajudėti. Gulau 12 val.

29. Pėtnyčia. Pitere. Po 10 val. buvau su Mišia Ka-
tedroje, iš čia buvau pas Petronį o paskui
po vyskupo kanceliarijon užėjęs. Pagrįžęs savo
butan radau nuo savųjų žinią jog laukiamą
knygą prisiuntė iš Penzos. Ilgai nelaukęs sku-
binaus pas savuosius kame pavalgęs pietų
ir pasiėmęs knygą (atsisveikinęs žmonėmis nes
rytoj maniau važiuoti) važiavau Akademijon.
Čia valandą prabuvęs skubinaus pas Dūmos
atstovą kun. Laukaitį kad per jo, kaip po atsto-
vo užtarymą galėč gauti geležinkelio bilietą iš-
važiavimui. Didžiu vargu dasiklausiau ka-
me jis gyvena (Ilponna A 15). Iš čia užėjęs į
kepyklą pirkau kun. Bugrenui du nedidelius
tortų-olovaniu. Bevaikščiodamas nuvargau
didžiai. Vakare nemažai snigo. Gulau 12 val.

30. Subata. Pitere. Šalta –2° po kiek bijuota.
Su Mišia buvau Katedroje. Po Mišių pirm nega-
ėjus pas vyskupą turėjau grįžti namo nes reika-
linga buvau užmiršęs paprašyti. Gerą pusvalan-
dį išgaišau pas vyskupą o paskui jo kanceliar-
rijoje. Antrą pas savo pagrįžęs valandą ir su-
žinojęs jog į atstovo dūmos Korčinko tiesos ko-
munikacijos nedavė Penzon bilieto, patsai ėjau
stotin nusipirkti bilieto, tiesiog be persėdimo
Penzon negavau bilieto bet su persėdimu
Tuloje. Antą stotis pavalgęs pietus po 4 val.

grįžau vrezbutin ir atsigulian nes dirbęs skaudėjo galva. Po valandos keliaus ir rengiaus kelionę delivadantuas manta. Pagerės arbatos po 8 val. leidaus stotin, kame lygiai po 9 val. išvažiavom iš Petrogrado.

31. Nedėlia kelionėje Penzon. Nešalta. Apie 12 val. miegojau. Maskvoje pačius nešėjo persigalėnan kitan to pačio traukinio vagonan, to tik skyrius jog pastaravis tresos kom... Penzon ir toliau. Prieš 4 val. buvau Tuloje, kame pietus valgiau. Vakare gi, pravažiavus Riažską gerėm arbatą. Gulėiau pos 12 r.

Vasaris mėnuo

1. Paldievuškas. Šalta. Penzon. Pravažiavęs Vojeikovo stotį keliaus ir praustiaus. Po 9 val. privažiavau Penzos stotin iš Petero. Parvažiavęs klebonijon tuoj laikiau Mišią. Klebonų radau besergantį ir begulintį. Antra valandą buvau kapinėse, laidojau pabėgėlių kūdikį išaugusį. Po ilgos kelionės galva užia. Gulėiau pot 2 val.

2. Utarninkas Penzoje. Diena, po kiek prote. Kilęs apie 10 ėjau spavedoti, o po 11 val. šventinau žvakes mat „Grabnyčių" šventė ir sumą laikiau laike kunigo kun. Grodis sakė ilgoką pamokslą apie apeigas. Suma apie 2 val. užsibaigė. Po arbatos krikštijau kūdikį ir tuoj laidoti pabėgėlio važiavau kapinėsna. Po 3 val. su kun. Grodi ėjau kap paprastai šventadieniais, pietauti pas p. Gruševckius; klebonas nėjo – sirgūėjo. Po pietų ... valandos arbatą gerėm, losti kortom atsisakiau,

nes po kelionės suvarges. P-lė Mariyniska
pirkiai ant fortepiano paskambino. Grįžau
po 6 val. Ant arbatos pas klebonią buvo karo
Penzos intendanturos viršininkas. Gulian po 12 v.
3. Sereda. Vėm. Po kiek negalavau. Keliaus po 9 val.
giedojau egzekvijas. Ištisą dieną namie prabuvau.
Vakare buvo bardakas, prie arbatos truputį išgėrein.
Vakare Lietuv. Komit. atsikartoms buvau išdirjęs.
Gulian po 12 val.
4. Ketvergas. Vėm - 4°. ½ 8 val. keliaus, apie 10 val.
egzekvijas giedojau. Prieš antrą valandą buvau
skarbo izde - algos vis do negalėjau gauti, iš čia
Lenkų komitete iš larodojimų ir pas lagomių va-
žinėjimus gavau už sausį 40 rb. ...; Iš ...
atvejų buvau ir pas p. Makulskį - negalnojan-
tį. Vakarinę buvau beatsigulęs kaip iš Ramza-
jaus atnešė telegramą, kurioje prašo kad su-
kareivis laidoti ir pabėgėlių spaviedoti nuva-
žiuočiau. Užuot ... šventėjau darbus bažnyti-
nių nes tuoj visi važiavom pas Laidokę ant
vardinių. Tuoj čia po arbatos stiklą gerem.
Apart klebonijos žmonių buvo do 4-5 gudai.
Jau prašant vakarieniauti atsisveikinau
(po taurelę už solenizantą išgėręs) ir važiavau
klebonijon, kad parėjęs bažnytinius daiktus
važiuoti stotin ir traukiniu Ramzajun.
Jau po 12 val. buvau Ramzajaus kaime pas
Gydytoją Garmusą, kame po 2-s valandos gulėm.
5. Petnyčia Ramzajuje. Nešalta. Prieš 10 val.
nuvažiavęs pabėgėlių koplyčion laikiau Mišią.
Prižiūrėko į 30 žmonių. Po Mišios išgėręs stiklą
arbatos pas du ligonius važiavau ir švenčiausio
Vienam t. y. pirtininkui kojas mažas vežimukas ma-
kų sulaužė. Pas gydytoją pagrįžęs kavos gėriau
o vėliau pietavom. Perpietus buvo automobilis
prieš valandą mat taro gyd. mirusiam karei-
viui darė sekciją laike kurios atstovo autho-
lis, kareivį mat mirė numari, o tarė nurimodi...

bet sekcija parodė jog širdis plyšo. Per pietus truputį snaudsavom. Val. 6 išvažiavau koplyčion ispavedoti o gydytojas atostin ir Pauzon. Apie 45 žmonių išspavedojęs ir kūdikį pakrikštijęs grįžau pas gydytoją. Čia pabėgėlių mokyklos lietuvių vedėja mokytojas. Pervakarienę snaudsavom. Apie 12 val. mokytojas išėjo. Pusiau pirmos iš Pauzos grįžo gydytojas. Gulian apie antrą val.

6. Subata. Vėru, vienuota Ramzajuje. Po 9 val. nuvažiavęs koplyčion iš išspavedojęs moterėlių laikiau Mišias, komunikavos į 50 žmonių. Po Mišios paragėjęs arbatos, pakrikštijęs trejetą kūdikių važiavau pas 3 ligonius su švenčiausiu. Grįždamas nuvažiavau ligoninėn kurios pirtyje prie kareivio lavono atskarčiau „Libera" ir „Aniolas Dievo apr. P. M." užgiedojau. Prie lavono buvo tik ką iš Petero atvažiavusi mirusio moteris – verkė ir bučiavo kūną kuris iš priežasties sekcijos, nes nuo dos galvos siūlės, dagi krutinės, kuone mūsteris pradingę, matosi. Veidas mirusio gražus. Iš čia pagrįžęs pas gydytoją ir pavalgęs pietų, val. 4½ važiavau pabėgėlių mokyklon, kame visuose skyriuose t. y. dviejų salėse po kartą šį tą mokytinus klausinėjau. Jau temstant grįžau pas gydytoją. Čia radau atėjusį gydytojo gimnazistį Marčiulionį, netrukus atėjo mokytojas. Po 10 pradėjom preferuoti, prieš 12 ą vakarienavom, apie 1 val. užbaigėm lošti o 2 a valanda gulian.

7. Nedėlia Ramzajuj – Borsoňovka. Gražu kiek vienuota. Kilęs po 9 val. ir nesulaukęs atvažiuojant arklio pėsčias ėjau parengton koplyčion – mokyklon (su virš 300 žmonių) išspavedojęs, asperges, sumą ir pamokslėlį sakiau. Po visam 3 moteris įvedžiau ir kūdikį krikštijau. Pas gydytoją prieš pat antrą grįžau, pavalgęs pietus laukiančių arkliais trečią valandą išvažiavau

Bezsonovkan (25 varstai) kurie pusiau penktos buvau. Po kiek pusti, kelias geras. Čia paruoštam man prie koplyčios kambaryje apsigyvenau. Kambarys butu nieko (ei vėjas pošį iš po grindų nelistų. Krosnis greit įkaista ir esti šilta bet po trumpo laiko išsivėdoksi ir vėl virt šalta. Pavalgęs pampuškų ir pagėręs arbatos, 12 val. guliau.

8. Paldieninkas. Bezsonovkoje. Diena kiek vėjuota. Apie 6 val. koplyčios sargas iškurino mano kambarį nes per naktį labai praušo. Atsikėlęs ir visus išspaviedojęs (į 15 žmonių) laikiau Mišią, po kurios pagėręs arbatos dagi ir mėsos užkandęs tris įvedžiau moteris; po to tuoj važiavau su šv. pas ligonę. Pagrįžęs kudikį krikštijau, o paskui pusantros valandos ilsėjaus. Atsikėlęs spaviedojau ir pietus valgiau po kurių iki ½ 9 v. vėl spaviedojau kolai užbaigiau. Oi gi, kaip sunku žmonių nieko nesuprantančių tikybos ir nusidejimų, išpažinties klausyti; kiek tai vaikė Kantrybės, dagi nieko negali dasiklausti. – Guliau po 2^s valandas

9. Utarninkas Bezsonovkoje. Vėjuota, šalta. Kilęs ir kiek paspaviedojęs laikiau Mišią. Pagėręs gi arbatos važiavau su šv. Sakramentu pas ligonę o paskui į kapines kapelio šveęsti. ~~Val.~~ Pagrįžęs dvi moteri įvedžiau. Val. 4 ėjau naujon lenkų mokyklon, kame tik pirmą kartą surinkta vaikai žemesnio skyriaus į naują mokyklą. Dvi salį ir mokytojas ir mokytojo butus pašventinau. Čia užsikalbėjau, davė kavos. Pagrįžęs pietavau. Vėliaus spaviedojau apie 2 val. Guliau po 12 val.

10 Sereda iš Bezsonovkos Penzon. Diena – 8°, mažas vėjalis. Prieš 10 val. laikiau Mišią, komunikavos į 30 žmonių. Po arbatos krikštijau kudikį ir moterį įvedinau. Žemrečių arklius parvažinoti Penzon nežavęs ėjau Bezsonovkos platformon laukti traukinio. Laukiau sulvirš dviejų valandų, nes vėlino mat gerokai; Penzoje buvau po 3 val. Pavalgęs pietų skambyčan

pasp. Valiukę vrezbutin, vakar atvažiavusį: jisai mat Lietuvių Centralės išsiųstas revizijų daryti pas įgaliotinius. Netrukus ir patsai atėjo, peržiūrėjo registraciją, knygas, išklausinėjo ir galop ~~raportą~~ protokolą parašė, kopiją kurio turėjau Centralėn išsiųsti. Ižkalbinėjo jog neatsisakyčiau įgaliavymo. Vakare gerėm arbatos ir likučius konjako ištuštinom. Apie 10 v. svetys išsiskubino pas savo ir stotin.
Gulčiau po 12 val. suvargęs po kelionės įsiučiams.
11 - Ketvergas. Vėsu - 9°, nekvėjuota. Po arbatos valandomis paėmęs vežiją važiavau pas ligonis barakan ir pas kitą (Ožkų bale-gatvė), užvožiavau iždan (algos už dotieg aunių). Sustojau pas kirpiką apsikirpau nažjau krautuvėn galop po dviejų važinėjimo valandos grįžau namo. Vakariop buvau užsisėdęs atskaitomis Lietuvių Centralėn. Vakare buvo vėžįo Studentas Vaitartis įgaliotinių lietuviams belaisviams Prūsų šelpti, nes jo ir lietuviški juoti lietuvaičių belaisvius dirbdinti - prikau.
Gulian po 1 val.
12. Pėtnyčia. Vėsu, nešyrus vėjelis. Prieš vidudienį gavau kun. Žarnalos laišką, kuriame pranešia, jog sutinkas Penzos gub. važinėti už kapelioną - antras pabilegius - nudžiugau nes vienam perdaug sunku; po val. atėjo Leirkus, p Makulskis, įgaliotinis - jam į teikiau laišką, kad apie tą pranešimą savo centralėn. Prieš pat antras buvau Gubernatoriaus kanceliarijoj, kame pažadėjo, neva man išduosią algą, iš čia leidaus Kapriesnas pabėgėlio kavoti. Nuo pietų iki vakaro parengiau Lietuvių Centralei 14 patikrinamųjų dokumentų (440 r. 94 k vertės). Val. 8½ telefonavo p Ždanevyčė, jog jo moteris miręs po maskvos, rebauzėsi kaip jį Penzon pargabenus. P. + 10 val ėjau pas ji - iki paaštarvoję. Val. 10½ Ždanevičė

išvažiavo stotin ket, po 12 grįžo, mat daugybe pasažirų, po valandos žadėjo kitus kelių važinųti Maskvon. Prieš pirmos gulian grįžau o už valandos gulian.

13. Šeštadienis. Vėsu, iš nakties −17°. Po arbatos pas ligonį buvau. Po 12 val. su broliu ėjome pirtyn. Iš pirties sustojau klebonijoje, pasiėmiau tėką ir į kapines pabėgelio laidotų. Vakarop atlankiau p. Zdomeravičienę, prieš devintos grįžau. Gulian po 12 val.

14. Nedėlia. Keliaus 9 val. Vėsu. Po 7 val. ryto pagrįžo klebonas iš Samajevkos. ½ 10 laikiau mokyniams Mišią. Per sumą spavedojau. Val. 3, kaip paprastai šventadieniais, ~~spaviedo~~ pasp. Grušeckių pietavom ir iki 6 val. preferavom (−69 k). Po Sumos buvo keiky Č.K.O. į gabinotnį p. Makulskių su kurio sutarem, kadangi klebonas buvo Samajevkoje pas pabėgelius, aš ten ryt nebvažiuosiu, kaip buvo sukalbėta, bet utarniko ryt važiuosiu Leonidovkon. Gulian ½ 1 val.

15. Paldreniskas. Šalta −14°, gražu. Apie 11 val. buvau pas pabėgėlį ligonį. Po pietų su klebonu buvome mieste, pirkojisai dvi pori kamašu (11 r. + 1650 k), aš grįžau namo o jisai pirtyn. Pagrįžus tuoj atėjo trįs austrų nelaisviai gydytojai pas kleboną į vaišes. Per telefoną suradęs kleboną, kviečiau prie svečių. Su svečiais begerdami arbatos ištuštinom butelį „kazionkos“ – stebėtina, iš kur ją klebonas išgavo. Apie 10 val. išsiskirsčius svečiams, deliojau rydienaipaliomei bažnytinių daiktų. Gulian po 12 v.

16 Utarnikas Leonidovkon. Šalta −16°, saulėta, gražu, tyku. 8 valandą atlaikęs Mišią ir pagėręs arbatos leidaus stotin. Kadangi bilietų del stokos vietų nepardavinėjo, ėjau pas stoties viršininką, kuris davė korčiukę su kuria nuvažiavęs Leonidovkon užmokėčiau už bilietą. Traukinys Penzon

susivėlino pusantros val. Į 12 val. privažiuoj Leonidovkos stotin belaukiantį vadan vežė ją kur ir nuvežė (3 varstai) dvarau pas pabėgė- lius (apie l) Čia neužilgo aš, instruktoris p. Gočinskis ir felčere-lenke pas pabėgelių prižiū- rėtoją pietavome. Po pietų gerą valandą prasė- dau, val. 6 porą pakrikštijau kūdikių ir keletą žmonių išpažindojau - koplyčioje. Po 11 v. gulian.
17. Sereda. Leonidovkoje. Naktis šalta, dienu saulėta. Kilęs 8 val. ėjau koplyčion kame išverdinęs porą mote- rų ir išpažindojęs laikiau Mišią, po kurios sakiau neva pamokslėlį. Komunikavos 21 žmogus. Po pietų pašventinau prieglaudą, mokyklą, mo- kytojų kambarėlį, pabėgelių butus. Jau temstant keletą žmonių išpažindojau. Vakare su šios kolio- nijos vedėju atsilankėm pas felčerę-lenke lenkų komiteto atsiųstą. Gulian po 11 val.
18. Ketvergas iš Leonidovkos Penzon. - Gražu, saulėta, šalta. 8 val. laikiau Mišią. Apie 10 buvau stotyje. Nesant pasažirio traukinio, viršininkui leidžiant su ketvirtos klesos bilietu sėdau ant tormazo prekinio traukinio. Buvo vėjuota, visu. Per va- landą buvau ant stoties Penza II kame persė- dau į tormazą kito traukinio kuris neva aukš- čiau turi eiti Penza I. Čia ant laukio į 2 valandi prisiėjo laukti - sušalau, suvargau. Apie 2 val. jau buvau ant Penzos I, čia vežiju namo. Po pietų buvau pas p. Makulskį. Vakare buvo Raudonojo mokytojas, drauge arbatos gerėm. Kadangi Tatja- nos Komit. pusantro paaukavo tūkstančio apdan- gimui piokinių-pabėgelių, o ne tiems prieglaudų mokyklų inspektorius nupirko įvairią rūbų ma- teriją, su mokytoju nutarėm atidengti siuvyklo skirtį kame pabėgeliaitės butų suvartoti draga- nos. Gulian 1/2 1 val.
19. Petnyčia. Visu. Kėliaus po 9 val. Sredojau egzekvijas. Po pietų valandą prasėdau. Vakare dariau atskaitą Lietuv. Komitetui, gulian apie 2 val.

20 Subata. Gana visu be graži. 9 val. laikian mišią. Per pietus su klebonu išgėrėm po burni kę. Vakare buvo Lardokienė su savo gimnaziste ir Lardoks (oficierio seimyna - gudai). Vakarieniaudami gerai išgėrėm. Pagal gramofoną šokinėjome. 2a valanda išsiskirste.

21. Nedėlia. Visu gražu. Atsikelęs ir truputį paspavedojęs; laikian Asperges, giedojau Supplikaciją ir sumą. Antra valanda buvau kapinėse laidoti pakingelių kudikio. Pietavome, kaip paprastai, pas Grušeckius ir prošeravome (-153 k). Val. 8 ėjome visi į Lenkų vakarą „Ermitažo" salėje. Loši dvi komedijėli „veverselis" ir „ñamus tarskutis" - (domowy werbel). Loši ir dainavo netik gražaudamai be puikiai. Užsibaigė 11 val. Po loširno užprašyti ėjome pas vrabucio laikytoją vakarieniauti, gerėm degtinės ir alaus valgem, vot kalai dvliktą išėjusi. Grįžom ½ 2 val.

22 Paldreuškas. Šalta -17° vėjuota, naktį gerokai pasningo. Val. 8 ėjome į lenkų valgyklą „Ognisko" ant šeimyniško vakarelio „Biały orzeł". Deklamavo, dainavo choras ir solo, buvo sząugoje triuna apie baltąjį erelį atskaitą p. Basiński. Buvo ir loteriją alegri, tegavau tik 4 bilietus nes pritruko greitai. Stebėtina, jog šio vakaro, nesakysim dievaitį be lenkų šventenų lęg - gražiai išpieštą erelį pardavė pačių lenkai (!!!) iš licitacijos už 95 rb. Porą kartų arbatos su ponaikais valgiau. Grįžau ½ 2 val., pas save radau jau begalinti Ramzajaus gyd. - į Saratų.

23 Utarnikas. Pustė, vėjo. Užgavenės. Po arbatos nusamdęs valandoms vežiją buvau Zenurecin ligoninėje pas šifu sergantį, buvau valstijos banke, Русско-азіатском банкѣ įdėjau 1600 rub. на текущій счет; grįžau pas save pasimtieko nes turį važiavau laidoti pabėgelio; tarp arti 3jų valandų pravažinėjau. Po pietų apie porą prirmidau valandu. Val. 6 atėjo austrų gydyt.

porą bonkų spirito nešinąs, netrukus atsirado ir Laidak – oficieris, užėjo teipgi ir Ramzajaus lut. mokytojas Kartanas. Taip visi begerdami arbatą ištuštinom degtinėlę. Apie 10 val. gydytojas ir mokytojas išėjo, o mes likę toliau tęsėm linksmavimas iki 12 val. – gerokai išgėrėm. Apie ½2 val. išsiskirstėm į savo kambarius.

24. Sereda – Pelenų diena. Vien. keliaus 9 val. Per klebono Mišią barsčiau žilumom pelenus, žmonių buta gerokai; vėliau skaičiau Mišią. Po pietų gerą valandą snustelėjau. Per arbatą buvo Laidokas – tik po taurinkę išgėrėm. Tuoj po pietų buvau stotyje pas pabėgėlius – mat norėjau ištirti ar tikrai yra 5 lietuvių šeimynos kaip man pasakojo atėjusi moteriškė; pasirodo – jog tą moteriškė - čigonė ir kiti panašūs iš Kuršo. Gulian apie 1 val.

25 Ketvergas. Šalta. Per naktį smagiai prisnigta pripustyta. Antra val. buvau kapinėse palydėtų kūdikio laidoti. Vakariop valandžiukę prisnūdau. Po 6 val. buvau pas p Makulskį lenkų Obyvatelių Komiteto įgaliotinį, pasirodo, pas jį instruktorių ir visų kolionijų vedėjų susirinkimas – posėdis. Kuomet buvo pasakyta, jog visų kolionijų vaikus – našlaičius surašyti ir gabesnius pas Lenkų įgaliotinį p Makulskį Penzon pristatyti – pratariau jog kad lietuvių sąrašą man įduot. Po 10 val. palikęs posėdį grįžau. Gulian po 12 val.

26. Pėtnyčia. Gaila vėjo. Buvau gubernatoriaus ir Lenkų įgaliotinio raštinėse. Vakare 11 val. liuduj stotin, kadangi bilieto kasoje jau kas nebedavė, ėjau pas stoties viršininką kuris su dideliu nenoru davė korčiukę, kad Ramzajun važiuoti. Ramzajuje pasasamdęs vežiką nuvažiavęs pas gydytoją apsinakvojau, guliau po 2 val.

27 Subata Ramzajuje. Gražu, saulėta be vėjo. Prisiųstuoju pas gyd. arkliu važiavau koplyčion Mišios laikyti, po Mišios su mokytoju važiavom namų

apžiūrėti prieglaudai. Po pirmos val. pas gydyt. grįžau, po pietų su gydytoju atlankėm porą pabėgėlių šeimynų, pas vieną moteriškę kūdikį iš vandens krikštijau. Po 4 val. važiavau mokyklon, kame pikarkaną t. y. mokytoją paėmęs stotin važiavom. Ties stotimi sustojom pas pabėgėlius p. Marčiulionių, kame arbatos po stiklą išgėrem. Kuomet mokytojas nuėjo pas savininkes tų namų kurios prieglaudai nutarem samdyti, toji pasakė, jog dijakonas neatiduoti liepęs ir jog jisai už tą butą mokėsiąs nors ir niekas nenusamdytų — by tik ne lietuvių komitetas, suprask, šventa, kerštas! Betemstant į stotį nuėjom, po 7 val. atėjo traukinys. Keletą varstų pavažiavus t. y. razjezde Piesa, kaip ištos traukinys tai į 4 val. stovėjom, sekančiame mat, razjezde manevruojas traukinys nuo bėgių nuėjo, reikėjo laukti kol viską sutaisė. Per tą visą laiką snaudulojau, buvo kame atsigulti. Apie antrą nakties buvau Penzoje, guliau po 3 val. nabudau apie 6 val.

28 Nedėlia. Saulėta, šilta. Mišią skaičiau. Per pamokslą atvažiavo naujas prie manęs mokytojas -instruktorius. Ant pietų buvom pas p. Gruseckius, grįžom prieš 5 val. Vakariop buvo p. Makulevičius lenkų CKO įgaliuotinis, nutarėm jog ryt reikia į Bessonovką pas ligonį važiuoti, telegrama mat iš ten gavau. Guliau po 12 val.

29. Paldienikas. Šilta, saulėta. Val. 12 žemrečių arkliais leidaus Bessonovkon (12 varstų), o val. 6 kitu jau vienu arkliu grįžau atgal Penzon, ligonis pasirodo ne taip silpnas kaip sakoma. Vakare suridėjau daiktus nes ryt ryta ant pusantros savaitės išvažiuoju. Vakare išleidžiam p. Zdanavičių — mokytoją Saranskan, kame organizuoti lietuvių ir mokyklą užvedti. Idavėm jam 39 poras batų įvairios mieros, kad lietuviams padalintų. Guliau po 1 val.

Kovas mėnuo (Martius)

1. Utarnikas Vojeikovan. Graži, saulėta. Keliaus 7 val. ir nelaukęs Mišios stotin leidaus kame paėmęs Vojeikovan bilietą (232 k) apie 8½ val. išvažiavau. Apie 11 val. buvau Vojeikovo stotyje. Čia paėmęs arklį važiavau pas pabėgėlius arklių užvaizdą p. Jančevskį, Žemaitijos iš po Raseinių dvarpotį. Gyvena ties stotimi kaime (село) Kamenkoje. Čia pietavau, val. 4½ val to paties pono arkliu važiavau į Varisikių kaimą pas pabėgėlius (yra apie 270 žmonių) Jau temstant 4 pakrikštijau kūdikius ir iki 11 val. nakties spaviedojau. Arbatos pagėręs guliau man paruoštoje pirkioje apie 1 val.
2. Sereda Varisikyje. Iš nakties −7°. Nuo 8−11 spaviedojau, po Mišios pamokslą sakiau, po arbatos pas du ligonius važiavau, po to Kamenkan pas p. Jančevskį pietauti (2−3 varstai) Apie 5 val. vėl grįžau Varisikių koplyčion ir iki 9½ val. spaviedojau. Guliau apie 12 val.
3. Ketvergas Varisikyje. Graži saulėta, naktį −4°. Keliaus prieš 8 val., spaviedojau iki 11 val. Po Mišios p. Jančevskio prisiųstu arkliu kapinėsna leidaus, kame palaidotųjų kapelius pašventinau. Apie 2 val pas Jančevskius nuvažiavau − pietavau, arbatą o vėliaus vakarienę valgiau. Čia ir apsinakvojau, guliau 12 val. Prisiminsiu jog ryt Jančevskio vardinės. Varisikuose į 185 žmonės išspaviedojau.
4. Pėtnyčia, graži, saulėta. Prieš devintos susėdę su Jančevskiu važiavom į Varisikius, kame keletą žmonių išspaviedojus − laikiau Mišią. Po Mišios, pirkioje, kame visuomet apsistodavau gėriau arbatos ir porą kiaušinių valgiau. Po 11 val. grįžom Kamenkon, kame užkandęs

prieš šviečių, paskiau pirmos val. žemrečių arkliais Čembaran leidaus (50 varstų - 3 rubl). Paskiau kelyje sustojęs geriau arbatos ir porą kiaušinių suvalgiau. Kelias gana dobėtas, nemažai patraukę Čembare buvau teismtaug (po 6 val), apsistojau pas inžinierį p. Butkevyčę - lenką. Guliau inžinieriaus kontoroje, visai atskirame nacunose, kame atvažiuojanti komisija visuomet apsistoja. Guliau po 1 val.

5. Subata - Čembare. Graži nešalta diena. Nuo 8 - 11 val. spaviedojau, po Mišios pamokslėly sakiau apie išpažintį - kaip spaviedoties. Apie 1 val. geriau arbatos o po 3 val. pietavau. Penktą val. vel ėjau koplyčion kame 4 pakrikštijau kudikių ir iki 11 val. spaviedojau - suvargau neapsakomai - Drevuliai, karpu sniku cholmo, Minsko, Grodno gub. žmonės menko apie tikybą, išpažintį, nemupratančių spaviedoti. - Guliau po 1 val. Šaltas naktį, - 4°.

6. Nedėlia. Nedidžiai saulėta. Čembare. Nuo 8 iki 11½ spaviedojau. Po Mišios pamokslą sakiau. Pas p. Butkevyčių papietavęs, gudų kapinėn važiavau pašvęsti palaidotų pabėgėlių kapelių. Vakare į dvi valandi spaviedojau. Pagrįžęs pas Butkevyčių svečių radau, proponavo preferansą - atsisakiau. Nelaukęs vakarienės po 11 val ėjau save pavertan butan, kame iš oplatkų dariau komunikantus. Guliau apie antrą valandą.

7. Paldienuykas. Čembare. ~~Auto~~ Ukanota, vėsu. Aštuntą valandą ėjau koplyčion ir keliolika žmonių išspaviedojęs laikiau Mišią. Po 11 val arbatos pas Butkevyčęs geriau, buvau jau aortuns nusamdęs Studiankon bet pasirodė velai išvažiuosiąs atidėjau rytdienai, o to laiku pas 11 ligonių važiavau, du Žemrečių ligoninėse o devyni - pabėgėlių - pastariejie tyfu serga. - Čia nemažai suvargau nes oras

no tifo sergančių prastas ir tvaikus, dagi kaip bariai peršalti. Žemiečių ligoninėje vienam suteikiau paskutinius sakramentus o kitai – jaunai, aklosios žarnos uždegimu sergančiai – dvarponaitei tik komuniją, pabiegėlių gi ligoninėj 4 – paskutinius sakramentus o kitiems jau tersantiems – tik komuniją, nes tenysosi, visus žmones spaviedojau. Iš čia važiavau pabiegėlių kitan kaime nyto mirė senutė, čia laidojimo pamaldas atgiedojau. Po antros valandos tik pagrįžau pas savę. Po 3 val. buvo pietus, val. 6 ėjau koplyčion keletos žmonių spaviedoti. Tiesa, po mišių vieną dar mergaitės kudikę spaviedojau. Vakare bevakarieniaudami tarp su Butkevyčiais apie lietuvių-lenkų santikius užsiplepėjom jog nepastergėjau kaip antra po 12^e išmušė. Pasirodo, jog Butkevyčiai, bona fide, vartoja ir neatskiria litvin ir litwoman, moskal ir kacap, polak ir cudesk. Dagi jieje nežinojo Lietuvos lenkų santikių link pačių lietuvių. Gulijau 3 valandą.
8 Utarnikas iš Čemb aro Studionkon. Graži, saulėta tyku. Po 8^s val. atlaikęs mišią ir pas p Butkevyčius užkaudęs ir arbatos pagėręs ½ 11 val. nusamdytais arkliais Studionkon beidaus (50-60 varstų; 5½ valandų pervažiavau). Studionkoj apsistojau pas vietinį bajoruką – popą ir apsinakvojau. Po valandos atėjus kolionijos prižiūrėtojui ėjau pažiūrėti koplyčios o pagrįžęs geriau stiklą arbatos, prisiminiau jog su mena valgas turnutį „matyuška“ sinkos davė – buvau suvargęs ir smagiai išalkęs. Vakariop ėjau spaviedoti – praverčiau iki 11½ val. Stebėtina, jog atėję koplyčion žmonės daugiausia stovi ir kurvėaldi du sykį net pastabą jiems padariau. Pagrįžęs gi, pas popą – arbatos papenčiau stiklą ir su tuo ėjau savo kambaryn, kame su tą šalta arbatą suvalgiau

į vietą iš Čembaro buterbrodą. Sulian suvargęs po kelionės ir išpaviedojimo (apie 60 žm.) netą brevijoriaus nekalbėjau. Pateimysiu jog lovoje
6 nebuvo antrosios paklodes, dagi vietoj kaldros duota koks tai gerai išnešiotas nešvarus divonas-kilimėlis.
9. Seredą Studianskoje. Graži, nešalta, mažai saulėta, vakariop vėjelis ir truputį šalo. 8 val. ėjau koplyčion išpaviedoti, po mišios lenkiškai ir lietuviškai sakiau pamokslą (šioje kolionijoje lietuvių yra 61 ir lenkų į 50 žmonių). Po mišių švenčiausiąjį ant altoriaus palikau, dar matų moteri turėjo prie vaikų pasilikti - tai po mišių kitos jas paliuosuos. Netrukęs ėjom pas popą kame arbatos pagėręs grįžom koplyčion ir čia didį nesmagumą užtikau - pasakė mat - viena moteris negaluoja ir pavalgė o antroji valgė ir išpažinties nejusi - kas gi liko su švenčiausiuoju daryti. Taip bedžiaunį nesmaguma bemąstant atėjo ~~koks~~ žmogus sakydamas jog dar nera komunijos gavęs nes per mišią namo buvo parėjęs, atsirado dar ir viena moteris, ir taip apie antrą valandą daviau jiems paskutinius komunikantus; po to susidėjau bažnytinius daiktus, vakare imat toliau važiuosim. Čia pat į 40 žmonių lietuvių užsirašė lietuvių kolionijon važiuoti, - ant kelio augusiems po 6 rb. o mažiems po 3 rb. skyriau, pinigus gi gaus kuomet pervažiuos Ramzajun. Likusiųjė gi lietuvių į 20 žmonių kolai kas nesutiko važiuoti.
Po 3-ios val. grįžęs pas Safronyka šiokius tokius prėtus pavalgęs, gulian pasilsėti. Val. 6 Safronykoe arkliu važiavau Titovo stotin (12 varstų). Popas sakė jog už arklį, kad Titovan nuvežus, žmones nori dorėjo rublius, jisai gi sano kad duosiąs savo arklį - mačiau jog dykai. Kuomet atsisveikindamas pratariau jog už arklį galėč užmokėti - pratarė - možeš nepigafi ujepnokuany cfapoefi nópyrui Bognobezef. Kelias buvo geras tik tiš Titovo kiek dobitas

Traukinys trimis suvėlintas valandomis, tep kad iš Tilžės prieš 12^a^ nakties išvažiavau (bilietas II kl. 3.25 K Peržiūros. Parsibaldęs klebonijon gerą valandą skaičiau oficialę gauną apsčiai prisiųstą korespondenciją. Guliau apie 4 val.

10. Ketvergas. Graži diena. Po arbatos buvau barake pas ligonį, o antra valandą p. Kapinėse kame du palaidojau kudikin. Po pietų buvo gydyt. austr. Auber ir visus klebonijos gyventojus įskiepijo (kun. prefektas Gruodis neįskiepijo, aš ir brolis esame sirgę). Vakare buvo buvo 4 svečiai, du kariškiu - profesoriu ir vakarieniavo, buvo ir Lardokas kurs per vakarienę smagiai sgerė ir suandulioti pradėjo ką ir išėjo. Kiti gi svečiai veik iki trečios profesoriavo. Per šį vakarą nė niekp negėriau nes silpnai po kelionės jaučiaus. Vakarinis į 3 val. išėjom, guliau 3 valandą.

11. Pėtnyčia. Geras atodrėgis. Perdieną Lietuvių Komiteto atsinartų buvau užsijėmęs - nė vasarį ui. Vakare daug svarbios korespondencijos atlikau, daugiausia Centraliniu Liet. Komitetą - jog Sarauske atidengiau mokyklą, Ramzajuje simokyklą, daviau kun. Semenavyčiui depešą - kad atvažiuotų, Lietuvių Komitetą - kad pusantro atsiųstų tak stančio šiam mėnesiui ir tt. Guliau apie 2^a^ val.

12 Subatą - iš nakties pasalą - Ramzajuje. Kėlęs 7 v. ir mišią atlaikęs tuoj stotin leidaus. Čia arbatos gėriau, bileto prie kasos negavau. Oberkonduktoriui pranešiau jog bileto negavęs be jo žadu važinėti ir dvigubai sutinku mokėti - atsakė jog veluku traukinyan sėsti (primnu jog traukinys su vagonu 3^s^ klesos ir tepluškoms). Po antro skambalo mačiau tiesiog vagonais bevarčiojant užklausė konduktorių ar turiu bilietą - sakau - nę, tonnų atsakė kad stoties komendantą paprašyčiau - pastarasis su maža mandagumu įsakė kokiam tai tarnui kad pasiųstų man 3^s^ klesos bilietą. Gavęs bilietą ėjau išant ploščadkos vagono norėjau stoties bet konduktorius

paklausė bilieto—sakau turiu, jis pareikalavo parodyti—sakau—pranešalnikė konželerin parodysiu ir užtypęs trepiang ištraukiau bilietą ir parodžiau sakydamas—prižiūrėk, dagi sakau nė taip nemandagu apsiėjimą skundą parašysiu, konduktoriu, žinoma, pranešalno. Niekonelaukęs priėjau prie jo ir paprašiau pasakyti savo numerį, nenorėjo parodyti iš to nes pats neišėmė blekutės, kurios tik prie iš po palto matosi, tad atsiprašęs pataisi paėmiau ir pažvelgiau №1099. Valandos kelionę Ramzajun atlikau tai ant platčiadnos tai vagone, kuriais perprieldyfaime, maž išties jis vagonas Maskvon važinėja. Ramzajaus stotyje kreipiaus pas komendantą kad duotų raktinką no skundų knygos, atsakė duosiąs išėjus traukiniui dagi mandagiai užklausė—kame dalykas; šaltai nupasakojau kaip buvo, tomet pareikalavo kad ateitų konduktorius ir oberis. Įėjęs teisinosi jog no kiekvieno pasažiro reikalaujama pirm negu į vagoną įleisti—bilietas—atsakiau jog ne „в демеб-ках" prie to pridūriau—jei ~~ant~~ ant užklausimo per du atvejų ~~pa~~ pasisakydavau neturįs bilieto o trečią kartą jau rodydamas bilietą—sakau turiu o jis nėtik netikėjo dagi ir į vagoną nenorėjo leisti. Traukinys turėjo išeiti, pasisakiau laukti negalįs—viršininkas pažadėjo, jei aš sutiksiąs, pataisi judėjimo revizoriui apie tą atsitikimą pranešti—sutikau ir pasakęs jog konduktoriui dovanoju leidaus silpnu arkliuku pas Ramzajaus Lietuvių pabėgėlių mokyklos mokytoją p. Kartaną. Atlikęs reikalus su pačiu Kartanu važiavom rūbų siuvyklos pažiūrėti, kame pabėgeliams siuvami dviem mašinom rūbai, kolai kas daugiausia mokyniųjų čia pas p. Garmuną vietinį gydytoją nuvažiavom kame kavos o vėliaus ~~ashaturoonai~~ pietus valgiau. Val. 5, atėjus p. Kartanui, abu Ramzajaus stotin važiavom, val. 7 išvažiavau Penzon, bilietą 4 kl. gavau. Virš valandą reikio platformoje 3-čios klesos

stovėjau, No stoties klebonijon ėjau iš savo noro pėsčias. Gulian po 12 val.
13. Nedėlia. Apsiukusi truputį. Kilians po 10 val. Laikiau Asperges, Suplikaciją ir Sumą. Po arbatos pas ligonį važiavau, val. 3 pas p. Gruševskius pietus valgeum. Apie 10 val. atėjo Lardokas su lardokiene – gerai gere, aš tik tame visai nedalyvau nes viena nenorėjau gerti o antra turėjau turėjau už vasarį m. atskaitą. Lietuvių Komitetas priverges pasirašyti. Gulian apie 2-a valandą. Lenkų agentai išvariavo Lietuvius iš Batų įmonės Saranske. (?)
14. Paldienikas. Gražu, smagiai sniegą lesdžia. Po mišios važiavau pas ligonį barakan, pagrįžęs radau korčiukę jog pas kitą reik – tai vėl važiavau. Po pietų į kapines lardoti. Vakariop pirko 1000 papirosų už 770 k. Val. 7½ su kun. Gruodžiu ėjome lenkų komiteto posėdin. Pusiau devintos grįžom nes nesulaukem nei sanarių susirenkant nei posėdžio atidengiant. Šendie iš ryto atvažiavo Saransko lietuvių kolonijos mano pagelbininkas – mokytojas p. Zdanavičius. Vakare visi arbatos gerem ir su Zdanavyčiu ilgą šnekučiavom laiką. Val 11 jisai stotin lerdas. Guliau po 12.
15. Utarnikas. Iš nakties lyg pašalę, dreru atodrėgį. Po arbatos su broliu buvome pirtyje, grįždamas buvau Lenkų Komitete kame išlardas (važinėjimus pas ligonius ir į kapus gavau už vasarį m. Val. 4 reikėjo į kapus bet važikas ratais mašinėjime vežti o su rogėm nepasitaikė niekur rasti, ėjau tad pėsčias bet dalėjęs gudų kapų sėd begrįžtančius sutikau duobkasius – palaidoti mat – grįžau tad. Sniegas smagiai nurimulimą – Be važiavinėjimo mas suvargau ir truputį sušlapau dagi paslapau rūbus. Vakariop buvau pas Makuškį lenkų Komit. į galiūstinį – važinėjimus išlardas už vasarį sugrąžino. Kadangi mano pagelbininkas atlankęs Troicke lietuvius – pasergėjo jų rubinų ir avalų skurdą, (lietuviai skundrėsi – kad lenkai nieko nedavę)

užklausiau p. Makulskį ar jo agentai apsupimo Troicke ir lietuvius – atsakė – visus lygiai su lietuviais aprėdė. Nusistebėjau ir apsakiau ką no savo pagelbininko girdėjęs – jisai t. y. Makulskis įyrašė * nieko dar Troicke neduoti lietuviams kolai išsiaiškinus – kame tiesa. Ar gi pažadėjau kolai kas nieko neduoti ir savo pagelbininkui mušiau telegramą – kad lyg Troickan ne važiuoti drapanų dalyti lyg ištyrimo. Vakare buvo Laidokas, po taurę kitą išgerėm, val. 10 išėjo, norėjo ir kleboną pas savę išvesti bet mums su gaspadoriu nepatarlautų ir atakalbant – Klebonas sutilaikė. Gulian po 3 pusiau pirmos.

16 Sereda. Visi dienā, atodrėgis silpnas. Prieš pietų ir vakariop mieste vaikštinėjau; po arbatos val. 9 važiavau pas Laidoką, kame gerai įgėrusį radau kleboną. Drauge do išgėrėm, ir po užkandom ir po 11 val. grįžom namo. Kas valandą, apie vietinį kleboną vis blogesnę įgiju opiniją, ypač biaurų jog vartoja perdaug dvireikšmių arba net vulgarius žodžius. Nagi kuomet pas Laidoką muvažiavau mėsą bevalgantį radau. Gulian 12 val.

17 Ketvergas. Gražu, saulėta. Po arbatos keletą žmonių išpavedojau. Linne algos buvau gubernatoriaus kanceliarijoje, geriausia sako paduoti „заявление". Buvojęs ižde užėjau pas Makulskį, lenkų įgaliotinį, pažadėjo sustatę „заявление" man atsiųsti – bet iki šiai 12 val. vakare neatsiuntė – tikrai lenkų būde pažadėti bet neišpildyti. Po pietų pusė davažiavęs į kapinės kelio, kitą pėsčias parėjau nes ratai gliai įtirpstantį sniegą nevožė. Val. 7 su klebonu buvome pas p. Zdanevyčius, 9 val. grįžome ir arbatą gėrėme. Gulian 12 val.

18. Pėtnyčia. Silpnas atodrėgis. Po arbatos keletą žmonių išpavedojau. Gavau depešą jog kun. Semenavyčius pas mane neatsilankysiąs. Pradėjau kraustyti daiktus, į Bezsonovką man važinoti. Bekraustant gavau iš Bezsonovkos telegramą – prašo pas ligonį. Po antras valandos, pietų nevalgęs, lėkdavau Sizrano – Viazmos stotin

į vagoną ir ėjti nemegnau, žmonių daugybė, ant platformos pasidėjęs krepšį ėjau stiklą arbatos gerti su šiokia tokia pasnikio užkanda. Po pusės valandos jau važiavom Bezsonovkos link astoniese II klesos platformoje bestovėdami. Kitoje Penzos stotyje, t.y. Maskva-Kazanius, pasažirai grūmesi tiesiog į traukinį, kur tik galima net ant gal pereinamųjų ploščadkių prisisėdo. Per 20 minučių t.y. 4 valandą atsiduriau Bezsonovkoje. Čia reikėjo kokį čvertį varsto pėsčiam eiti koplyčion, kadangi niekas nateįo sutikti pačiam prisėjo gatva švirkus nešti krepšius, prie to gerai reikėjo sergėtis kad kur purvė kalrošų nepalikus. Po kokios valandos geriau stiklą arbatos ir porą kiaušinų suvalgiau. Nuo šeštos iki 9 spaviedojau - suvargau. Guliau pož
19. Subata. Graži kiek saulėta. Bezsonovkoje. Nuo 8-11 spaviedojau, po Mišios nevo pusiaunakią sakiau - karp reik spaviedotis. Tuoj po arbatos, jau po 12 val. pas du ligonius į pas galą kaimo važiavau (apie 3-4 varstus). Pagrįžęs 11 kudikių krikštijau. Valandžiukę pasivolinęs valgiau nevo pietus, davė keptos žuvies ir arbatos. Po to spaviedoti ėjau. Kadangi apie klausyklą žmonės betvarkėje grūmesi, prašiau ir norėjau į eilę sustatyti - nepaklausė; tuomet metiau spaviedojęs, tariau - kolai netosite eilėn - nespaviedosiu. Dalis namo parėjo o kiti šiaip taip susitvarkė; ėjau tad spaviedoti. Atrbavau su virš 3 val; pavargau susierzinau drdėčiai. Šios dvečios net bravyjoriam kalbėti nebaigiau, pietrinų ndvuaui tik atkalbėjau. Bulbėčių raguolių ir arbatos vakarienei gavau. Guliau apie 1 val.
20 Nedėlia Bezsonovkoje. Iš naktėes pašalę, dreimtrupių leido ir dorblius sniego, vakaras vėjuotas. Nuo 8-9½ spaviedojau. Mokyklų vaikams atėjus val. 10 laikiau Mišią, po kurios vėl į valandą spaviedojau. Po Mišios, prašiau, jog tie kurie išklausė Mišios eitu namo ir leistų

kitiems kurie dar nebuvo ant Mišios ateiti ir į bažnyčią įeiti. Buvo tokių kurie nepaklausė tap-kad kaikuriem dar nebuvusiem šendie ant Mišios prieįjo lauke stovėti o koplyčia pilnintėlė. Prieš antrąją Mišią (bitiavi) susių prašiau išeiti iš koplyčios, pravedinti jąją norėjau, silpnai pavyko nes nepaklusnių nemažai radosi. 12 val. laikiau antrą mišią po kurios sakiau apie paklusnumą pamokslėlį, smagiai bardamas tuos kurie nepaklausė po pirmos mišios išeiti kad kitiems užleidus vietą. Koplyčioje buvo troškų nes supraka[r]tavau. Arbatą po pirmos gėrčiau. Po arbatos daug išrašęs metrikų pertraukiau rašyti nes labai įvargau. Val. 4 pietavau – ryžių su teletina zupa, mėsa kepta ir arbata. Beskartį dantu valandą pasivoliojau ir vėl spavedoti. Per 2–3 val. išbaigiau iki paskutiniųjų susirežinęs. Val. 9 arbatos su pietu gėriau, buvo ir sviesto duotą, iki šiolai mat ryto pietų ir vakaro su arbata, valgiau atvežtąjį su savim iš Penzos ikra[?]. Guliau 12 val.

21. Paldrenikas Bezsonovkoje. Iš nakties trupučiuką pašalė, pasnygo. ½8 keliaus, pusantros paspavedojęs valandos, laikiau mišią. Po arbatos pas trijų ligonių važiavau rogeliuos, sako mat, po purvą lengviau ir patogiau rogeliuos neg ratais ir tiesa. Pagrįžęs dar į valandą spavedojau; po 3½ pietavau – zupė gera su teletina, kotletai ir arbata. Po pietų valandą prigulau nes labai suvargęs jaučiaus. Vakarop į tris spavedojau valandas. Silpnai jaučiaus lyg pradėjus ligos, kojos per dieną lyg atšalusios. Guliau apie 11 val. ir skaičiau gulėdamas.

22. Utarninkas iš Bezsonovkos Penzon. Vidunakty skaudėjo dantys į rytą apstojo. 7½ val. prašiau ti-gurštas keliaus. ir spavedoti ėjau. Žmonių daugybė, prašiau į eilę sustoti o jei neklausysit nespavedosiu – nepaklausė ir nespavedojau tik kambaryje senukus, negalinčius ir kurtus išklausiau.

½10 val. laikiau Mišių. Po pusryčio 12 val. ėjau į Bessonovkos važiuodą traukinio laukti, kuris po gero pusvalandžio atadundėjo. Kaip visuomet, lygiai ir dabar ploščadkoje prisiėjo stovėti. Prieš antrą buvau jau namie klebonijoje. Po pietų 4 val. į kapines lavoloji važiavau. Pagrįžęs tuoj atsigulian, val. 9 atsikelian stiklą arbatos geriau ir vėl lovon, srgulinoju mat. Gulėdamas skaitinėjau, išvisą po 12 val. užgesinau.

23. Sereda. Atodrėgis. Po antros valandos buvau kapinėse lavoloji. Po pietų gulinėjau. Vakariop išėjau vaikščioti. Val. 8½ su kun. Gruodžiu Slucko gymnazijos prefektu ir dvys spektaklin ėjom, loše „Чеpным мои в сетях" ir „Раздумье Памяти", pirmoji tragedija o antroji komedija. Paskutinioji – patiko savo juokom ir geru išpildymu, gėda kaimuny lošėjo jog kai kur prie rimto jokiuogo akto patys sankiai juokų susilaikydavo. Per antraktus gražiai griežė orkestras. Grįžom po 12 val. Teatre vietos brangios, pirmoji eilė kame sėdėjome 4r. 80k., publikos buvo visai mažai. Pavakary šlogą jauciau nelabojį koki liga nori įsikibti.

24. Ketvergas. Tyku, be saulės. Nekaip jaučiaus, yra karščio ir kryžius sopėjo, gulinėjau. Vakare iki 1 val. skaičiau gulėdamas

25. Pėtnyčia Apreišk. P. Šv. Marijai Atodrėgis. Kilęs po 10 skaičiau Mišių. Po arbatos truputį spaviedojau. Pietavom pas Gruševskius. Visą laiką jaučiaus silpnu. Gulinėjau, vakare iki 2ᵊ – gulėdamas skaičiau.

26 Subata. Iš nakties pasirgęs. Jaučiaus silpnai gulinėjau. Prašiau gydytojo bet kuomet ateis kas tai pasakė buk nesąs matęs. Guliau 11 val

27. Nedėlia. Visu; pasirgęs iš nakties. Mišias skaičiau ir truputį spaviedojau. Pietavom pas Gruševskius. Buvo gydytojas silpnai mat, lyg ne savo

kailyje per sauvartį jaučiaus. Ypatingo nieko nerado. Gulian po 12 beįž, ilgai neužmiegau.
28. Paldrečiukas. Nešalta, pasnigta. Sveikesniu jaučiaus. Nemažą turėjau interesantų, daviau pašalpas. Gulian po 12 val. Vakare išpavidojau rekolekcijos žmonėm.
29 Utarnikas. Nešalta. Po egzekvijų ir arbatos trupučiu išpavidojau mažą žmonėm rekolekcijos. Vakare irgi iki 9½ val. išpavidojom.
Gulian į 2-ą valandą. Vakare buvo koks
30. tai leiskas ~~pad~~ papulkininkas, ~~velo~~ su savo žmona, vėliau atėjo Laidokas-degtinėlis gerokai įstraukę.
30. Seredą. Silpnas atodrėgis. Anksti susirinkau koplyčią o vakare 11 val. leidaus stotin. Drauge važiavo ir Lenkų išgalinotinių p. Ma-Kulskij. Abelnai vagone nesant vietos sėdau tiesos komunikacijos, dagi kontrolis paveliųo pirmoje klesoje atsigulti.
31. Ketvergas Baštuakove. Gražu, saulėta, naktį smagiai pasnigo. Kadangi vagono tarnas nesužadino Baštuakovo stotį pravažiavau, sustojau ~~S~~ Sosedka, kame porą valandų palaukęs sėdau atgal einančian traukinin ir 8 val. buvau Baštuakove. Apsistojau tos stotinn pas pabėgėlius Smirnovo name kame yra atskiras kambarinkas. Po valandos atsipraušęs vėži rogemis koplyčion, tresiog per stotį ūkiutu varsto o aplink bus į 2 varstų. Virš 15 žmonių išpavidojęs laikiau mišią per kurią daviau komuniją o likusių komunikantų konsekruotus palikau altoriuje prieš kurį degė lempelė. Antž arbatos 1 valandą grįžom. Giną valandą t.y. veikiki penktos ilsėjaus. Val. 5 pritus ko kurių nel koplyčion, išpavidojau iki sustotinos. 10 val. vakarieniavau, gulian 12 val. — Du kudikių vakariop koplyčioje krikštijau.

Balandis mėnuo.

Aprilij

1. Pėtnyčia Bašmakovas-Raužajus. Gražu saulėta. Po 8 val. ėjau koplyčion - šlapia. Spavedojau, laikiau Mišią, pamokslėlį sakiau, kūdikį krikštijau ir vandenį ~~[illegible]~~ šventinau. Galop pusnydęs koplyčią ėjau buvernėn, besiartinant stotin, atėjo traukinys - "dešėtka". Kadangi jame buvo ištisas II kl. vagonas nutariau važiuoti ir umai pasiunčiau buvernėn žmogų kad paliktąjį sakvojažą atneštų. Trečią kartą nekantriems atneši sakvojažą ir umai paėmęs 4 kl. Raužajun bilietą (3 r 7 k) skubau jau sukrutėjusin traukiniui vagonan įlįsti ir taip nieko nevalgęs išvažiavau val. 12 dienų. Važiavau patogiausiai nes vienas buvau visame kupė - čia gulėjau - miegojau, poteriavau, skaičiau porėtus laikraščius, - žodžiu atsilsėjau. Stotį pravažiavęs gėriau arbatos; paunegojęs ji ir jau Vojejkovo stotyje pakartojau arbatos ir porą kiaušinių suvalgiau. Vakarop 7 val. jau buvau Raužajaus stotyje bet čia lyg ant nelaimės negavau arklių kas kaiman nuvežtų, o už tos 1½ varsto 3 rub. norėjo, dagi nenorėjo vežti nes jam trupučiį iš kelio. Ėjau pas čia pat gyvenantį Marciulionių - pabėgėlių iš čia pasiunčiau žmogų į priešais gyvenančią pačtą kad arklių gautų, sako nėra. Grįžau vėl stotin kame po geros valandos koks tai gudas atveže pasažirus, pora arklių rogėmis, už 1½ rub. sutiko pas gydytoją Garinu nuvežti. Pamačiau jog stotyje buriuos 400 žmonių mobilizuotų sodiečio traukinyn, tėvų, moterų - didžiausis kauksmas, dagi šterija. Visai sutemus leidomės kaiman, kelias blogiausis - purvas, o kartu sniegas arkliai lenda, dviese vietose nes arklys (upuchęs?) atsimuyti reikėjo. Prie pat gydytojo privažiuoti negalėjom nes patvis-

kėj buta daug sniego, kuris vakdeimje nurūmlinyja.
Nors netoli daeiti vieuok vargu buvo nes sniegan
leuda o žiauberiu pravario molis niapsakomai
prie kalvožų kroiba. Žmogus gi palikęs arklius nu-
nešė krepsį.-Pavalgęs ir pagėręs arbatos po 12 v. guliau.
2. Subatą. Ramzajuje. Gražu, saulėta. No 9-12 val.
nesulaukčiau arklio kurio būčiau važiavęs koply-
čion Mišių laikyti. Prieš pat 12 val. atvažiavo bet
velu jau buvo, taip ir pasilikau. Po pietų val. 4 su
gydytoju važiavom pas mokytoją-lietuvį p. Kartaūną,
čia pavaišino kiaušiniais arbata ir pyragaičiais.
Betemstant grįžom. No pietų silpnai jaučiausi o
ypač vakare didžiai kryžius skaudėjo ir šaltis per
kailį bėgiojo. Guliau prieš 12 val.
3. Nedėlia Ramzajuje. Kilęs 8 val. tuoj mokyklon
važiavau kaute pamaldas laikyčiau. Prieš Mišias
važiavau pas 13 metų vaikyną sergantį silpną
nebekalbantį kuriam suteikiau paskutinius
sakramentus. Pagrįžęs laikiau - asperges, šven-
čiau palmas - verbas ir mišią laikiau po kurių
pamokslą sakiau. Po mišios kelėtą moterų išpaž-
dinau ir 3 kudikių krikštijau. Po pirmos pan
valandos su mokytoju p. Kartaūn pas gydytoją
Garmusę grįžome, gėriau arb kavos o vėliaus
pietavom. Val. 5 per karną, nes tiesiog stotin iš-
važiuoti negalima, stotin leidaus, keliai tar-
pais visai purvu neišvažinojama. Sutemus
apleidau Ramzajaus stotį o per suvirš valandą
buvau jau Penzoje. Jaučiaus labai suvargęs
Pagėręs kiek arbatos tuoj guliau. Gražu diena.
4. Paldienikas. Gražu, nešalta. I diena rekolekcijų
inteligentams. Val. 5 laikiau completorium po
kurių kun. Prefektas Šnadis konferensiją sakė, ryto
tiesa, val. 9 skaičiau medrtaciją. Iš diedienų buvau
nugirnęs pirtyn patekti bet viešijo ilgai laukti
- grįžau. Guliau po 12 val.
5. Utarnikas. Visu. Val 10 skaičiau medrtaciją po
kurių pagėręs arbatos pirtyn su Bolesluvu ėjau.

Val. 5 laikian completorium̃ su pabaigoje išsta-
tytu šv. Sakramentu. Po pamaldu konferensija.
po jos visi 3 klausėme išpažinties iki 9 val.
Gulian 2 val. - suvargęs.
6. Sereda. Kartais apniukę. Val. 10 skaičian medi-
taciją, val. 5 laikian completorium̃, po kurių
konferensiją kurį Gruodis sakė; po to visi spa-
viedojom̃ iki 11-12½ val. Gulian po 1 val.
7 Ketvergas Didysis. Nuo 9 iki ½ 11 val. spaviedojom-
su kun Prefektu ir mes kargeim, mūsų mat
kargeri, per kurią ir žmones ir nudų komu-
nikavome. Po pamaldų vaikščiojau po
sodą bekalbėdamas poterius. - buvo gražu
šilta bet ūkėjo debesėlių ir trupute lijo.
Vakare nei iš šio nei iš to pradėjo kojos niežė-
ti ir užmigti negalėjau.
8. Petnyčia Didžioji. Nišalta. Iš priežasties kojų
niežėjimo maža miegojau, į rytą dagi vidu-
riai suskaudo. Po pietų buvau net pas gydyt.
nuėjęs - nervai, sako, su raciatu yra, pirašė
vaistų kad jus kojas trinčiau, ką vakare
ir išpildžiau su brolio pagalba. Po pusiau-
dretcio buvau kapinėse laidoti nugaro.
Gulian po 12 val.
9. Subatę Didžioji. Nišilta, apniukę, kelitą kart
ypač vakare lijo, o blogiausia jog 12 val. nakty
konietz procesija antz Rezurekcijos išėjo lauk iš
bažnyčios bėtus lyja iš viedro pilė, tarp kad vos
ną vos kartą ėjo. Val. 7 laikian completorium
o per Rezurekcijos procesiją ir po jos jutryme
buvau prie vargonų ties vargonininke. Iš bažny-
čios po 1 val. grįžom nakty, gulian po 2 val.
10. Nedėlia Velykos. Graži, šilta. Sumą laikė ir
per ją pamokslą sakė pattai klebonas. Po vizaciu ka-
drėją krikštijau. Pas kleboną daugybė žmonių buvo ni
pasveikinimais. Pietavome pas p. Grušeckius, val. 5 laikian
mišparus; Bolesłovas buvo išėjęs - ypač man visai sugadino
jam gerkli absoliutiškai užgintas, širdy mat silpna-

Vakare buvo Laidokas ir dar koks tai studentukas, gerti su jais netorėjau ir prie Zdancevyčių išėjau grįžau prieš 11 val. čia radau ir Laidokienę jau; gėrai su Laidoku ragenukus. Aut lamiės prieš 12 val. išbaldė naktį, guliau apie 1 val.

11 Paldieniskas Antra Vilnių diena. Gražu bet ne taip šiltu. Laikiau sumą perskaičiau tik evangeliją ir pačiau į žmones pamokslo nebuvo. Pas Gruzeckius pietavom. Po pietų klebonas su prefektu ėjo Ogińskan į lenkų vienuolinąjį susirinkimą, aš gi Misparą laikyti, po kurių atsikalbėjęs pokrius pau 6 val. nuėjau Ogińskan-posėdyn. Buta čia užmetimų iš prieš pabėgėlių ypač prie C.K.O (centralny Komitet obywatelski) pr. Saraukevyčius CKO. įgaliotinio sekretoriaus į varius užmetimus vietiniam lenkų Komitetui sorede o svarbiausia parašyta asmeniška išreiški ir prezidiumui įteikė – votum nenfučci lenk Komiteto, bet paskui atsiėmė. Prie rinkimų veiki-agitavo ypač pabegėlių blokas, kitai ir perkalbavo vietinius, taip kad į vietoj išėjusių iš Komiteto asmenų liko išrinkti ne vietiniai lenkai bet visai nežinomi kaž kokie pabėgėliai. Po tokių rinkimų prigulintieji dar prie komiteto praše prezidiumo posėdį pertraukti, kad jieji pasitartų kas daryti. Nutarta ir visi senieje valdybos (7 asmenų) atsisakė savo priedermių sakydami, jog su tais kurie jiems nenustiko; jie negali drauge darbuotis. Dar besikalbėjant su kun Prefektu posėdį jau 11½ val. galėjau ir sulyg pasiadėjimo pas p Zdancevyčę nuėjome. Čia buvo vargonininkas (grodojimo konservatorija Vienoje baigęs – austrų nelaisvis) ir rodos tos konservatorijos profesorius smuikininkas taippat nelaisvis. Jiedu puikią duetus grajo – vienis smuiką, antra fortepijonu. Grįžom ½ 2 val. guliau po 2 val.

12. Utarnikas. Šiltu, gražu. Po mišios kudikį krikštijau. Pietavom pas J Gruzeckius. Baigiant pietus atėjo p Wel-čovskis (žinomas bedrevis-teismo tardytojas) kuris ir su

Vakariop Boleslavą iš Terdikum Vormežani, paskelių reikalais Tirijskis.

Gruseckiais ir su klebonu gyvenoo pirktuojo bet dabar kritiška Komiteto padėjimą matydamas (jis yra to Komiteto pirmininkas) lenkiąs prieš juos galvą kad kaip nors pakenkus opozicijai ir visus pas save „na ūgradę" užprašė. Vakare pas kleboną atsilankė koks tai baronas - gerai smagiai bet kaimas atėjo Lardokas tasai baronas grįžo namo kad daugiau atvežus degtinės, - taip iki 12 val. porą gerų ištuštinom karafkių. Išsiskirė po 1 val

13 Sereda. Kiek vėjuota, šilta. Po pietų į kapines reikėjo vasinoti. Neradęs ant kertės vežėjų ėjau kapinių link bet vėl iki pirtčių daėjau o vežėjų ner, prisėjo gerą varstą grįžti t.y. iki pat Maskvos gatvės - kame jau gavau. Lardojau didį ir mažą, lietuvių buvo didis būrys ir „aniolas Dievo" pirmą redojo lietuviškai. Pagrįžęs klebonijon tuoj ėjau pas advokatą Sakalauską (syndyk) su vizitu kame sutarta buvo su klebonu susitikti bet tik išėjusi radau. Iš čia nuėjau Lenkų Komitetan kad nežinojus kame gyvena p. Fedorovyčė pas jį mat ir buvo sukalbėta atsilankyti. Vėšiju bevažinėdama, ir pat Fedorovyčių sutikau o klebono su kun. Prefektu do ner. Netrukus ir klebonas atėjo o kun. Prefektas nežinodamas gerai namų numerio po namus vaikštinėjo, kolai pamatęs nepažinom. Čia pavakarieniavę apie 8 val. leidomės visi pas Penzos geležkelio viršininką p. Maičinskį. Pravažiuodami kleboniją buvo sustoję bet pasergėję tenai šviesą ir pamatę Lardoną - klebonas tuoj pas Maičinskius išsiuntėm, esant mat, jog jį svečių nesmagu butų paciam išvažinėti. Mudu gi su kun. Prefektu nuėję pasisveikinom ir atsisveikinom ir tuoj važiavom ten pat. Pas p. Maičinskius gerai arbatą, preferavom iki 1 val (+172k) o prieš dvyliktą vakarieniavom. Buvo ir vargoninkas (nelaisvis) kurs gražiai skambinti-

būno ir padainavo. Gulian 2 valandą.
14 Ketvergas. Gražu. Buvo p. Kriaġždė – studentas, man Komitetu į pagelbą atsiųstas, šendie jisai iš Lunino grįžo, apžiūrėjo tenaj mažo neprotiško buvusiąją lietuvių koloniją, šia naktį patariau važiuoti Ramzajun, to labiau jog jo brolėnas grįžo no tėvelių ir savo kaipo mokytojus bu- vėrusi grįžta – Ramzajun. Vakare vėl bu- vo Lardokas bet anų mums, laišnes neradęs klebono nebuvo su kuo gėrimai išgerti aš mat mažai šio sykio jam padėjau.
Vakare iki pirmos naktes lietuvių komiteto reikalais buvau užsijėmęs. Gulian po 1 val.
15 Pėtnyčia. Gražu, kiek vėjuota, po pietų lyg kokį lomojo kartais. Pusiaudienį važiavau pas šią ligonę kuriai umai atėmė žadą ir jausmą (gydytojas tyfą konstatavo). Drauge su ja gyvenantiejie žmonės prie ligonės 35 rub. rado kuriais palaikymui man įteikė. Po pietų visi tris dvasiškiai ėjome loterijon alegri kame ir aš 10 bilietų traukiau ir vieną tik ištraukiau netrūčią (10 svarų bulbienių miltų) kuriuos parsi- nešęs gaspadinei atidaviau. Iš alegri su kun. Prefektu pas p. Zdanievyčių užėjom, jisai mums visus knygon, lapdė, bibliotekoj mato tvarką, o aš šnekučiavau ir arbatėlę gėrem.
Val. 8 ėjom į lenkes Šopeno atminčiai paruoš- tą koncertą, pirmą vietą 3 rb; choras dainelę padainavo, buvo 3-4 gyvi paveikslai, melodramos, smuikavymas ir vargonininko solo, išskiriant solo, nekaip nusidavė. Grįžom po 12 v., gulian 2 v.
16. Subata. Gražu, šilta + 12°. Prieš dienį buvau pas lenkų specialistą p. Makalskį. Val. 5 laikiau Mišparus. Vakare iki antros valandos buvau užsijėmęs atra- šymų Lietuvių komitetui.
17. Nedėlia. Gražu, šilta, vėjuota – dulkės. Prieš sumą truputį spaviedojau, laikiau sumą. Antra valandą buvau kapinėse, atvežto iš Bezsonovkos kūdikio lai- doti.

Pietavom pas Gružeckius. Vakare ėmiau popierius Lietuvių Centralinio Komitetui rašian tarpe kurių "prašymą pad Liet. komitetas palinosmotų mažų no ėjaliavimo. Gulėiau 2ᵃ valandų.
18. Paldienukas. Gražu, šilta +12°. Egzekvijas giedojau Mišių kelarkaulį brolių iš Voronežo pagrįžo. Vidudienį pas Rusų ėjališinį buvau kuris neva skundą Bezonovkas instruktoriaus skaitė, jisai matė nelyg paprotinis rašydamas Markovui "do Rady zjazdów CKO" tarp kitų referuojančių dalykų įdėjo, jog nežiūrint į tankius prašymus niekas kunigų neatvažiavo per Velykų šventes Bezonovkas. Val. 5 su klebonu buvome austrų nelaisvio laidoti, kapinėse ties artilerijos kazarmėmis, o iš čia tiesiog virtynų nuo numerių 120 K. grįžtinėjau. Grįždamas pas Laidoką nėjome gerai arbatos ir porą konjako taurių išgėrėm. Paliekęs klebonę grįžau turėjau matę pas p. Kriaūždę nėjęti - nėradau namie, per pusvalandį ir klebonas pagrįžo. Gulėiau po 12 val.
19. Utarnikas. Šilta kiek vėjuota. Bargrauti austrai atsikėliau manian esantį devintai, persižiūrėjau. 3 valandą vargonininko nesulaukęs pats vienas pradėjau egzekvijas giedoti, pusiau atėj. Val. 4 su zokristijonu važiavolu kūdikio eksportuoti, iš buto iki kiemo vartų išlendau o paskui sėdau vežėjui, nuvažiavau pas p. 2 dalininkęs o iš čia į Kapinės katine eksportuotąjį kūdikį palaidojau. Vakare buvo Laidokas - degtinėj ir aš trupučių, po 12 val. klebonas išvažiavo Saraiškan. Apie 1 val. migau.
20 Sereda Gisoni. Po mišių kraujėjau kelronės. Prieš antrą val. smagiai palyso, po pietų Markovas Kazanės stotin leidauj. Su atvažiavusiu iš Lunino p. Kriaūzde mano Lietuvių Komiteto bendradarbiu sedom traukinyn kuris grįžo Riazanės stotin Penzoje o čia valandą prastovėjęs atgal katine Kregždė parvėžo. Val. 7 buvo Bulyčevo stotyje,

kaine belaukianti mačiau instruktorių p Oleknavyčę „cywcckoi Gponkoi" radau. Per valandą, gerokai sušalęs buvom Issoje - pabėgelių kolionijoje. Sustojom parengtam prie koplyčios kambarėlije. Čia daug pabėgelių sutikau, o įeinant man koplyčios prieškambarin negrio tvirdami (daugiausia moteris) rankose žvakes klaupėsi - laukiau. Dėl Instruktorių pasakojo jog pabėgeliai norėjo išeiti ir gale kaniu mačiau sutikti, dagi su žvakėm. Nevienai mačiau besverkiančias - ašarose; dagi sakė - jog „очень ne pusčiuy odpraždac"
Per koplyčią ėjau sau parengtan kambaryn - drėžiau ir gerai išpuoštan. Pabėgeliai „Kasoty dzieci dziś nau" užgiedojo ir gana gražiai. Apžiūrėjęs koplyčią atsisveikinau su šeimininkais ir savo kambaryn, kame po 10 val. su instruktoriu išgėrem arbatos ir jo išnešiojimo. Barzdą nuskutęs ir poteriavęs jau po 12 val. guliau.
21. Ketvirtadienis Issoje, Gražu saulėta - ūkanoje. Keliaus po 8 val. Iki mišios suvis, 30 žmonių gerai prisirengusių išpažinties išklausiau, Mišia 11 val. per kurią komuniją daviau. Po arbatos ėjau mokyklon kurioje įeinant visi vaikai vienu balsu prieš pasveikino, dagi ir mane prilaikyt dainą užgiedojo. Pašventęs mokyklą ėjau vis su p. Oleknavyčiu - instruktoriu - prieglaudon kurią irgi pašventinau. 25 čia važiavom kapinėsna kame palaidojo kūdikį pašventinau diekviena atskirą palaidoto kapelį. No kapinių pėsti ėjom pietauti pas p Oleknavyčių.
Pagrįžęs, altorių mano kambaryn liepiau pernešti o aš pats mažesnian persikeliau. 5 val. krikštijau 3 kūdikius ir 4 įvedinau moteris, po to dvi valandi spaviedojęs geriau arbatos ir vėl gerą valandą spaviedojau net iki ½ 11 val. Guliau po 1 val.
22 Pėtnyčia Issoje. Gražu, saulėta, šilta, nežymus vėjelis. Keliaus 8 val., pusantros valandos paspaviedojęs laikiau Mišią, pamokslą sakiau vandenį šventinau, pakonsekravęs šventiniausiąjį šš. palikau altoriuje. ½ 12 važiavau pas 3 ligonius.

Pagrįžęs, neužilgo ėjau pas instruktorį pietauti. Nuo 6 iki 10 val. spavėdojau su pertrauka 15 minučių. Pavargau truputėlį. Gulian po 12 val.

23. Šubata - Issoje. Saulėta, gražu, šilta. Naktis irgi šilta. ½ 9 val. keliaus. Valandą paspavedojęs laikiau Mišią. Po antros valandos pas instruktorį pietavau. Nuo 4 iki 5 prisnūdau, vėliau, suvirš valandą spavedojau. Vakare tvarau linosas, truputį vaikščiojau, skaitliejau, o po 12 val. guliau ir skaičiau, lempą ½ 2 gesiau.

24. Nedėlia. Issoje. Saulėta, šilta, vėjo traukė. Keliaus po 8 val. Val. 10½ aspergęs; paskui daviau instruktoriui šios kolionijos p. Olekūnavičiui su teippat šios pabėgėlių kolionijos mokytoja p. Rąževska šliubą, prie šliubo liudininkais buvo iš Pauzos atvažiavę vyresnysis instruktorius p. Saščynskis, p. gydytojas Eljaš ir C.K.O prelegentas Basinskis. Koplyčią gana, gražiai, žinoma tik altorių, pabėgėliai išpuošė. Po šliubo mišia, po kurios pamokslą sakiau; užbaigę prieš 12 val. Arbatos gerti su visais svečiais ėjau pas instruktorį. Pagrįžęs valandą prisnūdau. Apie 4 v. pas tą patį instruktorį pietavom, buvo ir išgerta bonką vyninės. Pagrįžęs skaičiau. Guliau po 1 v.

25 Paldieniekas iš Issos Insaran. Iš naktiės atvėso, nešilta dieną, mažai saulėta. Po Mišios pas savę gėriau arbatą, koplyčią sutvarkiau. ½ 2 val pas instruktorį pietavau. Čia po 3 valandos padavė trejetą gražių arkliukų, kuriais nuvažiavau koplyčion ir paėmęs daiktus leidaus kelionėn. Daugybė žmonių susirinko atsisveikinti, nemažai verkšlenę praidami nenumirsti jų - atsilankyti o merginos graudingai ir gražiai rodos „dowidzenia ki Ojcze poblogosław nas Ojcze"; dainavo lyg vežimas sujudėjo. Sunku ir graudinga persiskirti su taip mylinčiais žmonėmis. Kelionę (40 varstų) per 4 suvirš valandas atlikau, kelias bargčiai kratus. Insare pas „ cypfer-

nei̜ cengobajens" p Kuklinskį apsistojau, tie didžiai nustebijau kuomet pasakė jog jis apie mano atvažiavimą nieko nežinojęs o tuo tarpu pre 2sios instruktoris keletą kartų no manęs telefonavo jog šendie atvažiuojų, vėliau paaiškėjo į kitam buvo telefonuota. Pats Kuklinskis nors sergas vienok visur telefonavo kas man būtų gauti nakvynei, kas vietą nuplyčiai, kad austrų nelaisvių paliuosuotų paleistu, kad kareivių leistu iš ižspaviedoti. Pavalges pas jį vanarieną jojo armin nuveže bajoru vado kambarįu Žemaičių tpravoje kaune ir apsinakvojau. Guliau po 12 val.

26 Utaminkas Insare. Kėliaus 8 val. Oras visus mažai saulėtą. Mišią Miesto Upravos Salėje laikiau. Pabėgelių čionai nesaunu tik dviejų iš Lenkijos „kapuarenėj bo" evakuotų valdininkai-lenkai. Trįs išspaviedojęs po 10 val. tarkiau Mišią po kurios pas p Kuklinskį ėjau arbatos gerti, apie 4 val. buvo pietus, po pietų 5 val. ėjau neva nuplyčiai spaviedoti bet pasirodo jo kareivių tik paklausė po rotas-kapoune o daugiau nieko, taipmat kareivių kuris pats paskui manę salėn gėjo pasakojo, austrų nelaisvių tiypat nebuvo reikus ar neapsukltą nors kaip per telefoną ... ir ... bajanconnaro same jog „upumą ...an, ...o ... " Viso labo į 25 žmones išspaviedojau buvo moterys ir vienas kareivis-lietuvis; ~~6 ... ...~~ 6 išrenkti vonfrėčiai vienu kurtėje lenkai. Temstant ėjau pas p. Kuklinskį arbatauti, 10 val. grįžau nakvynėn

27 Seredą 2i-Insary Trajčkau. Vis dreua, lijo ilgą laiką. Po Mišius ~~ėjau pas p Kuklinskį~~ važiavau seimtis spaviedoti, kaune geriau kavos pūdukę ir bepotenko prisiau suvalgiau. Iš čia pas p Kuklinskį, kaune gav ...es arbatos laukiau pateis pono ir arklių pad...dant. 2 val.

tornių baltaiį arkliais su šiokių tokia bu
da kelionių leidau (už arklius 15 rb. už budą
2 rb) Keliaj daugiausia labai kratus, 50 var-
stų per 5 val. atlikau, no pusiau kelės apstojo
dulkti, gaunųsi nesigraužėm, arklius tik pa-
girdyti liepiau. Vakarieniavau pas mokytojas,
gulau po 12 val.
28. Ketvergas Troicke. ~~Ka~~ Gražu, saulėta. Keliaus
8 val. iki 10 spavedojau, arbatą pas save ge-
riau, po Mišiuj lenkiškai pamokslą sakiau.
Val. 4½ pas mokytojas ~~spavedojau~~ pietavau.
Val. 5 tris kudikius krikštijau, keletą moterų
įvesdinau, po ko 2 val. spavedojau. Keliaus
į valandą vaikščiojau prie upelio. Arbatą
pas mokytojas geriau, grįžau po 10 val., gu-
liau po 12 val.
29 Pėtnyčia Troicke. Gražu, saulėta. Keliaus ½8 v.
no 5 val. nejo nregas. Iki ½ 10 val. spavedojau,
pasnui egzenvijas giedojau vienas ir mišią
laikiau po kurios lietuviškai pamokslą sa-
kiau, teippat paskelbiau jog šiandie turi gie-
doti lietuviai nes lenkai ir t. Arbatą geriau
pas save. 4 val. pas mokytojas pietavau, 5 val.
porą kudikių krikštijau ir iki suoteruvi spa-
vedojau. Bespavedojant lenkiškai užgiedojo,
sustabdžiau sakydamas jog šiuku gedant spa-
vedoti o antra jog šiandie jiems nevalia giedoti
lietuviams paskirta. Arbatą geriau pas moky-
tojas, kurios pasaiė jog to paraso „zbaw nam
Polski" iš koplyčios, kaip buvo žadėjusios, neišmu-
siančios nes pats instruktorius įsakęs—tai poli-
tika!! pirmą buvo instruktorius išmušti tik norėjo
žodį „Polski" pakeisti „narod", kurmet nematika
matyt sabotikotavo. Grįžau po 10 val. guliau po 12 v.
30 Subatą Troicke. Ardžiai vijuota, apie 2 val. pradėjo
smarkiai lyti iki vakaro. Giedojau egzekvijas ir 10 val.
mišią laikiau. Pietavau ~~ir vakarieniau~~ pas instruktorių
moterį p. Sablickienę. Prieš pietus buvau kapinėse, pas v..

čian, gudų kapuose, palaidotus katalikus. Grįždamas pasilandžiau pas vietinau. Val. 5, tris kūdikius krikštijau, po ko į 50 vaikų išspaviedojau. Su mokytojom pas Lenkų felčerį vakarieniavau, grįžau ½12 val. Gulian 1 val.

Gegužis mėnuo.

1. Nedėlia Troicke. Mažas vijėtis, nešilta. Po 7 val. keliaus. ½11 val. laikiau asperges ir mišias per kurias lietuviai giedojo gražiai. Po Mišių perskaičiau geguzinę, atkalbėjom rožančių, atgiedojom litaniją ir giesmę „Dreika Maryją" – viską lietuviškai. Pietavau pas mokytojus. Vakaniop pabaigęs spaviedot val. 6 laikiau lenkiškai gegužines pamaldas – lenkiškai, lenkai, kaip paprastai bromiai giedo. Apie valandą vakarieniojau, arbatą pas mokytojus geriau. Grįžau ½11 val. Gulau po 12 v.
2 Pabaliniuka, Iš Troicko Krasnobodskan. Nešilta, vėjuota. Mišias atlaikęs ir bažnyčnių susidėjęs daiktus ėjau pas mokytojas pusryčiauti. ½1 val. pora arklių išvažiavau Krasnoslobodskan (40–45 varstai), per 5 val. atlikom kelionę (mokėjau 13rb). Nors turėjau burką vienok vėsu buvo. Per daugybę prieėjo kaimų vaškinų ypač mordviškai apgyventų. Miesto apsistojom karpo užeigos namuose, čia porą kotletų suvalgęs ir arbatos stiklą išgėręs ėjau pas notarą – lenką p. Balinskį, kuris netrukus nuvedė manę pas ištremtąjį iš Galicijos kun. Klimžą. Pas tą nelaimingą kunigą (prie jo gyvena arba geriau drauge – kaudres mokyklų mokytojas ir do vienas paminkas tų – lenkai iš Galicijos Austrų) geriau arbatos. Iš čia užėjom 10 val. pas p. Balinskį kame irgi arbatos.

kumpio prie drugtienės geriau valgiau. Prieš 12 ½ pagrįžęs užeigos kambaryje poteriavau, guliau pol val.

3. Utarnikas Krasnoslobodske. Šilta, gražu. 8 val. ėjau pas kunigą nelaukęs kurio prastam kambariuke pamaldas laikyčiau. Sukirto 2 val. spavedojau ištremtuosius brezingų valstijų pavaldinių ir keletą pabėgėlių, viso labo 40 žmonių. Prieš pat 12 val. atlaikiau mišią po pat ir arbatą geriau, po kurios ėjau Žemaičių sprovoti, pas šėprauninką, gerųjų krautuvėn — kame bažnytinio vyno prisbutelį gavau pirktų (95 k). Pagrįžęs atabuturį poteriavau, ilsėjaus ir apie 5 val. neva pietus valgiau. Val. 8 buvau vėl upravoj betų kontr-markių važinėjimui Žemaičių arkliais netik negavau betų no sekretoriaus neturandagumų patyriau — jog jie neturią teisės man duoti, jog įstatymuos nepermatyta, jog aš ne činovnikas, jog я инжук ndobezej. Aš ir gi nenutylėjau sakydamas — stebėtina jog šioj upravoje visai kitos taisyklės negu kitose ir matyt jog uprava pripažįstą mano pas katalikus pabėgėlių nereikalingu, ant paskutiniųjų žodžių atsakė „мы не считаем необходимым" ant kurių žodžių neatsižvelgęs tariau — позвольте слова пришлу ко вниманию", [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Tuomet sekretorius permainė toną ir pradėjo girtis jog ir kurą pabėgėliams gaunąs irgi. Jau netęsdamas pirmiaus ištartus žodžius. Matydamas, jog nepešiu, tariau buvobaj, [illegible] [illegible], go[illegible] ir galvą linktelėjęs išsinešdinau ir pas kunigą nujau kame iki 10 val. bearbataudami praplepėjom. Minėtina jog apie 3 val. prašytas ėjau pas kokią tai lenkę kurios ½ 3 metų duktė donekrikštytą, pašadėjo vytoj prie krikšto atvesti betų kometų pasakiom

jog tik iki 10 val. busiu bute kaimo laikotarpis kur pamaldos, o veliau einu vezbutin - kad išvažiavus. Ant to tą neva katalikė atsakė: Negalėtume kunigėlio luktereti, duktė mat ilgai iš ryto miega ir ant laiko nesuspės - tai navynas!!! Vaikas pagadželis kurį krikštijau. — Guliau po 1 val.

4. Seredą iš Krasnoslobodsko Troickan. Didžiai vėjuotą bet nešaltą, dulkėtą. Keletą išpavie- dojęs apie 10 val. laikiau Mišią, kurios laike kunigas, mokytojas ir dar jaunikis balsais gie- dojo. Po Mišių pagėręs pas kunigą arbatos grį- žau vezbutin, suvalgiau sa kotletą ir apie 1 val. keliavau leidau (40 varstų - 8 rb), per 4½ val. buvau Troicke. Apsiprausęs ėjau pas mokytojas arbatos gerti. Pagėręs dar su 5 vietą grįžau pas save prie koplyčios komharyn. Suvar- gusiu jaučiaus. Kiek pasilsėjęs poteriavau. ½ 11 val. pradėjo lynoti, guliau po 12 val.

5 Ketvergas. Troicke. Nešilta, apniukę. Po 8 val. keletą išspaviedojęs giedojau egzekvijas, mišią laikiau po kurių lietuviškai skaičiau mojė- nes pamaldas. Apie 12 val. pašventinau po koplyčia esančias dvi mokyklas. 2 val. pieta- vau pas mokytojas, vakarieniavau taippat pas jas, grįžau po 10 val. Guliau po 12 val.

6. Pėtnyčia iš Troicko Samajevkon. Tvanku, apniukę, apie 3 val. pradėjo ir iki nakties lynoti. Vieną kitą išspaviedojęs, giedojau egzekvijas, laikiau Mišią ir lietuviškai skaičiau mojėnes pamaldas. Po Mišios atėjo pas mane parva- žiavęs p. Šablickis - instruktorius su iš Maskvos pasiųstu nuo C.K.O. lenkų mokyklų inspektoriu kuris pavršiutiniai nedirkčiai simpatiškai ir mo- kytą vyru atrodė. Po 1 val. pas mokytojas pietavau iš čia ėjau pas instruktorių pas kurį, nors bu- vau žadėjęs pietų nevalgiau, vieną buvau jau valgęs o antra duota su mėsa. Po 2 val. porų arklių išvažiavau Samajevkos kaiman

— 15 varstų — 6 vb. Susirinkusieje atsiverkusių žmonės-ašarojosi. Pribuvęs per porą valandų Samajevkon, apsistojau mokykloje kame koplyčia ir mažą apsistoti kambarėlį. Žmonis buvo gegužinių pamaldų grodams susirinkę. Netrukęs, užprašytas ėjau pas vietinį „bajoruką", kame „vėlyvuoj vakary". Ir pats bajorukas ir jo mažytuka jauni ir inteligentai visų gyvena švariai ir gerai. Pagrįžęs spavedojau iki 10 val., žmonės visą laiką meldėsi, giedų tai gyvą peklą, kitė leidą koplyčioj. Pagėręs arbatos ir papoterniavęs po 11 val. gulėjau.

7. Subata Samajevkoje. Nešilta, per naktį lijojo į vidudienį apstojo. Iki ½ 12 spavedojau, komunikavis per Mišią suvirš 90 žmonių, po Mišios pamokslą sakiau per kurį žmones raudojo nors apie jį krastą visai kaip ir nemininėjau. Pagėręs arbatos gulėjau ir skaičiau bet tuoj skaitymą pertraukiau ir gerą valandą miegojau. Po 4 val. atnešė pietus t.y. gerą makaronaičių bulijoną, ir virtą paukštieną ir arbatą. Po pietų daug išrašiau metrykus, pakrikštijau kūdikį, vandenį pašventinau ir per du atvejis po keletą, keliolika nuo darbo atvažiavusių žmonių spavedojau. Jau temstant ėjau pas bajoruką kame vakarieniavau, grįžau ½ 11 val. Gulėjau miegau po 1 val.

8 Nedėlia iš Samajevkos, Sitalėjevko Majdanan. Apniukę, nešilta. Kėliaus po 8 val.; keliolika žmonių išspavedojęs apie 11 val. laikiau asperges ir Mišią po kurios pamokslėlį per kurį smagiai susigriaudinau; po pamokslo litaniją skaičiau. Gėriau arbatos o 2 val. vėl arbatavau po ko važiuodamas stotin papietavau vietinį bajoruką ir nuvažiavom stotin. Nors koplyčioje nedaug buvo darbo vienok drožiai nuvarginm jaučiaus. Po 5 val. ~~va~~ traukiniu iš Samajevkos Majdanan išvažiavau, kame po 7 val. buvau.

„Nors vakar buvo Satuajevkon žmogus pasiųstas kad per telefoną praneštų Majdaniań jog atvažiuosiu, vienok niekas matyt nepranešė o Majdano rasjezde tik per atsitikimą radau keletą pabėgėlių kurie pajėmę mano daiktus nežiūrio kaiman. Sustojęs pas pabėgėlius ėjau pas Safronuką – neradau – prisėjo pačiam ieškoties buto kame ryt pamaldas laikyčiau. Valsčiaus raštininkas tuoj sutiko mano paprašius, pavedė nedidžią kanceliariją koplyčiai ir mažą man kambarėlį. Su pabėgėliais tuoj įtaisėm altorių, mergaitės atnešė žolynų, vyriai atnešė man geležinę lovelpalaikę, pabėgėliai patalynę ir jau viskas. Jau temstant nemažai išalkęs pas pabėgėlius geriau arbatos ir porą kiaušinių valgiau. Pagrįžęs vėrk iki 11 val. išpažinčių klausiau. Papoteriavęs guliau po 12 val.

9. Paldienikas. Sijalejevo Majdane ir Saraunskom. Graži diena, į pavakarį apsiniauke be lietijo. Prieš 8 val. kelęs – išpažinčių klausiau. Užbaigęs, šventinau vandenį, pašventinau koplyčią ir Mišias laikiau po kurios pamokslelį sakiau. Prieš, laike ir po Mišių gražiai balsais giedojo lietuviai (čia mažai lietuvių koloniją, į 7 ožiūnų ir lenkų į 18) Apie 70 žmonių komunikavos. Po Mišių ėjau pas pabėgėlius arbatauti, pagrįžęs užrašinėjau metrykas – mirusių, apie 3 val. buvau pas Safronuką – malonus, šviesesnių ir pabėgėliams geras žmonių (pabėgėlių – komiteto pirmininkas). No jo pagrįžęs poteriavau o pabėgėliai gegužinės pamaldas gražiai giedojo. – Po Mišios tiesa, tuoj su Šv. Sakramentu gana toli pas ligonį ėjau; veik visi pabėgėliai, lydėjo kaip prie ligonio lygiai ir atgal. Prieš išeisiant stotin raštininkas ant stiklo arbatos užsiprašė, prie arbatos buvo „pyecnu tupoi" su pekarni – plančiais. Val. 5 pabėgėlių, daugiausia mergaitės nes vyrų tik keletas, lydėjamas pėsčias ėjau Majdano stotin, bus daugiau į varstą per patį karštį. Apart pabėgėlių lydėjo

didžiai skaitlinga vietinių gyventojų vaikų minia. Kuomet platformoje antž suolo sėdėjom vaikai per kelias eilias apstoję vepsojo į mane, buvo į vairaus amžio, pradedant no 5-6 metų kudikio iki augusių ir net pasenusių žmonių. Po 7 val. traukinių leidaus per Ruzajevką, kame lėkštę kopūstų pravijau stotyje, Saransko link. Ruzajevkoje prisėjo persėsti ir gerą valandą laukti. 10 val. pribuvęs Saransko stotin, radau belaukiantį manęs lietuvių kolionijos prižiūrėtoją, su kurio nusisamdęs vežėją (3-4 varstai - 3 rb) važiavome Makarovkon kame pas mokytoją poną Zdanavyčių prie koplyčios gyvenantį apsistojau. Pagėręs arbatos plepnojom, gulian po 2 val.

10 Utarnikas. Makarovkoje. Naktį lijo, diena graži, naktį vėl pradėjo lyti. Kėlęs po 8 val. keletą žmonių išspaviedojęs laikiau Mišią. Pagėręs arbatos metrikus rašiau o 4 val. atėjo panmėje kurių slūbą davjau, tai buvo pati dvaro p. Teplakova-gudė, kuri užprašė antž kavos (jinai išžrą namą davė gyvenimui ir koplyčiai dykai). Po slubo perskaičiau gegužines pamaldas paskui devaistinidamas posada, poterių atkalbėjau. Po 6 val. ėjo su mokytoju ėjome pas ponią kame gerėme kavos ir taurinką vyninės. Ponia dydžiai kalbinga, prieš tamstantį grįždami pasivaikščiojome sode o sutemus pas savę. Vakarienę gavau gerą, užsikalbėjom iki 1 val. gulian apie 2-ą valandą. Pradėjo lyti.

11. Sereda Posope. Iki pietų lynojo, dieną vėl. Prisigėręs arbatos važiavau Posopan - pabėgėlių lenkų kolionijon (suvirš 300 žmonių) 3-4 varstai; kelias slapias ir lynojo. Nuvažiavęs spaviedojau o 12 val. mišią laikiau po kurios pamokslas apie išpažintį, spaviedoties, maž, visai nemoką, tikybą mažiausiai supranta, pabėgėliai visi veik baltgudžiai Chalmo Minsko Vilniaus gubernijų. Po pamaldų ėjau

mau pavestam kambaryn, kame pabuvęs sakro-
paža preglaudon ėjau arbatauti ir numedziate
pietauti. Apie 2 val. grįžęs pas save, pailsiavau
ir 1 valandą prasimdau. Po 5 val. ėjau koply-
čion kame iki nakties spaviedojau, — suvar-
gęau neapsakomai, besmiknamas drokiaus
jog žmones (turbut dvasiškosos endekų auka,
kurie daugiau lenkiškumo negu arba lie-
kiniam buvo nužiūrėtų negu dvasios žmonių
reikalais) tikėjimo tarp tamsus. Pas save ga-
vau arbatos ir kiaušinių. Gulėjau po 12 val.

12. Ketvergas Pasope. Vėjuota ir ankščiai visu.
Kėliau devintos mėjęs koplyčion iki 10½ val. spavie-
dojau ir Mišia laikiau. Arbatą ir pietus draugę
valgiau preglaudoje. No 2 iki 5 rašiau metri-
kus ir žmones priiminėjau be pertraukos. Tą
užbaigęs ėjau koplyčion ir iki nakties spaviedo-
jau ir užbaigiau kas tik buvo. Pagrįžęs gėriau
arbatos ir porą kiaušinių valgiau, gulėjau po 11 val.

13. Pėtnyčia Pasope — Makarovkon. Po 8 val. ėjau
koplyčion ir per valandą užbaigęs spaviedoti
laikiau Mišią ir pamokslą sakiau. Sudėjęs savo
koplyčia ėjau į guolų kapines kame palaidoti
katalykų pašventinau kapelius, iš čia preglau-
don gerti arbatos po kurios tuoj ir pietus. Po 1 val.
iš Pasopo važiavau Makarovkon lietuvių kolio-
nijon (suvirš 150 žmonių). Pavažiavęs tuoj su moky-
toju ėjom pesti Saransk... (4–5 varstai), buvome
užėję pas akcizės valdininką p. Novickį — lenką.
Pagėrę arbatėlės grįžome atgal ir čia tuoj gavome
arbatos, o apie 10 val. vakarienę. Gulėjau po 1 val.
Dieną geroka vėjuota, o vakaras visai visu šalta.

14. Subata. Makarovkoje. Visai šalta, iš ryto ir dieną
truputį sniego ir ledai buvo. ½ 9 rekiaus, 162 žmonių
išspaviedojęs Mišią laikiau. ~~Antra~~ Po Mišių susirinko
buvo žmones, prašyti kad pasilikčiau sekmadieniui — ne-
sutikau reikia mat skubitis, reikalai Penzoje.
Po 3 val. atsilankiau pas vietinį batiuškia.

Pasope visa labo 200 žmonių išspaviedojau

Antrą valandą pietus po kurių virš 3 val. miegojau. Val. 6 su mokytoju vaikščiojom dono parke – didelis bet įdomaus nieko. Pagėrę gerai arbatos, paskui galvą trinkau o 10 val. vakarienė. Per pietus žmonių prašomas pažadėjau parvežti rydvenai, kur labiau jog iš dvaro nuvirs 12 austrijonų prašem iš pažinties. Per vakarienę buvo dvaro administratorius, po 12 val. tik išsinešdinęs galiau gult.

15. Nedėlia Makarovkoje – Penzon. Vien, vėjuota. Keliaus po 8 val. 20 lenkų austrų išspaviedojęs laikiau apiergės, sumą, pamokslą, skaičiau gegužės skentymą, kalbėjau su žmonėmis rožančių ir litaniją giedojau. Pietus 3 val. po kurių į valandą prisnūdau. Kilęs stiklą arbatos gėriau ir su pasidabarojęs dvaro administratoriaus arkliais stotin važiavom. Jau saulei besileidžiant atėjo traukinys kurio Penzon lėkdams (1 kl. 4 r. 55 kap.). Ruzajevkoje į vieta Penzos kafe-šantano-teatro direktorius Pogorzelski-lenkas ir Grušare matytas iš Lenkijos evakuoto iždo kaznačėjus irgi lenkas. Pirmasis blagavo lyg pasiuntinystas, vėliau su kaznačėju daug apie lietuvių-lenkų santikius plepėjom, taip beplepant praslinko, ir 3 val. ryt buvom Penzoje.

16. Paldrenikas, Penzoje. Vien. Virš visi prašvitus no stoties važiavo prieuvau klebonijon, galiau po 4 val ir negraiž užmigau. Apie 9 val. vėliaus ir Mišią giedojau, po kurios tuoj atėjo p. Kriagždė – Lietuvių Komiteto gobrzpenenų – mano bendradarbis. Pagėręs arbatos ėjau C. K. O biuran pas p. Makulskį – Lenkų Komiteto įgaliotinį, no kurio, kas sapnyje prisapnuoti negalėjo nugirdau, instruktoriai maž 30 svarių apie manęs skundu priimti – iš lankant man kolionijas: 1º jog „Boże zbaw Polskę", 2º jog „Królowo Korony Polskiej" – iš knygų – išbraukiu; 3º jog 5 lietuviškai o vieną tik lenkiškai Troicke sakęs pamokslą; 4º jog Popo lenkų vertęs Makarovkon – lietuvių

kolionijon - atėjęs iš Tuonutę tik važiavęs Posepan-
kuonetę arklį prisiunti. Nežinantį, kad jog kalė-
tę sykį sakiau - pan wysłucha mego zdania lub
odpowiedzi, nesiverškė sutikrėme. Ir kaip tik atsi-
kimau tai per modum interjectionis arba da-
geriau pats tęsiog sakydamas. Prikalbėjo visokių
nesamonių: jog trečiami żadnego taktu, sposobu
dyplomatycznego, że zmieniam swoje (t.j. Makulski)
co do lietuvių zdanie, że ruch literacki prowadzony
przez młodych księży litwinów, że w Polsce o litwinach
będzie mówił jako o nieprzyjaciołach polaków,
że coś podobnego może tylko litwin zrobić, że kazal-
nica to trybuna by wygłaszać wcale patryjotyczne,
że woli nie mieć kapłana zupełnie, że mnie
Biskup na żądanie kapłana doktora znajdującego
go się przy Polskim Komitecie w Moskwie może
mię zasuspendować, że lud w Troicku wzburzo-
ny, oburzony i płacze, że dalniejsze ciągłe żądanie
nie swych kolonij przez lud będzie tolerowane
jako malum necessarium, nigdyżai nie bę-
dzie przywiązania etc etc etc ... - žodžiu
galvėna sakyti - išreiškė lenk lietuvių savo „cre-
do" ir man najfatalniejsze votum nezau-
fania. Antį žodžių jog sakęs 5 lietuviai kai paminė-
jus atsakiau „to fałsz, kłamstwo, oszczerstwo",
mówiłem kasanie jedno. Antį žodžių „wszystko
zbadam objektywnie, realnie" atsakiau: objek-
tywizmu być nie może gdyż o tym że Królowa
Korony Polskiej śpiewać nie będę mówiłem tyl-
ko nauczycielkoms nochronianae, do ludzi
zaś o tym ani słowa, więc jeżeli lud o tym wie
- nauczycielki podburzyły lud, antį ko atsakė:
nauczycielka i instruktor Szablicki dochodzą do
porozumienia z zmysłów na tle narodowym.
Antį matus kłamstwus, kaip reikėjo sutvarkyti pa-
matelos, atsakė - reikėjo padaryti - kadangi yra tr
lietuviai ir lenkai pagualdas bus tokios tado ūto-
kios tadę, atsakiau - jog taip, partaritsu ūmoky-

tojom ir buvo padaryta; tolčiau sako-
kunigas esąs pamaldus lenkas nelei[illegible] kop-
lyčiom lietuvių ir antraip (tai logika!!)
Kunigas bombardavo mano netaktingu
nediplomatišku atsakiau jog i pan nie wiel-
ce dyplomatycznie postąpił gdyż bez wiedzy
kapelana t.j. mojej rozporządza się ogrom[illegible]
w kapliczkach wydając dekrety o jakich kol-
wiek nabożeństwach w koloniach. Antras
mokslą, gromiją atsakė: Będzie ją kapelana
słuchał, mam Centralę, mam z Centrali okól-
nik przez Biskupa zatwierdzony (o konstytucji
3 maja), kunigas gi atnešė okolinik, parodė
jog jame to nėra, vien tik Centralės įsakymai.
Dagi pasakė jog buvęs pas jį Lietuvių Centro
gobrzpenetus [illegible] p. Kriaugžolė, latviškai, estoniškai
ir gudiškai išmokęs o lenkiškai-ne-, daugiau
jisai pas jį tenesikreipiąs nei asmeniškai nei
per laiškus su panašiais jisai nenoris nei ma-
tytis nei reikalų turėti, dagi stebimosi, sako, jog
Ck.O. su Lietuvių Centraliu Komitetu korespon-
duoja prie to gudiška kalba-tesiog to negalis
jisai (t.j. p. Makulskis) suprasti. Matydamas
jog su mano bažnyčia ir kunigiškė nesikalba ir
žiūri lyg į kokį nesakysiu jau piktadarį betgi be-
sąžiningą vyrai žmogą taniau: padarė raportą
do Biskupa o rezygnacji ze stanowiska kapelana
atsakė: wolał bym ks. polaka ale mi powiedziano
że nie będzie gdyż są litwini, drugi może być
gorszy, po zbadaniu napiszę łagodne sprawoz-
danie do Centrali. Trzeba, sako, litwinów z odzie-
ne kolonje przewieźć, tam może ile chcąc wygła-
szać kazań i [illegible] dla nich tylko pracować; jog
reikią lietuviai perkelti, į atskiras kolionijas ter
ner abejojimo bet kad panlikčian tik lietuvių
kapelione ir jais tik rūpinčiausi-antra to nesutik
sim. Taip. Ovė jokių rezultatų neprieis, nes nebuvo
kaip ir žodžio į jo neperstojamą plepėjimą įsiš-

ti, atsisveikinęs išėjau. Iš čia pas p. Kriagždę užėjau kame Ramzajaus mokytoją p. Kartaną radau kuriems apie savo su lenkų įgaliuotiniu šneką papasakojau trumpai. Val. 3 grįžęs pietavau, 4 val. buvau laidoti kapinėse. Val. 5 sode klebono vaikštinėdamas poteriavau, apie 7 val. su Boleslavu atlaukiau atvažiavusias iš Minsko gimnazistes M. Gabrėnaitę /nobukalovkas babką apalvypuica/ ir K. Tričiokaitę. Pagėręs arbatos, gulėjau po 10 val.

17. Utarninkas. Vėsu, vėjuota. Po pamaldų ir arbatos buvau Ch.O. kame porvežta kropilą pasiųsčiau, keletą kartų ėjau ~~pas~~ [pas Kriagždę] nerasdavau, galop po 12 val. užėjo pas mane ir abu ėjom pasiųst, netarėm jog Lietuvių Komiteto reikalais reikia poterauti važinoti ir pagrytį reikia važinoti. Po pietų prie atlydėto bažnyčion kūdikio atgiedojau laidotuvės, vėliaus atsigulėjau ir daugiau valandos išėjaus. Kadangi klebonas sunegalavo val. 6 laikiau gegužės pamaldas, po kurių buvo užėjusi Gabrėnaitė, visi gėrėm arbatos. Gulėjau po 11 val, nemigau ikį 3 val. ryto.

18. Sereda. Iš nakties šalta, drėgna visi. Keliaus prieš 9 val. laikiau egzekvijas. Buvau pas Gabrėnaitę, su ja pas p. Kriagždę, kame radau gyd. Garmų, buvau lenkų Komitete kame už laidojimus gavau užmokesnį. Po pietų buvau kapinėse, grįždamas nusikirpdinau. Val. 6 laikiau gegužės pamaldas, po kurių valandą išpavedojau. 8 val. užprašytas ėjau pas p. Kriagždę kame gėrėm arbatos, čia buvo gyd. Garmus su savo gaspadine. Apie 10 val. jie visi važiavo stotin o aš namo. Skaičiau dabavaus iki 2½ val.

19. Ketvergas. Šalta, apie 4 val. gerokai kruopom snigo. Laikiau sumą. Pas p. Grušeckių pietavau, 4 val. toli nuo stoties važiavau ekspertuoti, ėmiau, paėjęs nusipirkau bažnytinius rūbus ir sėdes ratiosna klebonijoje paslėpti, po valandžiukės leidaus į kapines kame tik ką radau atlydėtą palaidojau, aukštyvom aiškioje nuvažiuoj morgarti-

Pagrįžęs bevarsksčio darmas vėl poteriavau. Per vakarienę buvo Lardokienė, negaluojąs klebonas atsirėlė, degtinelės truputį išgėrėm. Val. 10 atėjo lardokas kuomet visi buvo išsiskirstę. Gulėjau po 12 val.
20. Petnyčia. Šalta, naktį sako +2° buvę. Val. 9 kėlęs ir atgiedojęs prie atlydėto kūdikio lardojimo pamaldas, egzekvijas už vakar palaidotą velionį giedojau. Val. 12 buvau gubernatoriaus kanceleriįoje kame pravitelį radęs sužinojau jog algą man mokės gubernijos pabėgėlių komitetas, todėl ir ėmėjau tenčekį parašė bet laukti kolai ateis kas pasirašyti nelaukiau, po keletos dienų pagrįžęs žadėjau nešti. Iš čia ėjau ~~Azo~~ Russko-Azijatskan bankan kame 300 rb. įdėjau. Pagrįžęs susidėjau šį tą, 2ª val. papietavom o ½3 ėjau į stotį ir Bezsonovkan traukiniu, kame 4ª val. ir buvau. Nuo 5½ iki ½10 su maža pertraukte spaviedojau. Papoteriavęs gulėjau jau po 12 val.
21. Subata Bezsonovkoje. Ne…saulėta, vėtra visą… Prieš ½9 val. kėlęs iki 10 spaviedojau. Per Mišią su virš 100 žmonių komunikavęs, po Mišių laikiau gegužinės pamaldas (berkai jas jau užbargę buvo). Po arbatos pas du ligonius su švenčiausiuoju važiavau. Pagrįžęs į valandą ilsėjaus. 4 val. papietavęs spaviedojau iki ½9 val. Pertraukoje porą kūdikių krikštijau ir tiek moterų įvesdinau. Bespaviedodamas įvangau ir įsverzinau, nes nei jaunesni nei augusieji nemoka netik spaviedotis bet dagi pačios materijos išrišimui daiklantį nežinko. Val. 10 vakarienė. Gulėjau po 12 val ir skaičiau „Chłopi", apie 2ª valandą švysą gesinau.
22. Nedėlia Bezsonovkoje. Graži saulėta, šilta. ½8 val. kėlęs valandą spaviedojau. Atėjus iš prieglaudų ir mokyklų vaikams (apie 200) val. 9 laikiau Mišią, pabaigoje kurios užgiedojo vaikai „Boże cós

Polskę". Po Mišios nubargęs spavedoti ir išdalinęs komuniją, ½ 11 val. laikian aszergęs, gredojau suplikaciją ir sumą laikiau (Binatro) po kurios pamokslą sakiau. Koplyčion žmonės netilpo daug buvo suklaupusių lauke. Po arbatos praščiausiose ratose t. y. platformoje veže prie dvejų ligonių kits no kito per kokias 3 varstus kaime. Pagrįžęs 3 kudikius krikštijau, keletą moterų įvesdinau, mirusių metrikus rašiau. Ir taip no ryto iki 3[a] valandos be jokios partraukos darbavaus, pavargau, žinoma. Pakalbėjęs poterius truputėlį skaičiau gulėdamas. Po 4[a] val. perskaičiau gegužinės pamaldas, predošimus patis žmonės atliko. ½5 val. pritavau po kurių suvirš pusvalandį pasilsėjęs ėjau spavedoti; suvirš per valandą išspavedojęs visus ėjau ties geležinkelin vaikščioti. Iki motinos, suvirš valandą vaikštinėjau. Val. 10 arbata. Guliau po 12 val., ir skaičiau, švieną apie 2[a] val. gesinau.

23. Paldrenikas Bezsonovkoje. Saulėta, karšta. 8 val. keliaus, per valandą suvirš išspavedojau visus. 10 val. mišia, po jos pusrytis. 12 val. buvau pėsčias gudų kapinėse, kame atgiedojęs „Libera" pašventinau palaidotųjų pabėgėlių-katalikų kapelius. Į kapines geras varstas, gerai tad sukaitau. Po pusvalandėlio buvau priegliaudos pašventinti, taippat varstas. Pagrįžęs rašiau mirusių metrikas, gėrau arbatos, sukaitus troškulį turėjau. Valandą pasimdęs pritavau. Val. 5 skaičiau gegužinęs pamaldas ir litaniją atgiedojęs, gerą valandą spavedojau ir užbaigiau. Vakarop su virš valandą su vyresniuoju kolonijos vedėju (przewodnik) Sikorskiu geležinkeliu vaikštinėjau. Vakarienė 10 val. Guliau po 1 val. Miegau gerai prasirtus.

24. Utarinkas. Vėsoka, šilta, saulėta. Iš Bezsonovkos Ramzajun. Po 8 val. keliaus ir išspavedojęs mišią laikiau. Įvesdinau moterį ir kudikį krikštijau. Nesulaukęs 11 val. užsakytus arklius

sunkiau žengą, apie 12 kitą ir tik ½ 2 val. padavė ir tai vieną arklį. Už tokį susivėlinimą tuo pačiu arkliu važiavau pas uriadninką kad skundą parašius - neradau namie. Taip vienu geru arkliu per 2½ valandi pribuvau iš Bezsonovkos Ramzajun (25 varstai) Oras šiltas be vėjelio minkštino kaitrą. Kelyje pats Žemiečius arklius laikydojas vis prašė kad Upravoje, kaip buvau sakęs, nerašyčiau skundos - крестьяне наши избушки, проситъ Бога и Христа просимъ, больше не будетъ такъ etc. Nuvažiavęs Ramzajun ir pas gydytoją apsistojęs tariau jog dovanoju. Val. 5 pietavom. Po pietų nuėjęs buvau koplyčioj su gydytoju o pavakaryje vėl grįžiau ir gegužinės pamaldas atlaikiau. Arbatą po 10 val. Gulian apie 12 val.
25 Ramzajuje Sereda. Kaitra šilta. Po 8 val. ėjau koplyčion ir tūlus išpaviedojęs (apie 50 žmonių) laikiau mišią per kurią išpaviedotieji komunikavos. Po 1 val. grįžau pas gydytoją su kurio ėjome pradėti mandolytis. Po 4 val pietavom. Vakarop nuėjęs koplyčion laikiau gegužinės pamaldas (lietuviškai čia lietuvių kolonija) ir keliolika žmonių išpaviedojau. Apie 10 val. arbatavom, Gulian pol val.
26. Ketvergas Ramzajuje. Šiltą kaitra. Prieš 9 val nuėjęs ir keliolika išpaviedojęs laikiau mišią. Po mišios čia pat kapinėse prie koplyčios pagėręs arbatos ėjau be Švenčiausiojo pas ligonę raupais besergančią (netaip ji tikrai sergąnes skreptas), kad gertų prieą davian rubli. Iš ryto su savo gaspadine gydytojas išvažiavo Penzon, palikau vienas. Pagrįžęs iš koplyčios radau atėjusi gydytojo neva gimnaristą p. Švedlicki su kurio tuoj ėjome kryžių ir kapinių gudu kapinėrą Šventinti (apie 2 varstų). Begrįždami pasergėjom jog už 5-6 varstų dedžian Mastnovkos kaimas dega, dagi ir vėjas per kaimą, ugnis

švarsto. Pasimaudę grįžome į butą ir užsistatę sanvirą gerom arbatos ir trek–tai pietūs. Vakare vėl buvau koplyčioje bet žmonės atlikę jau savo pamaldas. Po 12 val. nakty gydytojas grįžo iš Penzos, gulėjau po 2 val.
27 Pėtnyčia iš Ramzajaus Penzon. Šilta, karštra, apie 6 val. keli lašai nupiūnolė. Po 9 val. nuėjęs koplyčion ir atlaikęs mišią su visais savo bažnytiniais daigtais grįžau pas gydytoją, pirmą, žinoma, prie koplyčios arbatos ir kiaušinių valgiau. Po 12 val. gydytojas pas pacijentą išvažiavo už kelių varstų. Val. 5 bevalgant pietus ir gydytojas grįžo. 6 val. nuvažiavęs Ramzajaus stotin ir gerą pusvalandį palaukęs, traukiniu Penzon lėkdams kaime po 8 val. buvau pas klebonijoje. Vakare iki antrai valandai perrašinėjau už balandį, gegužį ir birželį sąmatą kad sulyg patvirtino Lietuvių Komiteto pastačius atsiųbanckei Cobrouzanie
28 ~~Pėtnyčia~~ Subata Šilta, karštu kiek vėjuota. Atlaikęs mišias važiavau pas ligonį bet nerado tokio numerio namų grįžau su šiuomčiauoni. Šičia važinėjau krasom kaime iš Lietuvių Komiteto prisiųstus 2000 rb. pajemsau, buvau gubernijinei upravoj paimti už balandį ir gegužį čeką algos ir čia išdavė kaime pagal čeką pajemiau 300 rb algos. Ta pačia atveja buvau Pįcceno-Lziafeka banke kaime įdėjau 2000 rb, ir taip dvi valandį pravažinėjau. Pietus 3 valandą buvo. Po pusiau šestos atėjo lenkų Komiteto įgaliotinis p. Makalskis (šneka vide 16 dre kujus), kurs pratarė jog busai nedaliniąs po koliomfąs kaime aš buvau atsilankęs, radęs viską tvarkoje. Tačiau jog po jų namų užpuolimą taip palikti negalima o važinosiu pas Jo Ekselenciją kad viską pastačius jo istarmei atiduoti. Jisai atsakė jog aš noriu mūsų šnekta padaryti oficijalę, kuomet, sako, mudu privatiniai šnekėjom, tai logikė!?! Stebėtina jog kai kurių žodžių jisai išsigina, buk nesakęs (juodošiste tęsiog!

Niekur nebuvau, žadėjo utarninke atyti. Nors nesikarščiavau vienok nervai įtempti liko nes galva pradėjo nervoškai sopėti. Apie 10 val. pagėręs arbatos, gulėiau, laikraštį skaičiau ir valerijono išgėręs po 11 val. užmigau. Per arbatą buvo Lardokas, betgi neprieidėjau prie jo ir klebono gesinimo.

29. Nedėlia Sekminės. Karšta, kaitru. 9 val. keliaus, spaviedojau, laikiau iškartotą mišią ir vėl iki 12 val. spaviedojau. Pagėręs arbatos vėl ėjau bažnyčion krikštyti kūdikių ir moterų įvesdinti. 4 val. pas Grušeckius paprastam preferavome (-67k). Pagrįžęs vėl porą kūdikių krikštijau ir moterį įvesdinau, paskui pakalbėjęs tode poterių, gėrėm arbatą, buvo ir Lardokas. Po arbatos aš klerikas ir Lardokas važiavom teatran Orelinsko sode. Lošė Gogolio „Revizor" gana gražiai; grįžom po 12 val. Gulėiau 2 val.

30. Paldienikas. Gražu, karšta, saulėta. Mišią laikiau, prieš mišią spaviedojau, per mišią lenkiškai Evangeliją skaičiau. Po pusiau antros buvau laidoti kapinėse o iš čia tiesiog pas p. Grušeckius pietauti. Po pietų veik iki 6 val. preferavome (+13k). Pagrįže prefektą kuri Gruodį radom jau bešvažinėjantį stotin, Eupatorijon matyt į kurortą braukia, atsisveikinom. Vakare buvo pas kleboną d-rai Cak, Auber (austrai) ir Lardokas, vakarienė buvo gera, nemažai išgėrė; po 11 val. atėjus Lardokienei nebnorėjai prie jų būti ir tuoj ėjau gulti. Paskaitęs laikraščio po 12 val. migau.

31. Utarninkas. Karšta, saulėta. Pusantros paspaviedojęs valandos laikiau mišią. Prieš pietus pas p. Makelskį Leikų įgaliotinį buvau, padavė ranką ir neva atsiprašė sakė jog instruktoriai daugiau nevažinės Centran maišų skusti. Iš ryto klebonas laukų šventinti Malinovkon išvažiavo sutemus grįžo. Laikiau gegužinės pamaldas. 11 val. klebonas išvažiavo stotin, už pusvalandžio jo prašomas nuvažiavau stotin už[illegible] ta daigta. 12 val. pagrįžęs radau žinią jog p. Jankevyčius miršta, nuvažiavęs radau gyvus, davė patepimą, gulėiau po 2 val.

Birželis mėnuo Junius.

1. Seredą. Šilta, gražu. Po 9 val. atgiedojęs Egzekvijas ir atlaikęs Mišią, gerą pusvalandį spaviedojau. Perdien į vairių interesantų buvo. Val. 6 su vargonininku buvo pas Jankevičiaus lavoną gedulingus mišparus giedojom. Vakare į vairias į galiavičio reikaluose korespondencijas rašiau. Guliau apie 1 val.
2. Ketvergas. Iš ryto apsiniaukę, trupučiuką vėjuota. Keliaus ½ 9 val. ir tuoj ekspertuoti važiavau. Atgiedojęs bažnyčioj giedojom egzekvijas ir Mišią laikiau, po kurios kad nepaprastą audrą ir lietų perlaukus ėjau arbatos gerti. Per gerą pusvalandį su audra smagiai lijo dargi su ledais. Apie 12 val. konduktavau į kapines. Išgiedrėjo nes troškiu. Po pietų su dviem austrų kareiviais nelaisviais šiūvijais ir su p. Kovalevskaite ėjome krautuvėsna sofonui, pussotoniui ir kelnėms materijos pirkti, pirkau nuo už 60 rb. Begrįžtant 7 val. smagiai lijo. Naktį 12 val. iš važinėjimus pagrįžo klebonas. Guliau 2 v.
3. Pėtnyčią. Karšta troškiu. 10 val. giedojau egzekvijas ir Mišią. Priešpiečių buvau Lenkų Obywatelių Komit. Po pietų su klebonu buvome krautuvėse, už 10 rb. pirkau 2 nasaser'ą, už 350 k. skrietį ir mažmožių dar. Vakare prieš 6 val. smagiai pradėjo su audra lyti. Per vakarienę buvo f. Gančevskis (iš Vojejkovo). Per dienų vidurinai kurkė, per vakarienę prašiau ir su klebonu degtinėlės gėrėm. Guliau 1 val., pirmų žinomų, užsikroviau kelionėn daiktus.
4. Subata. N-Lomovan. Šilta, troškiu. Keliaus 4 val. ir tuoj stotin važiavau. Apie ½ 7 val. traukiniu Titovo stotin išvažiavau, nakne ± 10 val. buvau (III kl. bilietą 308 k). Čia nusisamdęs arklius tiesiog Nižne-Lomovan traukiau (30 varstų – 5 rb), kelias trupučiuką čiaprias, paskutinieje kelio varstai labai kratus. Neblogiausios apsistojęs ir atsipraususi nuokeriuose ėjau Novickienės ieškoti, pas ją matė depešą maži pad ligonį. Pabuvęs

pas ją valandžiukę grįžau pietauti, pietus dosyti davynai gan geri. Užėjus gale pietų Nowickiūtei ėjom buto koplyčiai žiūrėti, paskui pas į spaustuvės pagelbininką (neradau namie) pas voinskį viršininką irgi neradau, į jo kancelerija kame dielsproiz-voditelis patarė pas praporščiką kuris karo nelaisvių prižiūrys – jisai gali būt nelaisvių leidžiąs šeimdie išsispaviedoti ar gal ant mužios – bet ir jo neradau, tad šio kartu su niekuo grįžau. Po geros valandos vėl ėjau ant gatvės pas voinskis prakalbino ir sakė jog jis austrų nelaisviams parengiąs koplyčią kurioje galėč prieš pamaldas atlaikyti, koplyčion gi kame ryt pamaldas laikysim mato jis negali leisti pamatuodamas jos nelaisvių suvirš 100 buvą s – bus todėl ankšta. Su juo tad ėjome į nelaisvių kazarmes – kambarys didelis, švarus (buvus teatro salė), čia sako, naras išnešią, išplausią, šakomis papuošią, dagi nelaisvių klausinėjo bet nemokėtų jų, kasuvis ant fidgarmonijos groti tai būt visai lyg bažnyčioje pamaldos – neatsirado. Sargybai įsakė kad mažų prie nelaisvių visuomet leistų. Rytoj po pietų sako viskas bus įrengta, nelaisviams įsakė išsimaudyti išsiprausti, apsišvarinti. Budas apsiėjimo su nelaisviais visai atrodė mandagus. Iš čia pas į spaustuvės pagelbininką liudau, kuris mano prašymą – leisti svetimų valstijų pavaldinių šį vakaro 7½ vėliausiai (paprastai iki 8 gali vaikščioti) koplyčion – spaviedotiesi – pavelino – kotoryje iz pevnicznych rybcuib. Iš čia ėjau parengton koplyčion ir keliolika žmonių išspaviedojęs jau temstant grįžau. Gulėjau po 11 val.

5. Nedėlia N-Lomove. Truputį vėjuota vėtarp karšta. 8 val. ėjau koplyčion, pašventinau kambarį vandeniu, keletą išspaviedojau ir Mišią laikiau per kurią 20 žmonių komunikavos. Po Mišios su tūm komunikantais ėjau pas ligonę, čia apart ligonies da vienna senutė buvo ir ligonies slaugytoja – visas spa-

vedojau ir komuniją išdalinau. Pagrįžęs ir pagėręs viešbutyje arbatos potenciavau. 1 val. ėjau koplyčion paziūrėtų ar čia kūdikių nudijom koplyčiaž ir grįžau. Val. 5 po pietų ėjau pas austrų nelaisvius, salė išpiaustą, altorių dviem patogiai langtais, siena baltomis ir mėlynomis nutiesta, prie sienų žaliumos medžių pristatyta – žodžiu graži koplyčia. Per valandą suvirš norinčių išspaviedojau, buvo vokiškai, lenkiškai, slovėniškai čekiškai kalbančių. Vakariop atlankiau sergančią Novickienę. Gulčiau po 11 val., gulėdama skaičiau iki ½ 2 val.

6. Paldienukas kelionėje iš Z-Lomovo Adikajevkon. Geroka vėjuota, iš naktiės truputį palyta, 8 val. kilęs ėjau austrų nelaisvių parengton koplyčion. Porą žmonių išspaviedojęs, lukinėjau voinsko načalniko; ½ 10 val. laikiau mišią laike kurios suvirš 20 austrų komunikavos, per Mišią austrai lenkiškai giedojo, po mišių sakiau trumpą pamokslėlį. Nuo pusiau Mišios buvo ir vojinskis. Viską užbaigęs ėjau viešbutin, voinskis už austrų spaviedojimą išspaudė rankon 5 rb. Viešbutin atnešė daiktus austras su voinsko kareiviu – abu lenkai. Čia visi gerėm arbatos ir vištienos valgėm. Po 12 val. leidaus Titovo stotin, per 3 suvirš val. davažiavau (30 varstų). Kadangi pasažirių traukinys senokai buvo praėjęs, kreipiaus prie stoties viršininko kurs pasakė, jei mašinistai pavelija galėč garvežin Adikajevkon nuvažiuoti. Taip ilgai netrukęs su lenkais mašinistais per pusvalandį ant garvežio Adikajevkon (14 varstų) pribuvau, čia tuoj pas lenką stoties (Ziankovič) viršininką ėjau, per pusvalandį gerus suvalgęs pietus po kurių papotenciavęs apie porą valandų pasiilsėdau. Apie 10 val. vakarieniavom, gulėjau 12 val. ir iki 2-ų valandos skaičiau.

7. Utarninkas Adikajevka – Kamenka. Vėjuota, saulėta. 8 val. kilęs suvirš 10 žmonių išspaviedojęs laikiau mišią (čia išėmus 2 lietuvių, visi austrai nelaisviai – čekai). Po pietų antrą valandą iš Adikajevkos Vojejkovo stotin leidaus, kame per gerą pusvalandį buvau. Kadangi stotyje porcijų nebuvo arklių, telefona-

vau pas p. Jančevskį, kuris per valandą prisiųn-
tė savo borinkį. Pagerės pas jį arbatos, taispačiaisarklia-
iais važiavau pas reitelių pulko komendantą - nera-
dau (norėjau matyt, kad katalikus kareivius leistų pabė-
gėlių koplyčion - įspazintis atliktų). Jau betemstant
nuvažiavau pabėgelių kolionijon - kaimas Gol.-Vari-
ki (2-3 varstai no Kamenkos). Čia pagerės atnestos iš
prieglaudos arbatos, su instruktorium ilgai pavesta-
kaum kartu nakvojau, guliau po 12 val.

8. Sereda. Variškiuose. Graži, šilta diena. Kilęs 8 val
ėjau koplyčion, kame keletą žmonių išspaviedo-
jęs laikiau Mišią. Pagerė su instruktorium prieglaudo-
je arbatos 12 val. važiavom Kamenkon, sustojau
pas p. Jančevskį, ~~kurio arkliais~~ ~~ant~~ buvoj pas pulkauni-
ką, jo neradęs, pulko kanceleriјon važiavau, kame
adjutantas sutiko šeudie ir rytdienai kareivius kata-
likus leisti koplyčion, jų sako esą į 40 žmonių.
Grįžau pas p. Jančauskius ir pietavau (pietavom
suvirš dešim žmonių - buvo kunigą areštyti ~~rodos~~
~~Ogrinskaite~~ Radvilytė (vakar atvažiavusi) Jančev-
skio su vaikais sesuo). Po pietų ėjau pėščias Kamen-
kon, arklio neradau, mačiau instruktorių par-
važiavo. Pakelyje sutikau mokyklos ir prieglaudos
mergaičių-berniukų. Prie pat kaimo mudu ne
ilsėjom, drauge ir murgaitėms kurios gelių rinkti
pasiųstos buvo, įnpiniau porą du vainikėlių.
Pagulėjęs truputį ilsėjausi, o 5 val. ėjau kareivius
spaviedoti, kurių apie 100 susirinko. Be pertrau-
kos suvirš 3 valandas spaviedojau, suvargau ir gerk-
lė užkimo. Arbatą prieglaudoje gėriau. Gulia-
u po 12 val., poterių mat turėjau kalbėti.

9. Ketvergas Variškiuose - Dievo Kūno šventė. Iš-
naktės geroka palyta. Po 7 val. kėliaus. Iki 9 spa-
viedojau, kareiviams Mišią laikiau ir pamokslą sakiau, po Mišios iki 11 valan-
dai baigiau spaviedoti kareivius, o prieš 12 val. laikiau
jau žmonėm antrą Mišią po kurios pamokslą vėl sakiau.
Geroka suvargau. Po Mišios su p. Jančevskiais (buvo ant
Mišios) važiavau Kamenkon prie jų, pagerės truputį arbatos

tais pačiais arkliais pulko kancelerijon leidaus. Čia sužinojau jog rastelių katalykų yra 303 žmonės, o vakar, rodos buvo minėta apie 40 žmonių. Pas Jančevskius pagrįžęs pietavau. Po pietų buvau pas p. Lačerį - lietuvį fotografą. Pagrįžęs vėl pas ponus radau iš Kamenkos pasiųstą man arklį, kurio stotin nuvažiavęs per telifoną pranešiau p. Butkevyčiui Čembaran, jog rytą nuvažiuosiu pie pabėgelių. Rydiečiai žemiečių arklių sulygti nepavyko, vieną brangu, o antrą ir vežti neksutiko, arkliai pavargę esą. Pagrįžęs į Vaniškius gerą valandą ispavedojau. Gulian po 12 val.

10. Pėtnyčia Vaniškiai - Čembaras. Apniukę, netaip karšta. Per valandą išspavedojęs žmones ir kareivius apie 10 val. laikiau Mišią. Per dvi dieni suvirš 200 žmonių išspavedotą. Pirmą valandą vieną kaimiečių į prastą brika, mediniem ašim, arkliuku leidaus kelionėn 50 varstų (10 rb) ir stebėtina per 5 valandas lygiai buvau Čembare, važiavo tiesa visą laiką gera rysčia. Pirmą syk po tokios kelionės nedidžiai nuvargęs jaučiaus, kelias tiesa nedidžiai buvo kratus priegto ir ašįs medinės. Geriau kaip o apie 10 val. vakarieniavau pas inžinierį p Butkevyčę, kame ir apsigyvenau. Gulian ½ 2 val.

11. Subata Čembare. Gražu saulėta. Apie 9 v. kilęs koplyčion skubinaus. Visus išspavedojęs laikiau po 10 val. Mišią, bažnyčią motirį sveždinau. Po arbatos t. y. jau po 12 val. grįžau koplyčion ir pas ligonę pabėgelių ligoninėn važiavau - ligonė netaip serga tik suparalizuota. Pagrįžęs kuolirkę krikštijau. Val. 6 grįžau po pietų koplyčion ir iki suvtemus spavedojau. Dievulėli! kiek reikia (tie lenkų auka, - baltgudžiai) sveikatos ir kantrybės baltgudžių spavedojant. Pavakarieniavęs, kaip paprastai pas p Butkevyčius apie ½ 12 val. grįžau pas savę t. y. kambaryšą kame Butkevyčių matuš apgyvendino. Poteriavau, rašynėjau, skaičiau o viešą po antros valandos gesiau.

12 Nedėlia Čembare. Gražu, saulėta. Val. 10 palyjo ir vėl gražu. Po 8 kilęs skubinaus koplyčion. Per suvirš 2

valandi išpavedojau. Nesulaukdamas jaunikvedžių ½ 12 laikiau Mišią po kurios pamokslą sakiau. Koplyčia kimšte, ypač gudų, prikimšta, karščiausia, visas buvau prakaite šlapias. Po Mišios jaunavedžiams šliuba, na tai jog ant tiekos susivėlino, tuoj nedavian bet arbatos gerti ėjau, po kurios pagrįžęs tuoj šliubą daviau, žmonių irgi buvo pilna, gudų daugiausia. Po pietų gerą valandą katekizavau, kurie vaikų leisti prie pirmos išpažinties ir komunijos. Buvo jų ~20 ir veik visi per p. Butkevyčienę gerai išmokinti. Prieš 6ą ėjau koplyčion, per dienų 7 kūdikius pakrikštijau, apie 10 žmonių išpavedojau ir 5 moterų įvezdinau. Grįžau jau temstant. Pas p. Butkevyčius radau pp. Kopecių ir Stefanų. Apie 11 val. grįžau į savo kambarį. Gulian po 12 val. sveska po 1 valandos gesiau.

13. Paldiniukas Čeuba re; apniukę, kartais vėjuota keletą kartų lnojo. Išpavedojęs suvirš 20 vaikų dargi keletą žmonių, po 11 val. laikiau mišią, per kurią žmonės komunikavo. Po arbatos pas ligonį važiavau, pagrįžęs krikštijau. Prieš pietų maudžiaus upėje. Po pietų buvau prieglaudos žvesti. Vakarop truputį išpavedojau. Vakare iki 12 val. pas Lošienę kokį tai kortomis lošimą „frap" – (–67 k). Gulian po 1 val.

14. Utarnikas Čeubaras – Varšuvščiai: Apniukę kartais, iš naktis palyta, vakare, rodos lijo. Porą trijetų žmonių išpavedojęs, daviau šliubą ir mišią laikiau. Po Mišių meldyjau, vidudaiktis ir drauge su pp. Butkevyčiais ėjome pas jaunuosius į vestuves – kame porą stiklų arbatos geriau. Išeidamas jaunajai 3 rb. gyvenimo pradžiai daviau. Suvalgęs befšteką, ir kavos pagėręs pas Butkevyčius, tuoj leidaus kelionėn 50 varstų kurią per 4½ val. atlikau; porą keleivių arklius ir brikas resorinis (10 rb). Sustojau tiesiog Kaštaukoje ... kanceliarijoje,

kame iš karinių įstaigų pavedojimą gavau 86 rb. su kapeikomis. Iš čia sustojau pas p. Jančevskį, kame pagėręs arbatos, jau temstant Gol-Varišk kiniosna leidaus, dabargus važinoti (3 varstai) pradėjo lyti. Variškinose man paveistą butą radau užimtą - nesmagu, nakvojau dvare t. y. su Ū.K.O. jurizkonsultu p. Stanislavskiu. Papotieriavęs ir tik stiklą arbatos išgėręs 12 val. guliau.

15. Sereda, Variškiai-Penza. Apniukę, traukiu, vakarop lijo. Prieš 8 atsikėlęs ėjau į koplyčią kame tik keletas žmonių buvo prie išpažinties. Gerokai palaukęs apie 10 val. laikiau Mišią. Pagėręs arbatos, iš prieglaudos atnestos, grįžau koplyčion ir deliojaus išvažiavimui daiktus, neturėdamas mat nei atilsiui vietos (tame pačiame kambary jurizkonsultas visą laiką surašinėjo paliktą Lenkijoje pabėgėlių turtą) nutariau išvažinoti, dagi kaip jau buvau iš Variškių išvažinodamas sakęs instruktorių nesiteikė žmonėms paskelbti jog aut šios dienos susirinktų. Čia atėjo mokytoja prašyti paslaugti ryderiai - nesutikau. Pagrįžęs kambaryj radau visas tris (mokytoja, prieglaudos prižiūrėtoja) kurios irgi prašė paslaugti, sako ir kambarį atilsiui priruošiusios - nesutikau, dagi pasakiau jog esu tokio budo ir savęs nedeosiu taip vargint. Daiktus bepiau nuvežti stotin o pats pėsčias išėjau, tuoj instruktorį sutikau - jog neturėdamas kame paslaugti, dagi nepaskelbė kaip buvau sakęs žmonėms jog šendieną busiu - išvažinoju. Beeidamas 3 varstus kamenkomis gerokai sukaitau, čia užėjau pas brolį (jiedu su Začeru fotografijomis važinėjasi) kame gerą porą valandų prabuvau. Čia pažiūrėjęs ir arbatos pagėręs po 2-ai valandos ėjau pas p. Jančevskį ~~kuris~~ kurio arkliais su atvertais iš ~~Ka~~ Variškių daiktais Vojejkovo stotin nuvažiavau. Apie ½ 4 val. traukiniu vadinamu „gezebka arba Максим Горкий" leidaus 4 klesa Penzon, kame apie 8 val. vakare buvau. Guliau po 11 v.

16 Ketvergas. Dievo Kūno oktava. Šilta gražu. Po 9 val. atlaikęs Mišią, išpažinties klausiau iki 11 val. Vakare 6 val. kun. Zdanevyčė-sveiup-laikę Mišparus ir lauke procesiją po kurios aš švenčiau geles ir relikvijų dalinau, bedalindamas gerokai sukaitau. Vakariop buvo iš Bezsonovkos klierikas su juo iki 12 val. prasišnekėjom, paskui jis išvažiavo atgal o aš užmigau.

17 Pėtnyčia. Graužu, trupučiuką lynoja. Po 8 keliaus ir toli už stoties pas ligonį važiavau (Kosinajas). Sugrįžęs laikiau Mišią po kurios nuėjo į Kniagždė Lietuvių Komiteto „gobrijemuli". Po arbatos išpažinti, daug ką kalbėjome apie pabėgėlių kolonizaciją, grįžau tiktai po pietų o iš prie gubernatoriaus išleidau — Gusaro maž pavietė, Majdano karme lietuviai trečią mėnuo paikų negavo. Vakariop irgi pas atsilankiau. Gulėau po 1 ov.

18 Subata. Apniukę, trauku, po pietų su griaustiniu smagiai palyjo. Po 8 val. buvau pas ligonį toli (gale Pokrovskos). Sugrįžęs gredojau egzekvijas ir Mišią. Po 12 val. buvo austrų gydytojas Fišler. Vakariop apie valandą prisimindau; paskui su klebonu arbatos ėjome pas Zdanevyčę, kame iki 11 val. preferavome (+ 10 k). Gulėau po 1 val.

19 Nedėlia. Apniukę, po pietų lyjo. Po 9 keliaus ir iki sumos išpažindojau. Asperges ir Sumą laikiau. Pietavom pas p. Grušeckius, ir preferavom (+25 k). Vakariop su klebonu buvom pas Zdanevyčę. Apie 11 val. pagrįžęs merdėjau naktumėu koplyčią, gulėau po 1 val.

20. Paldrenkas. Šilta kiek rūkota, į priešvakarį palyjo gerai. Leonidovkon. Prieš 8 val. kėlęs gredojau caluming. Po arbatos tuoj stotin leidaus. Dėlei daugybės pasažirų bilietų nedavė, kreipiaus į stoties viršininką — nedavė, atėjus traukiniui žandaras patarė pas traukinio načalninką kreiptis, pats načalninkas, nors jis toliau Penzos nevažiavo bilietą visur man nupirko. Per valandą trys. 11 val buvau Leonidovkoje (viską laikė, stovėjau)

urzlio stotyje jokio, o Penzoje instruktorius buvo sa-
kęs jog depešą davęs kad mano sutiktu. Per ne-
kurį laiką stoties sargas gavo žmogų kurs ant
savo platformos nuveži mano dvarau (3 var-
stai). Nors pietų iš kaudęs su kolionijos vedėju ėjo-
me pasivaikščioti, – pradėjo lyti. Vakariop keletą
žmonių išpavredojau. Guliau po 11 val.

21. Utarnikas Leonidovkoje. Nekarsta, prieš pietų
gerokai palyjo. Kilęs prieš 8 val. ėjau koplyčion; išpa-
vedyjęs keletą žmonių laikiau Mišią per kurią iš-
spavedotiejie komunikavo (17 žmonių). Po Mišios
Šv. Sakramentą altoriuje palikau. Po arbatos ėjau
pasivaikščioti, jieškojau vietos maudyties, nusirei-
giau – pradėjo lynoti, gylumą upelio mačiau ne-
toli kelią. Kadangi lyjo grįždamas į valandą klo-
jime pragulėjau, kolai lyti apstojo. Po pietų valan-
da ~~prisiaudęs~~ 3 val. ėjau proglaudon kaime per
dvi valandi egzaminavau mokyklos vaikų
prie pirmos išpažinties – iš 20 buvo prirengti ne-
blogiausiai. Pagrįžęs ir valandą prisiudęs ėjau
spavedoti vaikų. Guliau po 10 val.

22. Sereda Leonidovkoje. Grażu, nekarsta, vaka-
riop palyjo. Apie 8 val. ėjau koplyčion, prie išpa-
žinties niekas nebuvo; atkalbėjęs poterius laikiau
Mišią. Po arbatos ėjau vaikščioti bet po nedaug
apie dvi valandi miegulingjau. Po pietų su kolio-
nijos vedėju visus pabėgėlių butus atlankiau ir
vėl vaikščioti ėjau – poteriavau, lyjant pranei-
džiaij sedyjau o vakariop išsigiedrijus grįžau.
Guliau apie 10 val., žviesą apie 2 gesiau

23. Ketvergas Leonidovką Penza. Šilta, trupu-
tį vėjuota. Prie išpažinties nebuvo nieko. Per
Mišią krutiniį konsumavau komunikantus
Kuomet iš koplyčios pagrįžau iš Penzos instrukto-
rius p. Poščinskis atvažiavo, kuris prie krikšto tu-
rėjo kolionijos vedėjo kudikį p. Brauno. Po krikšto
kudikio motiną įvezdinau ir koplyčią užsidėjau.
Po pietų po pusiau trečios prastu kaimiečio arkli-

praičiausiai arti dvejų ilgų karčių vežimu leidaus Penzon. Sėdėti nebuvo blaga iš šono, kojoms pasiremti paramka buvo lenta. Jis trečias dalis kelionės miške, kelias per jį šlapias ir prastas (18 varstų, 350 k). Įvažiavęs Penzon ėmjau miesto vežiją o ana, paleidau tos 18 varstų arti 3 valandų važiavom. Atsipraušęs tuoj pas Kriaugždų Liakomitato „Gdzie..." gavau, kurį išdžiai, sutatytus už trijų senaučių menasius sūretas, užsijeiti radau, šendie mat reik vakare в Губернском Собрании sustatyti reix. Guliau apie 11 val.
24. Pėtnyčia. Šilta, vakare lyja. Vidudienį buvo в Губернской комиссии ... ... gavau čeką kad už šį mėnesį iš 1206 algą paimčiau. Po pietų į valandą prižiūrėdęs išpirkčių. Guliau po 12 val.
25. Subatą. Šilta iš nakties sniegas palyta, po pietų apie 2 valandą lyja. Po Mišios ėjau bankan kurie pagal čekį gavau 150 rb. algos už birželį. Nusipirkęs nuėjau pas CK. O. įgaliotinį p. Makulskį kurį užklausiau - būdamas iš Troickožmio - atsakė jog viskas tvarkoje, tuomet pratariau jog - iš ten į manę rašyta kad lietuviškai užginta koplyčioje giedoti, kad iškalta „Boże zbaw Polski" ne pakabinta. Čia vėl išėjo konfliktas, jisai sakė - jog man nesakęs, kas kolionijų koplyčioje daroma - tai man užšiu iš jų valia, sakau - tokio būdo diskredituojama kunigas, jisai - aš Troickan daugiau tenevažinojęs o jei nuvažinoč tai galimu yra daryti kad prieš manę koplyčios duris uždarytų. Panašo, jisai t. y. Makulskis pats, kaipo lenkas, nuomonę neleidžia iš jų trims palikti - taip buvo, taip yra ir bus". Ant tų žodžių kelinos, Makulskis nesyčiniai nepaduoda rankos, tuomet su kitais atsisveikinęs išeinu. Pagrįžęs su klebonu pasikalbėjom, žinoma po tokio atsitikrenio jokio budu nebuvo

pasilikti Peikaje. Pavalgęs pietų susidedu daiktus ir slotin kame pusiau keturių iš Luninau išvažiavau traukiniu. Luninie 6 valanda, pasitiko pabėgėliai, apsistojau в нумерах. Pagėręs arbatos ėjau bėgiau į koplyčią paruoštą, išpuoštą gražiai žalumynais ir vainikais. Grįždamas atlankiau keliąs pabėgėlių šeimynas, dagi nuėjęs buvau pas aukštoj, ir radęs tik urėdniką prašiau jog ryž Комлянцево пастиросе pavaldas laikytų. Alumeninos ua pagrįžęs poteriavau, arbatos geriau ir atsigulęs iki 12 val. skaičiau.

26 Nedėlia Luninie. Įvairių, vakare smagiai išilgo. Keliaus po 7 val.; spaviedojau 8-11 v., pašvenčiau vandenį, įvesdinau moterį, aspergęs ir Sumą. Prieš sumą atmainomis giedojo pabėgėliai lietuviškai, o ištremtiejie svetimų valstijų pavaldiniai - lenkiškai. Per Sumą veik 50 žmonių komunikavos. Iš koplyčios pagrįžęs 1 val. gėriau arbatos, po 4 val. pietavau; ½ 6 val. sulyg sutarimo atvažiavo p. Kriagždė Liet. Komit. - довjренным. Su juomi apžiūrėjome keletą naujų prieglaudai, mokyklai, koplyčiai. Po 7 val. ėjau spaviedoti, kame gerą valandą darbavaus. Palyta smagiai grįžti buvo slapia. Gerai jau sutemus su Kriagžde dar vienus apžiūrėjom ir visai atsakančius prieglaudai namus. Gulian po 12 v.

27. Paldienikas Luninas ir dvaras Rodiniki. Apsiniauke, po pirmos per valandą kaip iš kibiro lietus pilė. Po 8 val. nuėjęs koplyčion, keletą išspaviedojęs, poteriavau, lukinėjau žmonių susirenkant. Per Mišias į 30 žmonių komunikavos. Minėtina jog prie išpažinties daugiau buvo lenkų austrų pavaldinių vyrų negu pabėgėlių, pastarųjų mažiau matį yra. Grįždamas iš neva koplyčios dar audimo skyrius žiūrėjome namų su p. Kriagžde ir neva nusamdėme. Arbatos pagėręs, išvaryti žiemirėčių arklių lukinėjau, jau belyjant padavė, laukiau į valandą

iki lietus apstojo. 1/2 3 val. leidaus pervežimu į dvarą Rodniki pas latvį katalyką, dvaro administratorį p. Pipan'ą (12 varstų) Pusė kelio pravažiavus pasirodė lietaus tenai kaip ir nebuta, tik rasa — stebėtina. Vakare su pagrįžusiu iš Mokšano po sodus ir dvarą vaikštinėjome. Gulian po 12 val.

28 Ketvirtakas dvaras Rodniki — Penza. Atsikėlęs po 8 v. (miežių nelaukiau) geriau kavos ir arbatos. Apie 10 v. su pipačiu trojka gera ir gera karieta Golcovkas stotin važiavome. Apie 12 tik išvažiavau Penzon, kame po 3 val. buvau, suvėlavęs. Apie 4 val. gavo klebonas depešą — jog Žem. Lomove mirus Novickienė ir prašo laidoti. Gale Mišparų trupučiu ispavedojau. Vakare gerą valandą buvau pas p. Kriagždę — sąnatą taręs. Pagrįžęs sutikau klebonas sakė jog Novickienei atsaką davęs „канелла возвращать иривадеж я не могу". Nors dideliai laiko ir sveikatos neturiu, tokis jo atsakymas privertė tuoj griebties vežėjo ir stotin. Stotis pilna svieto, ypač praporų, prie kasos daugybė pasažierių bilietų neduoda. Kreipiaus į praporą, kad jisai kaipo kariškasis malonėtų paimti man bilietą — nesutiko, maidagus be to nieko matyt neišmano. Traukiniui atėjus, drįsau dar į papulkininką (4 žvaigždelės) rodos — kreiptis, kurio ūmas bilietą paėmė tik ne ūpo antros neduodą. I klesos vagonas užrakintas nes kariškių ten kaip silkių bačkoje. Šiaip taip įsmurdžiau trečion bet ir tą praporaitis pavedė, niekas vietos neliete. Tūlas činovnik į matų lenkiškai prakalbėjo ir vietą davė, jisai dagi daug su praporais ir kitais žemesnėmis barėsi, praporaičius šiaip netaip švelnių žodžių nedaakceptavo; jog buvęs praporo du kart sužeistas ir Jurgio kavaler.

29. Sereda Žem. Lomovas — Penza. Šv. Petro ir Povylo atlaidai. Kelionė iš Penzos varginga sėdėdamas snaudulevojau. Išlypęs 3 val. ryto Titove iš traukinio ir pasisamdęs porą arklių į Žem. Lomovą baldžiaus (30 varstų per 3 1/2 val. už 5 rub).

Arkliais važiuodamas irgi sunaudulinjau tik antž nelaimės kratus kelias. Val. 7 ryto jau apsistojau b номерах, atsiprausiau, 8 val. atėjo Novickaitė, šeudee ~~kardelį~~ sukalbėjom. Apie 11 val. Novickių kambaryje laukiau šv. Mišių, po kurios grįžęs pas save geriau arbatos. Val. 1 ėjau pas Novickių ir eksportavau ir konduktavau kunigą į gudų moterų vienuolyno kapines, toly nuo miesto apie 3 varstus, per miestą ėjau pėsčias paskui sėdau į vežimą. Visą kelią lenkiškai giedojo austrų pavaldiniai (военнообязанные). Nuo kapinių grįžtant smagiai lyjo, buvom tad prie valsčiaus sustoję. Pietų pavalgęs, apie 4 val. išvažiavau Titovo stotin. Važiuojant dvi valandi lyjo gausiai, Teuztaut traukinin iš Titovo Penzon leidaus. Trijų valandų kelionę ant kedelės vagono koridoriuje sėdėjau. Prieš antrą buvau jau pas save Penzoje

30. ~~Pėtnyčia~~ Ketvergas. Dieną smagiai lyjo, naktį irgi. Keliaus apie 10 val., mišių laikyti negalėjau nes nebuvo kam tarnauti, visi mat su klebonu išlydėjo, užvakar prigėrusių upėje trijų daktaro kūdikių - ~~be~~ berniukus, į kapines. Po arbatos pas mainį buvo Доброрецкий Луговская Kunigija pKriaugždė, ir aš pasiji. Kadangi iš Ilgos visus lenkus išveža, nutarėm ir tuos, iš Makarovkos mokytoją p Zdanevičių, pasiuntėm Ilgon, kad ten esančius lietuvius sulaikytų ir kad su vietiniu Komitetu sukalbėtų priimti daugiau pabėgėlių Lietuvių. Vakar pas Kriaugždę darėm atskaitą į Lietuvių Komitetą. Gulėm apie 2 val.

Liepos mėnuo Julius

1. Pėtnyčia. Lyjo, dieną kartais saulėta. Po arbatos pas Kriaugždę dārėm Liet. Kom. atskaitą. Po pietų gavau iš Ramzajaus depešą - kad pas ligonį važiuočiau. Vakare susidėjęs daiktus važiavau stotin o geležkelių Ramzajun. Čia šiokią tokią platformą slapiausiu keliu (2 varstu) nusibaldžiau pas gydytoją Carnusą kaičia apsinakvojau. Guliau tuoj, buvo po 2 val.
2. Subatą Ramzajus, Peuza. Tvanku. Iš ryto 8 val. ėjau koplyčion, po 10 val. laikiau Mišią. Apie ligonį visaip žmonės pasakojo, jog jinai netaps sergauti, jog iš ligoninės išėjusi iš proto. Po Mišių grįžau pas daktarą ir kavos pagėręs vėl koplyčion nuėjau. Čia atradęs ligonį išspaviedojau, per dvi ateiti tris kudikius pakrikštijau ir išvažiavimui daiktus susidėjau. Apie 5 po pietų važiavau stotin, kame paėmęs II kl. bilietą išvažiavau Penzon vagone III kl. antros mat nebuvo. Gerai sutemus po arbatos nuėjęs pas Kriaugždę su juomi Lietuvių Komiteto reikalais iki 12 val. darbavomi. Guliau apie 2 v.
3. Nedėlia. Šilta, iš nakties palyta. Kilęs po 10 val. skaičiau Mišią. Su klebonu kaip paprastai pas Gruševskius pietavom ir preferavom (-15 k). Nuo kokių 7 val. iki 1 nakties su Kom. K. Kriaugžde irgi darbavomės atskaitomis L.K. Guliau, žinoma, suvargęs po 2 val.
4. Paldinikas. Tvanku, šilta. Per ištisą dieną darbavaus pas Kriaugždę. Vakarop traukiniu išvažiavo klebonas pas savo parapijonis. Guliau apie 1 val.
5. Utarnikas, Vėjuota, Tvanku. 9 val. atgiedojęs egzekvijas ir atlaikęs Mišią, išpaviedojau iš fronto sugrįžusius kareivius (suvirš 30 žmonių)

Po arbatos ėjau bankon, kame kelionėj Piterau prapeniau 500 rb., grįždamas užėjau pas Kriaugždę kame užbaigėm Lietuvių Kam. už 3 paskutinuosius mėnesius atskaitas ir trijų pirmųjų mėnesiaus sąmatą pasirašėm (suviršum 2100 rb.). Sugrįžęs pietavau ir daiktus kelionėn dėliojau. Apie 10 val. stotin leidaus, kame tęsiant sulyg nurodymo ėjau pas prie kasieriaus, kuris pasakė jog viršininkas stoties įsakęs patikti, jei būsią, mažu du bilietu tiesios komunikacijos Piterau ir Maskvon (III ir II kl). Kasierius sakė, jei būsią išduosiantis ir tenžymas prieš traukinį ateisiantis. Bilietus gavau. Traukinys valandą 3ųsi velyjo, tenkad iš Penzos apie 12 val. naktį išvažiavau.

6 Seredos kelionėje Piterau. Tvankiu. Ramza juje į pairatą mamami biliotą Maskvon įsido Šverniickis. Iki Vojejkovo stoties maudum švekučiavom, Vojejkove mačiau sutikę mažą brolį. Nuo vakar vakare prasišaldžiau todėl gerklė užkimus ir sausas kosulys. Po antros valandos pusiaunakties guliau ant lentynos III kl. klesoje. Miegojau silpnai, keliaus apie 10 val. ties Riazanku. Apie 2 val. gyjęs per provodniką arbatos užkandau su Šverniic-ku, jisai mažą žalio kumpio turėjo, buvau jau gerokai išalkęs, restoracio traukinyje nebuvo o stotyse trumpai stovi. Tuloje ant mūsų laimės paspėjome ir mūsų vagoną tiesos Piterau komunikacijos prikabino prie Rosto-vo traukinio. Į Maskvą bargiant vel ge-rum arbatos, Maskvoje buvom po 11 v. nak-tį. Šverniickis čionai pasiliko. Apie pirmą valandą guliau, miegojau kiek ramiau.

7. Ketvergas Piterau. Tvankiu drėna, Gerklė smagiai užkimus ir smagiai pakosėju. Ke-liaus po 8 val., gėriau su savo užkandais ar-batos.

Traukiniui suvėlinus Pitere apie 12 val. buvau. Vežėją paėmęs, bandžiau vienam kitam viešbutyje apsistoti bet pigiau 7 rb už kambarį už parą neradęs, važiavau prie katedros pas kun. Bugienį. Nors kunigas į atostogas išvažiavęs, jo brolis priėjęs ir kun. Chodzko-prokuratorio kambariuose apgyvendino, ir pastarasis mat išvažiavęs. Bugienio salione apsigyvenęs jį pavaduojęs kun. Dombrauskis akademijos studentas. Netrukęs pas savo seserį važiavau (Petrog. pusė, Bolš. Zelenina 26/3 - Adamičienė), radau tik seserį Svanildą - pabėgėlę, kita gi sesuo su vaikais ir motyna atostogose už Gatčinos. Čia pietavau. Sulaukęs vakaro, 1/2 7 val. grįžau pas save prie katedros. Čia su kun. Tolorajčiu iki 12 šnekučiavom apie Lenkų šunybes Penzoje, po 12 iki antros val. taisiau sau kas rytoj pas vyskupą kalbėtina. Gulian po 2 val.

8 Pėtnyčia Pitere. Šilta - karšta, tvanku, gražu. Atsikėlęs laikiau Mišią po 10 val. Arbatos kun. Bugienio bute paragėręs ėjau pas Jo Exscel. Vyskupą Ciepliakį. Arti trijų valandų laukiau audijencijos. Vieną kunigą, paskui mane atėjusį, užleidžiau, o kitą poną pats Vyskupas išvaikė į mane sakydamas - jog su manimi turis ilgesnę šneką. Kuomet įėjau pratarė sakydamas, jog ant manęs esą iš CK.O. skundų, kuriems jisai mažai tikįs. Perskaitė ją - inter cetera parašyta: jog aš esąs energingas ir darbštus bet lenkus persekiojąs, pasakęs Troicke 5 lietuviškai o 1 lenkiškai pamokslus, iš Koplyčios „Boże zbaw Polskę" išmetęs ir su išgalvotiniu „brutaliai pasielgęs." Į begėdišką melagystę negalim šaltai atsakyti - pradėjau pasakoti kaip buvo. Jo Exscell. sako jog mano žodžiams tikiąs bet galįs užmiršti, sakė kad ant popieros ryd rėmai parašyčiau ypač ydas CK.O. administracijos Penzoje. Apie Lenkų Komitetus

pasakė – jog veik visi betikiai ir stengiasi savo rai-
kas net koplyčias pasimti, kartu kad lengviau butų
Lenkofą platinti. Sugrįžęs apie 3 val. ir papieta-
vęs iš Seminarijos virtuvės šį tą parneštą, ėmiau
rašyti trumpą charakteristiką Lenkų Komiteto
Penzoje, išdėsčiau konfliktą ir visą atsitikimą
su ČKO. įgaliotiniu, nušviečiau buvusios nuolo-
rėlių instruktorius, pabrėžiau jog tautos darbą
aukščiau stato negu tikybą ir gale prašiau jog
nuženkintai prašau Jo Ekscel. paliuosuoti manęs
nuo kapeliono pareigų. Ir taip iki 2 v. darbu-
vaus, guliau gerokai pavargęs.

9. Subata. Iš ryto iki pietų lijo, po pietų vėjuota.
Tvankiu. Kėliaus po 8 val. Praustis laikiau
čiaupinę. Po arbatos užbaigęs siunčiamąjį vysku-
pui raštą (in folio tankiomis eilėmis keturi pilni
puslapiai) ėjau pas Jo Ekscel. apie 12ą valandą.
Vyskupo sutrupė su Simbirsko klebonu kun. Čakul
susipažinau ir apie dvi valandi, ypač apie lenkų
Komiteto šnekučiavom. Jo gubernijoje esąs
visai nevykęs kapelionas kun. Rybak Sizranėje
gyvenąs. Jei Rybaką Vyskupas iškeltų proponavo
ir pageidavo kad Sizranėn važinėčiau. Vysku-
pui priraštą popierį siųsčiau, kurį perskaitęs
pratarė – kunigas jie skundžia dėl pačių tokios nedorė-
lius bendradarbius laiką, apie parašysiąs į
Centralę ČKO. Man įkalbinėjo, kad pasilikčiau
iki laiko, kitaip išrodytų kad Lenkų skunda
stiprino vyskupą manę iš Penzos iškelti, kad, sako
nori, kurį vėliaus kur nors perkeliąs ir tuoj
4 gubernijas proponavo išsirinktinai – atsisakiau,
geriau sakau į karo kapelionus velyčiau. Sarė
palydėnikė ateiti. Po pietų važiavau pas seserį
kurią su švogeriu jau stotin susirengusią radau,
į vasarnamius pas seserį ir važiuoja.
Važiavom visi automobiliu kaip vėjas, skubi-
nos matę kad stotin nesuvėlintum, aš kelyje išli-
pau ir Švedų pasiuntinystėn ėjau, kame iš Penzos

atvežtą laišką įvesčiau, kad adresatei paduoti įteikiau. Grįždamas šį tą ant Nevskio pirkau. Pas save radau Simbirsko klebonas su kurio gerą valandą sėdėdami arbatą bevardydami išsikalbėjom. Pakalbėjęs poterius gulėjau po 12 val.

10. Nedėlia. Petere Karšta. Ryto po 7 val. kun. Dambrauskis sužadino prašydamas lietuviška pamokslą pasakyti, jisai mat taip esąs nuvargęs ir galįs apalpti, no 5 val. pas ligonis važinėjęs — sutikau nors ir be prompto sakyti. 7 valandą skaitinėjau pamokslą per visą laiką smagiai kosulys vargino. Val. 9, per pusvalandį pamokslą pasakęs, laikiau Mišią po kurios ėjau arbatos gerti. Per Mišią katedros koplyčioje taip buvo tvanku jog visas prakaite buvau. Per sumą, pamokslą ir dar ilgiau spaviedojau — sakaitau. Pietavau ir arbatos gėriau kun. Bugailio kambaryje. Pavakaryje su kun. Čakul, Simbirsko klebonu, tramvaju važinėjom, buvom Nikolajaus vagzale, po 10 val. grįžau. Gulėau po 1 val.

11. Panedėlis. Petere. Šilta. No 11 iki 3 val. buvau Centraliam Lietuvių Komitete kame norėjau įduoti visus „onpabgamelrane gokymentą" ir įgaliravimo pasiliuosuoti. Kadangi nebuvo kam dokumentų pirtiesiau priimti reikėjo net į Terijokus Finlandijon važiuoti, kame Zabnegyrovas o[ilegible] atostargose gyveno. Tagrįžęs į butą ir pietų nesulaukęs ėjau pas Vyskupą kurs sakė jog ateityje galėsiąs paskirti mane karo kapelionu bet dabar Petrapilin sakė grįžti, dagi man prašant, žadėjo įduoti popierą kame pažymėsiąs jog mano visą veikimą kaip kapelionas Petrapilyje aprobuojąs ir jog aš esąs koplyčiose gaspadorių o ne koks CKO. instruktorius. No vyskupo važiavau pas seserį, no jos į Finlandijos stotį, kad sužinojus, kuomet no ryto eina traukiniai. Pagrįžęs arbatos gėriau. Gulėjau po 12 val.

12. Utarninkas Terijokose Finliandijoje. Gražu saulėta. Radangi mes supažindino, keliaus prieš 8 val. ir Mišios nelaukęs geriau arbatos ir Finliandijos stotin skubinaus. Paėmęs biletą (iki Terijokų 129 k. II kl.) Stotyje Belyj Ostrov – Finliandijos siena, todel vagonai privažiuojant tyko užrakinti o ėję žandarai buvo pasportus peržiūrėjo. Per dvi valandi buvau Terijokų stotyje kame pasisamdęs vežėją važiavau į Hobalų mieste (į 4 varstus bus) kame p-lė Vienožinskaitė, Lietuvių Komit. Centralio zabrogyvonų ommesłuoj gyvena, vežėjai du rublius daviau. Su tą panele 5 su pertraukos val. darbavomės peržiurėdami mano onpabgajenus ve gorgmenfu; pas ją ir pietavau. Dokumentus ir formales prieš pono Kriaugždės nepriėmė. Nuo jos po 6 valandas ėjau į Finų mokyklą kame 2–3 kunigai-studentai Dvasiškos Akademijos gyvena. Pavalgęs pas juos vakarienės, draugę suėję ėjome pajūrin ir stotin. Po 10 val. išvažiavau iš Terijokų Piteran, už biletą į ... mokėjau dvi markes 95 pen. Ant rubežiaus Belyj Ostrov žandarai peržiūrėjo pasportus o finų policija peržiūrėjo bagažą, ieškodami kas kontrabandas. Iš trečiosios klesos matyti nė vieno kito pasažiro į tą pajūrinę. Pitere 1/2 1 buvau ir jau paskutiniu tramvajų ant pirmos Rotos nuvažiavau. Gulian... prieš trečių, t. y. vėlai prasvitus.

13. Sereda Karšta, tvanka, kiek rūkuota Pitere. Po Mišios ir arbatos ėjau nuvažiavau Lietuvių Centralin Komitetan kame įteikiau patikrinamuosius dokumentus, prieme ir tuos kurios p-lė Vienožinskaitė buvo atvežusi. Tarp iki 4 valandos bugalterijos skyriuje darbavomės atskaitomis su bugalteriu p. Rubliu (Junior). Sugrįžęs ir papietavęs pas seserį važiavau. Manęs buvau ryt pas motyną į vasarnamius važinoti atsilankyti, kuomet ji šeštą ryt nebuvo pasirengusi, atidėjom petnyčiai. Iš čia su pas seserį gyvenančiu Vizboru Finliandijos stotin važiavom, kame Finliandijos pinigus į gudes pakeičiau.

Stotyje išgėrėm po bonką rugšties. Grįžau betemstant. Gulėjau po 12 val.

14. Ketvergas Piteryj. Kartais apniukę, tvanku. Po Mišių ir arbatos vėl į Lietuvių Centralį Komitetą, kame iki ½ 4 val. praverčiau iki atskaitą ir kasos knygą atidaviau kaipo įgaliavimo atsisakąs, vienok įgaliavimo visai neatsisakančiau, nes reik institucijos Penzos gub. esančios ir inventoriaus oficijaliai gobrpanuoy Kriaugždė įduoti, dagi reik pilnai Majyoratuyjo brogolenčį komitetui pristatyti. Į sekančius trimis mėnesiams sąmatą vietoje 21.000 rb. gaus dobrpennonu apie 6–7 tūkstančius. Iš čia skubinaus į Centralę miesto kasą, kame geležkelio bilietą norėjau gauti, bet prieš pat nosį uždarė duris, nes jau, matai, 4 valanda. Pagrįžęs ir palietavęs poteriavau, o paskui su kun. Zulpu (Riežikas prefektu) dainavom truputį, Akademijos laukų prisiminudamu, vėliaus sode vaikščiojom. Gulėjau apie 12 val. Vakarop pas Vyskupą buvau.

15. Pėtnyčia Elizavietino. Gražu, saulėta. Atsikėlęs prieš 8, atlaikęs Mišias ir arbatos stiklą pagėręs Baltijos stotin skubinaus, kame pajėmęs du antros klesos į Elizavietino bilietus (po 144 kap.) laukiau sesers, o jinai tik pačios 15 minutų prieš traukinių išeisiant atvažiavo. Po 10½ val. apleidom Piterą ir per vik 3 valandas buvom Elizavietino stotyje, iš kurios pesti nuėjom kaiman, kame sesuo su motyna ir vaikais gyvena vasarnamiuose (apie verstą). Čia jos gana gražiai gyvena, švaru, gražu, mažas sodelis, nemažas daržas, kambarys nemažas, vertinai perdalytas, oras puikiausis – sveikiausis, miškas arti. Kluone poteriavau visai nat tuo šaliai, šienelis kvepia, vėliaus pavėsyje gulėjau. Šeimininkė buto gyvena viena, tėveli ketaci naėio galė, pasak matinėjes labai gera, darbiti gude moteriškė, norinti mažus pamatyti. Pasikalbėjom ir savo sodelio serbentais pamilejo. Pas savuosius pietavau ir arbatą geriau. Po 7 val. vakarop sesers ir motynos lydžiamas, stotin ėjau – per mišką.

Po 8 val. traukinys atskirė no sarzgų, matyna asa-
vilos slaostinėjo. Apie ½ 11 vakare buvau Pitere. Guliau ½ 12.
16. Šubata Pitere. Traukių, durščia, apie 12 ir 2 val. lanojo.
Apie ½ 11 val. buvau pas Vyskupą kurs sakė jog paruoš-
tas man popierys liepiąs laiškinai Petzon grįžti (delei ten-
kų įvartumo, jog neplatinu jų karalystės atsiųstą koplyčioje
norėjau visai pastraukti, bet vyskupas sako jog reik va-
žiuoti nes lenkai gali pamislyti jog į jų skundikiną
tuojaus knygą iškeliąs) su patėmyjimu jog koplyčio-
je klebonas ir aš pildžiausiais esame gaspadoriais „a
не свисекос какое-нибудь лицо". Žinoma lenkams
didžiausį „fiasko", žinoma labiausiai tiems kuriems
labiaus Lenkijos o ne dūšios rūpi išganimas, vietoje
mažų koplyčioje „Boże zbaw Polskę" liepiau nurašyti;
o šiuo popieriu Vyskupas bją aprobuoja ir tolciaus ma-
no rankoscią atduoda; žodžiais jis ar sakė: jog visa-
kriems tautiškieims parašaliti yra teatrai o ne kop-
lyčios. Iš čia nėjau konsistorium kame antspaudą
baeregtinę ir valdišką, kaipo kapelionas, mačian-
gaudžiąs, pasvado reikiąs parašyti „заявление" kuo-
met tą viską po kokio mėnesio gauniąs ir tai už
11 rublių. Traukinio nedaviau, vienu reik nieką
moniti o antra per tą laiką gali vyskupas paskir-
ti mane, kaip žadėjo į karo kapelionus. Po to ėjau
miesto Centralem stotim (бл. конюшенная ул.) kame
pusantros prastovijęs valandos, gavau su plackarta
bilietą į Kozlovą ir tai utarnike galėsiu važiuoti, ki-
tų dienų aukštesnių išpirkta (apie 20 rb. į vienąkejau).
Antra val. buvau vyskupo kanceliarijoj kame vienu
aprašytą popierį gavau, dagi papraščiai gavau relik-
vijų. Po pietų keletą atvirukų parašęs ėjau miestan.
Pagrįžęs paskaičiau ir poteriūs ir svotelius kalbėjau.
Guliau 12 val.
17. Nedėlia Pitere. Apniukę, tankiai lijo. Po ½ 9 val. skai-
čiau Mišią. Po Sumos apie dvi valandi pavedojau. Po
5½ valandos sode (seminarijos sode kalbėdamas poterius
vaikščiojau, užkluptas lietaus. Po arbatas seminarijos
prokuratoriumi vaikštinėjom sode. Vakare apie 11 val. gulian-
de. Guliau 12 val. Abelnai per dvi atvejai miegojau.

18 Paldienīkas. Pitere. Apsiniuskę ir labai tankiai lijo, vėjuota. Mišią su Libera giedojau. Prieš piet pas škaplierninką buvau – namie neradau. Po pietų irgi pas jį ėjau, pirkau 100 škaplierninių medaliokelių, lenkiškų ir lietuviškų per pus, dagi porą ruožiukelių. Paskui su kun. Chvieško buvo в Царской дворцом. Abu – žiekių dvi porų pirkau. Iš čia tiesiog pas švogerį Adamčiką važiavau. Jam ir sau po 250 šuvų pirkau po 275 papirosų, su juomi tenpat buvau restauracijoj kame jisai negirtaus pietų su bulvėmis o aš girus geriau, į rublį ženokėjau. Prieš piet buvau mieste pas Žemaičių Vyskupą Karevyčią – neradau. Gulian 4 2val. ilgai neaimijau.

19 Utarninkas Pitere ir iš Pitero. Vėjuota; visą dieną tarpais lynojo. Po Mišios ir arbatos važiavau į parodą (Мужская богадельня) prieš Vasarų sodą, iš pinas 5 9 K. Ždomaus mažo, eksponatai mažai nepatiko. Iš čionai pėsčias ėjau į Nevskį kame iš tą pirkęs parėjau prie katedros. Pavalgęs pietų susidėjęs daiktus pas Vyskupą Karevyčią (Žemaičių diecezijos), kuris šiomis dienomis su trims kunigais, lenkų gudų ir vokiečių valdžiai, važiuos Vokiečių užimton Lietuvon. Jo Ekse. davė 300 suplikacijos knygelių žmonėms. Pagriežęs pas save ir pavakarieniavęs po 7 val. lendaus Nikolojaus stotin. Kadangi nu butų ir nutyląą kun. Chvieško mano mėnesiui – 15 rb. paaukavau Seminarijai. 8 25 minutis apleidau Piterą. Apie ½ 12 guliau ir ne blogiausiai iki 8 val. ryt miegojau

20 Seredą Kelionėje Kozlovan. Apsiniuskę ir vėjai nešiltą oreną. Po 8 val. buvau Maskvoje, kurioj suvirš 3 val. savo vagone stovėjom. Čia buvo atėjęs dėdė Jox. Karaziją su kurio ką turėjau vagone užkandom. Po 12 val. toliau važiavau. Tame kupe važiavo ponas su ponia kurie du syk vaišino arbata ir užkanda. 4 val. Riazanėje pietų stotyje valgiau, no kurių visą laiką blogai jaučiausi

neišgrus matyt buvo „šapauš išydurka". Kozlove buvau po 11 val vakare, kaine porą arklių, kun. Semenavyčia, pasiuntė lauke stotyje manęs. Pas kun. pagėriau gerokai arbatos. Gulė ir konjako. Gulian 2 v.
21. Ketvergas Kozlove. Keliaus 9 val. Diena tyki, nekarti. Mišią su Liberą giedojau. Po arbatos su sūnum ir kun. Semenavyčia ėjome krantinėn, kame šolonaj pirkau materijos nevą geluonibnes (po 1 rb 25 karsiūną) už viską 10 [illegible] 5 kp. šnekėjau. Pagrįžęs atkalbėjau poterius. Atėjus kunigam p. Adamavyčius prefer-avom, pirmą kartą prošošiau veik 6 rb., antrą gi sumės 8 rb išlošiau. Pretinus ir vakarienei lošimą buvom pertraukę. Lošiau du broliu kun. Semenavyčiu, aš ir p. Adomavyčius. Gulian ½ 3 val
22. Pėtnyčia. Kozlove. Apsiniaukę, šiurpo, didžiai vėjuota. Po Mišios giedotos ir arbatos su kun. Semenavyčia ėjome Lietuvių Komiteto įstaigų (ligonės, skalbyklos ir k/at[illegible]). Pagrįžę ir pietų pavalgę preferavome trese (+2 rb) Gulian po ½ val.
23. Subata. Kozlove. Veik visą dieną lijo, po kiek vėjuota. Apie 19 val. giedojau Mišią su egzekvijomis. Po Mišios sąjaudos [illegible] nauriedojau. Pirmą syk mačiau vyžom apsiavusių kareivių. Po pietų preferavome, keletą kapeikų išlošiau. Kun. Semenavyčius įprašė rytoj pasakyti lietuvišką pamokslą ir sumą aplaikyti. Pusiau 12 val baigiau poteriauti ir kartą pamokslą perskaičiau, Gulian ½ 1 val.
24. Nedėlia Kozlove. Apsiniaukę. Keliaus po 9 val. Apie 11 val. laikiau sumą, laike karios lietuviškai sakiau pamokslą, po Mišios gi coram exposito suplikaciją irgi lietuviškai giedojau. Nors oras nešiltas vienok ankštoje koplyčioje dusiūnkę buvo, pavargau ir sukaitau. Po pietų keturi dvasiškiai preferavom be trim dainininkų atėjus pertraukėm (išlošiau virš 6 rb. nežinokėjo). Iki 11 val. visą laiką visi gied dainavom, įvairias lietuviškas dainelės. Gerėm vyno ir saldainių kaudam. Prie vakarienės buvo užkanda ir

degtinėlė. Reiškia patėmyti jog esant Kozlove nei viena pietūs ir vakarienė neapsėjo be degtinės. Apie 12 val. vyresni išsiskirstė, poteriavau ir daiktus keliaujant susikroviau. Gulian po pirmos valandos.
25. Paldieniškas iš Kozlovo Penzon. Keliaus 6 val. ir Mišią skaičiau. Su kun. Seminaryčių pagėrę arbatos po 7 val. leidomės stotin. Jisai į susirinkimą Tamboran o aš Penzon. Apie 8 val. išvažiavom (II kl. Penzon 7 rb. su rodos 27 k.) kun. Seminaryčių Tambove išlipė o aš tame traukinyje iki Atiščevo važiavau, buvau apie 3 val., kito traukinio iki ½ 6 laukiau. Gerokai Atiščeve papietavau, pasivaikščiojau, laikraščių pasiskaičiau. Kirk no Atiščevo pavažiavęs ir arbatos iš karšto butelio (termos) su mėsa užkandęs gulian, miegojau iki 12 val. Penzoje apie pirmą val. nakties buvo, gulian antra valanda.
26. Utarninkas. Nešalta. Devintą atsikėlęs Mišią grajijau. Po arbatos buvau pas Lit. Komiteto gobripennikuo su jo burmiu krasoje, kurie mano vardu prizgeltas pakigelizutis maldaknygės pajumiau. Po pietų poteriavau, o apie 5-6 val. ėjau pirtyn. Gulian po 12 val.
27. Sereda. Lyg tikras ruduo, vėsu. Po Mišios ir arbatos buvau gubernijinei upravoje, algai čeko nedavė bet patarė pas gubernatorį nueiti. Gubernatoriaus neradęs su gražonpomzebogufels kalbėjaus, kuris patarė užeiti в губернское по земским комиссия – кадан непременныйчлен sakė jog nesiunčia Gubernijinėn upravon popierų, ir sakantį be klinčių kas mėnesį išduoti man algą. Val. antra iš Bezsonovkos klebonas pagrįžo. Per pietus buvo Zaidokas – truputį išgėręs – Gulian 12 val.
28. Ketvergas. Vėsu, keletą kartų lynojo. Keliaus

po 9 val. giedojau egzekvijas. Po arbatos buvau pas ČKO įgaliotinį p. Makulskį, kuris į vyskupo popierį, ~~kurį jam~~ man vėl paskiriant į Penzoų ir jog klebonas ir aš esame pabėgėlių ūkininkų pabėgėlių koplyčiose atsakė – jog jis turįs iš ČKO sau kunigą, jog aš į Troicką tenevažiuoju, nes jisai tuoj įsakysiąs per telegramą uždaryti tenai koplyčią. Jei kunigą turite, aš sakau, esu tat nereikalingu – atsakė: nereikalingas esi (napisami za zbytecznym). Atsisakyti laukydo kalbėjų, žinoma ne sutikau bet sakiau jog tą ką jis išreiškė, skaitau sau už prielaidą, sulyg vyskupo įsakymo, gaiu parašyti – atsakė: ką tik noriu ir turėjau, galiu rašyti. Man gi gaspadorauti koplyčiose neleisiąs. Pagrįžęs ir su klebonu pasikalbėjęs ėmiau vyskupui raportą rašyti – išdėstęs viską ką Makulskis išreiškė gale prašiau savo prašymą – jei galima perkelti Syzraunan, arba paskirti kariuomenės kapelionu, galop ~~arba~~ ar visai be vietos manęs palikti. Vakare tąjį raportą išsiunčiau Jo ekse. Apie 7 val. su klebonu buvome pas p. Zdaunevičių – preferansavome (–177 K) grįžome prieš 12 val. Gulėjau po 1 valandos.
29. Pėtnyčia. Vėju, vėjuota. Nei nejutau, kaip naktį iš Bessonovkos parvažiavęs klierikas apsinakvojo mano kambaryje. Klebonui laukiant Mišias pavedojau. Po Mišių pagrįžęs pas kleboną radau Moršansko kunigą kuris vakar pamaldas Bessonovkoj laikė. Klierikas pasakojo jog tas kunigas Bessonovkoje dalindamas laike Mišių komuniją žodžius „ecce Agnus Dei...“ lenkiškai kalbėjęs. Savo darbo kunigas neneigė, bet pramatavo jog Lenkijoje nuo 1905 m. tas įėjo paprotyn. Žmonės gi pradėjo abejoti ar tai katalikų kunigas jog lenkiškai komuniją dalijo ir net klieriką klausinėjo. Teisintų jog kunigas Penzoje Mišių nelaikė, o viešbu-

butyje apsigyvento. Po pietų klierikas Bessonovkon grįžo. Vakariop Klebonas statinėjo Vyskupui raportą link nevietojo kunigo elgimosi. Vakariop buvo p. Dmšec-kienė kuri didžiai stebėjosi kunigų apie ma-no su Makulskių santikius nupasakojau, veliau buvo p. Fedoravyči su broliu praporš.
Gulian po pirmos valandos.
30. Subata. Apšiniukę, vėjuota. Galinvka-šventė. Vakariop lijo. Prieš ir per mišparus kareivius spaviedajau. Vakariop trumputį vaikščiojau.
Gulian po 12 val.
31. Nedėlia. Nešilta, apšiniukę. Prieš sumą ir po visam spaviedojau kareivius. Laikiau asperges, suplikaciją ir sumą laikiau. Pietų laike pas p. Dmšeckius atejo tik ką pagrįžęs iš kurorto (Eupatorijos) prefektas kun. Gruodys. Po pietų proferavoti (-248 r). Baigiant vaka-rienę užėjo p. Jaučevskis iš Võjekovo. pra-sišnekėjom iki 11 val. Gulian po 1 val.

Rugpiutis mėnuo
Augustus.

1. Paldienkas. Visu, no vidudienio iki vakaro lijo. Po Mišių ir arbatos buvau Gubernijinei upravoj kaipo čekę gavęs, iš Valstijos banko pasijemiau 150 r. už praeitą mėnesį. Po pietų gerą porą valan-dų miegojau. Vakare buvo Lardokas - ištrau-kėm po stikliuką degtinėlės, išėjo ½ 12 val.
Gulian po 1 val.
2. Utarninkas. Apniukę, nešalta, vidudienį trumpu-tį lijo. Po arbatos buvau Lietuvių Komitete kaipo už mirusių lai dojimą ir pas Jurgonius važinėjimą

no gegužės mėnesio, gavau 16rb. Buvau Pycecko-Aziajskin Bank, kame 200rb. padėjau. Popiety dėliojaus darktus, o 10 val. vakare leidaus stotin. Turis 11 val. traukinys atėjo prieš antrą. Iš Penzos neiškeliavau 7 val. ryte nesiėjęs, pasaine viršininkas, nes netoly Penzos susirikulęs prekių traukinys. Antrą tad nakties grįžau klebonijon ir atsigulian.

3. Sereda Bašmakovan. Gražu, saulėta, vakarop lijo. ½8 keliauj ir be mišių stotin leidaus. Čia radau tris traukinius, kelio pataisant belaukiančius. Apie 10 val. išėjo pirmasis, po pusvalandžio antrasis kurio ir išvažiavau. Penzos stotyje arbatos geriau, stotyje Studenec, rodos, sriubos su mėsa valgiau. Bašmakove po trečios buvau. Belaukiančiųjų kolionijos vedėjas nuvedė kambarin, Семенов'o name, čia pat prie stoties, kame visuomet apsistodavau. Arbatą gerti ėjau, mokytojos užprašytas, prieglaudon. Guliau po 9 val. ir truputį skaičiau.

4. Četvergas Bašmakove. Gražu, saulėta, šiltoka. Apie astuntą valandą buvau jau koplyčioje barake. Dvi valandi spaviedojęs laikiau Mišią per kurią 46 išspaviedoti žmonės komunikavos. Pusrytį valgiau prieglaudoje. Pagrįžęs miegulrojau ir atsikėlęs poteriavau. Po trečios valandos pietavau po kurių tiesgelžkelių vaikščiojau. Betemstant vakarieniavau prieglaudoje. Guliau 10 val. ir gulėdamas ikš 12 val. skaičiau, nemigau negražų vieno-drenų buvau suustelėjęs o antrą kambarys no virtuvės iškarentos krosnies šiltas buvo.

5. Pėtnyčia Bašmakovas - Cembaras. Šiltoka, gražu. Prieš 8 val. buvau koplyčioje; keletą išspaviedojęs val. 9½ laikiau Mišią po kurios trumpą pamokslėlį sakiau. Prieglaudoje pusryčiavau. Pirma valanda padavė porą ilgau arklių kuriais Cembaran leidaus (40 varstų - 10rb). Iki Pačmo šiaip-taip arkliai bėgo, bet iš Pačmo, nors vežikas nesigailėjo botago, kopeniaus visai nebebėgo.

Tuomet perkinke į vietiniaş kitą vietas arklių. Pasilgsnejęs arklys veati, žmonių, niekas ne-veži bet jį dar priejo varstų kad neatstotų no poros, ir taip per 17 varstų. Veži vietinias arklys nystelesniz. Per suvisš 5 val. pervažiavau 40 v. tuo tarpkad Čeimbare buvau 6 val. Apsistojau, kaip visuomet pas p-ną Kazimierį Budkevyčę-lejką pas juos arbatavau ir vakarieniavau. Gulti 12 val. ėjau į kitą naktį.

6. Subata Čeimbarė. Šilta, graži, kiek vėjuota. Prieš 8 val. buvau jau koplyčioj. Žmonių dar nieko nebuvo, apie 10 rusiško gerokai, keletas buvo išpažinties. 12 11 val. laikiau Mišią, gale ku-rios austrų nelaisviai oficieriai atėjo. Bouncki[illegible] narauniuke jų buvo valendss bet kuomet jis iš Butkevyčė per telefoną noaus vardu paprašė -lerdo. Tamminėsiu pą šeidre p. Butkevyčiaus vardines (Boleslovas). Po 12 val. pasryčiavau. Prieš pietų pasirinko pas vaikinti kolektanta svečių - visi pietavom, pietus, salyą vietinio papročio be saikbos buvo. No prisiaudrenio galva nerviškai skaudėjo. Po 5 val. važiavau pas bounckiu narauniu-pranešti, kad rydieniai leistų austrų aficierius ant pamaldų, dagi kad vienam jų pavelytu vargonininku būti, nes fisharmoniją gavauce iš nera kaip graija - sutiko. Per vakarienę buvo svečių irgi. Išsiskirstėm prieš 12 val. Gulęs po 1 val. ixi autros iškartojęjau.

7. Nedėlia Čeimbarė. Šilta, graži, saulėta. Val. 8 jau koplyčioje. Per dvi valandi išpažindojau. Trupu-tį prieš 11 val. Asperges ir suplikaciją prieš atidarytą švenčiausiąjį giedojau. Mišia giedota, prie fisgarkonijos austrai atsakydavo, jie keletą gresmių pagiedo-jo per Mišią balsais lenkiškai, tarp kitko dvi tau-tiški - Boże coś Polskę ir kitą kokių. Per Sumą pamo-kslą apie maldą sakiau. Apie pirmą valandą pusry-čiavau. Prieš pietų su tuokirmi Broniu buvom man-dytis. Apie 4-ię pietavom - Po 5-ių valandų buvau koplyčioje, pas švesdoriau moterų; žmones prie

fisgarmonijos lenkiškai Mišparus atgiedojo. Po vakarienės su Butkevyčiais lietuvių-lenkų klausymą gvildenom, dagi apie bažnyčiose giedojimą tautiškų giesmių. Netarp dvidešimt karščiuodamies iki ½2 val. praplepėjom.

8. Paldienis Čembare. Vėjuota, pot vidudienį smagiai palyjo. Apie 11 val. smagiai lyjo. Vakariop didžiausių žaibas, bet griaustinis nesijaučia. Apie 9 val. keliausi. Keletas žmonių išpažinties buvo. Po 10 val. laikiau mišią. Po penktos valandos ėjome su visa Butkevyčiu-mizinavių šeimyna ir dar su pora gudžių vaikščioti, pakelėje tai yra dar unverte apžiūrėjom audimo skyrių ir ėjom į Elbnem' kuris per didžiausią griovį dar gelžkelinis tiltas daromas. Čia gerai arkatos su atvežta užkanda. Grįžom visai sutemus. Buvom užkalbėję 11 val. eiti gulti, bet pradėjus lietuvių-lenkų tautiška klausimą gvildenti-praplepėjom iki ½2 val.

9. Utarnikas. Čembare. Trupntį vėjuota. Po pietų su Butkevyčiais ėjome į griovius krūmais apaugusius vaikščioti - vietos puikios auga išsitiesę lazdynai, bet riešutų nėr. Susėdę užkandom, turėjau mat įvairių prekes saldainių ir pyragėlių už 5 rublius. Grįžom sutemus, apie 9 val. pradėjo smagiai lyti ir griausti. Buvo praktikuotas studentas (nyfesų) ~~[illegible]~~ ". Gulian po 12.

10. Sereda Čembare. Tvanku, no vidudienio lyjo. Jaučiau kaž kokį silpnumą, galvoje, sunkiai sopa. Vakare lošiau "prap" iki pirmos valandos. Kadangi blogai jaučiaus ir smagiai kosčiau ponia Butkevyčienė pataisė vaistų nuo kosulio, dagi dave ant prakaito. Gulian po pirmos valandos

Lošiau "prap" + 16 kap.

11. Ketvergas Čembare. Gražu, saulėta. Su mišiom nebuvau; jaučiaus dvikiai nuvarguoim, keliaus po 11 val. Prieš pietų Butkevyčiukes

susavo brolius ir dar keletas važinėjosi laiv-
kiu po upę. Dieną kreg gulėjau. Vakare su But-
kevyčiais „frap" lošėme – 30 k. Gulėjau po 1 val.
12. Pētnyčia. Čembaras. Vojejkovas. Apie 9 rašė,
kartais saulėta, vakare apniukę, žaibavo.
Apie 9 val. ėjau koplyčion; norinčių išpažin-
doj s laikiau. Mišią. Bebūdamas Čembare apie
70 žmonių išpažindojau. Po pietų apie ½ 4 val.
pora arklių iš Čembaro išvažiavau, vežimukas
buvo ant šiokių tokių resorų, kelias neblogas,
kratė nedidžiai. Veži pamažėl, 50 varstų,
per 6 val. tepravažiavau, tep kad Kamen-
koje 10 val. buvau, apsistojau pas p. Jan-
čevskius, pagėręs arbatos apie 1 val. gulėjau.
13. Subata. Varišk.-Penza. Per naktį lyjo,
iki pietų dulkė. Apie 8 val. p. Jančausko
arkliais važiavau Kamenkan, kame atlai-
kęs Mišią ir arbatos pagėręs grįžau Kamen-
kon pas Jančauskius. Begrįždamas sutikau
kaip pasirodė p-le Balčiūnaitę, kuri má-
nes per telefoną iš Čembaro klausinėjo.
Po pietų apie 4 val. „gerebnoj" išvažiavau
Penzon (Ukl. 235 k). Važiavo drauge ta p-lė,
ir iš Variškių klierikas. Apie ½ 9 val. vakare
buvau Penzoje pas klebonų. Suvargusiu jau-
čiaus todėl po 10 val. gulėjau.
14. Nedėlia. Kreg vijovota. Keliaus po 10 val. Mi-
skaičiau po Mišios ir arbatos gulinėjau, silpnai
jaučiaus. Pietavau pas p. Grušeckius, po pietų
preferavau + 24 k. Grušeckiams parodžiau
įgaliotinio CKO. p. Makulskio oficijalį į ėmi-
nę laišką, kurio praneša jog aš nesaž jau
bendrų pabėgėlių kapelionu ir jog man jau nebū-
kesią no antros Rugpiūčio dienos nei dyjetų nei
kelio užlaidų. Vakare buvo Zardonas, išgėrę
nabagas negavo. Gulėjau prieš antrą valandą,
bet iki 3 vis dar nemiegojau. Naktį lyjo.
15. Paldienikas. Apniukę, vakare ir naktį šna-
giai lyjo. Keliaus prieš 9 val. Vargonams grė-

žiaurų skaičiau Votivą coram exposito S.S. Po arbatos tris valandas spaviedojau – ėjau į vakar duotą telegramą pas kun. Semenaryčiu Kozlovaū – kiek duoti pinigų apvogtai nevo jo gymnasister O. Valantiejūtei: atsakė – jinai ne gymnasister, apgaudinėja, į dienos policijai. Ir išties ta mergaitė – iš klebono gavo 15 rb. sakė, jog aš liepęs paskolinti, iš p. Kriaugždžio „gostynennaro M.J.K." 10 rb. išėjo. Prietaravom pas Grušeckius, apie 6 val. sugrįžęs gerą valandą gulėjau, miegas nėjo. Po 7 val. ėjau į vardines ponios Zdanevyčienės – preferavom – 74 k. Grįžau pirmą valandą, poteriavau, gulian antra bet ilgai nemigau.

16 Utarninkas. Apsiniukę, po pietų lynojo, o vakare šnagiai, dabar Corbiom narsty lyja. Apie 10 val. laikiau Mišią, po arbatos du kunigas kvietėjai. Dienom parašiau Vyskupui raportą jog CKO. nebeskaito manęs pabegėlių kapelionu, o jog mano vietą vietą CKO. įrašyta įgaliotinis kun. Bijaševyčius. Prie raporto pridėjęs CKO. įgaliotinio atreiškę laišką vakare išsiunčiau. Vakariop buvo sąnarys CKO p. Venclavskis – kuris įmonėje paskutiniųjų išlaidas važinėjimo – gavęs laišką nuo Makulskio – kurio kiprio išlaidų ilgesi kaip buvęs tai Vyskupo į Centralą atsakymas. 8 val. su kunigu Gruodžiu, Slucko gymnazijos prefektu buvo Belinskio teatre lože 5 veiksmų dramą – „Trilbi" – graži drama. Grįžom apie 1 val. gulian po 2 val.

17 Seredą. Kitokia kartą lyja – diena. Prieš pietus buvau Lenkų Komitete kame merginos moteriškės, kurį pas manę buvo sudėjus 35 rb., į teikiau komitetui kad jisai gymnazijai persiųstų. Vakare aš, klebonas ir kunigas prefektas buvome pas Zdanevyčius, grįžome po 10 val. Pavakaryje buvau kapinėse laidoti pabėgėlės. Gulian apie pirmą valandą.

18. Ketvergas. Keletą kartų lijo. Po pietų su kle-
bonu buvome žverynė (įėjimas 50 kap.), žverų ga-
na daug, vienų liūtų suvirš 10, buvo beždžionių
paukščių, lokių, du dramblių, driežlas, gyva-
čių keletas, drobelių, vilkų, liūtų ir kitų kitokių.
Pavakaryje apie valandėlę prisnūdau, žverynė
mat sušvarginau. Jau betemstant buvau prie Bie-
linskio teatro kasoje rytdienai teatrai bilietų
pirkau, šiandienai nebebuvo. Guliau po 12 v.
19. Pėtnyčia. Gražu, šilta. Po 12 val. gubernijinėj
upravoj gavęs čekį, iš iždo pasiėmiau algą 150 r.
į Русско-Азіатскій banką padėjau 300 rb.
Truputį pavakary prisnūdau. 8 val. su kun. prefek-
tu ėjome į Bielinskio teatrą – loži komedija „chal-
da" – gražiai. Grįžome prieš 12 val. nakties. šilta. Va-
Gulčiau apie antrą valandą.
20. Subata. Gražu, šilta. Apie 4$^{\underline{a}}$ nakties
atvažiavo Kazaučes klebonas – tuoj apsinava-
vojo mano kambaryje ant „otomanos".
Priešvakaryje aš, su klebonu preferavome + 310 k.
Gulian po 12 val. Per dieną ir ligonai jaučiau,
o vakare visai blogai, galvos nervai skaudė...
21. Nedelia. Šilta, apniukę. Prieš 9 kelianu, gerą
valandą pasipavaidojęs skaičiau Mišią, 3
nuėjau sliekais, kryžiu, ..., pavalgiau.
Papietavę, kaip paprastai pas Grušeckius prefe-
ravome – 410 k. Grįžome po 6 val. Vakare buvo
Zardeckas, po vakarienės prefektą kun. Švo-
dį stotin palydėjome iš Penzos mat atkėl.
Sluckan gymnasija perkėlė – ir jam prisiėjo
išvažiuoti. Pusiau valandos pasivėlinus,
traukinys po 12 val. išėjo iš Penzos. Bilietą ir
gerą traukinyje vietą kun. Švodis gavo tarpinin-
kelio viršininku ponui Maskinskiui. Trupu-
tį pradedant lynoti no stoties grįžome pėsčiais.
Gulčiau. Į 2 valandą.
22. Paldienukas. Apniukę, šilta; iš ... pirtos
palytą ... Po arbatos visi skaitėm

bažnytinius prinzes, t. y. markes po 1, 2, 3, 5
10, 15, 20 kap. – paketinius į didesnius prinzus.
Prizkaitliai suvos 100 rb. Kazačies klebonas po
pietų, klebono lydimas, išvažiavo stotin. Spai
po pietų blogai jaučiaus, gulnėjau. Gulian po 12 v.
23. Utarnikas. Vėjuota vėsu. Po mišių ėjau
miestan, sutikau iš Čembaro poniją Butkevy-
čienę su dukterimi pavakary žadėjo klebonij
užeiti. Po pietų įgaliotinis lietuvis. Vakariop buvo
su seseri Butkevyčiene, daug su klebonu apie
CKO. kalbėjo ir stebėjosi kad CKO. aut matęs
kaipo kapelionas dagi lietuvis didžiai į nutes
Pasakojo jisai jog CKO. įgaliotinis pagelbi-
ninkas p Goščinskis gyvesi jog jie turėję vietoj
matęs kapelioną no centralės kur. Bijase-
vičų – gorącego patryotę" Gulian po 12 val
24. Sereda. Vėsu, vėjuota. Po mišių pas klebonią
atėjo instruktoriaus Bessonovkos siųstas pra-
vadnik kad klebonas Bessonovkon pas ligonį
važiuotų. Per telefoną į CKO. klebonas pasakė
jog jisai negalinčias prie to yra kapelionas kuris
gali nuvažiuoti – atsakė: kapelionas negali
jie keisti sulyg įsakymo Centralės. Po tokio atsa-
kymo klebonas tuojau į vyskupą parašė rapor-
tą. Prieš 4 ½ valandą važiavau Žemiečių
ligoninėn "Amunbaj". Pagrįžęs radau Butke-
vyčienę su dukteriai, visi ėjom Brelinskoto
daus varkščioti, čia pastoliau, arbatos geriau
(įmonėjau 2 ton). Tamstant grįžom buvo
vėsu. Vakare susidėjau koplyčią ir prieš
12 valandą liūdnas М-кас. Vagžsbolan,
25 Ketvirgas Majdaman. Vėsu, kiek vėjuota
Apie tri valandai laukiau stotyje kolas į tuš-
čius vagonus įleisto, kame vietą gulėjimui
visuotiną užėmiau. No šios stoties važiavom
pačiam Penzon R-Ural-stotin, čia ingi apie
valandą stovėjo. Įsido gana daug žmonių
įsėdo ir Makarovka Lietuvių mokytojai p-

Zdoutavyče. Antrą nakties išvažiavom iš Rūzos. Miegas kažkol nėjo, į patį rytą geriau užmigojau, val. 7 keliaus Rusajevkoj mažų persėsti kitan traukinyn reikėjo. Traukinys Maskvos link dvieu valandoms suvėlavo, tarp kad į Majdačią su mūžiom susisiekti negalima todėl stotyje porą stiklų arbatos geriau. Iš Rusajevkos apie 10 val. išvažiavau, Majdano rasjezde 12 val. buvo kaime daug žmonių manęs laukė. Apsistojau pas gudę savininką kurio name išrandytas koplyčiai kambarys. Reikėjo būti nuvariau, švaresniu, prisiekiu mažų iš gudų abelnos gyvenimo visokiu garsei ejo, lovos nebuvo bet lentos ant kokių tai kojukių. Patalynė nešvari, ant pagalvių blusos. Pagerėjęs vietos su pyragų ir bapenke arbatos, valandėlę ilsėjaus. Val. 4 krikštijau moterų įvesdinau ir iki sutemos gavėdojau. Žmonės gana gražiai giedojo. Nemažai įvargau. Nakvynei prašiau pabegelių atnešti patalynę švarią - atnešė. Prie vakarienės tiy. arbatos prašiau ir porą kiaušinių gavau. Bapotiniaus gulia apie 11 val. Naktis šalta.

26 Pėtnyčia Majdanas - Makarovka.
Trupinį vijuota, vėsu. Keliaus 7 val., iki 10 val. gavėdojau. Per Mišią į 60 žmonių išspaviedotų komunikavos. Kiek galėjau pardavęs pašventinau skaplierių, medalykelių, skaplerius ir porą rožančių. Po pusryčio apie antrą valandą ėjau kapinių ant dirvos salimaių gudų kapų pašvęsti - trys kapeliai aptverti štakretiniu tvorele. Val. 4 prietavau. Į stotį po 5½ valandos ėjau ir kaip paprastai daugumo palėgeliu lydžiamas. Traukinio iki septintos laukiau. Po aštuntos valandos Rusajevkoj reikėjo kitan persėsti traukinyn. Saranske stotyje

buvau 10 val. (Iš Mardaičio Saraiškan 244 kap.), čia radau Makarovkos dvaro belaukiančius atvažiavus arklius. Per valandą buvau jau Makarovkoje, apsistojau prie koplyčios pas mokytoją. Pavalgęs, guliau po 2 antros valandos.
27 Subata Makarovkoje. Nešalta, apniukę. Keliaus po 7 val. ir iki 10 val. išpažinčių klausiau. Per mišias 40 žmonių komunikavos. Po pietų keturis kudikius krikštijau, kurių dėl formos buvo pati dvaro savininkė gudė-ponia Tepliakova. Išpažinčių klausiau iki geros nakties. Guliau po pirmos valandos. Pernakt lyjo.
28 Nedėlia Makarovkoje. Apniukę, nešalta, iki ryto lyjo. Po aštuntos keliaus. Išpažinčių klausiau visą valandą. Iš lenkų kolionijos buvo vedėjas atėjęs – kudikį krikštini atnešė, keles bobeles buvo ... išpažinties iš Posago. Vedėjas Eko. Kirkickis aiškino jog pas juos nevažinojau – sakiau jog jų išgalimybės nevelijas man jų lankyti, sakiau jog tenaraš prašytų pas vyskupą. Per mišias pamokslą lietuviškai sakiau, komunikavos 60 žmonių. Po arbatos porą kudikių krikštijau, moteris įvedinau, žvakes pašventinau, devocionalijas irgi.
Val. 4 buvau pas dvarininkę p. Tepliakovą-gudę, kame kavos ir arbatos po stiklelį gėriau. Čia buvau smagiai palyjo. Pagrįžęs pietavau. Vakare porą austrų ir porą jaunų šios kolionijos bernaičių parinkų kazinometinių išpažinčių klausiau, vėliau gelijau daiktus, guliau pirma valanda.
29 Paldienukas Makarovkoje Pensoni. Gražu, nešalta. Keliaus 6 val. Porą išpažinčių klausęs laikiau Mišias. Po arbatos, mokytojams lydžiaumas, dvaro arkliais Saraiško stotin leidaus (5 varstai), sužinojau net buvo jog šio traukiniu važiuos klebonas į Nižnį-Novgorodą su juomi ir aš. Pirm negu nusipirkus bilietą nuėjau į telegrafą kame no klebono radau depešą jog jis nevažiuojąs, tuomet ir aš nebvažiavau, bet Saraiškan ...

su mokytoju nuvažiavę pas varkščiojom ir nupirkę arbuzą pėsti grįžom Makarovkoa ½ 11 val. Paskiliję paruoškiom arbuzo-nevykęs. Pagrįžęs porą gerų valandų prisnūdau. Papietavę su mokytoju varkščinyjom, buvom pas dvaro nėvaizdėtoją mięo-davė savo arklius nuvažiuot vakariop stotin, kuriais 7 val. ir išvažiau Saraūsko stoti. Pasižiūrę karp nukainęs plūa-negi matmetinė Saraūske. Sedau tiesiog pirtuon klesan. Per pusvalandį buvom Ruzajevkoje kame veik visi pasažierai išlipo, čia perėjau į II kl. (iš Saraūsko Peūzon II kl. bilietas 4.55 K.) Iš Ruzajevkos išvažiavęs ant angštųjų gulėdamas skaičiau opaskui mnau iki Peūzos kame po antros valaūdos nusties buvau. Stotyje nuganiau

30. Utarninkas. vežėjo ir palukinėjęs, atidavęs koplyčia palaiminimą ir klebonijon ėjau pėsčias. Pareįęs su bagulinių klebonu gerą valandą šnekučiavom, gulian apie penktą valaūdą. Kėliaus 11 val., mišią skaičiau. Vakariop su klebonu buvom pas Zdanevyčius, vakarieniavom ir preferavom (0), grįžom apie pirmą valaūdą.

31. Sereda. Gražu, nešalta, saulėta. Apie 10 val. giedojau Mišią. Po pietų poteriavau beva[r]kščiodamas. Vakariop pas p. Grušeckius buvau, gėriau arbatos stiklą; pagrįžęs radau p. Zdanevyčių tad vakarieniavom ir iki ½ 1 val. preferavom (+ 60 K) Gulian po antros val.

Rugsėjis ménuo. Septembris

1. Ketvergas. Gražu, nešalta, truputį vėjuota. Kėliaus ½ 9 val ir egzekvijas giedojau. Po mišios trijetą išdžiavedojau. No pusiaudieniu pas klebonų buvo konstaliukas iš Kuzniecko, mažos typografijos savininkas. Po pietų preferavom (- 76 K). Gulian apie 11 valaūdą

2. Pėtnyčia. Iš naktus palyta. Drėūa tvanki. Vidudienį smagiai lijo, vakare ir nakty irgi lijo, dagi porą kartų sugriaudė. Gulian ½ 12 val., pirm šiandiejs kelionij koplyčią.

3. Subatą Ramzajuje. Šlapia, verk visą dieną ir naktį lmoj. Keliaus ir 7 val. skaičiau mišią. Pagerės (stiklą arbatos stotin važiavau. Val. 4 9 išvažiavau traukiniu Ramzajun kame per valandą buvau. Ramzajaus stotyje sutikau Kariškosios Akademijos medikų studentą p Cepońį - lietuvį tik ką iš Piterio parvažiavusį. Pasisektą šiokį tokį vežiką važiavom pas gydytoją p Garmusą Ramzajaus karėme (apie du varstu). Po užkandžio studentas išvažiavo pas čia pat gyvenančią savo pabėgėlę - motiną, o gi su gydytoju ėjome ligoninėn ~~kame~~ atlankyti lietuvio kareivio. Pagrįžęs, ėmėjau kopliyčioj kame apie savo atvažiavymą pasigarsindu. Vakarą ketvirtį kalbėjau, o po vakarienės iki 11 val. prof. ravom juokais. Gulėdamas iki ½ 2 val. skaičiau.
4. Nedėlia. Ramzajuje. Per naktį lyjo, dieną irgi lietojo. ½ 9 val. ėjau kopliyčion ir 20 žmonių išpa- vedojęs laikiau Mišią ir pamokslą sakiau. Po Mišios krikštijom iš keloliknii ligonistam exortą skaičiau. Pas gydytoją grįžau 1 val. arbatos neda- vė nes antrą valandą pietų davė. Po pietų juo- kais proferavom. Guliau 12 val.
5. Paldienikas Ramzajuje. Iš ryto gražu saulėta. Pa- vakary lijo. 9 val. ėjau kopliyčion ir 37 žmones išpa- vedojęs, giedojau egzekvijas, laikiau mišią ir devocijonalius šventinau. Pas gydytoją pirmą valandą grįžęs gėriau kavos. Prieš pietų po valan- dą prasmindau. Pavakary atėjo lietuvių mokyklos mokytojas p Karžanas su Kariškosios Akademi- jos, studentu p Ceponiu irgi lietuvis. Proferavom pačią 12 val. pradavė vakarienę, valgyt žinoma negalėjau, užbargėm lošti prieš 3 valandą, (+ 104 k) guliau ½ 4 val.
6 Utarnikas Ramzajus - Penza. Iš nakties palyta, die- na apniukę. Devintą valandą ėjau kopliyčion; 17 žmo- nių išpavedojęs laikiau Mišią. Po Mišios čia pat pas ~~vie~~ kopliyčios sargą porą kiaušių ir arbatos stiklą valgiau. Užkandęs tuoj su šventčiausiu

pas du ligonių važiavau: vieną - pabėgėlių ligoninėje o antras - Žemsčių sąjungos spitolėje - kareivių - lietuvių. Apie 12 pietums grįžau pas gydytoją. Papietavę kiti prisnūdo o aš iki 5 val. gulėdamas skaičiau. Pagerus arbatos 6 val. važiavau Ramzajaus stotin 2-3 varstai. Po 8os val. buvau jau Penzoje. Čia radau p. Kontrymavičienę su klebonu begeriančius arbatą ir degtinelę, pastarosios 3 vieną taurelę ištuštinau. Guliau po 1 val.

7. Sereda. Gražu be vėju, iš naktiės palyta. Kilęs 9 val. spaviedojau, egzekvijas giedojau ir Mišią laikiau. Po pietų gerą valandą prisnūdau. Per ir po Mišparų iki geros tuotemos spaviedojau. Iš bažnyčios pagrįžęs radau Ramzajaus gydytoją p. Garmuę ir dar kaž kokį ponelį kurs prašė pas ligonį - senuką nuvažinoti - nuo stoties Žiūrkeo arklių 28 varstai - seredoje pažadėjau. Pagerę arbatos ir po burnikę ištraukę aš, gydytojas ir klebonas iki ½12 val. preferavom (+35 k). Gydytojas pas mus nakvojo. Guliau 1 val.

8. Ketvergas. Panelės Šv. Užgimimo atlaidai. Gražu be vėju. Atsikėlęs po 9 val. gerą valandą spaviedojau. Laikiau sumą prieš kurią orę su šv. sakramentu procesiją - du zyndikai pp. Grušeckis ir Sokolauskis laikė manę už alkūnių. Per mišią pirkiai chorą giedojo, o austrai gražiai muzikavo. Pietavom kaip paprastai šventadieniais pas p. Grušeckius. Vakare su broliu sueikudavom, nakvojo pas manę. Guliau 1 val.

9. Petnyčia. Gražu, saulėta, vėju, lapai nuo medžių, pageltę, krinta. Val. 10 giedojau egzekvijas ir Mišią. Po arbatos su Boleslovu buvom pirtyje. Pagrįžę radom Ramzajaus mokytoją - lietuvį p. Kartaunę ir studentę - mediką Čeponį rygi lietuvį - arbūzų pamilėjom.

Pavakary vaikštinėdamas po šventorį poteriavau o paskui pusvalandį prasnudau kambaryje. Vakare 7 val. atsilankė pas kleboną trįs austrų gydytojai-nelaisviai – karinių nelaisvių reikalu. Vakarieniavom ir daug degtinėlės ištuštinom. Visi ~~tuop~~ smagiai ir kanso, dainavo ir ant fisgarmonijos grojo (Trolės vyskupo brolis). Po 12 val. išsiskyrė. Gulian po 1 val.

10. Subata. Iš nakties palyta, dienom irgi keletą kartų lynojo, visu. Keliaus ½ 11 val. mišių skaičiau; po vakaryščio triukšmo galva skaudėjo ir pagyriavau. Prieš pietus ir po pietų po valandžiukę miegojau. Į vakarą visai gerai jaučiaus. Vakare buvo Zardokas, prie arbatos po taurę kitą konjako ištuštinom. Gulian apie 10 val. ir snaičiau iki 11 val.

11 Nedėlia. Iš nakties palytą, apsiniauka, šalta. Prieš sumą gerą valandą spaviedojau. Aspergės, suplikaciją ir sumą giedojau. Pas p. Grušeckius papietavę preferavom (+24 k), grįžau 6 val. Po valandos su klebonu buvom pas Zdanevyčius, preferavom (+17 k), grįžom 11 val. Gulian 1 val.

12. Paldienykas Penza–Lunino. Gražu bet šalta. Po pusryčių pasirdėjau kelionei koplyčiai. Papietavęs, ½ 3 val. stotin leidaus. Dar artinantis prie stoties traukiniu puolėsi pasažirai į vagonus ir aš. Prieigrudo priešmirksnyje koridoriuje pilnutėlia nei pakrutėti, visos mat skyrių durys buvo užrakinto. Konduktorius negalėjo įeiti tad pasažirams įdavė raktą kad atrirakintų. Pavyko į artimiausi skyrių išsimurdyti ir vietą užimti, buvom 8-9 žmonės vietoj 4. Apsiraminus ėjau iš stoties persiuesti krepšio-koplyčios. Apie 4 val. išvažiavom iš Penzos, Lunine buvau 6 val. Stotyje sutiko pabigelčiai, apsigyventi numeriuose prieš, prie koplyčios mat nepataisė – lykau nenužgaudintas į sierzinęs. Po valandos geriau

arbatos ir porą kiaušcių valgiau. Gulčiau 9 val. ir iki 11 val. skaičiau. Oras numeriuose biaurus o šalta kaip šikinyčioje, prisėjo kailiniais klotics. Visą dieną silpnai jaučiaus, nugara skaudėjo, tad do pauzoje prieš išvažiuosiant pusvalandį gulėjau.

13. Utarninkas Lunine. Per naktį nebuvo ramu, nes iš vakaro kokie tai pirkliai numirėjo kaiminystėje, o naktį daug sykių skambino. Diena graži. 8 val. ėjau gražiai padabintoj koplyčion, pašvenčiau ją. 20 žmonių išpažinčių klausęs laikiau Mišią. Grįžau 12 val. arbatos pirma valandą gėriau. Rydienai trejetą užsakiau kelionę arklių. Papoteriavęs gerą prasėdau valandą. Po ketvirtos pietavau: kopūstynė su smetona avienos ir pakepta šuo-čiunoti suprantyta kokia slabizna. Pavakaryje buvau koplyčioje – niekas neradau, paskui pasivaikščiojęs grįžau. Truputį skaičiau o per tris valandas iš lenkiško megniau versti „Ekscentriški" – B. Prusa. Suvirs 4 puslapius išverčiau. Gulčiau ½ 12 ir skaičiau iki ½ 2 val.

14. Sereda. Luninas – Nižnių Skaft. Graži saulėta. Po 8½ val. ėjau koplyčion. 15 žmonių išpažinčių išklausęs laikiau Mišią, pamokslą sakiau ir medalį keliems šventinau. Susirišęs daiktus, 11 val. nuprašytas pas pabigeles ėjau pusryčiauti. Apart arbatos kotlietų davė. Pagrįžęs į numerius papoteriavau. Val. 1 žemaičių trejetą arklių Nižnių-Skaft išvažiavau. Kelias baisiai išmuštas ir šlapias, nekartą gukščiau stebuklių buvau lindo ratai. Veik visą 30 verstų kelionės giria važiavom, 6 val. 3-4 per keturias valandas buvom jau vietoje pas upravliajuščių miškų ūkės p. Klinkovski – (dvaras Voroncov-Daškovų). Kadangi buvau prašytas pas ligonį sutiko su žvakėmis, kurios tuoj uždegti sakiau. Netrukus pietus davė gerus ir arbatą. Vakarienės vėliau atsisakiau valgyti, nes iš kelio buvau

suvargęs ir sotus. Persiskreciu 9 val. Guliau 11 val.
15. Ketvergas Nižny-Škafty ir Nikolskaja-Prostrovka. Iš nakties palyta, per dieną apniukę. Val. 9 sunkų ligonį ir vaikų su motyną išspaviedojęs laikiau Mišią. Po pusryčių tam pačiam ligoniui suteikiau paskutinių sakramentų. Po pietų 3 val. dvaro trefeta arklių, geru važiuotu leidaus į Nikolską-Prostrovką kame per 4 valandas buvau (30 varstų) kelias šlapias. Apsistojau pas p. Ineman - dvaro užveizdėtoją (dvaras ir fabrika stiklinių daiktų Obolenskio Kunigaikščio). Po vakarienės su Inemanais iki 12 val. prekučiavom. Guliau apie ½ 2 val.
16. Pėtnyčia Nikolskaja-Prostrovka. Apniukę. vėjas. Po 9 s kūdikių ir 15 žmonių išspaviedojęs (spaviedojos vietiniai gyventojai - kalinystai malorosai ir keli austrų nelaisviai) laikiau Mišią po kurios kudikį krikštijau ir moterį įvezdinau. 12 val. arbatos geriau. Po pietų atlankiau stiklo-farforo fabriką, kame dabar dirba 700 žmonių, dirbama gana gražus daiktai - puikios stiklinės, flakonai, stauriukes ir t.t. Vakare profieravom, po vakarienės 12 val. užbaigėm, (+128 k) guliau apie 2 valandą.
17. Subata Nikolska-Prostrovka. Gražu, saulėta. ½ 9 val. keliaus. 4 austrus ir vieną vietinę moterį išspaviedojęs laikiau Mišią. Po pietų valandą prisnūdau. Vakareip profieravom iki 12 val. (+78 k), po ko tuoj Nočkos stotin (22 varstai) važiavau.
18 Nedėlia 3-ia. Truputį lynojo, apniukę, nakty −5°R. Iš Nikolskos-Prostrovkos geležkelio stotin per 3 val. pribuvau, t. y. rytą prieš pat 4 valandą. Kadangi ne tuoj dar turėjo traukinys ateiti guliau ant kedžių ir gerą valandą prisnūdau. 6 val. išvažiavau traukiniu, Ruzajevkoje po 8 val. buvau, čia persėdęs kitan traukinyn - pirmoji klesoj nes antrojoje nebuvo vietos, leidaus Bulyčovo stotin kame po 10 val. buvau (bilietas III kl. 328 kap).

Nusisamdęs Bulyčiove arklį (10 varstų – 3 rb) važiavau Issos lietuvių kolionijon. Prieglaudoj nusiprausęs, tuoj pačioje 12 val. laikiau mokykloje mišią ir pamokslą sakiau. Po arbatos valandą pasilsėjau; ½ 5 val. pietavau. Po 5 val. ėjau spaviedoti, grįžau 7 val. Guliau ½ 12 val.

19. Paldieninkas Issoje. Iš nakties pašalę, dieną gražu saulėta. ½ 9 val. ėjau vadinamon koplyčion kame iki 11 val. paspaviedojęs ~~ą~~ egzekvijas giedojau po kurių Mišią skaičiau. (apie 50 žm. ėmė komunikavos). Arbatos ½ 2 val. pagėręs ėjau atlankyti p-lės Dabrienaitės – lietuvių kolionijos felčerės. Grįždamas sutikau būrį žmonių, kurie skundė jog iš Troicko Issos purvynėn jos pervežė, jog čia norsta badu nes paikų trečias mėnuo negauną, ir taisybę neganę parkų badauja. Po pietų prieglaudoje ragino pasirūpinti pabiedavoti sakydami jog reikia imtr p. Zdanavyčiu nagaū, jis jos pervežęs ir apgavęs. Kiek galėdamas raminau ir sakiau jog tesužinoja mokytojas jų vardaū pas gubernatorių. Po to ėjau koplyčion ir iki geros motemos spaviedojau, pritla pakrikštijęs kūdikį. Grįžau 9 val., guliau 12 v.

20. Utarninkas Issoje. Iš nakties nemažas gruodas, dieną drebliniū sniego, purvas. ½ 9 val. keliaus, iki 11 val. spaviedojau. Pagiedojęs egzekvijas skaičiau mišią per kurią į 85 žmonės komunikavos. Grįžau ir arbatą gėriau apie ½ 2 val. Prieš piet valandą pasilsėjau. Vakariop truputį spaviedojau, įrašiau į škaplierius ir rožančių. Guliau po 11 val.

21 Sereda Issa Rodniki Penza. Šalta, purvynas, sniguravo. Po pusantros valandos kėlęs skaičiau Mišią. Per Mišią, žmogus kurs žadėjo pamatė mane ir stotin nuvežti – pasirodė jau iš važiavęs. Per ilgą jieškojimą gavo diktą arklį – ломовика – į platformą pakinkytą. Taip po arbatos 8 val. sėdęs ant šiandie iš Issos Bulyčovo stotin leidaus (10 varstų – 3 r), kame beprivažiuojant ir traukinys atėjo. Iš Bulyčovo Golcovkon 11 val. bi-

lietas 136 k, kame 11 val. buvau. Čia rylą vakar pasiųstos depešos iš Rodniškių dvaro p. Pipaūas - latvis prisiųsti porą arklių. Pipaūo mat šiudie vardodienà. Užkandęs ir drėgtienės išgėręs guliau antž geros valandos. Betemstant keliaus, pasiųstieje arkliai stotin benieko grįžo, klebonas, kaip žadėjęs buvo neatvažiavo. Pavakarieniavęs ½ 12 val. važiavau stotin (Zvarstas) Lokovka. Pirma valanda lerdaus, Penzon (II kl. bilietas 15 ½ k), kame ½ 4 val. buvau, guliau po 5 val.
22. Ketverga. Naktį pašalo, diena graži saulėta. Keliaus po 10 val. Išsipietęs po šventoriaus varstį nedaraūas pokriavau. Vakariop buvo Žardokas - išgėrėm degtinėlės. Guliau prieš 12 val.
23. Pėtnyčia. Vėsu, apniukę. Pop Prieš pietž buvau gubernijinėj upravoj kame gavęs talonę prėmiau iš Valstyjos iždo [redacted]. algos. Vakare buvo Liet. Komiteto įgaliotinių - daug kalbėta kaip paskubinus mokėjimą parkų Ižsos pabėgėliam. Guliau po 12 val. Vakare lyjo.
24. Subata. Iš ryto palyta, apniukę, vakare dalke. ½ 9 keliaus. No arbatos iki pietų partikrinėjau pirkimus ė paž gaforkom bingoisiojo laikų įgaliavyma mano no Liet. Centr. Komit., daug pasirodo stokuoja patikrinimų išdavyme, netekbusiu užmetęs kame, rodos turėjau surašyta. Vakariop buvau pas įgaliotinį - neradau, buvo gydytojis, kurs po valandos atėjo pas kleboną - vakarieniavom bežu nes nes buvo atėję keli parapijonai - turėjo mat šiudie susirinkymas syndikų atsilikti - tik nesusirinka - rytoj tad bus susirinkimas. Guliau 12 val
25 Nedėlia. Apniukę, tankiai lnojo, vakare gi smagiai palyjo. Valandą paspaviedojęs laikiau Asperges, suplikaciją ir sumą giedojam, laike kurios evangeliją skaičiau nes pamoxslo neturėjo būti. Po sumos parapijonių nesusirinko tad pasėdžio pas kleboną nebuvo. Pietavom ir prafaravom pas p. Grušeckius (+23 k). Prieš astuntą vakare su klebonu ėjome į Pirkarkio lekciją

– prelegentui neatvažiavus (taip teisinosi) nebuvę atskaitos „продолжительности". Вояжё 25 čia vykom k. в народном Александра[?] gom "čia nei vieno bilieto, visi išparduoti; vieną kassoni grąžintą už 110к bilietą ga- vau tad ėjau, o klebonas namo grįžo. Silpnokai loše „Бантышева дочь" pats dalykas nebiaurus. Teatras naujas gana apstus, suvirš 1000 žmonių tilpsta; teatras neskaitant partero trims augštais. 12 val. užsibaigė. Pagrįžęs poteriavau, guliau ½ 2 v.

26 Paldieniškas. Apniukę, tamkiai lnoja. Kilęs prieš 10 val. egzekvijas giedojau. Pavakarį pusvalandį prisnūdau. ½ 8 val. klebonas išvažiavo į Gorodišče laidoti, aš gi su klebono bilietu ėjau į Inrejini[?] vakar buti lekciją – pasirodo visai nebuvę, o pinigus už bilietą sugrąžinsią. Pagrį- žes laiškų keletą rašiau, guliau po 1 val.

27. Utarnikas. Apniukę, prieš pietus smagiai palijo. ½ 9 val. kilęs egzekvijas giedojau ir Mišią. Val. 1 ėjau Riazano-Uralo stotin, nes laukiau beatvažiuos iš Krasloslobodsko kunigas Kluz, karo laike iš Galicijos parvitas – neatvažiavo. Popietų valan- dą prisnūdau. Visa dieną gož kol be upo- Val. 8 ėjau teatran (žiūri 175 к) loši filosofiškai suntką dramą 4 aktų. 12 val. užsibaigė. Pagrįžęs radau jau beinrėgantį parvažiavusį kleboną. ½ 2 v. gul.

28. Sereda. Apniukę, lnojo. Per pietus buvo latvis Pipau – išgarsui po taurinkę, per pietus atvažiavo iš Golovo – Varisnius-pabėgėlių kolionijos klerikas-kame vaikus katechizavo. Vakarop apie valandą prisnūdau, guliau po 12 val.

29 Ketvergas. Apniukę, kartais lnojo. Dieną teatro kassoje pirkau 4 bilietus teatran vakare. Per pietus ~~buvo Pipaūas~~ atvažiavo iš Krasnoslobodsko kun. Kluz – austras, gudais Galicijoje parvitas. Iki vakaro su juomi šnekučiavom net, į vargan-

Prieš 8^a val. vakare - aš mano brolis klebonas ir jo gaspadinė su kita p-le važiavome teatran; loši „Topkuozabogrik" iš aristokratų gyvenimo dramą ant meilės pamato. Grįžome po 12 val. Gulian 2^a val.

30. Pėtnyčia. Apniukę, vėsu. Per pietus buvo P. pažas - ne blogai degtinėlis istraukėm, vadėjo žinoma ir kun. Kluz, per vakarienę irgi. Teeustant prigulau pusvalandi. Vakare Rauzajans novystojas ir Kartanas buvo užėjęs, su kuriuomi iki pirmos valandos Lietuvių Komiteto reikalais t. y. dalyvumo to autiovo ir rubų atskaitomį buvome užsėjime. Aš o mano brolis su Kartonu gulėjome mano kambaryje. Gulian 2^a val.

~~31. Subata. Apniukę, vėsu, lingjo ypač vakare. Prieš pietų su kun Kluz trupučiu po miestą vaikštinėjau. Kelias 8 val., nuo tuo laikų, brolis ir Kartanas išvažiavo. Vakare 8 val. ~~val.~~ aš klebonas~~

Spalis mėnuo (October)

1. Subata. Apniukę, dulkė, vakare šalta. Po 8 val. kilęs egzekvijas giedojau. Prieš pietų su kun. Klinzu trupučiu mieste vaikščiojau. Po pietų valandžiukę prisnūdau. Vakare 8 val. aš klebonas ir jo gaspadinė ėjome teatran, loši „Hagiro" Zopikau. Grįžome ½ 1 val. Atkalbėjęs poterius antra valanda gulian.

2. Nedėlia. Šalta, lingjo. Apie 10 kilęs spaviedojau. Apie 11 val. asperges laikiau ir suplikacijas su mišia giedojau coram exposito SS. Pietavom kaip paprastai šventadieniais pas Grušeckius 5 val. grįžome; truputį prisnūdau. Gulian apie 2 v.

3. Pabdiekas. Apniukę, iš nakties gruodas. ½ 9 laikiau Mišią giedotą. No pusiaudienio iki 11 val. vakaro Lietuvių Komiteto reikalais buva

nėimtas, atsisakęs mat į įgaliavimo reikia atiduoti kitąm visą mačką, dagi oficijaliai aktą surašius. 4 val. su kun. Klimu kapousčia važiavom, davežė tik iki gudų pirmų na-pų o toliau ėjova pėsčiais, kelias mat pa-laužęs, grįžome irgi pėsčiais. Buvau su kar-lyčiais, gerai tas į kartoną ir suvargau. Pagrįžęs gerą valandą prasimdau. Gulėiau apie antrą valandą.

4. Utarninkas. Vėsu, apniukę. ½ 9 keliaus, keliuos išspaviedojau, mišią 10 val laikiau. Po arbatos pirtyn ėjau, išsiplaviau neblogai; kama už prastą numerį iki rubliaus pakilę. ½ 5 val. Žemiečių ligoninėn važiavau atlaikyti lavdopano pamaldų prie mirusio antrų nelaisvio, kaip paprastai skaičiau „в руском госпит"-ус-помощца. Pagrįžęs, nusilgo ėjau į Liaudies teatrą vakarui bilietą sau ir Lietuv. Centralės įgaliotiniui bilietą. Nusipirkęs nuėjau pas įga-liotinį – įdaviau jam biletą ir skubiai pagrį-žęs gėriau arbatos ir teatran ėjau. Loši „Kuni-ninga", patiko pričias aktas kaipo turintis daug jumoro. Grįžau ½ 1 val. Gulėiau po antros.

5. Sereda. Vėsu, iš nakties pašalę. Keliaus 8, gredijau egzekvijas ir mišią. Po arbatos pas ligonį, dėl-ra sergančią ėjau. Po pietų po trupūtį delioju daiktus kelionėj. Apie 10 val. užgeso elektros šviesa tad prisiėjo prie žvakelės baigti pradėti laiškai; gulėiau antrą valandą.

6. Ketvergas. Vėsu, trupūtį vėjuotą, kartais lynojo. ½ 10 kitės laikiau Mišią. Per pietus buvo Lardokas trupūtį išgėrėme. Po pietų krauniniejau, miestan reikalais buvau išėjęs o vakare galutinai susidėjau ir kelionėn suviengiau. Per vakarienę irgi po trupūtį išgėrėm,. Po 10 val. leidaus stotin, čia buvau pas viršininką stoties kurs pasakė jog bilietą Piteran nėra bus, nes iš aukšto buvo per kontro-lę užsakytas. Prieš traukiniui ateisiant, nuėja.

tiesiog kasoi ir Piterui II kl. bilietą gavau (2370 kap.) žinoma tiesos komunikacijos Taškento vagone. Prieš 12 val. aplankiau Penzą, palydėti buvo p. Kriaugždė Lietuv. komit. įgaliotinis. Gavęs bilietą klebonui per telefoną pranešiau jog išvažiuoju laimingai nes bilietą jau turiu.

7. Pėtnyčia. Kelionėje Piterai — Penza — Tula. Visa, kiek vėjuota. Pravažiavęs Ramzajaus stotį guliau ant augšto ir kokį pusvalandį pasnaudęs nugau. Taip iki 10 veik valandos ryto pragulėjau. Atsikėlęs ir atsiprausęs gėriau iš Penzos paimtos arbatos ir kiaušinių per gaspadinę klebono įdėtų valgiau. Apie 5ta valandą su neoddžiu susivėlinimu buvome Tuloje, kame sužinojau, jog Rostovo traukinys prie kurio mūsų vagoną turėjo prikabinti, vėlinasi 8 val., tad prisiena laukti. Belaukdamas išgėriau butelį arbatos o ryto dienai antrą prisitraukiau. Gerokai po peroną pasivaikščiojęs apie 9 val. guliau. Apie 11 val. nakties mūsų vagoną prie kitokio, taip pat Maskvon einančio, traukinio prikabino.

8. Subata. Kelionėje Piterau. Tula — Piterau per Maskvą. Apniukę, šalta 0°R. Apie 4 val. ryto per Maskvą pravažiavom, ~~Gulėjau~~ kadangi miegas nėjo tai ėmiau krepšį ir arbatos su užkanda gėriau, žinoma guolyje. Gerai prašvitus begulėdamas patėmijau, jog daug yra sniego. Kėliaus apie 10 val., arbatos gėriau apie 12 val., tuomi viską iš Penzos paimtą užkandą užbaigiau. Lipbanės, rodos, stotyje gėriau arbatos, salotiaus pragėlčiais užkąsdamas. Ketvirtą valandą buvau Pitere. Daiktus išnešti gelbėjo kaž koks vaikelis, vėžėją irgi jis pašaukė. Važiavau tiesiog pas Seminarijos prokuratorių Kun. Chwiecko, kame ir apsigyvenau. Po keletos minučių, tramvajumi važiavau prie šv. Kotryno bažnyčios, kur Bugiečių sutikti no-

rejau. Sutikti sutikau tik zakrastijoje pasizvei-
zinom, ėjo mat̨ spaviedoti. Seminarijon
pėsčiam prižėjo grįžti, tramvajai mat̨ perpildyti.
Pagrįžus, neužilgo atėjo kun. Prokuratoris - vaka-
rieniavom ir iki 11 val. plepėjome. Apgyven-
dino atskiruose viekarjate, viekaro mat̨ do ...
Gulėjau pusiau prieš.
9. Nedėlia Pilere. Apsiniukę, vėjo ištraukiamų
lynojo, šlapia. 8 val. kėliaus ir mišių skaičiau.
Pagėręs arbatos ėjau spaviedoti - lietuvių. Virš
per dvi valandi išbaigiau J. y. pabaigoje suėmus.
½ 2 pietus, po kurių važiavau pas kun. Bugirių
ir umai pas motyną irgi tramvaju. Čia, iki 6
val. prabuvau šnekučiuodamas su seserim ir
motynu. Pagrįžęs prie Katedros geriau stiklą
arbatos, o vakare tiriujau dalykus, kad Vysku-
pui perstačius. Gulėjau 1 val.
10 Paldienikas, Pilere. Apsiniukę, drėžiai ukano-
ta, lynojo. Kėliaus 8 val. Po mišių ir arbatos apie
11 val. ėjau pas Vyskupą - pasakojo jog ant ma-
nęs esą iš CKO skundų, dagi no klebono kurs skun-
dė jog pamokslų Penzoje nesakąs ir į vakarines
pamaldas nevaikščiojęs - teisybė, bet kurta
kad tarią jog žmonės piktinasi - tai maža tei-
sybė nes labai mažai esu Penzoje. Jo Ekscelencija
kaž kur preglaudas šventinti rengėsi, tad
rytoj įsakė 10 val. užeiti. Pagrįžęs klebonijon
ir įsigriebęs reikalingus dokumentus Lietuvių
Centralin Komitetan skubinaus. Čia norėjau
gavęs „akt o cgart u npieme unbentapy u ympu-
genia" gauti popierį no įgaliavusio pėliuo mojanti
kurio faktiškai no 3 mėnesių nesimi bet tik ofi-
cijališkai - nepavyko, nes esą reik viskas peržiū-
rėti - ryt tad pažadėtą išbaigti. Antra grįžau ir
pas prokuratorį Seminarijos pietavau ir valan-
dą prasimdau. Prieš 5 val. važiavau pas savuo-
sius, kaune geriau arbatos, mačiaus su visais tik
švogeris atėjęs no darbo umai reikalais išėjo.

9 val. grįždamas buvau pas kun. Bugienį
užėjęs pas šv. Kotrynos - neradau namie.
Gulian 12 val.
11. Utarnikas, Pitere. Apsiniukę, pašalę. Keliaus 8,
10 val. buvau pas Vyskupą kurs perskaitęs vieną
iš tą CKO. skundą, davė man jas, kad ant popieros
atsakyčiau. Iš čia pagrįžęs leidaus Lietuvių
Komitetan, čia bežiūrėdami popierius ir 4½ val.
sulaukem o darbas liko neužbaigtas. Pagrį-
žęs ir papietavęs jau sutemus, ėmiaus peržiūrinėt
skundų ir į jas rašynėti. Ten Užmetymų skundo-
se apie 20 išrinkau, tarp kitko: orgje litewskie,
obdzieranie zakrystian., akcje na CKO, podmaria-
łem nerenumerowo że CKO. rzuci ich na los ru-
skich, że ludzi do popa lub instruktora odsyłali
w rzeczach duchownych etc. etc. Gulian ½ 2 val.
12 Sereda Piteru. Apsiniukę. Po Mišios trupučiu pa-
vaikščiojau. Per ištisą dieną į užmetimus skundo-
se (daugiausia didžiausios metagystes), apie 5 v.
bruliuoną užbaigęs. važiavau ant Nevskio pros.
pas kun. Bugienį, kuriam dalį atsakymų perskai-
čiau, grįžęs 8 val. gėriau arbatos, po kurios
perrašynėti iš bruliono pradėjau. Iki pir-
mos rašiau, neatsargiai suvargau, pra-
dėjo net šaltis krėsti. Gulian apie antrą.
13. Ketvergas Piteru. Apsiniukę. Galva nervįškai
sopėjo, blogai jaučiaus. Apie 9 keliaus. Po 11 val.
buvau pas vyskupą, įteikiau parašytą į skun-
das popierį (in folio 4 smulkiai prirašyti puslapiai)
perskaitęs, man intrikantų val. į sakė Penzon
grįžti, dagi vėliaus žadėjo popierį duoti.
Pagrįžęs gerą pusvalandį iki pietų gulėjau, po
pietų suvirš porą valandų miegulinėjau.
Po arbatos į Lietuvių Komitetą išlaidų atskaitą
parašiau, dagi parengiau į CKO. laišką kurį
grįžęs Penzon manau pasiųsti Maskvon, tai yra
jog negaudamas grąžinimo nuo CKO. kelionės išlai-
dų kaip reikiantų, negalių patenkinti dvasiškai

laiškų pabėgėlių, nes neužtenkant važinėjimams algos turiu rečiau pabėgėlius lankyti. Gulian po antros valandos.

14. Pėtnyčia Pitere. Visu, 0°; iš nakties pašalę. Kėliaus 8 val.; po mišių ir arbatos leidaus miestinėn Centro kasos kaune gelžkelio bilieto, tresos komunikacijos pirkti nepavyko, iki 19 šio mėnesio dviejų išparduota. Iš čia katalykų knygų krautuvėn kaune šį tą pirkęs, lietuvių komiteto Centran leidaus, kame bytis galutinai įgaliavimo paslinosavęs įmokėjau virš 95 rb. (sulyg apyskaitas sakoti tokiai sumai stoka patikrinamųjų išdavimo prapanų dokumentų). Iš savo pusės Komitetas apmokėjo mū kalronijų lankymą išlaidas ~~virš~~ (122 rb 5 kp). Iš dvasios reikalų sekcijos paėmiau 120 rožančių strilinių po 28 k ir 35 kap. Redakcijoje metams užsakiau „Lietuvių Balsą". Pagrįžęs pietavau, poteriavau ir pasilsėjęs pas savuosius leidaus. Apie 10 val. grįžau. Gulian po 1 val.

15. Subata Pitere. Visu, šalta iš nakties. Tarp 12-2 v. pas Vyskupą buvau; kalbėjau - kaip man grįžus Penzon elgtis; Troickan Vyskupas įsakė važiuoti - bet lyg ten esančio parašo nieko griežtai nepasakė tik įsakė taktingai padaryti. Vyskupas pranešė jog ryt pas jį atsibuksiąs susirinkimas tautinių komitetų atstovų, kame tarsią ir norėsią, nutarę padaryti kad ministerija į kapelionų paskyrimą nesikišų ir tt. Man pratarus jog reikalinga ir didžiai svarbu kad tame susirinkime būtu ir koks vienų pabėgėlių kapelionas, tad įsakė man susirinkiman atsiti - nesutikau pasiaiškindamas jog netmagu bus ir Jo Eksc. kol aš taip išeistas susidurčiau su CKO atstovu ir atstovu Rady Zjazdów, bus žinoma ir Lietuvių Komitetų atstovai; pažadėjau žymesnius postulatus išrašęs ryt nunešti. Pagrįžęs ir papietavęs leidaus Nievskiu, buvau Gvardejskoj ir kitose krautuvėse, šį tą pirkau, grįžau 7 val. Gulian prieš 2 val., iki tolai mat rašiau postulatus.

16. Nedėlia, Petere. Šalta. Po 9ᵃ atlaikęs mišią, pas ligonį prisėjo eiti; lietuvis maž ner kam išpažvedoti. Pasirodo jog žmogus antž rankas persviręs ir per karnyčią beneždamas paltą – pamestė iš kešenės mano palto pinigus – markes kelių rublių. Po 12 val. spaviedojau gerą valandą. Po 2 val. nuėjęs pas vyskupą, teikiau 9 surašytus postulatus, kurios jisai per susirinkimą perskaityti žadėjo. Pagrįžęs pietavau, pas skaplierninkus po rublį pirkau 16 rožančių. Vakariop zokristijoje išsirašiau lavolojimui ir sliubams taksą Penzos klebonui. Apie 7 val. nukakau pas savuosius, grįžau po 11 val. Pakelyje buvau pusvalandžiui pas kunigą Bugrenį sustojęs. Apie 1 val. guliau.

17 Palaiveikas Petere. Visa – 1° R. Po arbatos apie 10 val. leidus Nikolojaus stotin, manydamas nusipirkti vakarniam tiesos komunikacijos bilietą Kozlovan, pasirodo pakasus jau išpardavė. Šį tą antž Nevskio ir Sadovos šį tą pirkinėjau, pakelėj sutikau p. Drobnį – Anykščių dvarponį – grįžau antrą valandą pėsčias. Po pietų su Brolin vakariop buvome pas Petronienę – neradom. Apie 4 val. su Brolim buvome pas p. M. Šližastę – sutikome ją beišeinančią. Finlendijon maž reikalų bevažinėjanti. Su Boleslovu buvome keliose krautuvėse, šį tą už keletą rublių pirkome. Grįžau prieš 7 val. Papotieriavęs, pirmą žinomą ataitos geriau, po 11 guliau ir skaitinėjau.

18 Utarninkas Petere ir iš Peterio. Šalta – 20°. Prieš 7 val. kėlęs tuoj leidaus į Nikolojaus stotį, tramvajaus gerą pusvalandį laukiau; stotin pribuvęs 15 minutų po 8 val. stojau eilėn prie kasos, per valandą dasijau prie kasos ir gavau tiesos kamunikacijos bilietą II kl. suplackartę (apie 20 rb); grįžęs katedron po 9 val. laikiau mišią, po arbatos buvau pas Petronienę kame į 100 kryžiokinių iš Francijos perveztus pirkau. Pagrįžęs delijau

kelionių daiktus. Po pietų antz Nierskio buvau. Po arbatos val. 7 vežėju leidaus stotin. Stotyje Kozlovan kun. Semenavyčiui daviau telegramą - jog važiuoju. 8 v. 20 minučių iš Piterio išvažiavau. Prieš 12 val. guliau.

19 Sereda kelionėje. Pašalę. Nuo Piterio gerokai pavažiavęs, apie vidunaktyje gulian ir iki Maskvos veik miegojau. Apie 9 val. buvau Maskvoje, kadangi čionai reikėjo į 3 valandas laukti, ėjau miestan pasivaikščioti. Prieš 12 val. ėjau kiton stotin kame musų vagoną pervežė. Sėdęs vagonan arbatėles gerian. Po 12 val. apleidom Maskvą. Riazaniuje apie 7 val. buvom, apie 9 Ribažske, o Kozlove pačiame vidunaktyje. Čia pasiėmęs vežėją pas kun. Semenavyčių leidaus. Iki antros valandos prašneskėjom.

20. Ketverge Kozlove. Gražu, saulėta, šalta. Apie 9 kilęs, skaičiau mišią. Per dieną sušnekučiavom, per pusrytį ir per pietus po taurelę degtinėlės išgėrėm. Vakare aš, kun. Antz Semenavyčius, lietuvių provizorius ir Adamavyčė - profesoriavome iki antros nakties, (-7 K). Guliau 1/2 3 valandos.

21. Petnyčia ~~Graž~~ Kozlove. Gražu, saulėta, šalta. Pasivaikščiojom su kun. Vincentu aplankėm prieglaudą (-purkiai s taurytis) buvom vaistinėje. Pietų 4 val. pas kurių aš du brolin kunigu Semenavyčiu ėjom į svečius pas p. Adamavyčę - lietuvę pabegėlę - inteligentę - profesoriavome (+4 K). Grįžome į 12 val. Guliau apie pirmą val.

22. Subatą Kozlove. Gražu, gerokai pašalę. 1/2 9 val. keliaus. Kun. Antanui padėjau Liberą giedoti, vargonininko nėra, visai ner. Laukiau giedotojų su Libera mišią. Apie antrą valandą aš du kunigu Semenavyčiu važiavom stotin, kame prieš pusantros valandos

laukti išeinant traukinio. Stotyje barščių užkan-
dome. Jau pavakaryje traukiniu pribuvom Choboto-
vo stotin (nuo Kozlovo 20 varstų) ir tuoj pėsti ėjome
pas girininką, pas jį mat į svečius važiavom.
Išgerę arbatukės preferavome, vėliau vakarienė.
Sukalbėta buvo 10 val. grįžti, bet stotin suvėlavom
nuvažiuoti; prisiėjo tad atgal grįžti. Iki pirmos
nakties preferavę (+20k) gulome.

23. Nedėlia Kozlove. Gražu, saulėta; 2° ryto – 4°.
Apie 6 val. kėlę tuojaus Chobotovo stotin skubi-
nęs, aštunta valanda buvome jau Kozlove.
Perskaitęs gerokai Evangelijų ir 57 tą pamąs-
tęs ėjau Mišių laikyti, po kurios lietuviškai
suplikaciją giedojau ir pamokslą sakiau.
Po visam preferavome iki pietų, o po vakarienės
antrą kartą jau iki antros nakties pratęsiem
(–138k). Guliau ½ 3 valandos. Prieš pat
vidunaktį kun. A. Semenavyčius gavo iš Tam-
bovo telegramą, jog klebonas sirgnas, tad tuoj
išvažiavo, tulys vienkalaujėno!

24. Panedėlis Kozlove. Gražu, vėsu. Po 9 val.
kėlęs laikiau eilinių Mišių. Po Mišių ir be
arbatos važiavau eksportuoti ir konduktuoti
numirusiojo. Grįžau apie pirmą valandą. Pagėręs
arbatos ir papietieriavęs gerą valandą prisnū-
dau. Vakarėlį susidėjau daiktus ryt mat Pen-
zon žadu važiuoti. Apie 11 val. vakare iš Tam-
bovo grįžo kun. Ant. Semenavyčius; guliau pirmą val.

25. Utarninkas Kozlovas; kelionėje. Gražu, vėsu. Prieš 6
val. kėlęs ir mišią atlaikęs, gėriau stiklą arbatos.
Po arbatos tuoj lėkdaus Kozlovo stotin; paėmęs
bilietą pintinę bagažan įdaviau. Apie ½ 10 val.
iš Kozlovo išvažiavom, kažkol taip ilgai čionai
stovėjo. Žmonių daugybė, sėsti nebuvo kame, ėmiau
tad savo valizėlę ir ant jos sėdau. Nuo Tambovo
jau sėdėjau sėdynėje. Apie 5 valanda buvau Rti-
ščeve kame kitan persėsti traukinin reikėjo;
kadangi traukinys Penzos link 5–6 val. išvė-

bino-stotyje prieiso laukti. Pačia 12 val. nakties atėjo, vietų buvo, tad užlipęs į aukštybę ik-pat Penzos nusigulriojau.

26. Sereda. Gražu, vėsu. 7 val. ryt traukiniu pribuvau Penzon. Kadangi vežėjų pritrūko, daiktus palaikyti įdaviau, ir keičnas buvau, kaip lengvą vežėją pasisamdžiau; daiktus tad pasiėmęs lėdavus klebonijon. Klebono neradau, pabėgelių kolionijon išvažiavo — Bessonovkon —; grįžo pietums. Prieš piet buvau gubernijos upravoj — čekų algai norėjau gauti, negavau — pasirašyti nebuvo pirmininko. Vakariop klebonas gavo depešą kviečiančią pas ligonį Sarauskan. ~~Vakariop buvau pirtyje mieste, grįžau tuoj nes ilgokai reikėtų mudario laukti~~. Gulčiau 12 val.

27 Ketvergas. Gražu, saulėta. Po Mišios ir arbatos gubernijos upravoj buvau, čeko algai dar negavau. Po pietų klebonas Sarauskan išvažiavo. Vakariop buvau miesto pirtyje bet nelaukiau, nes daug buvo žmonių; grįždamas buvau vienoj kitoj krautuvėje — pledų ieškojau, vieną kitą radau bet brangus 45r. Vakare klierikas Šakelė atvažiavo — praplepėjom aš jisai ir kun. Kluz iki pirmos valandos, gulčiau po ½ 2 valandos

28. Pėtnyčia. Gražu, vėsu, saulėta. Po skaitytos mišios ir į valandą spaviedojau. Po arbatos ėjau Gubernijinėn upravon kad atgavęs šio mėnesio algai čekų, ėjau bankon ir paėmiau 150 rb. algos: 25 čia lėdavus pirtyn, grįžau pietums. Vakariop porą laiškų parašiau. Po arbatos užėjo Gaidokas — lošėm durnelio, išsiskirstėm 11 val. Gulčiau 12 val.

29 Subata. Gražu, vėsu. Naktį klebonas iš Sarausko pagrįžęs pasakojo kun. Troicke ir Posope buvęs kun. Bojasevičė ir tas man visą upą ir nervus sugadino. Atgiedojęs egzekvijas ir Mišią, į valandą

spavedojau. Pagėręs arbatos konduktavau į kapines kudikį. Papoteriavęs buvau kryptiesi. Prieš pietų klebonas gavo depešą iš Spasno Tambovo gub. kviečiančią laidoti. Po pietų vienai klebonas važiavo Maskvos-Kazanės stotin, aš gi turėdamas daug reikalingų dalykų su juo važiavau stotin. Betemstant grįžau. Pagrįžęs prisnūdau; po arbatos skaičiau pamokslus. Gulian 12 val.

30. Nedėlia. Apniukę, drėgna. Po astuntos vėlųs laikiau Mišią, po kurios gėriau arbatos. Perskaitęs pamokslą ėjau spavedoti. Po sumos pamokslą sakiau, po kurio gerą valandą spavedojau. Sumą laikė kun. Kliuz, klebonas, mat, vakar laidoti išvažiavo. Po pietų ir vakare krautėjau koplyčią. Po Rožančiaus pamaldų daviau šliubą. Vakare 12 val. leidaus Mask.-Kazanės stotin, čia mat formuojama traukinys tai vietą lengviai galima gauti. Nopietų blogai jaučiaus.

31 Paldieninkas. Iš Penzos Troickan. Drėgna, ką vidudienio droblyn snigo, silpnas atodrėgis, jau purvynas. Pirmą valandą prisiartinantį sėdau vagonan ir tuoj viršutinę lentyną užėmiau. Iš čia traukinį padavė į Riaz.-Uralo stotį kame pasažirai prypildė traukinį, antrą valandą apleidom Penzą. Tuoj gulian, prie pat Ruzajevkos keliaus po 7 val. ryt, čia išlipęs į valandą kito laukiau traukinio; kurian pribuvus tuoj užėmiau viršutinę vietą ir gulian. Ruzajevkoje arbatos gėriau. Larme kad pats pabudau, ritaip begulėdamas ir sūdulrodamas buč Arapovo stotį privažiavęs. Apie pirmą valandą dienų išlipęs, Arapovo stotyje radau porą p. Jackevyčiaus prisiųstų arklių, gera kavieta. Stotyje pagėręs arbatos tuoj Troickan leidaus; 10-12 varstų kelionę drožkėmis sniegant atlikau. Troicke malonai sutiko p. Jackevyčia-vietinis lenkas-girininkas, su kurio tuoj priglaudom pietaunų važiavom, grįždami valsčiuje žinioj sustoję buvom pas CRO. seku tori p. Oleknavyčia. Kuomet pagrįžom tuoj pradėjau apie audai malšinant Troicke ... ... iš koplyčios paraiją „Boże zbaw Polskę", kurią vėl panaikintas. Sakiau jog ją reik nuimti ir taip sulyg Vyskupo imroduotas -1 švaškinant neregaudyti žinių – Arbatą pas ... gėriau. Gulian 1/2 1 val.

Lapkritis mėnuo. ~~Octobris~~ Novembris

Dies

1. Utarnikas, Troicke. Visų Šventųjų Šventė. 1/2 8 keliaus. Gana tolokai no koplyčios nakvojau, nes kaip pirmiau buvo koplyčia dabar mokykla, o koplyčia žemai nemažiose dviejuose kambariuose. Iki 11 val. suvirš 50 žmonių išspaviedojau. Prieš Mišią su p. Jackevyčiu ir instruktorium CKO p. Olechnavyčiu kalbėjome apie esantį koplyčioje parašą „Boże zbaw Polskę" ir jis prašė, kad per pamokslą žmonėm nesakyčiau jog jisai koplyčioje nepridera kyboti. Sutikau žmonių nenumti, nes mano atvažiavymą per tokiu laiko, per pamokslą irgi sutikau apie parašą nesakyti nieko kuomet jie sutiko rytdienai, karpo liūdniausio dienai; nekeikties mat, nuėmus parašą, nebenaikinti koplyčion man Troicke esant. Po Mišios pamokslą sakiau apie šios dienos šventę ir rytdienos ilgaduszių, kadangi rytoj turi atsibūti gedulingas pamaldos tomet visi koplyčioje esantieji papuošalai prašalintini yra. Po Mišioms, vedinas p. Jackevyčiu, pas 7 ligonius, CKO. ligoninen ėjau su Švenčiausiuoju. Iš čia jau važiuoti su p. Jackevyčiu grįžome pas mane 1 val. Pagėręs arbatos poteriavau, 3 val. pietavau, o 4 ėjau spaviedoti; grįžau 7 val. vakare. Su felčeriu CKO. iki 1/2 12 šnekučiavome gulian apie pirmą valandą. Diena buvo bjauri, lijo, purvynas, gruodas mat iš viršaus tirpsta.

2. Sereda, Troicke. Ilgaduszės. Purvynas, bjaurus, lijo smigurevo, į vakarą pradėjo krensti. 8 val. pradėjau spaviedoti, 9 val. vaikams laikiau Mišią, laike kurios suvirš 50 žmonių išspaviedotų komunikavos. Po Mišios mokytoja pranešė jog vienas vaikas, nors daug prieš du mėnesiu buvęs išpažinties, ir tuomet nepriėjęs prie komunijos, dabar neva motynos prikalbintas - komunikavos. Po šios Mišios gerą valandą paspaviedojęs, prieš pat 12 val laikiau antrą žmonėm Mišią, per kurią į 35 žmonės komunikavos. Grįžau ir arbatą gėriau jau po pirmos valandos. Papoteriavęs, ir 3 val. pernešus atšalusius pietus valgiau.

4 val. koplyčioje mirašynėjau metrikas. No 5 iki ½9 val. spaviedojau, suvargęs grįžau ir parnestos arbatos geriau. Papoteriavęs guliau 1½ val. (?).

3. Ketvergas Troicke. Iš nakties palyta, medžiai lijundra apšalę; dieną silpnas atodrėgis, naktį truputį šalo. No 8 iki 11 val. spaviedojau. Per Mišią kommunikavos 115 išspaviedotų žmonių. Arbatą ½ val. geriau. Pletavau 3 val. pas instruktorį CKO. p. Oleknavyčių. No 4 iki pusiau 8 spaviedojau. Vakare kalbėjau ir poteriavau, guliau po 11 val.

4. Pėtnyčia Troicke ir iš Troicko. Šalta drėgna, naktį gerokai pašalo – 6°. No ½9 iki 10 spaviedojau ir išbaigiau. Giedojau egzekvijas, mišią laikiau per kurią apie 70 žmonių kommunikavo. Prieš mišią į rožančius gražynėjau. Po Mišios pasakius man pamokslą į mane przewodnicze turėjo padėkavonės prakalbą (roolos Nožiškovski), ant kurios keliais griaudingais žodžiais atsakiau, žmonės didžiai buvo susigraudinę. Po mišios sudėjau daiktus ir drauge su p. Jackevyčiu ir p. Oleknavyčiu koliomi jos instruktoriu, ėjome manęs butan kame arbatos gerėm. Baigiant arbatą gerti p. Jackevyčius (honoraryo prezesas kolonijos) gaspadinas ilgą laiką kalbėjo apie lenkišką koplyčioje parašą t. a. jog prašalinimas parašo didžiai skaudina lenkamų širdį, jog vietiškoji valdžia į parašą nataipsi atydos kiek dvasiškija tiktai, jog tas parašas turi didžią tautišką vertę jog tikyba ner galėje išlaikyti lenkų jų tautoje, jog lenkai geidžia kad per mano užtarimą pas Jo Eksc. sulauktų sau kunigo tikro lenko ir tt. dagi prikišo, jog per instruktorių turis aiškų įgaliojimo CKO p. Mikulskio įsakymą nenuimti parašo, ir jei instruktorius ir p. Jackevyčius sutiko mane Troicke buvant po Uždušinės dienos sutiko parašo neuskabinti tai visa tą padarė del žmonių, nes jie žmonės trošk dvasiško peno. Aš naujo nieko nesakiau tik priminiau, jog jei jie nori parašą nukabinti, tai teisgaunų no Jo Ekscel. leidimą, ir tarp išeis nemalonumai, nes aš savo valia neleisiu.

Netrukus padavė pietus. Prieš 3^{čią} val. iš Jac-
kevičiaus arkliais Arapovo stotin leidaus
(10 varstų per dvi valandi nuvažiavau), kelias
Atejus nuo palytas iš vakaro ir pašalę – kratu.
Rogėmis per laukus būt buvę daug patogiau.
Traukinys 8ta valandon susivėlino; tad
paaręs stotyje arbatos, gulia ant suolo
ir iki antros nakties valandos išgulėjau.

5. Subata Mardaue ir iš. Šaltadrema. Išdunakty
apie 3 valanda traukiniu pribuvau Majda-
no razjezdan, čia niekas nesutiko, matyt pa-
bėgėliai nebuvo gavę mano atviruko. Pas
viršininką stoties palikęs sakvojažus (koplyčią)
ėjau čia pat Sivlejevo - Majdano kaiman.
3 gerą valandą tai vaikščiojau po kaimą,
tai prieangėliuose tų namų, kuriuose koplytėlė
įtaisyta, stovinėjau, gudaraunat namus savin-
kai dar miegojo - nenorėjau jų žadinti.
Apie ½6 val. įsibaldžiau, sukėlusi šeimynėlę
palinksavo kambarį; tame kambaryje drau-
ge gulėjo ir pats savininkas, žinoma ne lovoj
bet ant lentų su kojinkėmis. 8 val. parnešė iš
stoties daiktus; pusantros pasiaurėdojęs valan-
dos, girdėjau egzekvijas ir mišias, per kurias
apie 40 žmonių komunikavo, laiminau.
Čia pardaviau visas maldaknyges ir katali-
ką rožančių - visiem pastarųjų užtenka ir
doloriko. ½1 val. gėriau su saldukais arbatos,
cukraus mat nėra. Pietus pas gudą visai
kaimiečiškus valgiau po 4 valandos. Apie
6 valanda, keletos žmonių lydimas Majdano
razjezdan ėjau, val. 7 Ruzajevkos linkon išvažia-
vau, Ruzajevkoje reikėjo kitan persėsti trauki-
nyn. Saransko stotyje buvau pačią 11 val. čia
pasiėmęs vežėją už 3 rb. leidaus Makarovkos ka-
iman (4-5 varstai). Pačią 12 val. nakties ieškiau
namų kame gyvena monytojas ir koplyčia. Gu-
liau ½ 3 val.

6. Nedėlia Makarovkoje. Iš nakties gerai pasnigta, šalta. Į 10 val. atsikėlęs ir 7 žmones išpavedojęs laikiau Atgręžęs, Mišią ir pamokslą sakiau. Arbatą pirmą valandą, pagėręs poteriavau. 4 val. geri pietūs. 6–7½ miegojau. Po geros vakarienės su mokytoju p. Zdaūavyčiu iki ½1 val nakties šnekučiavom, gulian ½ 3 val.

7. Paldieūis kas Makarovkoje. Šalta, truputį vėjuota. 8 val. kelęs iki ½11 val. išpavedojau, pabaigęs egzekviedojau ir Mišią laikiau per kurią 30 žmonių komunikavos, apie desetką žmonių be komunijos liko nes kuomet buvo prieš Mišią skaitomi kas eis prie komunijos kiti matyt išsivarkščioję buvo. Po Mišios ir arbatos, paėmęs nuo altoriaus paliktą Šv. Sakramentą ėjau pas ligonius į vieną pirkią suvežtus. Grįždamas nuėjau į lietuvių pabėgėlių mokyklą kurią pašventinau. Pagrįžęs poteriavau. 3 val. gerus pietus valgiau, gerai suktėmą valandą prisnūdau. Po vakarienės iki pirmos nakties, aš, mokytojas p. Zdaūavyčius ir čia pat gyvenąs seimnkas kortavom savo kozirnį-vežimo.

Švresią apie 3 val. gesian betį, ilgai neužmigau.

8. Utarinkas Makarovka-Posopas. Šalta truputį vėjuota. Iš nakties gerklė pakirtus ir didysis sluogas, matyt vakar pas ligonis eidamas gerklę prašalaljsiau. Atsikėlęs ir išpavedojęs egzekvijas giedojau ir Mišią laikiau laike kurios 25 žmonės komunikavos. Per Mišią koplyčion atvežę gerai sergančią moteriškę - išpavedojau ir paskutinius suteikiau sakramentus. Apie ½1 val gėriau arbatos, 3 val. pietavau. Po pietų iš Posopo prisiųstuoju arkliu rogėm važiavau čia pat Posopan, kame 270 lenkų pabėgėlių gyvena. (už 2 varstų pavežkalavo 250 k. sumokėjo). Apgyvendino dar neiškūrentusiam apstam kambaryje, arbatą čia pat geriau. Gulian 9 val., matų nigalavau nes sluogas drožiai vargina.

9. Posope. Serda. Vėsu, truputį vėjuotą. ½8 kėliau

Gana toli prisėjo pabėgėlių koplyčion-ėjus išspavedojęs 30 žmonių laikiau Mišią. Grįžau 12 val. ir arbatą geriau. Antra valandoje ėjau prieglaudon pas mokytojas pietautu. Tame tarpe iš kaž kokio dvaro (už 25 varstų) atveže austrų kudikį krikštyti, pagrįžęs tad savo kambaryje - krikštyjau. Vakarais gulinėjau, arbatą po 6 val. geriau, gulėjau po 9 val. ir skaičiau, po 10 val. švirką geriau.

10. Ketvergas Posope. Gerokai šalta, didžiai vėjuota. Po 8 val. nuėjęs koplyčion ir apie 30 žmonių išspavedojęs mišią laikiau. Arbatą pas savę geriau 12 val.; 3 val. prieglaudoje pas mokytojas pietus. Šioteną valandą prisūnodau. Vakare Vyskupui raportą apie Troicką, apie kurį Bijaseviečiams po Penzos kolionijas važinėjimus taikiau. Guliau pirmą valanda.

11. Pėtnyčia. Posope ir Makarovkon. Nedidis vėjelis, šaltis nežymus. Apie ½ 9 nuėjęs koplyčion spaviedojau, užbaigęs gi daviau 62 metų našliui su 28 metų mergina šliubą ir tuoj Mišią laikiau laike kurios apie 20 žmonių komunikavos. Po mišios pamokslą sakiau susigriaudęs žmonelias. /Tenktina, jog Posope 270 pabėgelių - baltgudžių, kurie daugiausia iš Grodno gub. vadina savę lietuvais, tikybos mažiausiai supranta, koplyčios kunigų nesant verk visai, nei žinomų, šventadieniais ne laiko, šneka savo ulterka/. Apie antrą valandą iš Posopo važiavau Makarovkan (Karviųjų ūstų žodžios), už du-trij varstus porą mylių reikėjo kėti. Vakare iki kokios 12 val. vežėtnos, aš, skimkas ir mokytojas kozirėavom; guliau apie antrą val.

12. Subata Makarovkoje. Nešalta, nežymus atodrėgis. Apie 10 val. giedojau egzekvijas ir Mišią laikiau, žmonių tik keletas susirinko. Apie ½ 2 val. ėjau lietuvių pabėgelių mokyklon, kurioje mokytiną ir mokykes (iš viso 35 lavus) poterių ir katekizmo klausinėjau, mokytojas gi parodė kaip jo mokyniai skaito

Po pietų apie 3 val. ėjau gudų kapuosna, kame pabiegė-
lių pavietinių kapelių pašventinau, prieš žmo-
nią, Žibergą atgiedojęs. Vakare vėl koziriavom.
Gulian apie 1 val.
13. Nedėlia Makarovkoje. Nežymus atodrėgis. Žmo-
nes apie ½10 pradėjo koplyčion rinktis. Porą išpa-
viedojęs, asperges ir apie 11 val. mišią laikiau po
kurios apie Dievo p. sušelpiančią mylistą sakiau
pamokslą draugėje, pabardamas pabiegėlius, kad
jie turėdami koplyčią, taip neraugiai, kunigui
nesant, renkasi šventadieniais koplyčion. Po
pietų buvau beknavinąs koplyčią, kaip įėjo tik-
ką mirusios, seniai jau sergančios moteriškės vy-
ras, kuris didžiai odrdžiai vardu mirusios pra-
šė pasilikt rytdienai, kad ją palaidojus - sutikau
ir, kaip buvau sakęs, jog šventė išvažiuosiu
- neišpildžiau, tad prišėjo arkliai atsakyti. Vakarą
su mokytoju truputį pasivaikščiojom, vakare
koziriavom. Gulian pol val.
14. Paldienskas Makarovkoje. Truputį ukaūota
nežymus atodrėgis. Po 9 kilęs poteriavau luki-
nėdamas kolei žmonės rožančių už dušias
bausys koplyčioje giedojo. Apie 11 val. laikiau
atgiedojęs egzekvijas Mišią. Apie antrą valandą su mokytoju ėjom
prie mirusios, kame Žibergą atgiedojęs iš trio-
bos išlydėjau. Nuėjęs gi į kapus vėl patikau
atlydžiant su giedojimais - lietuviškai. Palai-
dojęs grįžau ir pietavom. Po pietų susidėjęs
daiktus poteriavau. 6 val. pono Teplcavay
arkliais Saransko stotin leidaus. Arti 3
val. traukinio laukiau - susivėlavo į pusant-
ros val. (II kl. bilietas Penzon 4 55 k.) 3 vidunak-
ty iš Rusajevkos išvažiavęs gulian ant lenty-
nos ir tarp rūš Penzos neramiai snaudulio-
jau. Per dieną vardino kosulys. Vakare pašalo.
15. Utarnikas Penzoje. Šaltoka - 6°. Penzon vi-
tój antros nakty pribuvau 6 val. rytą, geronai
matę susivėlinio traukinys. Persikraustęs

klebonijoj ir su sužadintu klebonių papliepęs apie 7 val. gulčiau; 9 kilęs skaičiau mišią po kurios tuoj visi už lenkų Senkevyčę – rašytoją, nesenai užrubežyj mirusį gedulingąją egzekvijas po kurios klebonai laikant Mišią su kun. Klimziu dalmatikose asistavau. Žmonių buvo daugybė, bažnyčia ezlaistytas išpuošta, katafalkas mažastų, naujai, lenkų komiteto išlaidom aprūpintas. Po Libera lenkai užgiedojo „Boże coś Polskę" – klebono, žmonių nebuvo klausė. Vakare pas kleboną buvo Čembaro inžinierių p. Butkevyčė ir Kaidokas, laike vakarienės truputį išgerem. Išsiskirsté po 1 val.

16. Sereda. Ukanota, oras drėgnas. Po 9 kilęs giedojau egzekvijas ir mišią laikiau. Prieš pietus buvau teatro kasoj kame beelės dėl biletų prieau po 275 n., šendie benefisas Draumos. Vakariop buvo Čko instruktorių p. Ureuckovskij iš kurio nusidavė sužinoti, jog man išdalijus kelio išlaidas kuomet jį koliomijos pabėgėlių lankysiu. Apie 8 val. pagerįs arbatos skubiai nuėjau „Bristol" viešbutin pas p. Butkevyčę (jam mat teatran biletą buvau pirkęs), jo neradęs grįžom klebonijon, kame pasiėmęs kleboną leidomės po teatran. Loše „Mac Manurka", pirmasis aktas buvo ~~[illegible]~~ šlykštus (buličiarysčiai, gleivo nepirmai). Loše gerai. Grįže ½ 1 v. radom Ramsajaus gydytoją p. Gartungą – lietuvį ir Laidoną su sesere. Išsiskirsté po 1 val.

17 Ketvergas. Nešalta. Apie 10 val. kelias, egzekvijas giedojau ir Mišią laikiau. Po mišios porą žmonių spaviedojau. Po pietų baigiau vyskupui raporto brūlinį, kurį tuoj perrašynėt pradėjau. Vakare buvo Laidonas su žmona ir duktere. Kadangi prisiuola Soliamėjos vanduvės, gerokai išgerem. Gulčiau ½ 2 v.

18. Petnyčia. Ukanota. Apie ½ 11 kilęs skaičiau mišią. Po arbatos baigiau vyskupui raportą perrašynėt: išėjo 4 puslapiai in folio (apie Troicką, Pobojų ir kun.

Bjasevyčiaus po tas kolonijas važinėjimą), kurį turi iš Jurnečiau. Vakare buvau bažnyčioje laiku pamaldų ir Stanislovo. Per vakarienę buvo inžinierius J. Butkevyčė, po arbatos aš su Butkevyče o klebonas su klieriku Šakele ėjome teatran ant lekcijos, kokio tai Maskvos Šaniavskio universiteto profesoriaus, kuris apie Maksimo Gorkio veikalus skaitė, tęsėsi nuo ½9 iki ½11 val. su viena pertrauka. Grįžom 1 val. Su klieriku 66 kozyriavom, akis 5 k. (-55 k). Gulian ½2 v.

19. Subata. Apniukę, drėgna. Galvą iš nakties smagiai skaudėjo. Po 10 val. kilęs giedojau egzekvijas ir Mišią. Prieš pietų į valandą išėjau. Po pietų aš klebonas ir klierikas buvom su vizita pas kun. Klimzą (austrą) kuris pirmiaus gyveno pas mus, o dabar yra Lenkų Komiteto šefu. Per arbatą buvo Laidokas, trupučių išgėrėm. Klebonas išėjo lenkų „Ogmisko" į vakarą, grįžo apie 11 val. pasipiktinęs lošimo slykštumu. Su klieriku lošme kozirius 66 (+75 k). Gulian po 1 val.

20. Nedėlia. Iš nakties gerokai pasnigę, nešalta. Prieš 10 val. atsikėlęs, trupučių spaviedojau. Laikiau Asperges, giedojau suplikaciją ir Sumą. Vakare buvo aficierių-lietuvis, nekalbins tik laiką užėmė, po arbatos apie 9 val. išėjo. Klebonas su ūarodaig ir klieriku pas Laidoką išėjo, prarijį mat buvo į išleistuves, jis mat į poziciją pašauktas. Aš rėjau, viena suvargusiu jaučiaus, kita kaipo pas tokias nenoras, trečia žandas sutinęs „svinka" turbut yra. Iš nakties pasnigta. Gulian ½10 val. Iš vaišių grįžo apie 12 val.

21. Paldieniskas. Nešalta, iš nakties pasnigta, per dieną po trupučių šiūgūravo. Giedojau egzekvijas ir mišią. Po arbatos kudikį iš Besoockos atvestą krikštijau. Po pietų su klieriku kozirio-vom (+460 k) 66. Vakare su klieriku teatran lendom, ložė „[illegible]" – gražiai; grįžome apie pirmą valandą. Minėtina, jog šiandie iš ryto buvo

išparduota visi bilietai, mes gi patekom, ačiū grą-
žintiems atgal bilietams. Laiškę antrakty ek-
byk arbatos geresti; vietą teatre turėjau 11-je eilė-
je (155k). Pagrįžę klebonijoj radome Lasdo-
ką su žmona. Guliau ½ 2val.
22 Utarninkas. Iš nakties ir per dieną smguravo,
kelias rogėms geriausiį; nešalta. Po arbatos
ėjau Žemiečių gubernijinėn upravon, name
šio mėnesio gavęs algai čekų paėmiau iš ka-
sos Mentaro kredita 150rb. Iš čia ėjau į Рус-
ско-Азиатский банк kame ant knygutės padė-
jau 250rb., grįždamas sutikau Dr. Auberą
- austrijoką, kuris prieš pat pietus atsilankė,
nes aš vakar buvau prašęs pas save nad pažiū-
rėtu mano intimišką pažaudę; konstatavo vo-
nykstančią "svinka", vaistų prirašė, porą dienų
patarė neišeiti. Vakare buvo ant vakarienės
Lasdokas su žmona, vėlėjo ir p. Butkevičė.
Po vakarienės aš, Butkevičė ir klerikas Šakelė
proferavom (+21k). Prieš 11 val. Lasdokas-afri-
nis atrisversino ir leidosi stotin, paskirtas ma-
karo frontan. Proferuoti ½ 2val.užbaigėm.
Sulyg gydytojo įsakymu prieš gulsiant davau
aprišti žaizdą + vaistais; guliau apie 3 val.
23. Sereda. Vėsu, šaltoka. ½ 11 val. skaičiau
Mišią. Su klerikais 66 kozyriavom (+ 180k).
Vakare daviau žaizdą aprišti, guliau ½ 2val.
24. Ketvergas. Šaltoka. 10val. keliaus, Mišią skai-
čiau. Iš ryto galva skaudėjo, jaučiaus blogai.
Po pietų iki gero sutemimo gulėjau - mie-
gulėjau. Vakare su klerikais dviese pradė-
jom proferuoti. Davęs aprišti žaizdą guliau
½ 2val.
25. Pėtnyčia. Vėsu, kelias puikus rogėms. 10val.
skaičiau mišią. Su klerikais vakare baigėm
proferuoti (+ 336k). Kadangi į vakarą jaučiaus
suvargęs, guliau 10val.

26 Subata. Šalta. 9 val. keliaus. Gredojau egzekvijas ir mišią. Po arbatos su klieriku buvom krautuvėse, norėjo mat jisai gauti kaslinius ilgus pirštus – nesuradom ilgų jo ūgiui. Po pietų buvo austrų gydytojas Auber, kuris pažiurėjęs į mano žaizdą patarė dar porą dienų bandažinoti (sviška), nedidis sutinimas nevisai atslugęs. Vakare visi buvom Liaudes teatre, visupirma gudų giesmę, kareivių ant scenos giedant, išpildė orkestras, po to loše juokingą komedija „Kabaleprinckaja amaka" – Imfose vėrės mišse. Antraukte bufete arbatos gėrem. Pertraukose rinko artistės pinigus „zeopsicbcknm kabalepam" kurių naudai ir vakaras buvo. Po lošimų buvo didis balalaikų orkestras – mokyniu kareivių didis choras ir orkestras kuris išpildė sąjungininkų valstijų gymnus. ½ 1 val. užsibaigė. Guliau grįžęs po 2 val.
27. Nedėlia. Šalta. 10 val. kilęs skaičiau mišią. Po arbatos gerą valandą spavedojau t. y. ik pat gal pamokslo galo. Vakare su klebonas ir klierikas buvom pas p. Zdaunevičius, preferavom (+37 4/k), čia ir vakarienę valgėm. ½ 12 val. grįžom; guliau 1 val.
28. Paldienikas. Gana šalta, ypač vakare. 9 val. keliaus. 10 laikiau pamaldas t. y. egzekvijas ir Mišią. Prieš pietus žemiečių stotkoje užsakiau porą rydienai arklių – Leonardavkon važinosim. Buvo dr. Auber – austras nelaisvis kuris apžiurėjęs mano žaizdą pavelino važinoti, sakė tik neprasišalti. Po pietų gerą valandą miegojau; kilęs po truputi dėliojau kelionei koplyčią. Apie 8 val. atėjo pas kleboną Dr. Garnus iš Ramzajaus – lietuvis; kiek vėliau latvis Pipari. Per arbatą gerai išgėrem degtinėlės, 11 val. pasirodė Zaidlockiene – gerai išsigėrusi, ime visi 21 losti; keletą rublių pralošiau. Zaidlockienė, kaip pasirodė, ~~kas~~ nežmoniškai suke, kortas pastalėn mesdavo, tokia apgaulė virš 50 rb. išloši
išsiskirstau ½ 3 val.

Bezsonovkon
29. Utarnikas. Tyku nedidziai šalta. 10 val. laikiau
caluninę Mišią. Iš ryto no stoties atvažiavo kun.
Zagroba – Saratovo gub. kapelionas. Po arbatos susi-
krovian daiqtus; ½ 2 val. Zagroba stotin o aš nusi-
veliau, arkliais kuriais Leonidovkon turėjau važiuo-
ti, Bezsonovkon leidaus, vakar mat vanare buvo
dejuša pas ligonį kviečiomti. Po pusiau 4 val. buvau
Bezsonovkoje (12 varstų gero žiemos kelio nokeuros).
Po valandos buvau čia pat prieglaudon anž už-
kandos užprašytas – ėjau; pagrįžęs į valandą pra-
vedojau kelio(?) žmonių. 9 val. toj pačioj prieglau-
doje vakarieniavau – buvo visos mokytojos ir prieg-
laudų vedėjos, daqi instruktoriaus pagelbininkas
p. Sieklucki, kuris palydėjęs manę butan, daug
o daug pasakoje apie šios kolonijos instruktoriaus
p. Šablevskio šunybes. Przewodnik vyresnysis p.
Sykorski pasakoje jog tas instruktoris jam šendie
įsakęs kad pranešti pabėgeliams jog anž mišių
man teneduoda pabėgeliai, daqi sakė, jog rude-
niom liepęs rinkti no pabėgelių parašus į parašą
jog pabėgeliai nenorią manęs lietuvio. Gulian 12 val.
30. Sereda Bezsonovkoje. Šalta. ½ 9 kilęs, spaviedo-
jau per pusantros val. ir išbaigiau. Grudines mo-
terį laikiau Mišią. Pagėręs prieglaudoje stiklą arba-
tos, važiavau su šv. Sakramentais pas 4 ligonius į įvai-
riame vietose, grįžau ½ 3 val. Papotieriavęs ėjau
prieglaudon pietautu ½ 4 val. Po pietų suvirš 2 valandų
spaviedojau. Vakarieniavau vėl prieglaudoje 9 val.
Gulian po 12 val.

———— · ————

Gruodis mėnuo Decembris

Dies

1. Ketvergas Bezsonovkoje. Nešalta. Keliaus prieš ½9 val. Iki 11 val. spavedojau. Prieš Mišią ir per Mišią komuniją dalynau. Apie pirmą valandą arbatos prieglaudoje geriau. Pagrįžęs krikštijau kudikį ir porą moterių vezdinau. Papotieriavęs truputėlį ilsiaus. 4 val. pietus prieglaudoje. Nuo 5 iki ½7 val. spavedojau. Vakarienė prieglaudoje 9 val, grįžau 10 val.; guliau po 12 val.
2. Pėtnyčia Bezsonovkoje. Nešalta. Nuo 9 iki ½12 val. špavedojau. giedojom egzekvijas. Prieš Mišias ir per komuniją dalynau. Arbatą 1 val. geriau. Važiavau pas du ligonių, grįžęs vėl iki ½5 val. numirusiųjų metrikas rašiau (apie 20 rašiau). Po pietų mažiausi 2 valandi spavedojau, švangau ir susierzinau, vaikus ypač mažus bespavedodamas. 9 val. prieglaudoje vakarieniavau. Guliau 12 val.
3. Subata Bezsonovkoje. Vėsu, vakare geroka pradėjo šalti. Dvi valandi spavedojęs laikiau mišią. Po arbatos pas ligonį važiavau. Papotieriavęs ėjau pietauti. Tėsa pusryčio pasveikinom prieglaudą, vaikai porą dainučių padainavo. Spavedojau vakare nuo 5–7 val. susierzinau. 9 val. vakarieniavau. Guliau 12 val.
4. Nedėlia Bezsonovka Penzoj. Gražu, šalta – 24°. 8 val. keliaus; per valandą mažiausi išbaręs spavedotis laikiau asperges (asperges vaikai giedojo) ir Mišią vaikams po 10 val. Po mišios, vaikus truputį prakalbijau. ½12 val. laikiau antrą mišią – žmonėms sakiau pamokslą. 1 val. pusryčiavau ir dujoj pietavau prieglaudoj. Nesulaukdamas žadėto Žemaitybės arklių, pasiimčiau žmogą mažnoti; kurs pranešė jog arklių, nors ir pažadėta, nebusią, nes kaž koks aitečnikas paėmęs. Susidėjęs tad daiktus ėjau geležkelio platformon traukinio laukti, kurs 4-5 val. nuvežė. Penzoje buvau po 6 val. vakare. Po vakarienės

400 žmonių Bezsonovkoj išpavedojau

persikraustau koplyčią, kad ryt ryto Ramzajun važiuoti. Guliau 12 val.

5. Paldienikas Ramzajun. Šaltis atsileidęs. Ties 7 val. atsikelęs su klieriku ėjova bažnyčion kame mišias skaičiau. Po mišių tuoj pėsčiais su mažais krepšiukais stotin ėjome, netoli stoties tik sugavom vežiją. Pasiėmę bilietus, aš Ramzajun, klierikas Vojevkovan, sėdom traukinyn. Kadangi traukinys turėjo čia ilgokai prastovėti, ėjova stotin arbatos gerti (sumokėjau 150 k.) Bevažiuodamas poteriavau, per valandą t. y. apie 11 val. buvau Ramzajaus stotyje, čia Dr. Garimsą, pas kurį važiuoju, Penzon bevažiuojantį sutikau. Paėmęs vežiją, privažiau Ramzajaus kaiman pas gydytoją Garimsą, pas jį begyvenąs lietuvių mokyklos mokytojas Kartanas. Apie antrą pietavom; mokytojas ėjo mokyklon, aš gi iš tą pasiskaitęs gulėjau ir porą valandų išgulėjau. Vakare kortomis lošiau. Pirmą nakties grįžo gydytojas iš Penzos. Gulėm ½ 3 val.

6. Utarnikas Ramzajuje. Šaltoka -10°. Prieš 9 val. ėjau koplyčion, spaviedojau, egzekvijas giedojau ir mišias laikiau, laike kurios 27 žmonės komunikavus. ½ 1 val. arbatą pas gydytoją geriau. Po arbatos L.C.K. įgaliotinis atvažiavo, truputį proferavom. Pietūs ½ 5 val. po kurių ėjau koplyčion spaviedoti. Kelias užsnigtas, nes nuo pusiaudienio didžiai snigo, brydau aukščiau kelių; buvau net kaliošą pametęs, suradau per 100 žingsnių paliktą. Keliolika žmonių išspaviedojęs apie 7 val. su lietarnia lydimas grįžau. Čia 21" belošiančius radau — prisidėjau ir į porą riblių išlošiau. Įgaliotiniui išvažiavus, vakarieniavom ir proferavom.

Gulėjau prieš 12 val.

7. Sereda Ramzajuje. Šaltoka į vakarą gerokai pradėjo šalti. Apie 9 val. nuėjęs koplyčion dvi valandi paspaviedojęs mišias laikiau laike kurios 56 žmonės komunikavo. Po mišių čia pat, pas koplyčios sargą, pagėręs arbatos tuoj pas du ligoniu, pabėgėlių ligoninėn (karštinė ir tifas)

ir pas vieną ant Ramzajaus Didžiojo kelio važiavau (3 varstai per kartą). Grįždamas buvau stotyje lietuvių mokykloje, kame prašiau, jog do rydienai parvežtų Ramzajuje su pamaldoms. Apie 3 val. grįžau pas gydytoją Ŝarmusą, netrukus buvo pietūs, kiek papoteriavęs, porą valandų prisnūdau. Gulėjau apie 1 val.; šviesą gesinau po antros val.

8. Ketvergas Ramzajuje, Penza. Iš nakties snigo; prisnigta, per dieną pūtė, nušalta. Ryto mokytojas Kartanas stotin išvažiavo, po 12 val. grįžo nes stoties bilietų mat ant traukinio negavo. 9 val. ėjau koplyčion, 12 žmonių išpaviedojęs, šventinau vandenį; šventinėjau žmonių rožančius ir škaplerius; 11 val. laikiau mišias po kurios sakiau pamokslą sulyg šios dienos šventės t. y. Nekalto prasidėjimo Panos Marijos. Arbatą pas gydytoją gėriau po pirmos val. Popietų apie valandą prisnūdau. ½ 7 val. aš ir mokytojas p. Kartanas išvažiavom Ramzajaus stotin (2 varstu), veži gudė. Kadangi buvo tamsoka ir kelias užpustytas tuoj paklydėjom, netrukus arklys griovin įkrito; prisėjo iškinkyti ir ištraukti. Toliau lankais važiavom, du porą kartų arklys vėl buvo įkritęs ir ravą, kadangi ravas buvo siauras arklys šiaip taip išsiropštė. Taip beambarasluojant ir po sniegą braidant mokytojas pasijuto kaliošą pametęs. Per pusantros valandos pribuvom stotin. Atradęs kaliošą mokytojas nebvažiavo Penzon. Traukinys trim valandom suvėlino. Penzoje buvau 11 val. nakties. Išgėręs vieną arbatos, skaičiau laišką vienatinio draugas prašiusa, jog Maskvon esu keliamas į gymnasijų nåpelionus. Gulėjau 1 val., bet ilgą laiką nemigau, nes žinia apie iškelimą nuliūdino mane.

9. Pėtnyčia Penzoje. Šalta. Keliaus prieš 9 val.

Egzekvijas ir Mišių atgiedojęs keletą žmonių išpažinties išklausiau. Po arbatos ėjau pritųsti. Prieš pietus buvo Dr. Auber-austrijokas. Vakare ir per vakarienę buvo pas kleboną kokstai latvis -kareivis, p. Jaucevskis Raseinių dvarininkas, 9 val. užėjo Ramzajaus lietuvių mokytojas p. Kertaitas ir gydytojas p. Dr. Garunsvisi (išskyrus Jaucevskį) gerai degtinėlės išgėrė. Mokytojas pas kleboną apsinakvojo. Gulėm po 12 val.

10. Subata Peiza - Leonidovka. Tyku, gerokai šalta. Egzekvijas ir Mišių atgiedojęs išpažinties išklausiau daugiau 10 žmonių, veik visi kareiviai. ½1 val. Zemvaldybės pora arklių leidaus pabėgėlių Zeikų kolonijon - Leonidovka (apie 20 varstų). Kelias daugiausia miškų pušynais. Apsistojau pas nolionijos vedėją p. Braun bendrame kambaryje. Moteris p. sirgo, jau - gulėjo; patis tad užkaitė arbatos ir kiaušinių išvirinom. Gulėm 11 val.

11. Nedėlia Leonidovkoje. Graži, smagiai šalta buvo; 20°, turbūt su virš. ½9 keliaus. 25 žmonės išpažinties, laukiau Asperges ir Mišių po kurių pamokslą sakiau. Išvedžiojęs porą moterų ėjau arbatos gerti, jau 1 valanda. Tame pačiame kambaryje kame gyvenom buvo ir plita ant kurios pietus virė, oras, žmonių ne prikimštis buvo. Po pietų prieš 5 val. ėjau koplyčion, kiek kiek užvedžiojau, išpažinties klausiau ir rožančių ąžuolų giedojau. Pagrįžęs su Braunu kosiniavom bb. Gulėjau 11 val.

12. Panedėlis Leonidovkoje - Vėjuota, šalta kiek atpuolęs. 9 val. kilęs ėjau išpažintį. Prieš Mišių buvau pas mokytoją užėjęs - prašiau kad šiam vakarui pririnktų vaikus prie pirmos išpažinties ir komunijos. Greolojau egzekvijas ir Mišių skaičiau. Po Mišios į 10 žmonių rožančių giedojau. Arbatą po 12 val. geriau. 5-7 val. vaikus išpažintį klausiau. Gulėjom apie 12 val.

13. Utarninkas Leonidovka, Penza. Per dien didžiai pusti. Keliaus po 9val. Pono žmonių išpa-
viedojęs po 10 val. laikiau Mišią per kurią vai-
kai pirmą kartą priėmė komuniją. Po Mišios
į vaikus pamokslą sakiau, paskui į rožančių
ir škaplierių įrašynėjau, vaikams paveikslėlin-
kus dalynau. Pagėręs arbatos, dar prieš pirmą
val. vienu arkliu leidaus Penzon (18 varstų
5 rubliai). Pradžioj 3–4 varstai labai užpustyta,
toliaus geresnis kelias. Pavažiavau pietumis.
Po kelionės suvargusiu jaučiaus. Po pietų pri-
migdau. Vakariop buvo Pipanas ir Fedoravy-
čė-praporas – gerokai pasivaišinom. Gulėm
pirmą valandą.
14. Sereda Penzoje. Prisnigta, gerokai šalta.
½10 kėliaus. Po Mišios pateriavau. Keletą kar-
tų ėjau pas Lietuvių Komiteto įgaliotinį –
neradavau namie. Po pietų jisai buvo
atėjęs ir liūdną nupasakojo naujieną, jog
Issoje lietuvių koloniijoje pregiauda ir mo-
kykla iš priežasties prasiplatinusio šifo taip
laikinai uždarytos, dagi p-lė Bugailiškai-
tė, pregiaudos vedėja pati sirgusi šifu ir
nudegiusi plaučių sergant ligonine.
Vakariop su klieriku kozyriavom 66 (+1r)
Gulėm ½2 val.
15. Ketvergas Penzoje. Truputį vėjuota, nešalta.
Po Mišios reikalingą korespondenciją rašynėja
Prieš pietus buvo Liet. Komiteto įgaliotinis su
p. Zdanavyčiu Maskarovkos mokytoju.
Kadangi iš nakties gerokai galvą skaudėjo
po pietų dvi geri valandi išėjaus – galva praši-
blaivė. Vakare ėjome teatran – aš, klebonas,
klierikas, inžinierius Čembaro p. Butkevyčė
ir įgaliotinis su mokytoju Maskarovkos. Buvo
liūdną pačią (grąžb 10 K) Gražiai lošė „Каменка".
Grįžom po 12 val. Gulėm po 1 valandos.

16. Pėtnyčia Penzoje. Iš nakties smagiai puste, vidudienį kiek apstojo. Ryto 8 val. klierikas išvažiavo Zdojeykovan. Po egzekvijų ir arbatos rašiau Penzos Žemiečių Upravon „zajavlenie" kad paštoriai tarnkiai nedavoda arklių arba pažadėję paskui nieko neprašius dauniau neatvažiuoja. Vakare 2000 papierosų pirkau už 18 rb.; buvau pas Lietkom. sąžalrotnę. Po vakarienės rašiau laiškus, delojau devocijonalijas kad koloniją šiuo išvežus. Gulian apie 1 val.
17. Subata Penzoje. Diena šalta. Po 9 val. gredojau mišią po kursostrojetą kareivių spavedojau. Per dieną dešiojau keliomis koplyčią. Vakare ½12 val. pasijėmęs vežiją Maskvos-Kazanės vagzalan leidaus.
18. Nedėlia Issoje. Biauri diena, didžiausiai puste. Nakty 1 val. sėdau traukinyjn, kuri tuoj padavė Riazano-Uralo stotin, iš čia ½3 val. išvažiavom (II kl. bilietas iš Penzos Bulyčovan - 30 k), Bulyčove 8 val. ryto buvau. Paėmęs vežiją Issos karman leidaus (10 varstų 3 rubl.), kačne šiaip taip suradęs mokytojo butą ir palikęs pas jį kaskurias daiktus važiavau mokyklon, kur pamaldom parengtas buvo altorius. Po 10 val. laikiau atperas ir Mišią ir pamokslą sakiau. 12 val. didžiu vargu per pusnynus grįžau pas Lietuvių Komiteto mokytoją p. Kriaginį - kačne apsigyvenau. Per dienį sedėjau kambaryje, vakare spavedoti nejėjau nes oras baisus. Gulian ½11 val.
19. Paldienikas Issoje. Iš ryto pūstymas kiek apstojo, į vakarą gerai šalo. ½9 ėjau koplyčian ir iki 11 val. spavedojau, per Mišią į 40 žmonių komunikavos. Antz obiatos pol val. grįžau. Po pietų apie 4 val. ėjau vėl spavedoti, krikštijau kaiką moterį įvezdinau. Grįžau 7 val.; buvau pas p. E. Gabreinaitį užėjęs. Gulian pol 11 val.
20. Utarnikas Issoje. Šaltis atpuolęs. Apie 9 val. my-

vykau koplyčion. Išpavedojęs egzekvijas gredo-
jau ir Mišią laikiau laike kurios į 80 žmonių
komunikavos. Po Mišios įrašynėjau į rožančius
ir škaplerius. Prieš 1 val. grįžau pusryčiauti. Trečia
valanda papietavęs ėjau ligoninėn (zapasnoi barak),
atlankiau tyfu sergančias - prieglaudos vedėją p.
K. Bugailiškaitę ir tarnaitę, pastaroji prašė ir ryt
išpavedoti. Ligonės lankiau baltu chalatu apsivil-
kęs. Išėjęs gerokai rankas ploviau dezinfekcija.
Grįžęs koplyčion, spavedojau. Apsigyvenimo
butan 7 val. grįžau. Gulčiau 12 val.

21. Sereda Issoje. Nešalta. Prieš 9 val. nuvykęs
koplyčion spavedojau. Laike mišios suvirš
80 žmonių komunikavos; po mišios pamokslą
sakiau. 12 val. grįžau pas save ir pusryčiavau. Po pus-
ryčių pasiėmęs arklį leidaus koplyčion kame paėmęs
švenčiausiąjį pas ligonį barakan tyfu sergantį
važiavau. Iš čia vėl koplyčion, ~~kur~~ suvalėjęs
darbus ir atsisveikinęs su žmonėmis važiavau
pietauti. Kolai pietus padavė su Lietuv. Komit.
įgaliotiniu, 66 kozyriavau (+50 k). Vakare
irgi su mokytoju kozyriavau (+80 k). Gulčiau
12 val. Už nelaikymą Issoje daviau 6 rb.

22. Četvergas Ima Rodnikų. Gana šalta; oras graž
vakare, tykus malonus. Keliaus 7 val. Mišių
nelaikęs gėriau arbatos. ½ 9 val. iš Issos Bulyčo-
vo stotin leidaus. Golcovkos stotyje išlipęs ir klebo-
ną sutikau, jisai, pasirodo, tuo pačiu traukiniu
iš Saratovo grįžta. Iš šios stoties, prisisamdęs
arkliais, važiavom su klebonu pas p. Pipaitą
Rodnikų dvare; Pipaitaitės mat šiandie var-
dines. Prieš vakarienę lošėm 21, pralošiau
į 23-25 rb. Apie antrą nakties valandą leidomės
Golcovkos stotin (dvi varstų) kame per valandą
atėjo traukinys.

23. Pėtnyčia Penzoje. Šalta bet gražu. Po šeštos iš
ryto val. pribuvom Penzon - Maskvos-Kazanės
vagzalan. Čia klebonas šiaip taip išsivertė

iš vagono ir nutvėręs vežiką-namo.
Minėtina jog visą laiką nesišpaudė pirmos klesos prieškambaryje stovėjome. Po nekurio laiko ir man pavyko iš vagono išsimuginti; bet klebono neradau, jis mat palaukęs pavažiavo, o daugiau vežikų nebuvo; prisiėjo kitoj Penzos stotin važiuoti, ir visą čia valandą laukti. Atvažiavęs Riazanės-Uralo stotin galvotrūkčiais skubinaus prie vežikų kad nutvėrus-pavyko, kitaip pėsčiam būt prisiėję eiti. Ir taip vietoj pirmos nakties, namo pribuvau po 7 val. ryto. Nebegulian. Po 8½ val. egzekvijas ir mišias giedojau. Po arbatos ėjau Gubernijinėn Upravon, kame paėmęs už gruodį algos čeką paėmiau iš Iždinės kasos 150 rb. Iš čia užėjau Lenkų Komitetan kame 54.10 k. paėmiau iš kurių 9 rb. palaikėiau už laidojimus, o kitus klebonui atidaviau. Po pietų 4-5 val. miegojau. Gulian apie pirmą valandą.
24. Subata Penzoje. Šalta, gražu, vakare pusti. Apie 10 val. mišias skaičiau. Prieš pietus trupučiį buvau išėjęs miestan. Apart arbatos per dieną mėsos nebuvo duota valgyti, vilija mat. 7 val. vakare vilijojom-kūčios, valgėme žmonės (mudu su klebonu, klierikas, klebono gaspadinė, vargonininkas su savo draugu-austrų inžinieriumi-nelaisviu ir bursios sargo duktė). Vakarienė puikiausi, tik nepersivalgiau; buvo ir išgerti. Po vakarienės, iki 11 val. gulnijom. 12 val. nakties klebonas laikė piemenėlių mišias, mudu su klierikų dalmatykose asistavom, žmonių pilnutėlė bažnyčia, nemažai gudų inteligencijos, kuri iš vakaro per telefoną klausė kokią valandą bus nakties pamaldos. Užsibaigė po 1 valandos. Gulian po antros.
25 Nedėlia Penzoje Kalėdos. Iš nakties geroka[?] papustyta; šalta. Prieš 10 val. vargonams duodu-

jautę skaičiau taip vadinamą votivą, po kurios nepertraukiautę atkalbėčiau do kitas dvi mišias. Kadangi gerokai galva skaudėjo, po arbatos guliau ir iki pietų gulėjau. Po pietų bugviau kiek pasivaikščioti. Per mišparus bažnyčioje buvau. Vakare su klieriku 66 kozėravom (+150 k). Apie pusiau valanda a guliau.
26. Paldiēnas II Kalėdų diena. Šalta, truputį vėjuota. Paspavedojęs kiek girdojau suplikaciją ir sumą, laikė pastarosios skaičiau no altoriaus žmonėm evangeliją, pamokslo mat nebuvo nes klebono gerklė užkimus.
Laikiau mišparus Po pietų aš, klebonas ir klierikas praleidom prof. ferhoji. Po 8 valandos su klebonu leidomes pas p. Maščinskius (geležinkelio viršininkas) kaime gerėm arbatos ir vakarieniavom. Vakarą praleidom šnekučiuodami ir muzikas pas Maščinskaitės su vargonininku — fortepijono ir smuiko. Grįžom apie 1 val.
27. Utarninas Penzoje. 25 ryto gerokai šalta vakare, ypač nauty atodrėgis ir silpnas lietus. 9 val. skaičiau mišią, po kurios truputį spavedojau. Prieš piet ir po pietų iki ½ 6 val. baigėm vakar pradėtą poperaūsą (— 138 k). Prieš piet CKO. instruktorius p. Olechnavyčė per telefoną pašaukė pas ligonį prašė važiuoti — depeša mat no Mariulskio buvo — jog pripažinta nuveizdėtojus tyfu silpnai sergančio ir kunigo prašančio. Vakare prašiau Gyncufni privatišką leidimą kurioje prašiau išvežti abejojimą — ar jis anksčiau man galę duoti atlaidus prie įvairių rožančių ar tik prie tojų kurios kokios jo ženklu cijai vodčiom; dagi pripažįniom norą paslinkti ir toliau Penzoje, nes girdėjau bus prefektu Minskaičiu sumautas esu. Susidėjęs koplyčioje 12 val. nakties leidaus Maskvos-Kazanės stotin, važiuojautę truputį linojo.

28. Sereda Kelionėje Posopan į ties Saransku kaimas, kame 270 tremtinių lenkų apgyvendintaį. Pirma val. nakties sėdau traukinyn, kurs 12 valandų iš Rusajevkos susivėlinęs atvyko prie Penzos, tas pats traukinys tuoj atgal turi eiti. Iš Maskvos-Kazanės stoties traukinys plūsta iš Rusajevkos pasažirių Riazanės-Uralo stotin padavė. Čia truputį vagonus išlavė - išvarydami laukan pasažirus; aš gi tarp sanantų nebuvau visai išsipusrdavė tad užimti viršutinę lentyną. Šioje stotyje paimiau II kl. bilietą Saranskan 455 k. Apie 5 val. nakties išvažiavom iš Penzos. Tuoj atsigulian, keliaus jau Rusajevkoje. Vagone buvo šilta tvankų lyg pirtyje, oras mat laukę buvo nešaltas (0°) o žmonių gerokai, net prakaita prisipi sluostyti. Saransko stotyje (buvau ½12 dieną) belaukiant manęs "prievodninkų" radau, tuoj Posopo kaiman važiavau (apie du varstų). Apgyvendinto kambaryje kame tris audžiamos staklės stovi, čia mat buvo mainyta audinių skyrių atidengti. Kambarys begalo šiltas, - prikūrinta; išsivilkęs ir vien aut ~~kelnių~~ grindų atsisėdęs poteriavau, pirma stiklą arbatos geriau. Po ~~arbatos~~ antros ėjau pietauti prieglaudon, popietų apie 4 val. atlankiau tyfu sergančią mokytoją (pas ją buvau dešimt kunčiumas) iš čia tiesiog koplyčion. Išpažinčių klausiau arti tris valandas. Po 7 val. grįžau savo karštan kambaryn. Išgėręs arbatos raštinėjau, poteriavau. Gulian po 11 val.

29. Ketvergas Posope-Makarovkon. Nešalta, popietų skaudus vėjas. Po 8 val. kilęs skubinaus koplyčion. Išpažinčių, 11 val. laikiau Mišias ir pamoksle sakiau; komunikavo arti 90 žmonių; po mišių palikęs šv. sakram. aut altoriaus važiavau prieglaudon aut arbatos, po kurios grįžęs koplyčion ir paėmęs Šv. sakramentą važiavau pas 3 ligonius į įvairias vietas; per dešimtį mat

buvau Posopaū išvaukta pas tifu sergančią СКЮ. mokytoją. Po antros val. pavalgęs pieglau-
dojo pietų šerdaus su visa koplyčia lietuvių
koliomijon Makarovkos kaime (2–3 varstai)
Pavakarieniavęs, pasišnekučiavęs, papoteriavęs, gerai po 12 val. gulion.
30. Petnyčia Makarovkoje. Visai nešalta, lyg atodrė-
gis. Po 9 kilęs ir 27 žmones išspaviedojęs laikiau
mišią ir pamokslą sakiau. Po antros valandos
porą keidrskių krikščionių ir porą moterų sveę-
dinau. Gulian po 11 val, visus žinoma susidė-
jęs kelionėj daiktus.
31. Subata. Posopas Majdanan. Visai nešalta ;
atodrėgį pataiku. Prieš 6 val. kilęs tuoj geriau
arbatą. ½ 7 val. Makarovkos dvaro arkliu Sarań-
sko stotin važiavau (3–4 varstai), vežėjui, žinoma,
rublį antį arbatos daviau. Bučiau pasivėlavęs
jei traukinys laiku būtų atėjęs. 8 val. išvažiavau
traukiniu (iki Majdano 3 rb. II kl) per Ruzajev-
ką Majdanan. Ruzajevkoje kito traukinio 4 val.
prisėjo laukti. Vietoj 11 val. Majdane buvau
po pietų prieš pat 4 val. Čia pas stoties viršininką
palikęs daiktus drožiau kaiman, čia pat. Apsi-
stojau kaip paprastai pas gudą, kurio namuose
nusamdytas koplyčiai kambarys. Buvimas
čia bjauriausias, maži nešvarūs vaikai paži-
nę ropšiejo. Dėlei būtų tai nateutu bet uži-
minai nemoka svetimų priimti. Понукрай-
ку с вареньем" apie valandą spaviedojau.
Vėliaus drauge su gudais vakarieniavau -
rau с вареньем и ржаным хлеб, čia parvykęs ga-
Tr porą paprašius, kiaušinių – daugiau saugok
Dieve. Gulėjau neva lovoje, škurlių prinėstoje,
paklodė, žinoma, geroka vartota, o pagalvis tai lyg
aprūkintas – taip nešvarus!!! Nusiskutęs barzdą ir
papoteriavęs prieš 12 val. gulian ir taip finalnai se-
nus baigiau metus ir naujus sulaukiau.

Nauji 1917 Metai.

Sausis mėnuo.

~~~

1. Nedėlia. Majdane. Visai nešalta, vakarop kilo didis vėjas, į vidurnaktį aptilo. Po 8 val. kilęs, spaviedojau. Per Mišias 60 žmonių komunikavos; po mišių pamokslą sakiau. Po mišių išgėręs stiklą arbatos ir paėmęs ant altoriaus paliktąjį šv. sakramentą pas ligonį ėjau. Nuo ligonies grįždamas, buvau nuėjęs, įgaliotiniu musų samdyto, mokyklai buto, dagi atsilankiau pas vieną pabėgėlių šeimyną. Grįžau antra val. Val. 4 davė gude pietų /. kai kokią vandenio sriubą, pusė vištos vištos ir pusė paršo, viskas žinoma be jokios skonės /. „Епископом присвоим" vakarop davė taukų. Val. 6 keletos pabėgėlių lydžiamas, ėjau stotin. Majdano rašinyčioje tiktai iki žemaičios Inzaro stoties bilietuką davė 35 k. Iš Inzaro iki Lunino 4 rb. 03 k. Ruzajevkos stotyje prisiejo kito traukinio 4 val. laukti, susivėlino mat. Apie pirma naktiės iš Ruzajevkos išvažiavau. 3 žemut. buvau 1/2 4 ryto.
2. Paldienikas Lunine. Tyku, nešalta. 1/2 9 kilęs suvirš valandą spaviedojau. Per mišias apie 25 žmones komunikavos. Pagėręs arbatos ir paėmęs, ant altoriaus paliktą šv. sakramentą, ėjau ligoninėn pas ligonę (serga vandenlige). Po antros val. pietavau ščeletina tankiose ir kalikšnikai su ... (Apsigyvenau pas pabėgėlius atskirame kambarėlyje; čia ir koplyčia laikinai įtaisytas) Po pietų valandą prisnūdau. Apie 5 val. porą kūdikių krikštijau ir moterį įvezdinau. Apie 12 val. gulian.
3. Utarnikas Luninas, Penza. Nešalta, truputį vėjuota. 8 val. keliaus, spaviedojau, mišią laikiau
~~~

kurioj laike 15 žmonių komunikavos. Po mi-
šios mažą pamokslėlį lietuviškai sakiau, keletą
žodžių ir lenkiškai, keletas mat buvo ištremtų
Austrijos pavaldinių. Porą vaikinų rožančium
įrašiau. Apie 11 val. pasigėręs arbatos ėjau stotin;
kadangi traukinius susivėlinus porą valandų
laukti prisėjo. I ir II kl. bilietų nepardavojo; stoties
viršininkas pažadėjo kaip nors mane „устроить"
kuomet traukinys ateis. Traukiniui pasirodžius
prie stoties kilo didis verksmas daugmat mo-
bilizuotų skiriesi su savišiais. Oberkonduktorius
įsodino mane į linosą „служебное отдѣ-
леніе" trečiojoj klesioje. Šeštą ryto val. Pen-
zoje buvau ½ 4 pietų. No Maskvos-Kazanės
stoties su Liet. Komiteto įgaliotiniu leidomės
namučio. Besivažinėjant pavažą gerokai stuk-
telėjo ir geležkelio rėžką net išsitiesiau
ant sniego — nusigavau. Parvažiavus ga-
dau pietų galą, klebono nėr — vakar išvažiavęs.
Vakare 8 val. užprašytas buvau pas Liet. Komi.
įgaliotinį p. Kriaudždį — buvo pas jį Ramužiėnas
gydytojas ir mokytojas — arbatėlės gėrėm ir šnek-
ėjo. Grįžau po 10 val. Gulau 12 val.
4. Seredą Penzoje. Nešalta, vakare pradėjo
šalti. Vakare 8 val. su Liet. Komiteto įgalioti-
niu buvome teatre. Gerokai lošė Cinegfs Uha-
nalpopuaro (IV vietą 175 kp.), grįžau prieš pirmą
val. Šį rytą klebonas grįžo.
5. Ketvirgas. Gerai šalta. 9 val. mišių mačiau
ir keletą ispaviedojau. Po arbatos susirengiau
kelionėn, nes iš Azarevičio dvaro buvo depeša jog
silpnai sergas valakas (no stoties Tatiščevka 18 varstų).
Prieš pat išvažiuosiant stotin, per telefoną
kunigaikštis Golicyn pranešė jog ligonis jau
numiręs — tad nebereikia važiuoti, lavoną gi Pen-
zon atvešią. Po geros valandos gavau iš Bez-
sonovskos depešą — pas ligonį kviečia. Trau-
kinyn vėlu. Vakare laikiau mišparus. Gulau 12 val.

6. Pėtnyčia Penzoje. Trijų Karalių. Didžiai šalta, apie 20° R. Po 9 val. keliaus. Per gerą valandą išpaviedojau. Prieš Sumą šventinau auksą, myrą ir kodylą. Po sumos pageręs arbatos ir gerokai užkandęs lydaus Riaz-Uralo stotin; nusipirkęs iki Grabovo bilietą (III kl. 52 k) sėdau ne vagonan bet ant ploškadkos. Per pusvalandį buvau jau Bessonovkoje, kame tiesiog pirmiausiai prieglaudon ėjau, koplyčią kaip kokį pabėgėlį gelbėjo nuo [illegible]. Čia gėriau arbatą ir vakarieniavau. Apie 9 val. atėjo mokytoja, su kuria mokytojom [illegible] mokyklų, štukolną septynerese ložemis iki 12 val. (—suvis [illegible]). Gulian 1 val. Perdien skaudėjusi galva apstojo. Apsigyvenau prieglaudos vedėjos kambaryje.

7 Subata. Bessonovka Penza. Smagiai šalta. 9 val. keliaus. Keletą atėjusių žmonių išpaviedojęs laikiau mišią, po kurios Švenčiausiąjį ant altoriaus palikau. Po mišių pagerėjęs arbatos turėjau pas ligonį važiavau. Pagrįžęs koplyčion trejetą kudikių krikštijau ir porą moterų vesdinau. Apie 12 val. užkandęs su mokytoriaus pagelbininku p. Sreklinckiu, žemrėčių arkliu Penzon važiavom (12 varstų). Čia radau kleboną besergantį; tad jau temstant prisiėjo lydėti, nes atvežtą valako lavoną. Kapinėse gerokai sušalau. Mišparų nebuvo kam laikyti. Vakare 8 val. aš su [illegible] ėjome teatran, artistės Tag. [illegible]vos benefisas, vietos brangesnės, vietą 175 kaštavo — 280 k., lošė gerai „Пенина". Grįžom apie 1 val.

8. Nedėlia Penzoje. Gerokai šalta. Keliaus 9 val. Išpaviedojęs visus; giedojau asperges, supliką ir Sumą laike kurios perskaičiau evangeliją ir užsakus. Klebonas serga; pietautu ėjau pas p. [illegible], po pietų preferansą lošėm (+80 k). Val. 5 laikiau Mišparus. 8 val. ėjau teatran, lošė „Nogam can-гееи" - gražu (vieta - 175 kap). Grįžom

prieš 12 val. Gulian po 1 val.

9. Paldrenikas. Tyku, šalta –15°R. 9 val. laikiau skaitytą mišią. Po arbatos pabėgelių ambulatorijon pas ligonių ėjau. Prieš pat pietus buvom „отмѣтка в уѣздномъ земскомъ домѣ". Vakariop kozyriavom; apie 12 val. netiės bažnyčios sargas praše kudrkių dviejų krikštyti, vakar naktį gymusių, sako vienas silpnas esąs – krikštijau abu iš vandens. Gulian po 1 val.

10. Utarnikas. Šaltoka –12°R. Į 10 val. trynęs užpaneliojau ir mišią giedojau. Po arbatos tai pat 5 ž val. dariau Lietuvių Komiteto įgaliotiniui atskaitą paskutinių trijų mėnesių važinėjimų; nuo jo vakar gavau atlyginimą išlaidų (17 rb. su kap). Apie 5 val. dapiedžiau krikšto apeigą vakar iš vandens krikštytiems vaikams, kuniacs buvo klebonas ir klerikas, su dviem pp. Grušeckienėmis. Vakarienės buvom pas Grušeckius proprarava (– 68 k) grįžome prieš 12 val. Gulian po 1 val.

11. Sereda. Gerai šalta, tyku. Apie 10 val. giedojau egzekvijas ir Mišią. Vidudienyj gavau iš Ramzajaus laišką nuo p Garmus gydytojo ir Lietuvių mokytojo kuriame nydrengi atvažiuoti nu prado su pamaldom, rytoj mat turi būti už Kunigaikštytę Tatjaną pamaldos. Mat ieškuvažiavus drauge ir vaikams lietuviams šventiškas laisvių pamaldas. Gavęs laišką tuoj marką į žemiečių paštą nusiunčiau. Po pietų 3 val. padavė porą arklių per 3 val. buvau jau Ramzajuje (25 varstai); Kaip paprastai apsistojau pas gydytoją Garmų. Mano p Šverinickui lošėti (aš, mokytojas ir jis) 3 preferanso (+5 rb) o paskui „21" ikr antros val. (– 20 k) Gulian po 3 val

12 Ketvergas Gerokai šalta. Ramzajus Pausa. ½ 9 keltęs ėjau, taip vadinamu pabėgelių

koplyčion, kurtie 6 išpažindinęs žmones, girdo-
[?] egzekvijas ir mišių skaičiau. Apie 12 val.
grįžau pas gydytoją ir arbatos gėrimą. Prieš pietus
trupučiuką 21 lošėm (aš, mokytojas ir Garmuso žmo-
na) (-25 kp). Pietavom 3 val. Val. 4 su gydytoja
Garmusu žemaičių arkliais važiavom
Penzon (25 varstai per 3 val). Kelias geras, oras
gerokai šaltokas. Apsistojus klebonijoje truputį ar-
bos gėrėm ir prieš 8 val. ėjom visi teatran, žiūrė-
mat žymaus artisto Saveljevo-komiko benefi-
sas, vietos brangesnės, vieta 175 k. – 280 kap.
Loža „Плоды просвещения", gerai; stebėtina jog
beneficiantas, nors vienintelis prasčią turėjo rolę
(III-ий мужик). Geriau išlošė ir visi pirmiausia
benešvarbiausią rolę turėjo Ковалка (гуменщик)
Grįžom pirmą val. Gulėau apie antrą.
Per lošimą pradėjo dantį drėgti.
13 Pėtnyčia Penzoj. Tyku, magiai šalta, apie 20°.
Po 10 val. keliaus ir mišių skaičiau. Po pietų
porą val. aukok prisimiedau. Dantis visą laiką
pamiščiaukai skaudėjo. 6 val. buvau pas dan-
tistą, išėmė seną plombą, įdavė vyšnių atsitik.
Po vakarienės (aš, oficerius, Rauzajus, gydytojas
klebonas ir klierikas) 21 lošėm iki 12 val. (+5 rb)
Gulėau apie 2½ val. Dantį skaudo pamiščiaus.
14. Subata Penzoj. Nežymus vėjelis, žymus šaltis
-29° – 31° R. Atlikęs mišią, buvau pas dantistą.
Prieš ir po pietų preferavom (+124 k.) aš, klebonas ir klie-
rikas. Per vakarienę buvo latvis darbininkas.
Gal dėl priežasties šalčių nefunkcionavo mokyklos.
Gulėau 12 val.
15. Nedėlia. Šaltoka -12°. Apie 10 val. keliaus.
Laikiau Asperges ir Sumą. Po arbatos pas dantistą
ėjau. Pietavom ir preferavom pas Grušeckius
(-5 52 k). Grįžom 5 val. Gulėau 1 val.
16. Panedėlis. Tyku, šaltoka -15°. Penza Lun-
nas. 10 val. laikiau giedamas mišias. Po arbatos
buvau pas dantistą. Kadangi klebonas į užpra-

šaučių depešą – bandoji Lumne austrijokų (boennoobъязанным) nevažiavo, vienai susidėjęs koplyčią ir pietų užkandęs, apie 3 val. Riazano-Uralo stotin lendavęs. Per valandą išvažiavau traukiniu Lunnan (II kl. bilietas 123 k), nakties ½ 8 val. vagone buvau. Stotyje pabėgėliai ir mirusiojo broliai sutiko. Apsistojau, kaip visuomet, Kotliaučevo namuose pas pabėgėlius; čia gyveno su vežos sumvaučiais armijai (vieną lenkų, o kitą lietuvių šeimyna). Čia vieną apstu kambarys koplyčiai padalinto o tamsu, mažulėlį man nakvynei, žodžiu labai patogumų. Guliau ½ 2 v.

17. Utarninkas Lunnas, Penza. Trypntį vijuotė, todėl didžiai šalta apie – 20°. Keliaus po 8 val. Atgiedojęs egzekvijas Mišių skaičiau. Sukrovęs daiktus ir arbatos pagėręs ėjau eksportuoti į kapus. Lavoną iš namų išlydėjau, o kapuos vėl patikau. Visą kelią patis žmonės neše mirusį ir giedojo. Netik ~~ofi bet~~ stovėti kapinėse, bet ir eiti gerokai šalta, ypač kojom ir nosiai. Iš kapinių ėjau stotin, čia sužinojęs, jog 3-4 val. traukinys vėlinas, ėjau Lunnan į sienos nuplėšiamojo kalendoriaus pirkti. Palaukus stotyje kokį pusvalandį atėjo kariškas traukinys, kurio viršininkas – praporas – pavėlijo man sėsti ir pavažinoti, nakties prieš pat 3 val. buvau, radau bepretaugant. Vakariop aš klebonas ir klierikas preferavom (+ 145 k). Guliau apie 1 val.

18. Seredą, Penzoje. Geras šalta, ypač vakare, suvirš 20°. Apie 10 val. skaičiau Mišią. Po arbatos atėjo iš atostogų atvažiavęs Makarovkas lietuvių mokytojas p. Zdanavyčius. Buvau pas dantistą. Vakariop, aš, klebonas, klierikas ir p. Zdanavyčius preferavom (+ 65 k). Guliau po 1 val. Zdanavyčius išvažiavo.

19. Ketvergas. Šalta diena – 26°, laukuose, sako, suvirš 35° buvę. Keliaus nesveikas, galva skaudėjo ir silpnai jaučiaus. Po arbatos buvau pas dantistą. Po pietų poteriu panalbėjęs guliau, pragulėjau tris

vakarienės; kuomet atsikėliau šaltis pradėjo per kailį bėgioti ir kojos linkti. Ilgai netrukus po vakarienės guliau, temperatura iki 38,3 kilo. Jaučiau chininos ir arbatos su aviečiais geriau.
20. Pėtnyčia Sirgau. Šalta ir pusto. Per naktį karščiavau, karštis iki 38,7 kilo. Užprašytas austrų gydytojas p. Auber, vakariop atėjo, trejopų vaistų prirašė. Val. 8 vak. iš klebonijos išėjo į lenkų vakarą, į mirusiojo Senkevyčiaus, lenkų rašytojo, garbei įrengtą. Vakariop atlankė kun. Kliuz (austras). Apie 11 val. grįžo klebonas no vakaro, nepatikome kitą apie antrą nakties. Sulyg buvusiųjų nupasakojimo, kaip paprastai vakaras lenkams nenusidavė, dagi iš Maskvos pakviestas nera žymiausis lenkų artistas - neatvažiavo.
21. Subata. Gerokai šalta. Sirgau. Į rytą karštis pradėjo kristi, į pietus buvo 37.0. Per pietus buvo gydytojas p. Auber (konstatavo aštrią influenzą gastriškąją) kurs keletą dreūų galėti į saké. Į vakarą pradėjau geriau jaustis.
22. Nėdėlia Sirgau. Karštis visai apleidė mane, bet visai silpnu, temperatura 36,2. Per visą dieną pieniška valgiau. Vakare klebonas į Zemagį-Lomiva pas ligonį išvažiavo. Šalta -20°.
23. Paldienkas Sirgau. Vėl silpnumas, kilęs, lyg nesavo per kambarį kojom pereinu.
24. Utarninkas Sirgau. Iš ryto klebonas pagrįžo. Arbatai keliaus, bet netrukus guliau. Prieš pietus atėjo gydytojas, drauge pietavom. Baigiant pietauti atėjo p. K. Bugailiškaitė, buvusi lietuvių prieglaudos vedėja Issoje, dabar ji po ligos Minskan bevažinėjanti. Daktarė sakė jog jai Jaltos kurortan važinėti reikėtų. Iš nepaaiškinamo sutariau ir pataria važiuoti Jaltos jei lietuvių sanatorijoje vietos rastųsi. Apie po 10 val. vakare buvo Lietuvių Komiteto, gabiausių ir Ramzajaus gydytojas p. Garūnas. Guliau apie 1 val.

25. Sereda Šalta -16°. Po 8 val. pamažėl atsikėlęs ir gerokai užėlusią barzdelę nuskutęs, į gerus kartinius į Angles bažnyčioj kitukan, kaune Mišeles skaičiau. Pagrįžęs ir arbatėlės pagėręs į guolį skubiau, parangau gerokai, galva sukas nes akis reipsta. ~~Pot~~ Prieš pat pietų buvo sgalintinių su p. Kaz. Bugailiškarte, kuri Minskan nebvažinosiaunti, kitų jei vietos butu Lietuvių Sanatorijoje Jaltoi sutinka važinoti, dabar gi duodama mokykloje - Majolaue išsifeišuntas, Po pietų poteriavau ir prieš krosnės ugnelę šildžiaus. Vakare buvo Ramžajaus gydyt. p. Garšunas su sgaliotinių Lret Komiteto, per arbatą gerokai pasje degtinėlės išlinktuo, paskui proferavom - neužbargem. Apie ½1 val. išėjo. Gulian ½2 val.
26. Ketvergas. Nešalta apie -10°. Iš ryto ir vakare labai prisnigo. Apie 10 val. skaičiau Mišią. Po arbatos buvau gubernijinei upravoje kaune gavęs čeką iš kasos smulkaus kredito paėmiau 150 rb. algos už sausį. Grįždamas valandžiuką buvau pas sgaliotinių. Po pietų valandą ilsėjaus, nes galva vis dar sukas ir silpna. Gulian ½2 v.
27 Pėtnyčia Nešalta - 8°. Iš ryto saulėta. Po ligos neima miegas. Keliaus po 8 val. Atlaikęs calunmę mišią ir arbatos pagėręs tuoj gulian nes silpna ir galva su mažu snaudėjimu ir užima sukas. Po pietų ėjau miestan pasivaikščioti greit grįžau nes šaltas vėjas, į vanarą šalo -17° R. Gulian 1 val.
28. Subata. Pusiau devintos ėjau bažnyčion, giedojau egzenvijas ir Mišią. Po arbatos pas dantistą buvau. Iš nanties pasirugta gerai, oras visai nešaltas, vidudienių -2°. Vakare laike arbatos buvo pas klebonų pažirtautas papulkininkas-leitenkas, išgėrė degtinėlės. Gulian 12 val. Per dieną galva sukęs, akis reipo.
29. Nedėlia Nešalta -2°. Per votivą ir suplikacijas išspaviedojau. Laikiau sumą. Pas Grušeckius

pietavom ir prosperavom; 5 val. ėjome ant mi-
parų, 7 val. grįžome vėl pas Gruseckius, gerėm
arbatos o 11 val. valgėm vakarienę. Apie pir-
mą nakties baigėm pradėtą dienų prosperavi-
są (+20 kap.) ir namo grįžom (aš važiuodamas ir klebonas)
30. Paldieniškas. Nešalta – 3°. Kartais po truputį (-3)
sniguravo. Prieš 9 val. kėliaus, apie 10 val. gr[?]do-
jau egzekvijas ir Mišią; po arbatos ėjau pas dentist-
o iš čia pietų. Grįždamas buvau pas Lietuvių Komisij.
į galinčių. Po pietų porą valandų prisnūdau.
Po arbatos apie 10 val. vakare buvau pas į galin-
čių Kriagždę, čia buvo iš Racūzajaus du lietuvių
dvarininkų p. Švermickiai – suvalkiečiai. Iki
3 val. nakties lošėm „21" (+17 rb). Grįžęs gulėm po
4 val. Vakare pusto šaltis kilo iki – 14°.
31. Utarnikas. Iš ryto – 17°; dieną ir vakare pustė.
10 val. gedojau calunišę. Prieš pietus buvo atėję
keli kyniai katalikai į darbą pie [?] [?]
važinojantis. Vienas jų įžymiai kalbėjo gu-
diškai. Jieje, matyt, didžiai linksmus, jog čia
rado katalikų bažnyčią. Po pietų į valandą
prisnūdau. Buvo gydytojas Auber – austras, pi-
našė kokius tai pigulius ilgam laikui. Vakaro
buvau kirpties. No poilsio gerai jaučiaus, iš ryto
sukosi galva. Gulėm 1 val.

———— · ————

Vasaris mėnuo.

1. Sereda. Šaltoka −12°; truputį pustė. Apie 10 val. giedojau calvariją mišių. Po arbatos buvau pas dantistą. Ištisą valandą prisėmdavau. Vakaraop laike mišparų keletą žmonių išpaviedojau. Guliau pol 2 val.
2. Ketvergas Grabnyčių šventė. Nešalta −8°. Truputį vėjuota − pustė. Prieš sumą prieš valandą išpaviedojau. 4 Šventinau žvakes ir kurį sumą laikiau. Pietavom pas Grušeckius ir preferavom iki 9 val. (−69 k) Pagrįžęs pas klebona svečius radau, čia irgi iki 11 val. preferavom (+114 k) Guliau apie 1 val.
3. Pėtnyčia. Vėjuota, pustė truputį, šaltoka −16°. Giedojau calvariją. Po arbatos pas dantistą buvau. Per vakarienę buvo p. Novickienė iš Savanosko, iki ½12 val. preferavom (−24 k). Guliau ½2 val. Naktį šaltis kilo iki −20° R.
4. Subata. Iš ryto −18°, į pavakarį −9°. Po arbatos buvau pas dantistą. Prieš pietus buvo depeša pas ligonį važiuoti Kuzneckan. Klebonas tad 8 val. išvažiavo. Klebonui išvažiavus kurį inžinierius Butkevyčė iš Centbaro atėjo, prasnekėjom iki 12 val. Guliau po 1 val.
5. Nedėlia. Pusto, žymus vėjas, šalta −18°. Po 9 val. kėliau. Išpaviedojęs laikiau asperges, giedojau suplikaciją ir sumą, laike kurios evangeliją žmonėms perskaičiau. Pietavom ir preferavom pas p. Grušeckius. 5 val. ėjau mišparų laikyti, 7 val. vėl grįžau su klieriku pas Grušeckius preferanso baigti (+37 k). Namo grįžom po 11 val. Prieš 12 val. grįžo iš Kuznecko klebonas. Guliau pol 1 val.
6. Panedėlnikas. Stipriai pusto, šalta −18°. Po arbatos buvau pas dantistą, užplombavo nesveiką dantį o do du renginys plum...

Lietž. Kom.
Buvau valandžiukę pas sągaliotinį. 12 val. ėjau Liaudės teatran, kadangi prie bilietų kasos daugybė žmonių, grįžau klebonijon. Iš čia bilietų pirkti ėjo kleivikas: sau, Liet. Kom. įgaliotiniui p. Butkevyčiui ir man. Šiandie pas kleboną iškeltė mėsėlį. Prieš 8 val. ėjau Bristolio viešbutin, kame Butkevyčius žadėjęs buvęs vakaro bilietą – neradau, bet per telifoną pasakė, kad jisai teatre manęs lauksiąs; iš čia tad skubinaus teatran kame ir jį radau. Vaidinęjau baleto „Заморышка" (4 eilė po 2,90 K) 5 veiksmų drama. Po pusiau 12 grįžom. Gulian ½ 2 v.
7 Utarninkas. Truputį vėjuota, šalta -20°. Nuo šalčio mėnulas sutvėrėle. Iš ryto zakrastijonas pranešė jog bažnyčioje iš zakristijos du kielikų ir pinigai išvogta. Gerai jog pas manęs buvo kielikai, kitaip neturėtų be mišių laikyti. Prakošus, slaptoji policija buvo atėjus. Po arbatos buvau pas dentistą; prieš pietų truputį pamandulijau. Po pietų daviau kleivikui pinigų, kad nupirktų man ir klebono gaspadinei teatran bilietus, dagi daviau rublių, kad pamegintu loterijos. Prieš 8 val. važiavom teatran, loše „Бедная …", siužetas linksmas ir gražus. Grįžom po 11 val. Guliau ½ 2 val. Vakaras su bilietais, vėžėjo ir arbata apsėjo frb. su kapeikom.
8. Sereda. Šalta -21°, vakare -22°. Po arbatos pas dentistą buvau, du dančiu užplombavo (8 rbl). Po pietų buvo Liet. Komiteto įgaliotinis. Vakarop buvau mieste, pirkau dovanėlių dėl portmonaiuku ir ilgą peiželį, nes mat Čiumbarau pas p. Butkevyčius važiuoju. Vakarėlį valandą elektriška šviesa buvo užgesus. Iki 11 val. kraunėjau kelionėj kaplyčią. 12 val. naktis klebonas išvažiavo Troickan. Guliau po pirmos valandos.

9. Ketvergas - ~~Kelionėje~~ Čečebarai. Iš ryto -23° diena saulėta, silpnas vėjelis. 7 val. kilęs skaičiau mišią, po kurios tuoj stotin leidaus. Traukinys ½5 v. ryto turėjo ateiti, po 12 val. dieną atėjo, tuomi tad su p. Butkevyčium išvažiavom Vijejkovo stotin (2 rb. 32 k.), kame ½4 buvom. Čia stotyje pavalgę pietų leidom su p. Butkevyčiu, jo arkliais Čečebarean, (50 varstų per 5 val. pervažiavom nestoję). 9 val. jau buvom Čečebare. Dar papietavom, šarlatos gerom, gulėm ½2 val.

10. Pėtnyčia. Čečebare. Šalta. 8 val. kilęs ėjau koplyčion, užrakintą radau. Ėjau pas p. Butkevyčių pas kurios netrukus atėjo instruktorius, kuris nuėjęs atidarė koplyčią. 10 žmonių išspavedojęs po 10 val. laikiau Mišią. Po pusės val. pas Butkevyčių papusryčiavęs ėjau savo butan kame poteriavau ir truputį išėjau. Po pietų apie 5 val. ėjau koplyčią, kame į 20 žmonių išspavedojau. Grįžau į savo butą (inžinierio Butkevyčiaus kontora), po valandos ėjau pas Butkevyčių vakarieniauti, kame buvo aficierienė austrų moteris ir prieglaudos vedėja. Iki ~~a~~ 11 valandos kai kokį lošimą lošėm. gulti grįžau po 1 val.

11. Subata. Čečebare. Ypač į vakarą šaltis paskilėjo. Apie 9 val. nuėjęs koplyčion iki 11 val. spavedojau. Po pusryčių atėjo pas mane vyrų gymnazijos mokytojas - gudas, kuris klausė - ar negalėtų savo kūdikio krikštyti katalikiškai; kerštatie sios - tėvai pravoslavai - vaiką nori krikštyti bažnyčioje - sakiau jog įstatai neleidžia. Po pietų apie 5 val. nuėjęs koplyčion keturius kūdikius krikštijau, 3 moteris įvesdinau ir dvi valandi spavedojau. Grįžau pas save 8 val. pas Butkevyčius po 9 val. ėjau - vakarieniavom. Apie 12 val. su Butkevyčiene kirtomės lenkų - lietuvių klausyme. Kartais jos žodžiuose blizstelėdavo lenkiška lietuvių ironija, ta matydama

mas nenugarlejau nevajuokais ir links lei-
kių ironijos. Nepasergėjau kaip antrą nak-
ties valandą išėjo. Grįžęs pas save truputį
polenia vau, gulčiau apie ½ 4 val.
12. Nedėlia. Cembare. Nuo vidudrėčio girdžiai puolo
termometras, vakariop šaltį vėjelis pradi-
no. 9 val. ėjau koplyčion. Išpažindojęs lai-
kiau asperges ir mišią laike kurios sakiau
pamokslą. Per pamaldas buvo keliolika
austrų nelaisvu aficierių. Pusryčiavau
po 1 val. Pietavau po 4 val. ½ 6 ėjau koply-
čion, porą vaikų katekizavau ir dvi valandi
išpažindojau. Kaip iš ryto, lygiai ir vakare
labai sudarkė nervų - išpažinties klausymas
mat visų blagočestiai nieko nesuprantančių,
žėdnas prašijo išpažindoti. Grįžau 7½ val.
Vakarieniavau 10 val. Pas save grįžau ½ 2 val.
13. Paldienikas Cembare. Iš ryto šalta, vakare
atpuolė vėjas. Apie 10 val. koplyčion ėjau,
per valandą išpažindojęs laikiau mišią.
Po pusryčių su p. Butkevyčiu važiavom
prieglaudon, kame mažiukai vaikai dai-
nelių padainavo ir eilių pasakė. Grįžęs pas save
polenia vau ir truputį ilsėjaus. Po pietų apie
5 val. ėjau koplyčion, išpažindojęs krikštijau
kudikį. Po 8 val. ėjau vakarieniauti. Apie
10 val. pas Butkevyčius atėjo svečiuosna austrų
aficierių - nelaisvių leitenas. Grįžau 2 val.
14. Utarnikas Cembare. Nešalta diena, tru-
putį puolė. Apie 10 val. ėjau koplyčion, išpa-
židojęs laikiau mišią. Po pusryčių ėjau
savo butan, poleniavau ir ilsėjaus. Po
pietų 5 val. vėl grįžau pas save, skaičiau
apie dvi valandi numeguliavau, polenia-
vau, po 9 val. ėjau vakarieniauti, grįžau
po 1 val. Migau po 3 valandos. Šiandie
sgijau dištį ausigą.

15. Seredа Čembare. Visai nešalta, truputį sniguravo. Po 9 val. ėjau koplyčion. Išspaviedojęs keletą žmonių, pelenus šventinau ir barsčiau, laikiau mišią. Po arbatos apie antrą valandą su p. Butkevyčiene ėjome mokyklon lenkų pabėgėlių kame truputį šventos istorijos ir katekizmo klausinėjau. Vaikai truputį padainavo. Iš Parkeni atlankęs pabėgėlių ligonius, buvom užėję pas vieną audėją-pabėgėlę. Apie ½ 4 val. grįžę pietavom. Po pietų grįžęs pas save poteriavau, truputį skaičiau ir gerą valandą prisnūdau. Po vakarienės apie pusiau pirmos grįžau savo nakvynėn. Apie ½ 3 val. gesinau žvakę.

16. Ketvergas Čembare. Nešalta, truputį vėjuota per ištisą dieną po trupučiuką sniguravo. 8 val. kėlęs ėjau koplyčion. Vieną išspaviedojęs laikiau mišią po kurios buvau pradėjęs dėlioti krepšin koplyčios daiktus, šiandie mat, 12 val. nutarta buvo grįžti Penzon. Tame tarpe įėjo p. Butkevyčienė kuri pranešė jog jos vyras gavęs depešą važiuoti Piteran, todėl šiandie Penzon nevažiuosiąs bet ryt. Kadangi jo arkliais stotin važiuosią, tad ir aš pasilikau rytdienai. Apie 10 val. pusryčiavau; 12 val. grįžęs pas save truputį poteriavau ir į valandą prisnūdau. Papietavęs vėl apie 5 val. grįžau ir vėl pas šį tą parašęs, gerą valandą ilsėjaus. Apie 9 val. ėjau pas Butkevyčius, kaip ir visados pas juos valgydavau vakarienę. Apie pirmą valandą grįžau. Apie 3 val. migau.

17. Pėtnyčia kelionėje iš Čembaro Penzon. Iš ryto saulėta; graži diena truputį sniguravo ir vėjuota. Kėliaus po 8 val. 9 val. atlaikęs mišią susidėjau koplyčią. Pirkau kareiviškus batus už 11 rublių, kurios persiūdinsiu. Klebonui pirkau virš 4 svarų sviesto po 2 rb. svarą. Papietavę išvažiavom val. 2 su p. Butkevyčiu

parnliaus iš Čembaro Vojejkovo stotin.
Nestodami per penkias valandas pribuvom
stotin (50 varstų). Kelias geras, mažai duo-
bėtas. Sutikus vežimą labai keblu prasilenk-
ti, lyg kirk iš kelio, arkliai neresi sniege, gilu.
Kartą išvirtom sniegan lyg pukuosna.
Traukiniai kits po kito 6 valandom veli-
nos, 5 tad prisėjo valandas laukti. Iš Voej-
kovo stoties išvažiavom 12 v. nakties vadinamu
„деньбка arba Максим Горкий" traukiniu
(II kl. iki Penzos 2 r. 32 k). Penzoje buvo po 4 v.
ryto; gulian grįžęs apie 5 val.
18 Subata Penzoje. Nešalta – 5°. Atsikelęs po
10 val. skaičiau mišią. Prieš pietų ir po pietų
po valandą ilsėjaus, galvą maž skaudėjo.
Vakariop atsilankė du broliu Švermickiu lie-
tuviai – dvarponiai iš Suvalkų, dabar gyve-
nantį kaipo pabėgėliai Rusijoje. Po arba-
tos lošėme „21" (+ 480 k). Guliau pol val.
19. Nedėlia. Nešalta – 4°, gražu, truputį sniguri-
vo. ½ 10 val. laikiau votivą. Per sumą truputį
spaviedojau. Papietavę pas p. Gruseckius profe-
ravom (+ 20 k). Per „graudus verksmus" bu-
vau bažnyčioje. Vakariop buvo kuikas pašal-
kininkas ir Bezsonovkas matuotojis p. Seg-
linckis. Per vakarienę bonkutę degtinės išlus-
tinom. Iki 12 val. lošėm „21" (– 80 kap). Guliau ½ 2 v.
20. Paldienikas. Nešalta – 4° snigurava. 10 v.
giedojau egzekvijas ir mišią. Grįždamas iš baž-
nyčios paslydau ant klebonijos trepių ir gero-
kai koriuosi kelią sudaužiau. Po arbatos nu-
vau gubernijinėn upravon kame gavęs nuo va-
sarį čeką, iš iždo paėmiau 150 rb. algos. Po pie-
tų aš, vikaras ir klebonas pradėjom proferuoti.
Po vakarienės apie 11 val. mum belošiant
atėjo Rusijoje gydytojas p. Garmus, o kiek
vėliaus visai girtas koks tai didis dvarponis
gudas, klebonui truputį pažįstamas. Parta-

natis buvo su lioKajn, kuriam įsakė paduoti butelį šampaño – gėrem. Girto gudo tokiu budu negalėjo lioKajus įtikinti, jog laiką ~~traukiniui~~ stotin važiuoti arba jog laukia jo kas tai viešbutyje. ½2 val. galop išvažiavo. Gulaus po 2 va.
21. Utarninkas. Gražu, iš ryto – 9°. Po 10 val. skaičiau mišių. Per arbatą buvo Ramzajaus mokytojas p. Kartauskas – lietuvis. Po pietų vakar pradėtą profesavimą tęsiau. Seseriai Elzbietai Piterau išsiunčiau 25 rb pašalpos. Vakare užbaigiau profesavimą (+21 rk). Per vakarienę buvo Ramzajaus gydytojas p. Garūnas ir iš Velejnovo p. Jaučauskis pastarasis apie seminarijos auklėtinį, kurs ~~buvo~~ Varniškiuose katechizavo vaikus, nupasakojo, jog pabėgėliai ~~t~~ ant jo labai įpyko.
Gulian apie pirmą valandą
22. Sereda. Nešalta diena. 10 val. giedojau mišių. Po pietų pradėjom o po arbatos užbaigėm profesuoti. (+157 k) Gulian ½2 val.
23. Ketvergas. Nešalta – 8°. 10 val. skaičiau mišių. Po arbatos buvau mieste, sutikau Betonavijos instruktorių p. Sieklinckį, kurs pasake jog Troicke p. Olechnovič – instruktorius tyfsergąs. Po pietų ir vakare deliojau kelionei daiktus – koplyčią.
24. Pėtnyčia kelionėje Troickan. Po 12 val naktiės leidaus M-Kaz. stotin, kame gavęs bilietą sėdau traukinyn ir viršutinę polką užėmiau, laikinai sėdau ant apatinio suolo. Po valandėlės koks tai praporas įsigrudo vagonan ir pradėjo ant viršutinio suolo, kame buvo ištiesta mano paklodė ir pagalvė padėta, dėti savo bagažą. Atsistojęs pasakiau jog viršutinę vietą aš užėmiau, jis gi į manę šoko su pretenzijom jog aš dvi vieti užėmęs tad jis turįs pilną teisę užimti mano viršutinę. Susikirtome. Praporas tvirtino jog jis užimsiąs mano viršu-

tinę vietą aš gi sakiau jog ne. Neilgai trukęs tuojaus užsirepečkėjau viršun tardamas; „menerps ydroguancs Bor, zjo s jammano bepokrnro nuolky." Krepšio gi mano nejėsė evakuojo praporas nenorėjo nuimti. Išėjęs praporas neilgai trukęs grįžo bet ne be vietos, bet su žandaru ir oberkonduktorių. Žandaras nieko neklausęs liepė man tuojaus paliuosuoti viršutinę vietą kitaip jis pabresiąs mano nutraukimo. Vietą, sakau užleisti galiu, bet kokiomis pamatais praporas turi teisę užimtą jau vietą atimti nuo manęs, žandaras atsako, jog praporas sakęs - jis pirmas užėmęs, aš gi apačioje sėdėjęs. Taip sakau, sėdėjau apačioje, bet viršutinė vieta buvo mano pataline užimta, ką matė pats pasažirai ir pats praporas. Tuomet žandaras užklausė jį - ar buvo paklodė ir pagalvis viršuje - atsakė - jog buvo. Tai gi, sakau pats praporas buvo čia tikrinęs jog viršutinė užimta, tuomet žandaras atsileidė ir tarė jog jis nieko padaryti negalis jog vieta mano užimta priderą man, praporas oponavo dar - tuomi jog aš ir apatinę turėjau užėmęs nes ten sėdėjęs, žandaras racijonaliai atsakė, jog kuomet nemiegąs galima sėdėti apatinėje. Kaž kas pasažirų patarė praporui eiti pas komendantą, žandaras, tarės jog ir komendantas nieko nepadarysiąs - išėjo. Taip praporas turėjo fiasko, aš gi likau viršuje, krepšis gi kojose likosi. Iš Penzos ½ 4 val. išvažiavom. Ilgą laiką nėjo miegas. Ruzajevkoje buvau po 8 val. ryto, čia kito traukinio prieš 5 val. teko palaukti. Čia kavos arbatos geriau, atsiprausiau, papietavau. Iš Ruzajevkos Arapovo stotin 5 val. po pietų pribuvau (iš Penzos 565 kr). Čia užmokęs žuvies ir arbatos vietą arklių drauge su Trosenos prievadininku lėkdavus Trosenan (10 varstų 2 rb), name gerovas sutartinų pribuvau. Apsistojau prie kopėčių, netrukęs ėjau pas nuomotojas Cko. vakarienauti, apsigyvenau felčerės kambaryje.

Papoteriavęs gulian apie 1 val.
25. Subata Troicke. Nešalta bet geronai pusto. 8 val. nuėjęs koplyčion ir išspavedojęs 10 žmonių, giedojau egzekvijas ir mišią skaičiau, laike kurios maršnai giedojo vaikai ir žmonės. Pasonsenravus prižnoje komunikautus palikau altoriuje. Arbatą prieš 12 val. gėrau. Po arbatos grįžęs pas save pote riavau ir valandžiukę ilsėjaus. Pietautų ėjau prieglaudon. Pagerės popietinės arbatos pas mokytojas ėjau koplyčion spavedoti. Grįžau 9 val. Vakarieniavau pas mokytojas, grįžau ½ 12 val. Gulian ½ 2 val.
26. Nedelia. Tyku, nešalta. Troicke. Prieš 9 val. ėjau koplyčion. Per pusantros valandos išspavedojęs, dalinau kommuniją, laikiau atperges, prieš atidarytą šv. Sakramento giedojau suplikaciją ir mišią laikiau, laike kurios pamokslą sakiau. ½ 1 val. pas mokytojas arbatą gėriau. 3 val. prieglau dojs pietus. ½ 5 val. ėjau koplyčion, nauču dviem atėjom 6 kudikius krikštinau. Spavedojau iki 8 val. Vakarieniavau pas mokytojas.
Grįžęs pas save gulian 1 val.
27. Paldienikas Troicke. Nešalta, saulėta, vakare šalo. Prieš 9 val. ėjau koplyčion. 11 val. nebaigęs spavedoti dalinau kommuniją, giedojau egzekvijas ir mišią skaičiau. ½ 1 val. arbatos gėriau. 3 val. pietus, 4 val. ėjau koplyčion. Keletą atėjusių žmonių išspavedojęs krikštijau kudikį, po to vėl sėdau spavedoti, praverčiau iki 8 vėlk valandos. 9 val. ėjau vakarieniauti, grįžau po 12 val., gulian pol 1 val.
28. Utarnikas Troicke. Trupučiu pašalę, vėjuota. 9 val. ėjau koplyčion, 11 val. išbaigęs spavedoti kommuniją dalinau, egzekvijas giedojau ir mišią skaičiau. ½ 1 val. pusryčiavau. ½ 3 val. pietus, po kurių atlaikiau instruktorių p. Olechnovičių-sergan tį. Nuo ½ 5 iki 8 val. spavedojau vėlk išdrutinai vai kus. Pas mokytojas pavakarieniavęs užsikalbėjau apie ekso ir savo su jo peštynės. Grįžau ½ 3 v. gulian po 3 val.

Kovas mėnuo

1. Sereda Troicke. Gražu, saulėta, gerokai šalta. 9 val. nuėjęs koplyčion ir išspaviedojęs, ėjau pas du ligonius, grįžęs giedojau egzekvijas ir mišią skaičiau. 12 val. pusryčiavau; 3 valgiau prieglaudoje pietus. ½5 val. ėjau koplyčion, kame paskirstęs kudikius spaviedojau prieglaudos vaikus iki ½8 val. Iš vakarienės grįžau ½12 val. Gulau 1 val.

2. Ketverges Troicke. Vėjuota, labai pustė. 10 val. nuėjęs koplyčion ir keletą išspaviedojęs giedojau egzekvijas ir mišią skaičiau. 12 val. pusryčiai. 3 val. pas CKO instruktorių p. Olechnavičių pietūs. 6-8 val. ilsėjaus, miegalojau. 9 val. pas mokytojas vakarieniavau, grįžau prieš 12 val. Gulės iki 2 val. skaičiau.

3. Pėtnyčia, Troickas–Majdanas. Gražu, šalta. Prieš 10 val. nuėjęs koplyčion giedojau egzekvijas, trejetą žmonių išspaviedojau ir mišią laikiau. Po mišios susidėjau daiktus. Per visą Troicke buvimą išspaviedojau 370-380 žmonių. Išeinant iš koplyčios moteris ir mergaitės labai pradėjo raudoti, taip jog aš jau išvažiuoju, prašė netrukus vėl atvažiuoti. Apie 12 val. pusryčiavau. ½3 val. ėjau prieglaudon pietauti. Per pietus mokytojas p. Karpinskis papasakojo, jog kuomet ėjęs gatve Troicko mokytojos-gudės sutaikė jį ir ant rankos rišusios raudoną kaspiną pasakė atiduoti draugę, jog Valstybės dūma paėmusi valdžią į savo rankas, jog lauką areštavę, tad „ura". Papietavęs prieglaudoje ir arbatos pagėręs pas mokytojas, apie 4 val. iš Troicko leidaus Arapovo stotin (10 varstų). Čia belaukdamas traukinio valandą prisėdau; dviem-trim valandom susivėlinusio traukinio apie 9-10 val. buvau Majdano vasjezde, kame sutiko pabėgėliai (čia gyvena ~100 žmonių lietuvių). Kolasnikovo nakvynę sustojau pas pabėgėlius. Apie ½12 v.

ėjau drdžiau gražiau kambarių, kame gavęs nuo savininkės naujų arbatos ir duonas ėmiau vakarieniauti, laimė jog keletą žmonių turėjau cukraus, kitaip arbatą be cukraus būtų prisėjęs gerti. Patalinį paveingė pabėgėliai. Apie 1/2 1 val. guliau, bet aut nelaimės vietoj atilsio turėjau vre, ištisą naktį, vien kauki-mą - nepuoli mat gauja blakių. Laiks nuo laiko brėžiau degtukus ir blakes nuo pagalvio vaikiau. Porą kartų degiau lempą ir generalį medžioją daviau pagalvinose ir antklodyje; galop lovą apleidau ir aut suolo guliau, vieną po šonu o antrą pagalvį po galva pasidėjęs. Taip iki 5 val. net kaukiniaus o paskui užmigau.

4\. Subata Majdane. Drdžiai pusti. Prieš 10 val. ėjau koplyčion, parengtoj buvusiojoje Lietuvių mokykloje. 132 žmonių išspaviedojęs laikiau mišią. Po mišias pas pabėgėlių (drauge su gudų gyvenančių) arbatą geriau. Iš čia grįžau į vietą nakvynes, kame papoteriavęs visai išsinešdinau; savininkei buto už blakynėje praleistą naktį nelbiną daviau. Gerą valandą spaviedojau. 6-7 val. vakarieniavau, (arbata, pyragas ir porą kiaušių) kadangi pietų nevalgiau tai vakarienę pavadinčiau - pietus - vakarienė. Nakvynę pabėgėliai parengė koplyčioje aut suolų, kambarys nuo žmonių prigaravęs, drdžiai drėgnas. Kadangi buvau įvargęs, apie pall val. guliau ir greit užmigau.

5\. Nedėlia Majdane ir kelionėje. Iki vidudienio drdžiai pusti, į vakarą trupučiką aptilko; šalta. Kadangi gudo pirkioje pradėjo mirtis pabėgėliai, kėliaus 8 val. ir leidžiaus juosios koplyčion. Papoteriavęs spaviedojau, po 10 val. laikiau mišią, laike kurios komunikavos apie 50 žmonių. Po mišias pamokslą sakiau. Užbaigęs viską su švenčiausiuoju ėjau pas ligonį. Iš čia grįžau pas pabėgėlių kame geriau arbatos ir dešrutės valgiau. Po antros valandos grįžęs koplyčion

susikroviau daiktus ir valandai ant suolo išsitiesiau. Atsikėlęs poteriavau, o gerai sutemus pas pabėgėlių pretantu ir drauge vakarrienėn eiau. Rasjezdan pasiuntęs žmogų sužinojau jog traukinys 2–3 val. veluojas. 8 val. ėjau rasjezdan, kame paaiškėjo jog traukinys daug daugiau veluojas. Laukti prisiėjo nekūrentoje salėje arba geriau sakant „в холодной" nes oras biauriausis. Valandą ant suolo varčiaus, galva pradėjo skaudėti; prieš 12 v. išvažiavau Ruzajevkos link; pasažirų pilniausia, stovėjom keletas žmonių prieškambaryje prie išeinamosios vietos, išeinamojoje vietoje buvo net 4 kareiviai susėdę.
Apie antrą naktiès valandą Ruzajevkoje buvome.
6. Paldienis. Ruzajevka – Posopas. Graži, vėjuota saulėta. Važinėjant Ruzajevkon taip skaudėjo galva jog tik vagone nemnalpau. Apie valandą stotyje vaikščiojau žiūrinėdamas kaip čia vietą atilsiui išradus, suolai mat visi užimti buvo. Nutariau ir apie 4 val. ryt guliau ant keletos kėdžių prie valgomojo stalo. 7 val. livkajai sužadino. Kilau, galva sveikesnė, geriau porą stiklų arbatos. Apie 10 val. išvažiavau, 11 val. buvau Šaraūsko stotyje kame matęs žmogų lauke. Per pusvalandį pribuvau Posopo kaiman, kame yra kolonija po CKO. globa (270 žmonių). Apsistojau pas inž.-instruktorių p. Nagurskį. Pagėręs arbatos guliau. Kėliaus po 4-ės val. Vakare vėl gėriau arbatos su šviežia pavalgyt gal apie 11 val. *(virš eilutės: iš atmintyts pristatyta vietos)*
7. Utarnikas Posope. Šalta vėjuota. 8 val. ėjau koplyčion (apie du varstus) kame apie 55 žmonių išpažinęs laikiau mišias. Po mišios ėjau pas sunkų ligonį, kuris vakare pasimirė. Arbatą gėriau pas mokytojas apie 1 val. 4 val. pas p. Nagurskį valgiau no mokytojų prisiųstus pietus. No 5 iki 8 val. vėl koplyčion spaviedojau. Grįžęs ir arbatos pagėręs po 12 val. guliau.
8. Seredа Posope. Iš ryto baisiai pusti, vakare graži.

Prieš 9 val. buvau koplyčioje. Išpavedojęs laikiau mišią po kurios pamokslėlį sakiau; primindamas, kad gražiai užsilaikytų, jei, kaip kambarna, tai pačiame laike bus išvežti. Per mišias 85 žmonės komunikavos. Po mišios kūdikį pakrikštijęs ėjau pas mokytojas pusryčiauti. Pietus pas savę valgiau. Po pietų nuėjęs koplyčion keliolika žmonių išpavedojau, 3 kūdikius pakrikštijau, žmogų į rožančių įrašiau ir keletą moterų įvesdinau. Po 6 val. grįžau pas savę. Vakariop pas p. Nagurskį buvo atėjęs mokytojas Krzovskis ir prieglaudos vedėja Mordvilka – gėrėm drauge arbatą. Gulėiau apie pirmą valandą.

9. Ketvergas Posopas Makarovka. Iki vidudienio labai pūstė, per dieną vėjuota, į pavakarį oras visai atpuolė. 9 val. nuėjęs koplyčion ir keletą išpavedojęs, giedojau egzekvijas. Atlaikęs skaitytą mišią ir susidėjęs daiktus apie 11 val. ėjau pas mokytojas pusryčiauti. Pakelėje buvau užėjęs pas kalbininką kame atgiedojau lavoluturių psalmas. Pagrįžęs pas p. Nagurskį susidėjau daiktus. Apie 3 val. ėjom pas mokytojas pietauti. 4 val. iš Posopo – lenkų kolonijos važiavau Makarovkon (lietuvių kolonija apie 150 žmonių; 2-3 varstai) Apsigyvenau, kaip paprastai, prie koplyčios pas Lietuvių mokyklos mokytoją p. Zdanavičę. Gulėiau po 11 val.

10. Pėtnyčia Makarovkoje. Atodrėgis, vakare lijo. Po 9 val. kilęs ir 15 žmonių išpavedojęs laikiau mišią. Po pirmos valandos atlankiau lietuvių mokyklą – skaitė, pasakojo ir eiles sakė. Po pietų gerą valandą miegojau. Pavakaryje krikštijau antrą kūdikį ir moterį įvesdinau. Vakare koziriavom. Gulėiau apie ½ 2 val.

11. Subata Makarovkoje. Iš nakties pašalę, vakare gerokai šalo, tyku, saulėta. Atsikėlęs ir išpavedojęs egzekvijas giedojau ir mišią laikiau laike kurios 25 žmonės komunikavos. Apie 5 val. spavedojau

monyklos vaikų. Pavakaryje su mokytoju p. Zdanavyčiu vaikščiojome po lauką. Iki vakaro vienos koziriavom. Atsigulęs iki antros valandos naktį.

12. Nedėlia Makarovkoje. Gražu, šiltas atodrėgis. Atsikėlęs ir per pusantros valandos išpažinties klausiau, aspergęs, giedojau prieš švenčiausiąjį suplikaciją ir mišias laikiau, po evangelijos sakiau pamokslą; laike mišių 482 žmonės komunikavos. Po pietų 3 val. su mokytoju p. Zdanavyčiu važiavom Saraūskan (pavieto miestas 3-4 varstai) pas p. Novickių. Besivažiuojančią sutikom p. Novickienę, tad drauge ėjome pas p. Bronikauskį (сущебн. следователь) pas kurį per telefoną kalbėjau su garnizono viršininku. Apie 6 val. pats atmečiškai nykom prie kazarmių aficierių kluban (офицерское собрание) kame su Atlantovu, garnizono pulkininku - bei kareivių išpažinties kalbėjau; pasakojo duoti butą koplyčiai ir kareivių paleisti atlikti velykas. Jau gerai temstant grįžom Makarovkon. Saraūskas pilnas kareivių, raudonais kokardomis pasipuošusių. Žmonių irgi pripiltos gatvės nes 5-6 val. trijose vietose turi atsilikti mitingai. Truputį pakoziriavę, 8 val. vakarieniavom. Gulėjau apie 1 val.

13 Palfieūrkas Makarovka Saraūskas. Nešalta, vėjuota. Po 9 val. kėlęs, tris žmones išpažinties egzersijas giedojau ir mišias laikiau. Aut mišių atėjo vaikai ir greitai su mokytoju. Po arbatos buvau čia pat dvare pas p. Tepliakovičių, kame per telefoną kalbėjau su pulko vadu Saraūske, kuris išpažinties kareivių. Po pietų iš mano pasiūlymo, iš kanceliarijos pulko klausė kuomet prisiųsti man arklį, kad kareivių išpažinties važinėčiau, prisiimas žinia drauge velykų „robzme". Atsakiau kad turėjau prisiųsti arklį. Jau gerai sutemus prisiuntė iš pulko kareivį su arkliu, kuris 8 val. iš Makarovkos išvažiavau ir tiesiog pulko kanceliarijon, iš čia muzikos komandon kame porą laikų pasirašiusius sakiau parengti by koks „ne omon-

нужную, свободную при 2-ом батальона кухню" kop-
čiai. Galop pribuvau pas p. Nowickį Saranske 9 val.
vakare. Čia nei pono nei ponios namie neradau. Tarnas
– vaikelas, keliolikos metų vaikas, į kurių barių neį-
leido, tad liepiau eiti pasakyti poniai, jog atvažiavau
o pats sėdėdamas virtuvėje per valandą su virš
laikraščių skaičiau, kolei ponia iš kinematogra-
fo grįžo. Pagėręs arbatos, prieš pirmus guliau.
14. Utarninkas Saranske. Nešalta, silpnas atodrėgis
½ 9 val. paduotu iš 234 pulko arkliu važiavau prie ka-
zarmių; tuščia, šalta, su purvinu asfaltiniu padlagu
„солдатская столовая" paskirta pamaldoms. Radau kelio-
lika susirinkusių kareivių. Paaiškėjus jog ne visose
rotose buvo skaitytas „приказ о говении" ėjau kanceliari-
jon, kame kurs davė įsakymą, jog iš eilių kareivių kurs pulko-
siuntų katalikus, kas per pusvalandį ir tikosi. Išpažin-
ties nei vieno nebuvo, nes visi pavalgę o kiti nežinoję
apie mano atvažiavimą. Parengęs ant stalo altorių lai-
kiau mišią. Po mišios vėl paduotu pulko arkliu grįžau
pas Nowickius arbatauti. Po pietų valandą prisnūdau.
½ 5 v. važiavau vėl į koplyčią kareivių spaviedoti.
Buvo daugybė; be pertraukos nuo 5 iki 8½ spaviedojau
paskutinių neišbaigęs. Tuo pačiu arkliu parvežė pas
Nowickius. Gerai įvargęs 12 val. guliau.
15. Sereda. Saranske. Atodrėgis, šlapia, kartais drebia
sniegu. 9 val. nuvažiavęs prie kazarmių koplyčion ir per
pusantros valandos išspaviedojęs laikiau kareiviams
mišią, per kurią vakar vakare ir šiandie išspaviedotieji
140 žmonių komunikavo. Prie mišios pamokslėlį sa-
kiau. Sudėjęs krepšin koplyčią važiavau čia pat esančion
pulko kanceleriją, kame pulkininkui įteikiau atskirą to-
kių surašymą kareivių katalikų. Jis išpažinties klausimą
nuo rotos jie po rublį mokėti ketino; pasakiau jog visur nuo
žmogaus mokama po 27–33 kap., antgi nuo jų ir sutiko;
užtai labai gavau 39 r. 15 kap. skaitant už kiekvieną po
27 kap. Čia pulkininkas paprašė kad rytą prisiųstų arkliu
malonėčiau atvažiuoti pulkan ir prisiegdinčiau kata-
likus naujai valdžiai, nes rytą busianti visame pulke
prisiega. Dagi prašė

kad per prisegą paaiškinčiau kareiviam kaip reikia suprasti „lincsybė". Iš čia važiavau kanceleriјon. „boennago nakazašnika" – neradau jojo. ½ 2 val. pribuvau pas Novickius ir arbatą gėriau. Po pietų 7 val. ėjau boennago nakazašniką kanceleriјon, čia jo neradęs ėjau į jo butą. Prijėmė gana mandagiai ir pavėlino karo nelaisvinčius laikyti pamaldas, ko prašiau, t. y. rytoj po pietų išpažinties o subatoj mišią atlaikyti nelaisvių kazarmėse. Pačioj vėsijoj grįžau pas Novickius; nuo persiaudrinimo nervinkai galva skaudėjo. Po vakarienės 11 val. tuoj guliau.

16. Ketvergas Saratuske. Atodrėgis, šlapia. Mišias nelaikiau. Paduotuoju iš pulko arkliu 10 val. važiavau prie kazarmių, kame visas pulkas buvo išstatytas ir ėjo „молебен перед присягой новобранцев" (?). Kuomet prie viršenybės prisiartinau, tuoj prie manęs priėjo pulkininkas kuris įteikė prisaigos tekstą. Kareiviai katalikai buvo mozaliai, tad juos ir ~~porą trečią~~ ketvertą aficierių prisiegdinau t. y. perskaičiau prisaigos tekstą ir prisiekiantieji, kaip tekste pasakyta, persižegnoti įsakiau. Po to keletą žodžių lenkiškai apie lincsybę pasakiau. Iš čia su aficieriais pulko kanceleriјon nuvykęs pasirašiau – jog prisiegdinau. Iš čia su leitn. aficierium ėjome ligoninių kanceleriјon, kame mr vyresnysis gydytojas įsakė, surinkti į vieną vietą katalikus ligonius – kareivius – kad jos išpažinties. Buvo jų 4 žmonės – išpažinties. Iš čia su tuo pačiu leitn.-aficierium ėjome kitan gospitalin kame 7 ligonius nelaisvių austrų ir kita tiek mūsų armijos kareivių išpažinties. Iš čia pulko arkliu važiavau Pavieto žemiečių upravon – pas ~~naujos valdžios v~~ prezidentą, jis patarė pas techniką, pastoraris, pas naujos valdžios vice-komisarą, bet tasai pasirodė čia, aut mano laimei esąs, tad su juo sėdau ir buvusios policijos butan kaleim, kame jis tiesiog manę privedė prie „военнообязанных" komiteto. Man mat rūpėjo surinkti austrų ir vokiečių pavaldinių – katalikų ir išgauti butą, kad jiems pamaldas galėčiau atlaikyti. Komitetas nieko praneš... kaikuriems katalikams, o butą pamaldoms nurodė „общежитие военнообязанных". Antra valanda grįžau pas Novickius (Садовая № 4).

4 val. atvažiavo austras nelaisvis, kad su juo važiuočiau į kapines ir palaidočiau du austrų-nelaisvių lavonu. Nuo kapinių važiavom į austrų-nelaisvių kazarmes (buvusi arklydė) kame 200 nelaisvių gyvena. Keliolika norinčių karevių išpaviedojęs grįžau pas Novickius, vakare jau tenustantį. Su Novickiais pavakarieniavęs guliau po 12 val.

17. Pėtnyčia Saraūske. Iš nakties pasnigta. Silpnas atodrėgis. ½ 9 keliaus. Prisiųstuoju arkliu važiavau austr. nelaisvių kazarmesna, kame keletą išpaviedojęs po 10 val. mišią laikiau pačioje kazarmėje kame nelaisviai gyvena /ši kazarmė kadaisiai arklydė buvo/. Po pamaldų parveždino atgal pas Novickius. Po pietų 5 val. pasiyėmęs komžą su stula ėjau parengtan koplyčiai butan, prie singų valstijų pavaldinių /. voennoobzannyx/. spaviedoti. Buvo čia ir keletas vietinių parapijonų. Keliolika išpaviedojęs, jau gerai sutemus pasamdytoju vežiu, važiavau pas Sormiką ir pas Griniką pas pastarąjį radau ir pirkau su šiurpeliais kamašius už 35 rb., dargi pirkau biznių aimeniuką mašinikai del skutimo barzdos, į mokėjau 7 rb. 50 k. Iš čia pas Novickius grįžau 8 jau valanda. Novickių neradau, grįžo ½ 12 val., tuomet arbatą gėriau. Guliau po 1 valandos.

18. Subata Saraūskas - Makarovka. Gražu, žymus atodrėgis. 8 val. vežiju atvažiavo manęs koplyčion nuvežti. 9 val. nuvažiavęs ir visus išpaviedojęs laikiau mišią laike kurios 40 žmonių komunikavos. Po mišios susidėjęs koplyčią ir paimęs ant altoriaus palikta šv. sakramentą važiavau pas jaunią džiovininką ligonį. Iš čia ėjau krautuvėsna telefono ieškoti, trečioje t. y. tik aptiekoje suradęs telefonavau į prestininkų pulką, kad pasiųstų man arklį ir parvežtų atgal iš kur parsivežė t. y. Makarovkon. Sakiau arklį pradėti 4 val., o pradavė pirmą valandą. Po pietų apie ½ 3 važiavau Posopaū, žinget sklavau, matė, ar kaip buvo

leivių komitetas išveži pabėgėlių ar ne. Pasirodo jog ne; taip ir mislijau. Iš Posopo pro Saraniską Makarovkon – lietuvių kolionijon (3-4 varst.) Vakarop lošiau truputį savo kozirių. Gulčiau po 12.
19. Nedėlia Makarovkoje. Atodrėgis. 9 val. kėlęs ir truputį peržiūrėjęs keletą žmonių išspaviedojęs, laikiau asperges ir mišią. Laike mišių pamokslą sakiau. Prieš 12 val. arbatos pagėręs truputį lošiau savo kozirių. po pietų gerą valandą prisnūdau. Apie 7 val. atėjo vietinių popas ir dvaro administratorius – nakčiaudžiau ir po gerų burnų istrauks kalėjau 21 lošti. Apie 10 val. atvažiavo Posopo diakonas ir mokytojas – irgi lošikai. Mokytojo mat švęčius kviesti pas Zelamavičių mokytoją kurio šiendie vardo diena (Juozapas). Apie 11 v. buvo gera vakarienė, išgėrėm smagiai; Posopo mokytojas žyčiai išitraukė (gorelkos visi išgėrė) tuštino. Pats sulenizuotas po 12 val. ėjo kažin pora valandų ilsėtis, matytų nerektifikuoto tauri-kštę širdį smaukė, girtas visai nebuvo. Lošėm 21 ir pradžią švieskas 3 ir 5 val (+30 rb). Gerai pasišnekėjęs gulčiau. Jaučiaus visai gerai.
20. Pandėlenikas Makarovkoje. Gražu, saulėta. Apie 10 val. kėliau. Keletą žmonių išspaviedojęs skaičiau mišią, laike kurios 5 žmonės komunikavos. Po pietų gerą porą valandų prisnūdau. Vakare daiktus truputį krausčiau; gulčiau po 2 val.
21. Utarnikas Kelionėje iš Makarovkos Luminan. ½ 6 val. kėlęs skaičiau mišią. Užkandęs ir susidėjęs daiktus, 7 val. išvažiavau bet davažiavęs malūno tilto nedrįsau per drūčiai išsilijusiu valdeliu važiuoti, atgal tad grįžau. Tikslu nuegrįžti Makarovkos kaimu važiuoti, bet tušiačia sako da blogiau. Kadangi popas siuntė savo vežiką stotin, tad paskui jį ėjau važiuoti. Vienu ir kitu pusiu malūno prisėjo po keliasdešimtis sieksnių vandeniu plaukti, vienoje vietoj arkliui iki pilvo buvo, prisisėmė rogutės, tad

kaip paskui pasirodė, koplyčios krepšiu pro skylę prieš vandenis ir nekuriuos bažnytinius rubus per arnotą, aursą suvilgė. Baisu buvo važiuoti, nes valdiuo stovis o sniegas klumpus jei bent kick šalin pasisuktu tuoj roges apsiverstų, nes tik pačiame kelio vidurije lygiai išpiauta praviešos. 8 val. buvau Sarausko stotyje, pasirodo ryto traukinys vis dar neiną, o antras prekių bežinio niekas, vienas tik pasažirų traukinys eina, ranaso tad reikia laukti. Palikęs pas sargą daiktus, tuo pačiu arkliu dar važiavau miesto centran, o iš čia vaikščiodamas, ėjau pas Novickių, kurio ½11 val. atėjau. Po pietų čionai apie porą valandų prismidau. Po arbatos 7 val. ėjau miestan, pačiame centre buvo išsirikiavęs kareivių frontan prakalbos, muzika, gražios raudonos vėliavos. Po valandos atėjo 6 rotos kareivių sėdos ešalonan. Girdėjos prakalbos, muzika pulkomarseljeza, ilgas ura. Per ešaloną buvo 3 raudonos vėliavos, val. 9 trečias skambutis, po muzikos maršu ir balsiu „ura", važiuoja į frontą - traukinys dingo nakties tamsumoje. Pasažirų traukinys Sarauskan 2-3 val. vėluodamas atėjo ½ 11 val. Kadangi žmonių esti daugybė, nešėjas pasodino tiesiog vagonan pirmos klesos. Iki Rusajevkos dar šiaip taip galima buvo sėdėti, bet Rusajevkoj tiek žmonių privirto kad net traukinys pasidare. Vietoj 6-8 žmonių, tilpom į 20. Rusajevkoje du syk daugiau stovėjom neg reikėjo. Išvažiavom apie 1 val.

22 Sereda. Lunine. Šiltas atodrėgis. Lunino stotyje buvau ½6 val. ryto. Čia nelyg duotos vakar iš Sarausko depešos sutiko mane pabėgėlis. Nuo stoties čia pat vykom pėsti. Lunino didžiam kaiman, kame prie koplyčios atskiroje kambaryje atsiguliau po 6 val. ryto ir iki ½10 val. miegojau. Atsikėlęs iš 17 žmonių iš parvedejis

skaičiau mišių. ½ 12 val. arbatos geriau. Po pietų apie porą valandų prisnūdau. Atsivilko keletą žmonių išspavedojau. Vakarieną trupu tį vaišinėjau, buvau prie labai išliotos spesgerėtis. Gulėjau pot 12 val.

23. Ketvergas Luniue. Atodrėgis, gražu, saulėta. ½ 9 val. keliaus. Išspavedojęs laikiau mišių, laike kurios 25 žmonės komunikavos. Anž pusryčių kiaušiai, kakao, sviestas ir sūrys. Po pusryčių poteriavau ir porą valandų miegojau. Po pietų moterį žvėzdines ėjau stotin klausdžiu kaip eina Penzon traukiniai, pasirodo jog tik esti vienas po vidunaktčio traukinys. Minėtina jog anž pietų turėjau kotlietus, šaltaeosinį ir stiklą šutinto pieno. Po vakarienės poteriavai ir skaičiau. Gulėjau pot 11 valandos

24. Pėtnyčia Luninas Penza. Po 9 val. kilęs ir keletą išspavedojęs skaičiau mišių. 3 val. po pietų sudėjęs daiktus ėjau stotin su vilti beugalima kokio nors traukinio Penzon parvažiuoti. Po geros valandos sužinojau jog ateis prekių traukinys. Atėjus traukiniui sėdau „teplušką"- kurioje buvo apie 20 žmonių-proletarų. Luniue prastovėjom suvis pusantros valandos nes praleido du traukiniu. Penzon per 3-4 val. pribuvom (40 varstų). 10 val. buvau jau klebonijoje. Pagėręs drungnos arbatos, poteriavau. Po 12 val. grįžo iš svečių klebonas - šnekučiavom. Gulėjau 1 valanda. Apreiškimo Pan. Šv. šventė

25. Subata Penzoje. Atodrėgis +6°. ½ 10 val. keliaus. Atskaitęs mišių ir arbatos pagėręs, pustrečios valandos spavedojau. Pietavom pas p. Grušeckius, valandą pas juos prefera[...]ėjome anž Mišparų. Per ir po mišparų spavedojau, išviso apie 2 ½ [3] v. Apie 8 val. vėl ėjome pas p. Grušeckius preferanso baigti, gėrėm arbatos, vakarieniavom. Po 12 val. užbaigėm lošimą (+141 kap.) Pagrįžom prieš 1 val. Gulėjau apie ½ 2 val.

26 Nedėlia. Atodrėgis. Po 9 val keliaus. Truputį

patenavęs ėjau pamaldų laikyti: Asperges, Palmų šventinimas ir procesija, Suma. Pietautų ėjom pas. Gruševskius, paprašęs profesorauti valandą. 5 val. ėjome aut mišparų. Apie 2 val. spaviedojau. Apie ½8 val. grįžom pas Grušeckius profesorauti, nabargeni 12 val. (-50 kap.). Tagrįžęs po 1 val. gulėdau.

27 Pėldienukas. Iš nakties pašalo trupučiu, dienu atodrėgis. Prieš 9 val. ėjau su mišia, po mišių iki 11 val. spaviedojau. Po arbatos ėjau gubernijinėn upravon, kame gavęs algai čekų iš valstijos iždo paėmiau 150 rb. algos už Kovą. Čia pirkau 4% valstijos iždo serijas už 500 rb. Iš čia ėjau pirties kason kame ~~pirkau~~ užsakiau numerį. Kadangi per porą valandų galėčiau sulaukti pirties, sumokėjau pinigus ir grįžau pietauti. Po pietų ėjau pirtyn, laukti reikė 15–20 minučių prieš. 6 val. ėjau spaviedoti, darbavaus suvirš valanda. Vakare pas klebonų buvo svečių. Po 10 val. atėjo inžinierius Butkevyčė neseniai iš Peterio grįžęs, ir tas apie revoliuciją papasakojo. Apie 1 val. išėjo.

28 Utarninkas. Atodrėgis +6°. Saulėta. 9 val. ėjau bažnyčion, trupučiu paspaviedojęs skaičiau mišią. Po arbatos iki pirmos valandos spaviedojau. Po pietų apie pusvalandį ilsėjaus. Vakare po 5 val. gerą valandą spaviedojau. Per dieną nervinkai galvą skaudėjo. Guliau prieš 11 val.

29. Seredą. Atodrėgis, iš ryto saulėta. Atskaitęs mišią ir arbatos pagėręs apie dvi valandi spaviedojau. Prieš pietų buvau lenkų komitete. Po pietų porą valandų prisnūdau. 6–8 val. spaviedojom. Gulėjau 12 val.

30 Didysis Ketvergas. Gražu, saulėta. Nuo 8 iki 10 val. spaviedojom ir išbargom. Pamaldas 10 val. prasidėjo, užsibargė 11½ v. Guliau apie 1 val.

31. Didžioji Petnyčia. Gražu. Pamaldas 9 val. Prieš pietų buvau pas Lit. Komit. sgaliotinį, šiandie pargrįžusį iš Petero. Guliau po 12 val.

Balandis mėnuo.

1. Subata Didžioji. Iš ryto saulėta, šilta +7°. Prieš 9 keliaus. Po 11 val. užsibaigė pamaldos. Vakare 6 val. prie grabo laikiau „Completorium" kurias atlaikęs maži pusantros valandos spaviedojau. Vakare kas pusvalandį arba tankiau šventindavau velykinius pyragus. val. 12 nakty laikiau Resurekciją ir Jutrynę. Procesiją buvo apie bažnyčią tris syk. Jutrynę giedojau nes prieš valandą gerklė užkimo. Apie Prisikėlimo pamaldos po 1 val. nakties užsibaigė. Gulėjau ½ 3 val.
2. Nedėlia Prisikėlimo. Velykos. Gražu, silpnas vėjelis +16°. Prieš laikysiant sumą keletą išpaviedojau ir užbaigiau. Laikiau Vidi aquam – aspersiją ir Sumą. Papietavę pasp. Grušeckius grįžom 5 val. Tik ką pagrįžom, tuoj nuo Grušeckių telefonavo kad aš arba klebonas kurs nelaikys mišparų dieitutiecia preferanšo, nes stoka partnero, tuoj tad ėjau. Preferanšą ½ 8 val. užbaigėm (+42 k). Iš čia grįžęs klebonijon tuoj pas p. Marčinskius ėjau, gyvenantį ties Šizranės–Viazmos stotimi. Čia paarbatavę preferavom (–128 k) Pavakarieniavę grįžome pėsti po 12 val. Gulėjau po 1 val. Per dieną gatvė skandulėjo, jaučiau silpnus. Naktis šilta +6.
3. Paldvenikas. Antra Velykų diena. Gražu +14° ½ 10 val. Skaičiau votivą. Po visam krikštijau kuolikį. Apie ½ 3 val. ėjau pas p. Zdanevyčę – pasveikinti, čia radau kleboną su klieriku. Ši tą užkandę ir šampano patrinkę preferavom (+14) 5 val. grįžom ant mišparų. Po mišparų į valandą išėjaus. Atsikėlęs rengiaus rydienai kelionėn. Apie 7–8 val. vakare prisirinko pas kleboną svečių 3–6 austrų nelaisviai gydytojai, buvo turkų, valandų porą gudų, gudžių, viso labo 9 žmonės. Su visais savais stalan sėdom 14–15 žmonių. Gerai degtinėlės ir gerokai šventinių pyragų kandom.

12 nakties svečiai išsiskirstė. Papoteriavęs ir baigęs ruošimą kelionei, po antros val. guliau.
4. Utarninkas Penza – Kozlovas. Gražu, saulita. 2i nakties +8°. 4 val. keliaus, jau švinta. Atsiprausęs ėjau stotin, krepšį neše sargas. Paėmęs II kl. Kozlovan bilietą (9.15 K) vargiai galėjau įlisti vagonan nes ir žmonių daug ir prie durų krūva daiktų. Kareivių daugybė, keletas jųjų (3-5 žmonės) ant vagonų sėdėjo. Pačiame vagono viduryje radoeug buvo stovinčių, pasistatęs savo krepšį – sėdau ant jojo per tris valandas kolai vietą pasiliuosavo. Iš Penzos apie ½6 val. išvažiavom Rtiščevo pusėn. Gerai išsinorėjęs valgyti šiaip teip pro durų vagono išsimušiau, maž daiktai nužėmanta, ir kaž kokios stoties trečios klesos bufete nutvėriau stiklą arbatos ir porą pirogaičių – tad pasistiprinau. Su mažu pavėlinimu Rtiščevo stotyje buvom 12 val. dieną, kamvarėjo laukti kito traukinio Kozlovan einančio. Čia pietavau (vištos ir šmotelis pakepštienos 2 rb). 3 val. sėdau traukinyn, vietą gavau gerą – kupe – keturiese. Prieš temstant atkalbėjau išteisę brevijorių ir atsiguliau ant žemutinio suolo, nes visi jau gulėjo. Kelionę iki Kozlovo atlikau puikiai, laikas neilgo nes buvo su kuo pasikalbėti apie politiką, ypač malonus buvo geidas pulkininkas, Volsko kadetų korpuso inspektorius, su kuriuo iki pat Kozlovo ėjo kelionė. Kozlove buvau prieš 11 val. Važiavau pas kun. Semenavyčių apsistojau. Guliau apie ½2 val.
5. Sereda Kozlove. Gražu, šiltoka, vėjuota. ½10 skaičiau mišią. Vakaruop atėjus pas kunigą svečiai praleidavom iki ½12 val (+7 3 x) Guliau po 1 val.
6. Ketverga Kozlove. Gražu, saulita. Po ½10 val. skaičiau mišią. Temstant preferansą pradėjom lošti. Ant 6 val. užprašyti svečiai, atėjo prieš 10 val.

gydytojas su savo draugu. Tuoj pradėjom 21" losti.
7. "Pėtnyčia Kozlove. Gražu, truputį vėjuota. Ryto apie 7 val. baigėm 21" lošę (+30 rb). Pasivaikščiojęs po sodą ir paskalbėjęs poteriu 8 val. skaičiau mišię po kurios gulian. ir iki 3 valandos miegojau. Pavakare visi triss ėjom pasveikinti tik ką parvažiavusį Dvasiškos Akademijos studentą į dijakoną išventintą. Stiklą alaus išgėrę jau tamsiant grįžom. Gulian apie 12 val.
8. Šubata Kozlove. Gražu. ½10 val. skaičiau mišią. Prieš ir po pietų preferavom (+582 kap). Tamsiant į valandą vaikštinėjau. Gulian pol 2 val.
9. Nedėlia Kozlove. Nešilta. 9 val. skaičiau mišią, taip vadinamą sumą, po kurios suplikaciją lietuviškai giedojo. 11 val. per laiką sumą konfesijonale sėdėdamas poteriavau, trejetą žmonių išspaviedojau. Antrą valandą buvo paskelbtas lietuvių pabėgėlių susirinkimas prie koplyčios. Kunigui Semenavičiui patarus, žmonės išrinko manę už posėdžio vedėją. I klausimas - Kandidatas nuo lietuvių į Kozlovo miestinę dumą. Iš keturių pastatytų kandidatų daugiausia gavo p. Šležas - aptiekorius (visi prieš 3 balsus). Toliaus buvo svarstytas lietuvių pabėgėlių užtarimas ir kunigo Vinc. Semenavičiui Liet. Komiteto įgaliotinui, su parašais, kad užtams išrinktų senų nus numesti ir naujai be įgaliotinio žinios išrinktus uždėti. Ir patįs pasirašiusieje jokių priežasčių neparodė, kodėl pirmuosius reikia numesti. Paaiškėjo jog visą tą sumanę 4-2 žmonių ir parašus surinkę, dagi kitus visai nenorinčių į skaičių pasirašiusiųjų įtraukė. Kadangi tie tris kiršinadariai tik nesutikimą ir tvarką koloni joje daro buvo pakeltas klausymas, rašytų tuos ardytojus do tvarkos nuo Komiteto atmestus. Balsuojant keli tik žmonės už jų balsavo kiti gi pr

Užsibaigė apie penktą valandą. Paprefer. profe-
feravom (- 63 kap.). Gulian po 12 val.
10. Paldienikas Kozlove. 9 val. skaičiau mišią.
Prieš pietą su Kun. Antanu Seminarijoje
„66" lošėm (+10 kap.). Per pietus atėjo Akademijos
studentas dijakonas Abraitis. Proferavom
(+478 kap.). Vakare gerokai pradėjo lyti. Gulėjau
gerai po 12 val., krovinius net į kelionę daiktus.
11. Utarninkas. Kelionėje Kozlovas-Penza. Keliaus 6 val.
Atskaitęs mišią ir arbatos pagėręs leidaus stotin Koz-
love. Traukinys Tambovo linijos pusantros valan-
dos susivėlino, išvažiavau po 10 val. (II kl. bilietas
Penzon 915 kap.). Iki vidudienio lijo. Pravažiuoti
per Kozlovą traukiniai, kimšte prikimšti dau-
giausia kareiviais. Ant traukinio vagonų Vo-
ronežan einančio sėdėjo po 20-25 žmonės. Var-
gais negalais Kozlove pavyko įlįsti II kl. vagonan
ir net atsisėsti. Švelnus lyg silkių statinėje, dau-
giausia kareiviai. Iš vietos savo nekilau iki pat
Rtiščevo stoties, kame apie 6 val. vakare buvau, čia
reikėjo persėsti Penzon einančian traukinyn.
Traukinys susivėlino 6-7 valandom, reikėjo tad
laukti. Čia arbatos geriau, pateriavau, laiškraštį
skaitinėjau ir sėdėdamas snaudėliavau.
12. Sereda. Kelionėje Penzon. Nešilta graži diena.
Po pusiaunakties apie antrą valandą atėjo traukinys
Rtiščevan. Keleivių begalė, kurie antron klesan kimš-
damies nepribūdami prie durų, bėgau tad prie kito
vagono, kame irgi jis pilna; vargais negalais pa-
vyko įlįsti pirmos klesos prieškambarin, kame per
8 val. iki pat Penzos, didžiausiu ankštume, tai stovė-
jau tai ant savo valizės sėdėjau snaudaliaudamas.
Penzon pribuvau 9 val. ryto. Apie 10 val. giedojau
egzekvijas ir mišią. Apie pirmą valandą gulian,
šaukė porą kartų pietums žadinę, meko neatmenu.
Keliaus 5 valanda ir pietus valgiau. Vakarinis ku-
dikį krikštijau. Po arbatos apie ½ 8 val. nuėjome
teatran ant operos „Дубровскиі" (9 eilė 3 rb. 10 kap.).

½ 1 val. nakty grįžom. Gulian ½ 2 val.
13. Ketvergas. Vėjuota, keletą kartų su audra lijo, buvo ledų. ½ 10 val. giedojau mišias. Per vakarienę pas klebonų buvo porą karišku svečių. Gulian ½ 12
14. Pėtnyčia. Šalta, didis vėjas. ½ 9 kėliaus. Per klebono mišias spaviedojau. Laikiau giedotines mišias. 11 val. ėjau pėsčias į pabėgėlių antrą baraką pas ligonį. Vakare apie 9 val. iš Ramzajaus parvažiavo kun. Dovnor (lietuvis) kuris iš Taškento atvažiavęs atlankė Ramzajuje gyvenančius gentis (Šverieckius). Gulem 12 val.
15. Subata. Gražu, vėjuota, nešilta. Prieš 10 v. giedojau egzekvijas ir mišias. Prieš pietų su kun. Dauguvary buvome mieste, turėjo pirkti. Vakarop gerą valandą prisūdau. Per mišparus bažnyčioje buvau. Vakare koplyčią kelionei susidėjau.. 12 val. ėjau vežėjo pėsčiomis į Maskvos-Kazanės stotį 25 kap. sulygau.
16 Nedėlia kelionėje - 2ssoje. Per naktį veik iki pusiaudienio lijo, oras šaltas, didžiai vėjuota. 12 val. nakties nuvažiavau Maskvos-Kazanės stotin, po geros valandos ėjau sėsti traukinyjan, žmonių daug. Šiaip taip pavyko įlisti vagonan ir kertelėj užimti vietą. Po nekurio laiko atėjo su milicijonieriu konduktorius ir vyrėsius neturintiems bilieto ~~prašė~~ liepė išeiti. Publika užprotestavo nes, sako, jei čia kasos nedaro tai jie aut Riazanės-Uralės stoties pasirūpinsią bilietus.. Nekurie, tarpe kurių ir aš buvau išėjome žiūrėti ar jau kasą atidarė, atidaryta pasirodė. Stojau tad 6-7 iš eilės prie kasos. Prie langiuko prisiartinus pasigirdo trečias skambalas, paėmęs II kl. bilietas Bulyčovo stotin (303 kap.), ir ėjau sėsti vagonan. ½ 2 val. nakty padiane Riazanės-Uralo stotin, čionai į dvi valandi prastovėjo, tai yra iš vietos velniosi prisautros valandos. Prieš pat 8 val. ryto buvau Bulyčovo stotyje, kame sulyg vakar duotos telegramas buvo pasiųstas iš 2ssos arklys. Prie manęs prisiprašė viena mo-

tenškė irgi Dzsoū važinosauti. Visą kelią Dzsoū buvo
didis vėjas ir lijo, dagi gerokai šalta, laimei kad
vežikas davė man „čepaną," kitaip būč sušalęs.
Už 9-10 varstų Dzsoū vežikas pajėmė 3 rb. Valandą
lietuvių prieglaudoje pasišildęs ėjau koplyčion,
mokykloje parengtoū, mišių laikyti. Laike mišios
pamokslą lietuviškai sakiau (čia mažą lietuvių kolio-
nija apie 170 žmonių). Anti pusryčių poll val. grį-
žau prieglaudon. Prieš pietą gerą valandą pra-
miegau. ½ 5 val. ėjau spaviedoti; per suvirš va-
landą išpaviedojęs grįžau. Šiandien blogai jau-
čiaus, viduriai kurkė. Gulėjau po 10 val.
17 Paldieniskas. Dzsoje. Didis vėjas, iš ryto lmojo. ½ 8 val.
buvau jau koplyčion. Iki 10 val. išpaviedojęs, egzekvi-
jas giedojau ir mišių skaičiau, per kurias 43 žmonės komunikavo. Tuoj po pusryčių ėjau
į kapines laidoti. Šaltas skaudus vėjas suputė didžiai
galvą. Grįžęs truputį gulėjau. Kuomet Liet. Komit.
atėjo į galvotinį lošėme porą partijų „66" (+40 kap.).
Po pietų papoteriavęs ėjau spaviedoti. Vakare apie 8
val. buvau pas į galvotinį, gėrau arbatos, grįžau
apie 10 val. Gulėjau poll val.
18 Utarnikas Dzsoje. Gražu, nešalta, naktis tyki
mėnesiena. Nuo 8 iki 10½ išpaviedojęs, egzek-
vijas giedojau ir mišių skaičiau, laike ku-
rios 54 žmonės komunikavos. 12 val. grįžęs
pusryčiavau. Šiandie darbininkų šventė, pagal
mano, mat kalendoriaus pirma diena gegužės,
po karung vasrasčioje su raudonomis vėliavo-
mis, ~~ix~~ sarvi prakalbos ir giedojo. Antrą valan-
da įnėjęs koplyčion šventinau vaikdeus ir de-
vocionalius. Sudėjęs koplyčią grįžau ir pieta-
vau. Po pietų papoteriavęs dvi valandi mie-
gojau. Po vakarienės 10 val. važiavau
Bulyčovo stotin (10 varstų). Drauge su manimi važiavo dijakono pati, pionijoriu po Sri.
Traukinys 2-3 val. suvėlino.
19. Sereda Bulyčovas, Petrža. Graži naktis,
diena saulėta. Antrą valandą nakties ...

sidau traukinyū. Vargiai įsimurdęs antros klesos vagonan, tuoj čia pat prie durų pastatęs savo su koplyčia valizką sedamant jos. Taip visą kelią iki 6 val. ryt tai sedėjau tai stovėjau. Vagone veik vien kareiviai, susidę sugulę antz dvvorų po keletą. Pasmėtijau jog aficerais išvisą kelią tai stovėjo tai antz savo maržėlio prie durų sedėjo, o kareiviai miego.
6 val. išlipau Maskvos-Kazanės stotyje Penzoje. vežėjų nebuvo, viešas radosi bet pervarunkinis už parvežimą norėjo. Palinęs tad daiktus bufete ėjau pesčia (apie 2-3 varstus) klebanijon. 8 val. atlaikęs mišias ir pagėręs arbatos, po 1 val. gulėiau. Keliaus ½ 2 val. ir pietus valgiau. 6 val. buvau pas Šiuką, aficerą lietuvį. 7 val. vėl ėjome pas p. Grušeckius, apvaikščioja mat jie 30 metinių šliubo dieną. Prabuvom iki antros valandos nanties (+ 247 r.) Gulėiau apie 3 val.
20 Ketverge, Penzoje. Kartais saulėta, didis vėjas. ½ 9 val. giedojau egzekvijas ir mišią. 11 val. ėjau gubernijinėn upravon gautz algai čekį. Radau, nebuvo kam pasirašyti antz čekio, prisiėjo valandą laukti, ką sode beskaitydamas laikraštį praleidau. Gavęs po 12 val. čekį ėjau valstijos iždan ir 150 rb. mėnesinės algos paėmiau. Papietavęs valandą prisiūdau. Gulėiau 12 val.
21. Pėtnyčia. Vėjuota, vakare lijo, šalta. ½ 10 val. mišią giedojau. Po pietų valandą buvau prisimdęs. Vakare buvo du aficerais - lietuvis ir lenkas. Gulėiau ½ 12 val.
22. Subata. Šalta. Apie 10 val. egzekvijas giedojau. Prieš pietz buvau pas p. Kniagždę. Val. 5 per mišparus poteriuos bažnyčioje kalbėjau. Vakare buvo pas kun. Dovnarą, iš Ramsajaus gymnazistis p. Šverinskas. Gulėiau po 12 val.
23. Nedėlia. Gražiai visa, vėjuota. Giedojau asperges ir sumą. Pietavom ir prabuvom pas

p. Grušeckių (-27 kop). Vakare geroxai klebonas su kun. Wasinowi degtinelės istrauke. Gulėm apie antrą valandą.

24. Paldieūrkas Leonidovkon. Gražu, saulėta, truputį vėjuota. Po 8 keliaus ir mišią laikiau. Pusiau 9 val. ėjau stotin, tarnas nunešė krepšį. Kadangi traukinys ½ 3 val. vėluos, grįžau klebonijon užkąsti. Apie 11 val. vėl ėjau stotin. Apie pirmą valandą atėjo traukinys, kareivių pilniausis. Vargais negalais antį buferų pavyko atsistoti o po valandžiukės ir antį ploščadkos, kur kaip silkės 9 žmonės stovėjom. Vargu buvo ne antį savo valizės sėstis, nes keliaujūs ner kur dėti. Antrą valandą iš Penzos išvažiavom, nemažai pasažierių antį vagonų sėdėjo. Per valandą buvau Leonidovkoje (II kl. bilietas 63 kop) Čia sutikau to pačio traukiniu atvažiavusį, lenkų kolonijos Leonidovkoje, przevodniką ir dar iš tos kolonijos lenką kareivį. Trupučiį pasidėję leidomės visi pėsti, nes pinvarščio sutiksim-vežėją - nesėdau betgi bargiau porą-trejetą varstų pėsčiu eiti. Ketvirtą valandą buvau jau lenkų kolonijoje Leonidovkos dvare. Suvargęs biję tiekęs (apsistojau pas Braunę-prevodniką, drauge vietau kambaryje su jo šeimyna iš 5 žmonių) ir pagėręs arbatos ėjau vakarinėdamas, pakeriaukti. Po 11 val. ėguliau.

25 Utarninkas Leonidovkoje. Naktį palyta. Visi, vėjuotą betgi saulėta diena. ½8 v. keliaus išpavidojęs laikiau mišią, laike kurios 21 žmogus komunikavo. Po mišios visų šventųjų litaniją skaičiau, sėudiė mažą draugą šv. Morkaus. 11 val. pusryčiavau. Antrą valandą atlankiau mokyklą ir prieglaudą. Po pietų porą valandų prižiūrėjau. Po pietų 5 val. priėmiau gudę su trims vaikais į katalykų tikėjimą. Dvi valandi sparcolėjau, vėrė vienus vaikus. Gulėau 11 valandą.

26. Sereda Leonidovka, Penzon. Nedidis vėjelis, gražu saulėta. ½7 val. kilęs, vaikščiodamas poteriavau. Per pirmą (l)andą išspaviedojęs skaičiau mišią laike kurios 40 žmonių komunikavos. Po mišios su švenčiausiuoju pas ligonį ėjau. Po 10 val. pusryčiavau. Apie pirmą valandą vienu arkliu išvažiavau Penzon, kame apie ketvirtą buvau (apie 20 varstų, sumokėjau 7 rbl.) Kelias per miškią geras, nešalta. Vakarienę buvau pas ygalivotinį Lit. Komiteto. Guliau po 11 val.

27 Ketvergas Penzoje. Nešalta, vėjas visą dieną lingo į vakarą apstojo. Apie 12 val. buvau pirtyje. Po pietų geras dvi valandi miegojau. Vakare laiškus rašiau ir Petrapilin savirkiaunus 60 rb. išsiunčiau. Guliau pirmą valandą bet miegas trejo.

28 Pėtnyčia. Gražu, šilta + 18°R. ½9 val. girdojau alumrius mišią. Į vakarą apsiniaukė, lingojo, oras atšalo. Vakarienę buvau pas ygalivotinį, lošėm „66" (+140 kap). Guliau po 12 val.

29. Subata Penza, Bezsonovka. ½9 val. girdojau mišią. Apie 11 val. važiavau pas ligonį. Grįžęs radau prisiųstą arklį, kad Bezsonovkon važiuočiau. Antrą valandą popietų važiavau Bezsonovkon, kelias labai grumdnotas, blogas. Oras vėsus ir geroka vėjuotas, gerklę truputį praršaldžiau net užkimu. Per dvi valandi jau buvau Bezsonovkoje (10 varstų, instruktoris už arklį sumokėjo 10 rb). Pagėręs arbatos, ½4 val. ėjau spaviedoti, po 3 val. išbaigiau. Guliau po 11 val. prieglaudoje, kame apsigyvenau.

30. Nedėlia. Bezsonovkoje. Vėjuota, nešilta, saulėta. ½7 keliausi ½11 val. išbaigiau spaviedoti. Minėtina jog žmonės apie klausyklą betvarkėje grumėsi, prašiau išlikon sustoti, neklausė, nustojau spaviedojęs; pasakiau: kaip gražiai eilion sustosite praneškite man, tuomet tik atėsiu spaviedoti. Tuoj žmonės instruktorių pranešė man. Per mišią pamokslą sakiau. Paskui pirmiaus pusryčiavau. Po pietų gerą valandą miegojau. 5 val. šešius kūdikius sukrikštijau. Per 2½ val. išpažindžiau. Vakare visas užkirūs gerali, guldamas greitai apsižiau.

Gegužis mėnuo

1. Paldienukas Bezsonovkoje. Truputį vėjuota nešalta. ½8 eidau spavedoti. Neišbaigęs spavedoti apie 11 val. skaičiau mišią. Popietų gerą valandą prisnūdau. 5 val. krikštijau kudikį. Pradėjom žmonėm „gegužinės pamaldas". Prieš saulėleidžiant nekaip? spavedoti. Vakare visai užkrito į gerklę. Guldamas, suvilgęs spirite skepetaitę, apvyniojau kaklą. Gulian ½12 val.

2. Utarninkas Bezsonovkoje. Truputį vėjuota, apsiūlti diena. Prieš 7 val. kėlęs ėjau spavedoti. Po ½11 val. skaičiau mišią. ½12 val. pusryčiavau. 12 val. ėjau koplyčion užrašyti mirusiųjų metrikas. Iš čia ėjau gudų kapuosna kame pašventinau katalikų kapelius. Popietų paspoteriavęs, valandą prisnūdau. 5 val. skaičiau koplyčioje gegužines pamaldas ir varkius spavedojau. Saulėleidžiuose truputį po kaimą vaikštinėjau. Vakarop atvažiavo iš Volyniaus koks tai dvaro valdytojas, kurs visus iš šios kolonijos žmones (apie trisdešimt) kokiotai laiku dvaran ant darbų vežti žada. Gulian pol 12 val.

3. Sereda. Bezsonovkoje. Gražu, saulėta, nešalta. Nuo 7 val. ir iki 9½ išbaigęs spavedoti skaičiau mišią. Po 11 val. pusryčiavau. Antrą valandą pas ligonį važiavau. ½4 v. pietavau. ½5 val. ėjau koplyčion ir spavedojau. Po valandos gegužinės maldas perskaičiau. Vakarop ant geležkelio gerą valandą vaikštinėjau. Gulian po 11.

4. Ketvergas Bezsonovkoje. Vėjuota, apniukę. 7 val. atsikėlęs ėjau koplyčion; išpažinties buvo tik keletas žmonių. Devintą valandą egzekvijas giedojau ir mišią skaičiau. Apie ½11 val. kavos gėriau. Po 5 val. skaičiau gegužinės pamaldas žmonėms. Vakare gerą valandą po geležkelį vaikštinėjau. Gulian 12 val. Oras tvankus, apniukę.

5. Petnyčia Bezsonovkoje. Apniukę, vėju.

iš pat ryto po lašą bruojo, po pietų geroka[s] val.
10. 8 val. mejso koplyčion, klausykloj sėdėdamas
poteriavau. ½10 egzekvijas giedojau ir mišią
skaičiau. Po pietų gerokai prisnūdau.
½6 val. ėjau koplyčion, kame buvo tris kelioli-
ka žmonių, skaičiau pati gegužines pamaldų
litaniją ir rožančių patsi kalbėjo, aš mat vado-
vauti negalėjau nes didį slogą turiu ir labai
kosčiu. Apie 11 val. įgulėjau.
6. Subata Bessonovkoje. Vėjuota, šalta. Didis
slogas, galva sukas ir niežia. Prieš 8 kilęs ėjau
koplyčion ir poteriavau. Apie 10 val. egzekvijas
giedojau ir mišią skaičiau, laike kurios purga
vau pušką, kurioje budamas Bessonovkoje lai-
kiau ant altoriaus šv. sakramentą. Budamas
Bessonovkoje išpavedojau arti 5002 žmonių
(viso labo yra čia 987 pabėgėliai katalikai po leiu-
CKO. globa). Pagėręs arbatos ėjau koplyčion, kame
pakrikštijęs kudikį susidėjau koplyčios daiktus.
Zienulėčių arklį turėjo pirma valandą paduoti, tada
vė gi po 5 val. vakariop, kurio su vienu iš CKO. moky-
tojų parvažiavau Penzon. Kelias sausas (10 varstų) bu-
labai kratus, gerokai sukrati. Į vakarą pradėjo
labai kojas mušti, jaučiaus blogai. Guliau 11 val.
7. Nedėlia. Penzoje. Nešilta, truputį vėjuota, saulėta
Po 8 keliaus. Jaučiaus viza, labai blogai, slogas,
galva sunkus, kosulys. Po 9 val. skaičiau mišią.
Po arbatos truj guliau, gulėjau iki antros valan-
dos. Jausdamas truputį geriau pietautu pas p. Gru-
šeckius ėjau. Po pietų preferavau, kaip jie buvo vis
iš ant grįžau klebonijon. Vakariop po sodą vaikščio-
damas poteriavau. Šiandie mūsų vyskupo įsakymu
laikėsi visos už Lietuvą pamaldos ir buvo bažnyčioj
rinkliava „nugriautai Lietuvai" (surinkta mūs 50 r.)
Vakare 7 val. buvo Realis mokyklos salėj visų lietu-
vių susirinkimas, klierikas Šakelė turėjo paskaitą
„apie merlą tikrąsis", po ko buvo rinkliava, surinkta 9198 r.
Delei negalės ant susirinkimo nebuvau, betg renkla-

vai buvau 10 val. nusiuntes, žmonių buvo suvirš 150 porą aficierių, keliolika karevių, mokytoja, sągalio- tinių ir klebonas su kun. Dautarm. Gulėjau po 10 val.
8. Paldienikas. šv. Stanislovo atlaidai. Šalta, vėjuota, lynojo. Keliaus prieš 8 val. mišių, taip vadinamą votivą, coram Ss. sacramento, 10 val. skaičiau. Antrą valanda ėjau pas p. Grušeckius. Preferavau prieš ir po pietų (+37 k). Ant gegužinių pamaldų prieš 6 val. grįžau. Gulėjau 11 val.; didis sluogas.
9. Utarnikas. Šalta, vijuota, truputį su sniegu lynojo, +3° R. Po 9 val. skaičiau mišių. Gerkle niežinuvo, bravinus sluogas. Buvau pas Liet. komiteto įgalio- tinį, veliau jis pas mane. Gulėjau 12 val.
10. Sereda. Šalta (+3° R), vijuota, keletą kartų snigu- ravo. ½ 9 val. skaičiau mišių. Prieš gegužinės pamal- das buvo Bezsorwoku „przewodnik" kuris nupasa- kojo jog iš kolionijos pabėgėliai porytį išvežami Vo- lynijon, veliau atėjęs pranešė, kad atėjusi į CKO. ži- nia jog Volynijon nelendžiasti valdžia įveštį pa- bėgėlių. 6 val. per gegužinės pamaldas spaviedojau. Gulėjau 12 val.; į vakarą gerklė labiau niežino.
11. Ketvergas. Šalta (+4° R), vijuota kiek. 10 val. ska- čiau votivą. Kosėjau, gerklė niežinuvo. Pas Gruše- kius papietavę preferavau (+43 k). 6 val. buvau ant gegužinių pamaldų. Per vakarienę buvo podporuči- kas Umbras - lietuvis. Gulėjau 12 val. Šiandie atlaidai į dangų Užžengimo Viešpaties.
12. Pėtnyčia. Maloninus oras, iš ryto 7°, dieną 16°; kar- tais saulėta; po pietų palijo, apsiniaukę. ½ 9 val. skaičiau mišių. Po pietų gerą pusvalandį prisnū- dau. 6 val buvau ant gegužinių pamaldų. Sutė- mus po šventorių vaikštinėjau. Gulėjau 11 val.
13 Subata. Gana vėsus oras. ½ 8 val. skaičiau mišių. Prieš pietų su kunigu Dautaru buvome mieste, paskui miesto sode „Бізнецкаго". Taip porą valandų pavaikščioję, grįžome pietauti. Po pietų truputėlį prisnūdau. 6 val per gegužinės pamaldas porą žmo- nių išspaviedojau. Gulėjau apie 11 val.

14. Nedėlia. Graži saulėta diena, silpnas vėjelis. 10 val. skaičiau votivą. Po arbatos apie dvi valandi kaitinaus ant saulės sode, skaičiau laikraštis ir poteriavau. Pietavom ir pofernavom pas Grušeckius (– 84 kap). 6 val. gegužinės pamaldos. Per vakarienę buvo p. Jastrzębskis. Po vakarienės išgėrėm su balta galvele močiopolkos, porą butelių vyno, po taurę kita „starki". Visi gerokai įkaušo. Antrą nakties p. Jastrzębski iki Maskvos gatvės palydėjau.

15. Paldienis. Gražu, šilta. Truputį silpnai po vakaryksčio jaučiaus, galvą visokį neskaudėjo. ½ 10 skaičiau mišią. 4 val. Žemaičių ligonių lėbruvau pėščias pas ligonį. Per gegužinės pamaldas porą žmonių išpavedojau. Gulėiau po 10 val.

16. Utarnykas. Nešalta, apniūkę; po vidudienio keletą kartų smagiai net su lebeliais lijo. ½ 9 val. giedojau calutinią mišią. Po arbatos buvau krautuvėse, pirkau kalmieriuką „kompozicija" 150 k. ir mankietus 275 k. Po pietų geras dvi valandi prisnūdau. Per gegužines pamaldas poteriavau bažnyčioje. Kun. Daumoras ryto buvo besivažiuojąs Kaun-ūsan, bet sutikęs savuosius iš teu pribuvusių, susilaikė ir tik po pietų su jais drauge išvažiavo. Guliau 12 val.

17. Sereda. Vėjuota, nešalta. ½ 9 skaičiau mišią. Po arbatos buvau mieste; iš ten pirkau, tarp kitko 1000 papirosų už 16 rbl. Per gegužines pamaldas porą žmonių išpavedojau. Vakare aš, klieriukas ir gaspadinė buvom Brelinskio sode-teatre; lošė komiškus „Соконы" (iš žydų gyvenimo) ir „Лакей". Už savo bilietą mokėjau 2 rb. už gaspadinės 135 k. Grįžom pirmą valandą. Juokingas lošimas pataisė mano melancholišką upą.

18. Ketvergas. Tyku, gražu, šilta net tvarku. ½ 9 val. skaičiau mišią. Žemajam-Lomovam depešavau pas įgaliotinį vokiečių tremtinių, jog ryt nuvažiuosiu krikštyti ir spaviedoti. Per gegužines pamaldas spaviedničioj poteriavau. Vakare nuvažiuojau keliomi bažnytkiemį

dasigtus. Guliau po pirmos valandos.

19. Pėtnyčia Penza-Zem.-Lomovas. Vėjuota, saulėta, šilta. ½ 7 v. keliaus. Atskaitęs mišią ir stiklą arbatos išgėręs leidžiaus stotin, koplyčią neši sargas. Netoli paėjęs pasiimam vežėją, sumokėjau rublį. Po 10 val. taip vadinama „дешевка" išvažiavau iš Penzos (III kl. bilietas iki Titovo 325 kap.). Vojejkovo ir Titovo stotyse arbatos gėriau. Titove buvau ketvirtos pusė. Čia pavyko gauti gerus tris arklius, geram fajetone ant guminių šinų. No stoties iki Zem. Lomovo 30 varstų, sumokėjau 8 rb, pribuvau per ½ 3 val.; apsistojau Cypurkino numeriuose, nemažam kambaryje, kame keletas apsiūtos nuvilkėstos kėdės. Netrukus atėjo valsčių komiteto įgaliotinis, kur užprašė ant rytdienos pietumis. Jam tarpininkaujant ėjau pas „воинский начальник", kad jis katalikus nelaisvius-kareivius leistų nedėlioj ant pamaldų - sutiko. Iš kelionės nerviška; truputį galvą skaudėjo. Pagėręs arbatos ir trejetą kiaušinių suvalgęs, po 10 val. guliau. Vakare lijo.

20. Subata Žemajam-Lomove. Nešalta, drėžias vėjuota, vakare aptilo. ½ 8 val. keliaus, barzdą skučiau ir poteriavau. Apie 9 val. ėjau nerva koplyčion, parengtoje „въ военномъ казенномъ училищѣ". Altorius puikiai įtaisytas, žolynais ir gėlėmis papuoštas. 12 žmonių išsipažinus skaičiau mišią. Iš koplyčios grįždamas buvau žemvietybės upravoje, norėjau, kad esantis darbe austrai nelaisviai būtų paliuosuoti nedėlioje pamaldoms. Kadangi nebuvo pirmininko, sprendžiau per telefoną pranešti man, ką pirmininkas atsakys rytoj. Prieš antrą valandą per telefoną klausiau į upravą, atsakė - teateinas aš su dokumentais upravon, atsakiau kad iki antrai valandai neskubsiu, prieš to budamas upravoje dokumentus rodžiau - to ir pakaks. Iš čia buvau pas įgaliotinį p. Šnel - ėjau pietauti. Pagrįžęs apie dvi valandas miegojau, prieš tą krautuvėje pirkau baltą šiaudinę skrybėlę už 450 kap. Vakarop buvo interesantų; dvi poros nori rytoj šliūbą imti.

21. Nedėlia Žem. - Lomove. Nešulta, kartais gražu. Apie 9 val. ėjau taip vadinamon koplyčion. Išpažin-dojęs 32 žmonius skaičiau mišią, laike kurios pamoksl-ą sakiau. Po mišios šventinau vandenį, porą kūdikių krikštyjau, moteris įvezdinau ir į rožančių rašiau. Pirma valanda iš čia tiesiog ėjau pas p. Šnel - pietau-ti. Grįžęs pas save ~~pos~~ valandą prisnudau nes suvar-gęs jaučiaus. Vakarinę buvo keletas atėję žmonių, ant mišių nešė, buvau austrų nelaisvių kokietis. Pavakary išėjau ir sutikęs p. Šnel, truputį pasivaikščiojau, ir ant vakarienės užėjau pas jį. Grįžau pas save po 10 v. Gulėjau apie 12 val.

22. ~~Utarninkas~~ Poldienikas Žem. Lomovas Penza. Silpnas vėjelis, ap-niukę. Po 7 val. keliaus. 8 val. ėjau neva koplyčion, ka-me tik ką buvo atėję kareiviai - nelaisviai apie 30-40 žmonių, iš kurių 4 ėjo išpažinties. Tarpputį buvo keletas pasaulinių austrų - čekų. Po mišias užrakinęs kop-lyčią grįžau numerinosna apie ½ 10 val. Čia suval-gęs trejetą kiaušių ir arbatos pagėręs, 10 val. leidaus arkliais Titovo stotin (30 varstų 8 rb) kame po pusės valandos pribuvau. Per pusvalandį atėjo „dešimt-ka" su IV klase kurion ir sėdau (bilietas iki Penzos 1 r. 10 kap.). Po 9 val. buvau Penzoje. Stotyje palikęs kop-lyčią pėsčias grįžau klebonijon. Pagėręs arbatos ir pa-poteriavęs apie 12 val. gulėjau.

23. Utarninkas Penzoj. Trupučiu vėjuota, gražu +17°. 9 val. keliaus. Po mišios ir arbatos ėjau Gubernijinėj „Žemvaldybės upravon; čia algai vienas nevert parašo bet nebuvo kam pasirašyti, be nieko tad grįžau. Prieš pietus ėjau Žemvaldybių ligoninėn pas ligonį džiovininką. Per gegužinės pamaldas bažnyčio-je poteriavau; po pamaldų buvau pirtyje. Vakar trupučiu po sodą klebono vaikščiojau. Gulėjau 12 val.

24. Sereda. Gražu, saulėta +18°. ½ 9 val. ėjau bažnyčion bet čia jau mišią giedojo kunigas Klimžas o paskui egzamenuojas klebonas, tad apie 10 val. skaičiau mi-šią. Po arbatos buvo Gubernijinės upravoj, kame pasiėmęs algai kvitą (čeką) iš iždo pareikau

150 rb. už gegužį. Po pietų truputį prisnudau. Gulian apie 12 val.

25 Ketvergas. Gražu, šilta. Po nužias buvau į tą pirtį. Po pietų krovinėjau kelionėj koplyčios daiktus. Per ir ~~užsipdams~~ gegužinės pamaldas lazungiasį poteriavau, ir vieną išžvadojau. Po pamaldų atėjo gerai man pažįstama patelė - lietuvė, kuri vis dusavo ir sakesi jog jaučianti sunkumą ant širdies, ir jog net gyvenimas nemalonus. Klausiau kas tai būtų, benegalėčiau kuomi nors patarti, padėti, sako jog ne, prie to negalinti pasakyti. Ilgo dusavimo ir mažo jų kalbimo - "benuikirto kas nors į akį" atsakė - taip, t. y. jog įsimylėjus į ką, klausiu ir pradėjau spėti, sako jog ne, dagi prirėdu rė argi aš nesupranta - tad sakau rasit į kokį dvasiškį, atsako - taip ir ant mažos apsistojo. Paskui pasakė, jog niekuomet taip nebuvo, žiūrėjusi į ką nors ir jog sunku per tą ant širdies ir negalinti prašalinti savęs. Priėjau prie to, jog patariau atlikti išpažintį ir patarimo klausti, dagi rytoj apleisto pamaldumo. - Per išrytą vakarą susirengiau kelionėn.

26. Pėtnyčia. Į kelionę Makarovkon. Gražu, saulėta, silpnas vėjelis. Po vakarienės ėjau miestan - kaip ūmsamdęs vežiją lerdams su daiktais Riaz.-Uralostotin. Antra nakties padavė traukinį į kurį didelis vargas, per žmonių grūminiasi, buvo įlipti, kitą mat stumė, grūmė. Ant mano laimės, nors jau vagonas buvo pilnas žmonių, kuomet įėjau vienok, koks tai Palestinos piliečių užleidė man vietą už ketvirtą, pats mat jis tik palydžius kitą. Jau saulei tekant, apie ½ 4 val. ryto apleidom Penzą (iki Saratovo II kl. bilietas 4 r. 57 kap.). Vargu sėdint buvo vargiau kuomet miegas akis temdo. Rtiščeve je po aštuntos buvom, čia apie dvi valandas stovėjom. Saratove ½ 12 val. buvau. Į Makarovką vežijas 5 rb. norėjo, nelygau, nes maniau ant galo ir pigiau vež, par keletą minučių nieks man vežijo nebliko. Pagėręs arbatos ėjau net miesto centran, kame už 4 rb. nuo stoties Makarovkon sutiko vežti

Pin valandą buvau Makarovkoje, lietuvių kolionijoje. Šį tą paprietavęs porą valandų prasūnudau. Vakarieje su mokytoju p. Zdanavyčiu po dvaro sodą vaikštinėjom. Gulian gerai po 12 val.

27. Subata Makarovkoje. Tai saulėta, tai apūniuki. Po 12 val. keletą kartų po trupintį lingo. Po 8 v. kelias keletą moterų išspaviedojęs poteriavau. 10 val. atėjo iš mokyklos lietuvių vaikams, skaičiau mišią. Po arbatos buvau pas Lygonį. Prieš pietų trupintį vaikštinėjau. 5 val. per gegužinės pamaldas spaviedūnyčioje poterius kalbėjau. Gulian po 12 val.

28. Nedėlia Makarovkoje. Gražu, šilta. 8 val. sėdau spaviedoti, išbaigęs vaikštinėdamas po darželį poteriavau. 10 val. vėl išbaigiau susirinkusios spaviedūnės. Prieš 11 val. laikiau asperges, skaičiau mišią laike kurios pamokslą sakiau. Po arbatos išspaviedojęs jaunavedžius, daviau dviem austrijokų porom šliubą; dagi krikštijau kūdikį ir dvi motori, vesdinau. 5 val. per gegužinės pamaldas poteriavau. Prieš tamstaut aš, mokytojas, ir čia gyvenąs kūnukas savo kozirių lošiam. Po vakarienės su mokytoju gerą valandą vaikštinėjom. Gulem po 12 val.

29. Paldienikas Makarovkoje. Gražu, šilta. Keliaus po 8 val. Per gerą valandą išspaviedojęs giedojau egzekvijas ir mišią skaičiau. Po arbatos vaikštinėdamas sode per ištisą valandą poteriavau. Po pirmos valandos atlankiau lietuvių mokyklą, kurią pasanė erlių, padarytoje ir lauke porą ratelių išėjo, daviau antų saldainių 3 rb. Po pietų šį tą rašiau. Per gegužinės pamaldas poteriavau koplyčioje. Vakare su mokytoju po dvaro sodą vaikštinėjau. Gulian po 12 val.

30. Utarninkas Makarovkoje ir kelionėje iš Makarovkos. Šilta, gražu. Aštunta valanda kilęs spaviedojau. Mišią skaičiau ir austrų pavaldiniams šliubą daviau. Po pusryčių vaikštinėda

Budamas Mamarovkoje išgyvendo jau 88 žmonės.

mas po sodą poteriavan, ant pievos atsigulęs skaitinėjau ir pusvalandį pasnūdau. Per pietus buvo dvaro „ypatingesnių“, kuris nerektifikuotos degtinės bonką atnešė. Per pietus, žmonių visi trys (aš, mokytojas ir ypatingesnysis) ištuštinom. Po pietų truputį prisnūdau. 6 val. pagėręs arbatos, dvaro arkliais leidaus Saraūsko stotin. Jau temstant išvažiavau traukiniu iš Saraūsko (bilietą iki Inzaro stoties ėmiau 2 10 k). Per valandą buvau Ruzajevkoje kame traukinio pristojo suvirš 12 val. laukti. Čia iki 12 val. vaikštinėjau po stotį, o po 12-s val. prisiputės gumininę podiškartę gulėjau ant pliko suolo.

31. Sereda Ruzajevka - Majdanas. Gražu be vėjuota. Šešta valanda kėliaus ant pliko stotyje suolo gulėjęs. Vaikštinėjau, arbatos gėriau ir laikoraščių skaičiau. Apie 11 val. išvažiavau iš Ruzajevkos Maskvos linkm. Per porą valandų buvau Majdano rasjėzde, kame sutiko pabėgėliai (iš Inzaro vežė ligonius) į kuriuos 25 kaz. Apsistojau pačioje, tarp vadinamoje išpuoštoje koplyčioje. Arbatos gėriau ir kiaušinių valgiau pas babiegelius. Gražus, vaikštinėjau pasivaikščiojau po gražų sodą, kame koplyčia. Pasivaikštinėjęs ant pievos pusvalandį prisnūdau. 6 val. susirinkusius žmones spavedojau apie dvi valandi. Jau temstant vėl pas pabėgėlius arbatos gėriau. Gulėjau apie 11 val. koplyčioje ant suolų.